

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלזני שבת

פרשת חיי שרה ♦ תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

אזמרה לשמך

סיפורי צדיקים

באר הפרשה

וכל מאמינים

אז נדברו

פניני עין חמד

דברי שיח

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבוע מלכתא

פנינים לפרשת חיי שרה פ"ה | גליון מס' 457 | סיפורים ופנינים מרתקים | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

פעם אחת נכנסתי למרון, ועוד לפני שהספקתי להתמקם הוא מיד ביקש ממני, כמו חיכה שמישהו ייכנס לפה כדי שיוכל לבקש ממנו: "תגיד לי, יש לך חרב???" . אני חשבתי שאני חולם. אמרתי לראש הישיבה, "מה???" חרב???" . והוא משיב לי בחיוב: "כן, אני צריך חרב גדולה וחזקה"

ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, תלמידו ובן ביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על אופן ההסתכלות וההתייחסות של מרן זצ"ל לסוגיית ההשתדלות בפרנסה | חלק ב'

להיות עשיר, יזכה בהגרלה, זה לא משנה באיזה מספר הוא ייבחר, כי המספר שייצא בהגרלה יהיה המספר שהוא בחר בו, שהרי נגזרה עליו עשירות!".

הוסיף מרן ונתן לו דוגמה: "בתקופה בה התגוררתי בשווייץ, היה שם אחד שניהל חנות גרביים, והוא הרוויח שם סכומי כסף גדולים, יותר ממה שמרוויחים במכירת יהלומים! אבל אחרי תקופה מישהו שראה את גודל ההצלחה של העסק וכתוצאה מכך קנה במחיר גבוה את אותה חנות, ומאותו רגע החל העסק להפסיד ולהפסיד עד שאחרי תקופה לא ארוכה 'גארנישט געבליבן', לא נשאר כלום!!!".

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו כאן שיחה מרתקת עם ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א, כתלמידו ובן ביתו של מרן רבינו ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וכבן לתלמידו הקרוב הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, משגיח דישיבת 'ארחות תורה'. השבוע אנחנו זוכים להביא את המשכה של אותה שיחה.

בחלקה הקודם של השיחה, עסק ראש הישיבה שליט"א בגישתו של מרן זצ"ל לגבי כסף ורכוש, והפעם נמשיך באותו הכיוון, עם מתן דגש על סוגיית ההשתדלות בפרנסה ועניינים המסתעפים מממנה תוך כדי השיחה.

"היתה תקופה שבראשות 'מפעל הפיס' עמד עוזי דיין, לו היה קשר חם עם הציבור החרדי, והוא היה מפנה חלק מתקציבי המפעל לטובת הקמת מוסדות תורה וחסד. הייתי כשהכניסו אותו להתברך מפיו של מרן ראש הישיבה זצ"ל, וראש הישיבה ניהל עמו שיחה במהלכה התעניין איך עובדת הגרלת הלוטו.

תוך כדי הדברים, סיפר דיין לראש הישיבה שיש אנשים שממלאים 'מספרי מזל' בכרטיס שלהם, כמו תאריך הלידה, או התאריך שבו הם התחתנו וכדו', מתוך מחשבה שהמספר הזה יביא להם מזל.

"ראש הישיבה עצר את ההסבר ואמר לו כך: "אתה צריך להבין, אין מספרים שזוכים בהגרלה! יש אנשים שזוכים! אדם שנגזר עליו

כמה זמן ייקח לך ללמוד רפואה?

בהזדמנות אחרת נכנסו אצל מרן קבוצה של בחורים ישיבה מצרפת שהגיעו ללמוד בישיבת בארץ, ולאחר תקופה שבו לארצם. לפני שישבו לצרפת הם הגיעו להתברך מפי מרן. שאל רבינו כל אחד ואחד מהם מה התוכניות שלו ומה הוא הולך לעשות כשיחזור לצרפת, ואחד מהם השיב לו שהוא הולך ללמוד רפואה, כי רצונו להיות רופא.

הסתכל עליו ראש הישיבה בתמיהה ושאל: אתה רוצה ללמוד? למה שלא תלמד תורה?"

נענה הבחור והסביר שהוא צריך לדאוג לפרנסה, כשיהיה רופא הוא יוכל להתפרנס מזה בצורה טובה, מלימוד תורה לא מתפרנסים... החל מרן לחקור אותו: "כמה זמן ייקח לך ללמוד רפואה?", והבחור השיב שמדובר בתהליך שלוקח שש שנים. "ולאחר מכן תוכל להתחיל מיד לעבוד כרופא? ודאי שלא! אתה תצטרך להתלוות לרופאים ותיקים, ולהשקיע בלימוד המעשי של רפואה, מתי תסיים את כל הלימודים ותהיה רופא מן המניין? ואחרי שכבר כן תהיה רופא, כמה שנים תוכל לעבוד במקצוע? הרי בסופו של דבר יוצאים לפנסיה, לא מעסיקים רופאים זקנים... המקסימום שתוכל לעבוד במקצוע הזה הוא 50 שנה, ובשביל זה אתה מוכן ללמוד שש שנים שבהן לא תרוויח כלום ורק תשקיע ותשקיע..."

"אם אתה מאמין ששווה להשקיע שש שנים שבהן אתה לא מתפרנס כדי לעבוד 50 שנה, כמה שווה להשקיע כדי להרוויח נצח נצחים בגן עדן???"

בעסער מ'זאל גנבענן", יותר טוב שיגנבו כסף

התבקשתי פעם לשאול את מרן בשמו של מוסד לימודים כלשהו, לגבי השתלמות של בנות סמינר במקצועות שונים. דובר אז על השתלמות אקדמית, כשמצד אחד מי שתקבל תעודה של אותו מוסד לאחר השתלמות כזאת תוכל להכפיל ולשלוש את משכורתה, ומצד שני הקורס הזה אמור היה לכלול גם כמה הרצאות מפי מרצים חילוניים עם תכנים בעייתיים. האם בשביל שתהיה פרנסתן מצויה ברווח אפשר להקל בזה קצת, או לא.

ענה לי ראש הישיבה "בעסער מ'זאל גנבענן", יותר טוב שיגנבו כסף במקום להרוויח אותו על ידי לימודים לא כשרים.

שאלתי את מרן למה עדיף לגנוב, הוא יכול היה לומר שזה כמו לגנוב, אבל למה זה יותר גרוע מגניבה? והשיב לי שעל גניבה אפשר לעשות תשובה, אפשר להחזיר את הכסף, יש מקרים שצריכים לשלם כפל או תשלומי ארבעה וחמישה, אבל בסופו של דבר אפשר לפתור את זה עם כסף וכמובן לעשות תשובה. אבל הרצאות שמחדירות דעות לא טובות וקריחות ביראת שמים, הרי זה 'כל באיה לא ישובו'!

הוסיף מרן וסיפר לי: "כשהיינו ילדים היה שיר שהיו שרים 'פול פרנסות וייניג ברכות'", כלומר הרבה עבודות ומעט ברכה בכסף.

סיפר לי בן ביתו המסור של מרן, רבי יצחק לווינשטיין זצ"ל, שכשהוא היה צריך לעבור לדירה מרווחת עם פער כספי ניכר וגם כבר היה בשלב של מחשבות על הוצאות של חתונות הילדים שלו, הוא פנה

למרן עם בקשה מאוד מיוחדת: "הרי אנחנו יודעים שתפילותיו של ראש הישיבה מתקיימות, ולכן אני מבקש שראש הישיבה יתפלל עלי שאזכה בלוטו! אני אקנה כרטיס והראש ישיבה יתפלל שאזכה בכמה מיליוני שקלים, מהכסף הזה אקנה דירה אחת לכל אחד מילדי, ולא אקח את היתר לחיי פאר אלא את השאר אתן מיידית לראש הישיבה שיחלקו לצדקה, אני רק מבקש שראש הישיבה יתפלל על כך, ובטוחני שכך אכן יהיה אם ראש הישיבה יסכים".

ראש הישיבה שמע את הבקשה, ואמר לו "בסדר, אני מסכים. בלי נדר אתפלל על זה, ואני מקווה שבאמת תזכה בלוטו".

רבי יצחק כמובן שמח שמחה גדולה מאוד, הנה הוא פטר את כל הסוגיא של נישואי ילדים בשיחה אחת עם מרן. והרי בדרך כלל מרן מגיב מאוד בחריפות על כל האמירות הללו שתפילותיו מתקיימות וצדיק גוזר וכו' וכאן הוא נעתר בחפץ לב, לא היה לו ספק שהתפילות של ראש הישיבה אכן יתגשמו וזה אומר שהוא כבר מסודר עם דירות לכל הילדים.

אחרי כמה דקות החל ראש הישיבה לתת לו 'הדרכה', מה עושים כשיש בעיות קשות עם רפואה ואחד מבני המשפחה חולה חלילה, ומה עושים כשאחד הילדים מתחיל לזלזל בלימודים ומהישיבה רוצים לסלק אותו, ומה עושים כשהשולם בית מתערער...

רבי יצחק נחרד

רבי יצחק נחרד: "למה ראש הישיבה מאחל לי דברים כאלו", הוא שאל בחרדה גדולה, ומרן השיב לו "חס ושלום, אני לא מאחל לך שום דבר מכל אלה, אבל תדע שכל עיקר ביאתנו לזה העולם הוא כדי להתמודד עם נסיונות, חיים בלי התמודדות ונסיונות יש רק למלאכים בשמיים ולכל אחד יש נסיונות והתמודדות עם קשיים, במקרים רבים הקושי הוא כספי, אבל אתה מתפלל שלא יהיה לך שום קושי כספי, ולכן אני רוצה שתדע שאין ספק כי במקומו יבואו קשיים אחרים, אז אתה צריך להיות מוכן אליהם, כי לא הורגלת להתמודד עם קשיים כאלו!". והוסיף מרן ואמר לו, האמן לי כי הקשיים הכי פחות גרועים זה קשיים כלכליים, מחלות ח"ו וצער גידול בנים כשאינם הולכים בדרך הישר קשים פי כמה.

כששמע את הדברים הללו, אמר רבי יצחק למרן "אם כך אני חוזר בך, ומבקש שראש הישיבה לא יתפלל עלי, אני לא רוצה לזכות בלוטו, עדיפים לי הקשיים הכספיים מכל הקשיים האחרים שהזכיר ראש הישיבה".

תקופה אח"כ חזרתי למרן על המעשה הזה ושאלתי אם כן, מה הפשט במה שאנחנו מתפללים כל יום ומבקשים "ואל תביאנו לא לידי ניסיון ולא לידי ביזיון", הרי אין דבר כזה שאדם חי בלי ניסיונות ואם כן זו תפילת שווא...

השיב לי מרן שהוא התייחס לשאלה הזאת בספרו 'מלא פי תהלתך', בו הוא עוסק בנושא של תפילה, ומסביר שהכוונה היא שלא יהיו ניסיונות כאלו שאנחנו לא יכולים לעמוד בהם, אלא ניסיונות קלים יותר, שנוכל להתגבר עליהם וממילא הם לא יפילו אותנו ממקומנו בעבודת ה'.

לקנות דירה במחיר מאוד מאוד זול, עם תשלום מינימלי, כשאת כל היתר צריכים לשלם רק בקבלת המפתח, שאז כבר אפשר להשכיר את הדירה לאחרים ובדמי השכירות לשלם את התשלומים על הדירה. המשמעות היא שלא צריכים להביא כמעט כסף מהבית, זאת השקעה שממש מכסה את עצמה, מה אומר ראש הישיבה, כדאי להיכנס לזה או לא???

שאל אותי מרן: "אבל מאיפה תשלם את הכסף לקבלן? הרי אתה לא יכול לשלם לו את זה בתשלומים חודשיים לאורך שנים..."

אמרתי למרן, מה הבעיה? לוקחים משכנתא!

הוא הזדעזע מהרעיון: "משכנתא? ריבית?!!!"

"אבל הראש ישיבה", טענתי בפניו, הרי כולם עושים את זה, כולם לוקחים משכנתא כדי לקנות דירה, סומכים על היתר עיסקא כמובן".

השיב לי ראש הישיבה תשובה שבעצם היא הוראה ברורה לכל מי שחושב להשקיע כספים למטרות רווח, כדאי מאוד ללמוד את התשובה הזאת כי היא עושה סדר בעניין:

"לקחת משכנתא זה לא דבר חלק", אמר מרן, "אלא מאי? כשאדם הופך לבעל חוב הוא חייב להסתמך על קולות, כמו היתר עסקא וכדו'. "אבל אתה לא מדבר על משהו הכרחי, אלא על השתדלות לפרנסה. השתדלות עושים רק בדרך שהיא כשרה לכתחילה בלי לחפש קולות! אם עושים השתדלות במה שהוא לא לכתחילה, אין בזה ברכה!"

כמובן שעשיתי עצתו של מרן, והתחלתי להקדיש סכומי כסף קטנים לטובת גמ"ח הלוואות. אט אט הצטבר בגמ"ח סכום כסף משמעותי, וכשסיפרתי על כך לחבר הוא אמר לי שאולי כדאי שאני אשקיע את הכסף בעסקה כלשהי, בדיוק אז היה איזה עסקן שארגן רכישה ציבורית של קרקעות להשקעה, וזה היה נראה מאוד רווחי ומניב. אמרתי לאותו חבר שראש הישיבה אמר לי ברורות שההשקעה הטובה ביותר היא בגמ"ח, אבל הוא טען ואמר לי שלכאורה החפץ חיים שציטט מרן מדבר על סכומי כסף קטנים שאי אפשר להשליש אותם בהשקעות מחולקות. וכלשונו באהבת חסד, שהקב"ה יתן לו כמה קופיקות שהיה מרויח בהשקעה, לעומת

ואם בעניין של ניסיונות עסקיניים, לא אוכל להימנע מלספר את המעשה הבא, אותו אני נוהג לספר לעתים קרובות גם אצלנו בישיבה, כי אני חושב שיש בו מסר עצום ונפלא שיכול לתת חיזוק לכל יהודי באשר הוא, כל אחד לפי דרגתו.

פעם אחת נכנסתי למרן בשעת צהרים, ועוד לפני שהספקתי להתמקם הוא מיד ביקש ממני, כמו חיכה שמישהו ייכנס לפה כדי שיוכל לבקש ממנו:

"תגיד לי, יש לך חרב???"

אני חשבתי שאני חולם. איזו מן שאלה זאת? הייתי מופתע כל כך, אמרתי לראש הישיבה, "מה?? חרב???"

והוא משיב לי בחיוב: "כן, אני צריך חרב גדולה וחזקה, חרב שבה אוכל להרוג את היצר הרע!!!"

לאחר מכן הסביר את עצמו: "הרי אין כזאת חרב, אי אפשר להרוג את היצר הרע! הוא נמצא איתנו כל החיים, מרגע הלידה ועד רגע הפטירה. חז"ל אומרים "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע", מה זה לעולם? לתמיד! היצר הרע תמיד נמצא איתנו, כל יום מחדש הוא רב איתנו ואנחנו צריכים לנסות לנצח אותו שוב ושוב, כל ימי חיינו, במלחמה הזאת אין ניצחון על היצר הרע לעולם! עד רגע הפטירה!"

הרבה פעמים אנשים מרגישים רע עם זה שיש להם יצר הרע. הם כבר חשבו שהם עברו את השלב הזה והיו אמורים להגיע אל המנוחה ואל הנחלה, אבל האמת שזה לא פחיתות ערך שיש יצר הרע, זה לא בגלל שאתה אדם שפל או לא מוצלח, אלא פשוט כי כך הקב"ה ברא את העולם, היצר הרע נמצא כאן כדי להמשיך ולהיות כאן לציידנו כל ימי חיינו, ואנחנו יכולים וצריכים לנצח אותו שוב ושוב. לזה נולדנו וזה התפקיד שלנו בעולם הזה."

מה כדאי לעשות

כדי שנוכל לחתן את הילדים

בהזדמנות מסוימת שאלתי את מרן מה כדאי לעשות כדי שנוכל לחתן את הילדים ולשלם את כל ההוצאות. האם צריכים להתכונן לזה מראש? הרי הוא היה נגד זה שאקח משכורת על עבודה נוספת כדי לחסוך לחתונות הילדים.

אמר לי מרן שהעצה הטובה ביותר היא העצה של מרנא החפץ חיים, כל פעם שיש קצת כסף שאינו הכרחי למימון הצרכים השוטפים, להפקיד אותו בגמ"ח כדי לקיים בו מצוות הלוואה, והחפץ חיים כבר מוכיח שהתנהגות כזאת מביאה ברכה גדולה בכסף, כך שזה עוזר לחתן ילדים.

"אנשים מחפשים כל מיני השקעות שיניבו להם רווחים", אמר ראש הישיבה, "אבל החפץ חיים כבר העיד שההשקעה הכי רווחית זה להפקיד את הכסף בגמ"ח". לי באופן אישי ייעץ מרן שאפתח גמ"ח בעצמי.

באחת הפעמים סיפרתי לו שהוצעה לי הצעה נפלאה. פתחו את הרישום לרכישת דירות בגבעת זאב החדשה, והיתה אפשרות

הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל היה אומר כי מה שבעיקר צריך לחפש בשידוך הוא: א. יראת שמים. ב. מידות טובות. ג. שהמדוברים ילכו על דרך משותפת המתאימה להם. ופעם אמר: על מידות טובות אי אפשר לוותר בשום פנים, כי בלי יראת-שמים ומידות-טובות נוחלים גהינום בבית!..."

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על מעשה האימהות סימן לבנות ישראל בכל הדורות

ויבא יצחק האהלה שרה אמו (כד סז)

וברש"י: "האהלה שרה אמו - וביאה האהלה, והרי היא שרה אמו; כלומר ונעשית דוגמת שרה אמו. שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האהל, ומשמטה פסקו. וכשבאת רבקה חזרו אוהלה של שרה אמנו".

נר דלוק מערב שבת לערב שבת. נר-התמיד שדלק באהל שרה אמנו מסמל את היותה של האשה מקור האור בבית. האור הוא השרשת המצוות והחינוך היהודי בקירות הבית ובבני הבית. הן יוצרות את התנאים לגידולם של הילדים. חז"ל מביאים את דברי רבי חנינא שאמר: "חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי הן עמדו לי בעת זקנותי" (חולין כד:). פשטות הגמרא היא שהגיע לגבורות בבריאות טובה בגלל טיפול גופני נאות שקיבל בילדותו, אך כמובן רומזים הדברים לכך שאמו הטמיעה בו את ענייני הרוח בילדותו באופן שנמסכו בעצמותיו, והביאו אותו להיות 'רבי חנינא'.

"כי נר מצוה ותורה אור"; אחריותה של האשה-האם היא שהתורה והמצוות יאירו בבית. כידוע, זכות התורה של הנשים היא שמחכות לבעליהן באותו 'אהל' בשוכם מן הלימוד, ובחינוך הילדים לצאת ללמוד. אהבת תורה, יחס קדוש לתורה, מקבלים בעיקר מהאמא. היא אחראית על האווירה, על סוג היחס שניתן לדברים. בכוחה לגרום שתשרה אווירה נכונה, אווירה שמזמינה את יושבי הבית להגות בתורה יומם ולילה. ובנוסף, בכוחה להקרין על הבית אווירה רגועה או נרגנת, נעימה או כעושה. היא יוצקת את עמודי-ביתה על אדנים של שלום, אהבה והסתפקות - או חלילה על בסיס רעוע של רדיפת מותרות ואנוכיות.

רבי שמואל טרוביץ היה חוזר על דברים

האדם קרא את שם אשתו חוה "כי היא היתה אם כל חי" (שם, ג, כ). הסבא פוסק הדור רבינו רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל מאיר בספרו 'דברי אגדה' את העובדה שאדם לא נקרא אב העולם. והסיבה היא, שביד האשה נמסר כל דור העתיד וביכולתה להטות את צאצאיה לכל אשר תחפוץ. אברהם נקרא בשמו בגלל היותו 'אב המון גוים', אך זה לאחר התאמצות ויגיעה להשפיע על אחרים. אצל האשה הדבר הזה טבעי לגמרי. זו השפעה שבאה ממנה ממילא, כי היא המופקדת על האהל.

רבי שמואל טרוביץ זצ"ל, מרבני העיר ראשון לציון וראש ישיבת 'באר יעקב' לצעירים, היה חוזר על דברים ששמע מהמשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל בשם רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל, הממחישים את האחריות שיש לאשה בתוככי ביתה.

כשבאים להרתיח מים בכלי בימי החורף, נדרש שהם יעמדו יותר זמן על האש מאשר בקיץ. הסיבה לכך ברורה: בחורף האויר שבחוץ קר והדבר משפיע על הטמפרטורה של המים, גם אם נראה שבבית נעים והוא מוסק כהלכה. הכפור שבחוץ, הרוחות והגשמים, מחלחלים פנימה.

כן הדבר גם ברוחניות. בזמנינו, אמר ה'חפץ חיים' לפני יותר ממאה שנים, גם יהודי מאמין המקבל על עצמו עול מלכות שמים בשמחה והוא מסוגר בתוך ארבע אמות של תורה - מושפע מהכפור שבחוץ. כשהאנשים בחוץ אינם חמים בעבודת השם, אזי הקרירות שלהם חודרת פנימה. וקל-וחומר כשאין רק היעדר חמימות, אלא קפאון של כפירה ופריקת עול שמים מוחלטת, מזג-האוויר הזה חודר מבעד לסדקי החלונות.

ואם ה'חפץ חיים' אמר את הדברים בזמנו לפני יותר ממאה שנים, מה נאמר כיום שהכפירה והתאוות ומראות אסורים ושאר מרעין בישינ מרקדים בחוצות. כמה נרות צריך להדליק בבית כדי להתחמם באש של תורה, באש של עבודת השם.

משימה זו מוטלת בעיקר על הנשים הצדקניות, שיש בכוחן לשמר

בבית חום של 'ידישקייט'. אווירה חמה שמייצרת אמא בבית מסוגלת להשפיע על הילדים יותר מהרבה שיחות מוסר, פרסים ועידוד. האווירה הביתית נחרטת לכל החיים.

העוגיות המיוחדות של המשגיח מלייקווד

אחד מדמויות ההוד של עולם התורה היה, המשגיח של ישיבת לייקווד ומלפנים בגייטסעהד, רבי מתתיהו חיים סלומון זצ"ל בעל ה'מתנת חיים', מזקני וגדולי התורה והמוסר שפיארו את יהדות הגולה בעשרות השנים האחרונות והאירו את אופקיה באלפי נגהות. השפעתו חרגה בהרבה ומעבר לגבולות הישיבות המפוארות בהן שימש כמנהל רוחני, ומצודתו פרוסה היתה על כלל היהדות החרדית בארצות הברית.

לפני כעשור, באחת ממשאותיו הציבוריים שנשא לפני אלפי בני ישראל במעמד סיום הש"ס באמריקה, סיפר סיפור נפלא שממחיש כמה האווירה בבית בכוחה לגדל ולרומם.

הוא פתח ואמר כי למול עיניו עומד מחזה אחד מבית הוריו שנותר חרות בנפשו והשפיע עליו רבות: באחד הימים אבי מורי [רבי יעקב סלומון] ע"ה חזר מהישיבה אחוז התרגשות והתפעלות. מה קרה? שאלוהו, והוא חלק את רגשותיו עם כל בני המשפחה:

"פגשתי כעת בישיבה נער צעיר, שריד ופליט למחנות ההשמדה באירופה המזרחית שנבחן על כשלוש-מאות דפי גמרא רש"י ותוספות, וידע הכל על בוריו מילה-במילה".

אבא המשיך להתפעל: "ישנם בעולם בעלי כשרון וזיכרון, זאת ידעתי ושמעתי מזמן, אבל את המקרה הזה כמעט ואין באפשרות לקלוט ולהבין. הלא נער זה הגיע לפני זמן לא רב מעמק הבכא, ככל הנראה עברו עליו כמה שנים בהן לא היה בהישג ידו כרך של גמרא לעיין בו. במחנות המוות מיידאנק ובוכנוואלד ודומיהם לא הגישו לאסירים מסכתות מהש"ס הוילנאי, אלא הלעיטו אותם ושיננו עמהם את "מסכת גיהנום" בעיון גדול... במחנות העבודה והמוות שעבד בהם בפרך ברוב שעות היממה, כשמאכלו מנה מדודה של לחם בלבד, ומעט זמן למנוחה על דרגשים צרים, ובעודו נלחם עם אישוני עיניו וגופו המותש והעייף המבקש לחטוף תנומה קצרה בטרם יגיעו הקלגסים הארורים לעוררם השכם לפנות בוקר ל"אפאל" האכזרי - גם שם לא שכח הנער לשנן את דפי הגמרא בעל-פה. כלום יש 'תורה שלמדתי באף' בדרגה גבוהה מזו? נער זה שולט בשלוש-מאות דפי גמרא ותוספות..."

להשלמת התמונה, נשתף את השומעים כי הנער הזה שמו הוא שמחה בונם ליברמאן, פליט מוורשא שעבר שבע מחנות ההשמדה. הוא נודע לימים כרבה של הענדון גולדרס גרין בלונדון ורב הר כנען בצפת, מחברם של "ב ספרי 'בשבילי אורייתא' המקיפים את כל התורה.

למשמע הדברים, המשיך המשגיח וסיפר, התרגשה אף אמא הצדקנית מרת עטל ע"ה מאד, והחליטה לאפות עוגיות מיוחדות לכבוד אותו נער מופלא, ובכדי לבטא בהן - בחגיגות מרבית - את רחשי הערכתה והוקרתה לתורה מיוחדת ומפוארת זו. בביתנו בעת

ההיא, כמו בשאר בתי ישראל לאחר מלחמת העולם, המזון חולק במשורה ואת האפשרות לאפות עוגיות שמרו יהודים רק לכבוד שבת קודש. אבל לכבוד המאורע המיוחד אפתה אמא ע"ה עוגיות מיוחדות.

ראו נא רבותי מהו הזיכרון של המשגיח הישיש מבית אמא. מכל מה שחוהו אצל מלמדיו ורבותיו, שהיו הגדולים והטובים ביותר, נחרתה בנפשו אהבת התורה של האם אשר באהל, האם אשר עומדת ליד תנור-האפייה, על פניה נהרה עילאית ובידיה קערה מתוקה של אהבת תורה!

האווירה החמה והסוחפת שבבית הוריו, קבעה בליבו שאיפה להתדמות לאותו נער. ואכן זכה לצמוח לאדם גדול שגילם באישיותו ובהליכותיו 'ספר מוסר חי'. הליכותיו הזכירו את רבותיו הגדולים גדולי המוסר בדורות-העבר, עד שהעידו גדולי ישראל, שכאשר פגשו בו הרגישו כי לדמות הזו כיוון מחולל תנועת המוסר רבי ישראל סלאנטר זצ"ל כשהקים את תנועת המוסר. כאשר רבי ישראל טרח ויגע והיטלטל מעיר לעיר ומכפר לכפר להחדיד את משנתו בקרב ההמונים - לו ולכשמותו חתר וחלם. הוא רצה שכך תיראה דמות האדם השלם שגדל על ברכי המוסר. זה כוחה של אווירה טובה בבית, למען עתיד הדורות.

חמותי הצדקנית החלה לאפות חלות

ברכה מצויה בעיסה מקור המצוה הוא באוהלה של שרה אמנו. מעשה האימהות סימן לבנות ישראל בכל הדורות, ומעשה זה מביא ברכה אל בתינו. חמותי הצדקנית הרבנית **בת שבע קנייבסקי** ע"ה החלה לאפות חלות מידי שבוע לאחר שבנה נפצע באופן קשה בתאונת דרכים בדרכו לתלמוד-תורה. הרבנית לא משה ממייטתו בבית החולים במשך כל ימי האשפוז, תוך כדי שהיא מעתירה בתפילות לרפואתו, ובאותו הזמן קיבלה על עצמה לאפות חלות לכבוד שבת ולקיים מצות הפרשת חלה לזכות בנה ולרפואתו. לאחר שהחלים וחזרה לביתה, ביום שישי אפתה חלות לכבוד השבת.

לדבר התלווה פן מופתי. באותו יום שישי, זמן קצר לפני כניסת השבת, התפשטה ידיעה מטעם מאפיית ויז'ניץ, כי נמצא חור בנפה שבה ניפו את הקמח של החלות, וכל החלות אסורות באכילה. כמעט שלא היו חלות בנמצא באותה השבת חוץ מבית הרבנית ברחוב רשב"ם. הרבנית ע"ה שלחה מהחלות שאפתה לסבא ה'סטייפלער' ולשכניה רבי גדליה נדל ועוד אחרים, וראתה בכך אות מן השמים כי עליה לאפות חלות ולהפריש חלה בכל שבוע. ומני-אז כל ימיה לא הפסידה שבת אחת מלהפריש חלה. אפילו בערב שבת הסמוך לפסח. היה זה אצלה חוק ולא יעבור.

עוד עובדה שפרסמה הרבנית בהקשר להפרשת חלה. הרבנית **נדל** ע"ה, רעייתו של רבי גדליה נדל זצ"ל, חלתה לא-עלינו בהיותה בגיל עשרים וחמש, עת שהתגלה מום בלבה. לבסוף היא חיה עד קרוב לגיל ארבעים! זה היה נגד הטבע והרופאים לא הבינו איך זה קורה. לילה אחד, כך סיפרה לחמותי הצדקנית הרבנית **קנייבסקי** ע"ה, חלמה חלום בו הראו לה מן השמים שבזכות מצוות הפרשת

חלה שהיא מקיימת מידי שבוע היא זוכה להישאר בחיים. כשהלכה לעולמה, הרבנית קנייבסקי פרסמה את זה בעולם, ומאות נשים קיבלו על עצמן לקיים מצוות הפרשת חלה בהשפעת המעשה.

הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל היה אומר תמיד

יש גם משמעות רעיונית ל"ברכה מצויה בעיסה". הלא עיקר האכילה היא 'לחם' ולכן הוא כשם כולל להוויית השולחן. כאשר האשה מקיימת מצוות במאכלים, כהפרשה ונתינה לעני ולכהן וכהכנסת אורחים הביתה, יש כאן הכרזה למי שייך הלחם. יש כאן הכרזה חינוכית לנכונות להסתפק במועט; לא לרדוף אחרי מותרות. האם מחנכת על ידי אלו למידות הטובות היסודיות.

הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל היה אומר תמיד כי מה שבעיקר צריך לחפש בשידוך הוא: א. יראת שמים. ב. מידות טובות. ג. שני המדוברים ילכו על דרך משותפת המתאימה להם. ופעם אמר: כסף ויופי הרי הם דברים טובים והם תוספת נעימה כאשר השידוך הולם, אבל כאשר השידוך הולם ואין את הדברים הללו צריך לוותר עליהם. אולם על מידות טובות אי אפשר לוותר בשום פנים ואופן, כי בלי יראת-שמים ומידות-טובות נוחלים גהינום בבית רחמנא-ליצלן!... והיה חוזר ומדגיש את המשפט הזה כמה וכמה פעמים.

אם נרצה דוגמא של אשה צדקנית שהסתפקה במועט והשתיתה את ביתה על ערך מקודש זה, נוכל לבחור בסבתא הצדקנית הרבנית שיינא חיה אלישיב ע"ה, שהיתה מיוחדת-במינה במידה זו. היא לא דרשה לעצמה כלום והסתפקה במינימום. גם היתה ענוה וכל הליכותיה בפשטות, למרות היותה אשת גדול הדור שכל בית ישראל נשען עליו. בחתונות ובשמחות לא נראתה יושבת במקום מכובד כיאה לה. על מנת לפוגשה היו צריכים ללכת לפינוות של האולם, שם ישבה בין נשים פשוטות כשהיא מתאמצת לתת להן הרגשה טובה. קרה שלא יכלה לבוא לשמחות והיתה מבקשת מבנותיה שתראינה לשבת על יד פלונית ופלונית ולדאוג שיאכלו וישמחו...

בתה חמותי הרבנית קנייבסקי ע"ה סיפרה, שכאשר נישאה הנכדה נשאלה אמה הרבנית אלישיב: "האם לא תתפרי לעצמך שמלה חדשה?", היא השיבה בענות-חן: "כולם מכירים אותי בשמלתי האחת, ואם אתפור לי שמלה אחרת מי יכירני!..."

הסבא הרב אלישיב והסבתא הרבנית נהגו לנסוע במשך שנים בחודש אב לנופש. הם שהו בפנסיון הישן של 'ועד הישיבות' בנתניה או בדירה באשדוד בסמוך לים. הרב אלישיב היה יורד מידי יום לים לכמה דקות וחוזר משם רענן להמשיך בשקידתו העצומה בתורה. בימים הללו שנעדרו מהבית אפשרה הרבנית אלישיב לנכדתה, גיסי הרבנית חנה שטיינמן ע"ה ולבעלה ראש הישיבה רבי שרגא שליט"א לשהות בדירתם בירושלים בימי היעדרותם, כדי שגם הם יחליפו את אוויר בני-ברק באווירת ירושלים. באחת השנים רצתה הרבנית שטיינמן להביא לסבתא איזו תשורה קטנה כאות הכרת הטוב על שקיבלה דירתם בחינם לכמה ימים, וקנתה לה מפת שולחן פשוטה שהיתה נחוצה שם בבית. הסבתא הרבנית אלישיב היתה

מאד לא מרוצה מכך למרות שהעריכה את רצונה של הנכדה לשמח אותה, ולא נחה ולא שקטה עד ששילמה לה כנגד זה בכפל-כפליים. כל ימיה התנגדה לקבל מתנות והסתפקה במועט שהיה לה. היא היתה אומרת בחינך: "אם הייתי מסכימה לקבל את כל המתנות שרצו לתת לי מאז ומעולם, הייתי צריכה קומה שניה בבית לאחסן את כל הדברים!..."

גיסי הרבנית חנה שטיינמן ע"ה ביקרה בביתנו

ובהקשר להסתפקות במועט אספר עוד: גיסי הרבנית חנה שטיינמן ע"ה הגיעה פעם לבקר בביתנו בשבת וראתה סדין ששימש ככיסוי למיטה שניצבה בסלון ביתנו. היא התרגשה ואמרה: "הא! אני מחפשת ממש כזה כיסוי!". בני-ביתי השתוממו; מה היא מצאה בסדין כה ישן וחסר-ייחודיות? היא הסבירה את פשר הבקשה המוזרה כך: בשנים לאחר שחותנה ראש הישיבה הרב שטיינמן זצ"ל התאלמן, היתה היא ממונה על הסדר והניקיון בבית ודאגה שראש הישיבה לא יחסר לו דבר מן המועט-שבמועט שהרשה לעצמו כאן בעולם הזה. על המיטה הידועה שהרב שטיינמן היה יושב עליה היה כיסוי שמסתמא עבר עליו יובל ובלוי וישן היה, ורצו כמה פעמים להחליף אותו. אך הרב לא הסכים בשום פנים ואופן וטען: "בשביל מה צריך? מה רע בזה?". חיפשו, אפוא, סדין באותה דוגמא, אך מיושן קצת פחות, כדי שיוכלו להחליף מבלי שיבחין - ולא מצאו. והנה לפתע היא מזהה שאצלנו יש סדין באותה דוגמא, והתמלאה שמחה. כמובן אנו שמחנו לתת, והחילופין נעשו בלי שראש הישיבה ידע מכך...

גם הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל התרחק מכל מותרות והסתפק במועט. אי אפשר לשכוח את המיטה בחדר השינה שהיתה לה רגל אחת שבורה ועמדה שנים רבות על אבן כדי לאזן אותה. הוא לא הבין מה זה משנה אבן או רגל, היה לו מצוין. העיקר שהמיטה ישרה...

בשעתו קיבל מאחד ממעריציו מזגן, בעידן שהמוצר הזה היה חדש יחסית, אך הוא סירב להתקינו בבית. הנימוק היה שאין זה כבוד השבת שבכל השבוע ידלק המזגן, ובשבת, שאינם משתמשים בחשמל וגם לא בגנרטור, יהיה מכובה ויחסר בעונג שבת. בתו הרבנית ברזם שתחי' אמרה לאותו מקורב שהצטער על כך שהרב נמנע מלקבל את מתנתו, שיעביר את המזגן למורי-חמי רבי חיים. אבל גם רבי חיים והרבנית לא רצו להשתמש בזה, הם ראו בכך 'מותרות' באותה תקופה. הם הניחו את המזגן בכניסה לבית ושם שכב תקופה ארוכה כאבן שאין לה הופכין. לאחר זמן רב שאלנו את ההורים האם אפשר לקחת את המזגן שלא בא אצלם לידי שימוש, ואצלנו הוא יכול להגיע לידי שימוש כי השתמשנו בגנרטור בשבת, והם נענו בחיוב. לקחנו והתקנו אותו בביתנו, ואגב כך זכינו שרבי חיים היה בא מידי שבת וגם בימות החול ללמוד בביתנו בשעות הצהריים של ימי הקיץ החמים. הוא התייחס לילדים ולמד איתם שעות ארוכות באוויר הנעים של המזגן.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך')

אבי לא הטיף מוסר ולא העיר הערות, אבל דבר אחד היה מוציא אותו משלוותו כשראה בימי בין הזמנים שאני הולך בחוסר מעש, היה מצביע לי על ארון הספרים ואומר יש כאן כל כך הרבה מה ללמוד, היתכן שאתה מחפש מה לעשות?! פעם שאלתיו, מאיפה רכשת את כוח ההתמדה הזה? הוא הוציא מארון הספרים ספר ישן...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א,

מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', ומחבר ספרי 'להאיר' על עבודת ה'

בשיחתו בישיבה ואמר שמי שינצל את שלושת היומי דפגרי יג יד וטו אדר לחזור על 25 הדפים הראשונים שהספיקו בקידושין במשך 25 שעות, יקבל במתנה את הספר. "אני מוכן" - הוסיף רבי שלום - "להעניק זאת לכל בני הישיבה".

חיוורון קל עלה על פניו כשהשמיע את ההבטחה המופרזת הזאת. לתת 80 ספרים היה הוצאה גדולה מאוד בימים ההם. ואכן ביום י"ג בבוקר כולם התיישבו כל תלמידי הישיבה לא יוצא מן הכלל, אחה"צ כבר השתתפו בסדר הלימוד רק חצי, בערב נשארו רק שלושה תלמידים, והוא - אבי, היה אחד מהם. הם לא יצאו לביתם בפורים, נשארו בבית המדרש כשאת סעודת פורים סעד בבית רבו.

"הנך מבין?", הפטיר אבי, "אתם כולכם "צוקרים" שובבים מלאי אנרגיות, לא רכשתם את זה מהאוויר... זה מהגנים שלי. גם אני אהבתי להשתולל והייתי מלא מרץ. שלושת ימי הפורים הם הרי ההזדמנות הטובה ביותר להתפרק! ההשקעה של 25 השעות הללו זהיתה בעיני כמו 25 אלף שעות... שמעתי את הרחוב צוהל ואני בביהמ"ד, נדמה לי שמאותם שלושה ימים קבלתי את כוח ההתמדה!

אבי מורי ז"ל הקים את ביתו בשנת תשי"ח. באותם ימים המושג 'אברך כולל' היה משהו רחוק, תקופת צנע שלטה בארץ ואנשים נלחמו על פת לחמם. אבי יצא מיד לעבודה, במשך עשרות שנות חיו הראשונים עבד במפעל ליהלומים כחותך, עבודה פיזית עם ידיים שחורות... עבודה במשך תשע שעות ביום.

אבל אנחנו הילדים הכרנו את אבא בבית, ובבית ראינו כמעט דבר אחד בלבד - "אבא יושב ליד הסטנדר ולומד". גם כשהיינו מגיעים לפעמים למפעל, ראינו את הטייפ עם מדף הקלטות של רבי מיכל זילבר ניצב על ידו, וגמרא קטנה תלויה על המנורה מעל מכשיר החיתוך והוא חוזר תוך כדי עבודה על 'הדף היומי', גם 'חובת הלבבות', 'מסילת ישרים' ו'אורחות צדיקים', או 'משנה ברורה' היו על בסיס קבוע מעל מכשיר החיתוך.

כשהגיע לגיל 56 מצא שבמצבו הבריאותי הוא יכול לצאת לפנסיה מוקדמת, הוא ניצל זאת ומאז ישב ולמד למעלה משנים עשרה שעות ביממה. התאריך לא שינה את סדר לימודו! לא היה 'זמן' ו'בין הזמנים', ולא היה משנה אם זה הפסקה בין מוסף למנחה של יום כיפור או כל יממת הפורים, "הוא והסטנדר".

אבי לא הירבה להטיף לנו מוסר ולהעיר הערות, אבל דבר אחד היה מוציא אותו משלוותו כשראה בימי בין הזמנים שאני הולך בחוסר מעש, היה מצביע לי על ארון הספרים ואומר יש כאן כל כך הרבה מה ללמוד, היתכן שאתה מחפש מה לעשות?!

פעם שאלתיו, מאיפה? מאיפה רכשת את כוח ההתמדה הזה? הוא הוציא מארון הספרים ספר ישן 'אור יהל' של מרן הגה"צ רבי לייב חסמן חלק א'. פתח את העמוד הראשון והראה לי את ההקדשה הכתובה עליה, את ההקדשה כותב לו מורו ורבו הגה"צ רבי שלום שבדרון בשנת תשי"ב כשלמד אצלו בישיבת "תפארת צבי" וכך כתוב שם:

"מנחה נתונה לתלמיד נתן צוקר הי"ו על לימודו 25 דף ושעות במסכת קידושין בימים י"ג י"ד וט"ו אדר".

מה הסתתר מאחורי העניין? בימים אלו רבי שלום סיים להוציא לאור את ספרו הראשון של רבו רבי לייב חסמן, ספרים היו אז יקר המציאות, רבי שלום קם

ביאר הגאון רבי אברהם יצחק ברזל זצ"ל

מכאן נצא לפרשיותנו:

על אברהם אבינו נאמר במשנה באבות (ה, ב): "עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מִנֶּחֱדָה וְעַד אַבְרָהָם... שְׁפָל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מְקַעֲסִין וּבָאִין, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְקָבַל שְׂכָר פְּלִים", ומיד אחר כך (במשנה ג) נאמר: "עֲשָׂרָה נְסִיוֹנוֹת נִתְּנָה אַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְעָמַד בְּכָלֵם". הוא אמנם קיבל שכר כולם, אך לשם כך הוא עמד לפני כן בעשרה נסיונות קשים מנושא.

ונעורר כאן הערה נפלאה. הראשונים נחלקו מה היה הניסיון העשירי: הרמב"ם ורוב הראשונים לומדים שזו העקדה, אך רבנו יונה סובר שמיתת שרה היא הניסיון העשירי. ומה היה הניסיון? שהקב"ה אמר לו שאת כל הארץ יתן לו, ועבור חלקת קבר לשרה הוזקק לשלם ארבע מאות שקל כסף...

והדבר הזה אומר דרשני: כל ניסיון הלא בא לרומם את אברהם, ועל כן כל ניסיון אמור להיות גדול וקשה יותר מקודמו. אברהם אבינו כבר הראה נכונות לשחוט את בנו יחידו שנחנן לגיל מאה. מהו כבר הניסיון של רכישת הקבר לעומת העקדה, מה יש עוד לנסותו?

ביאר הגאון רבי אברהם יצחק ברזל זצ"ל נפלא ביותר: אדם ניצב בפני ניסיון קשה. הוא נלחם, מתגבר ומנצח את היצר, ומרגע זה הוא מתהלך עם הרגשה שהקב"ה חייב לו לפחות חצי עולם! והיה אם לאחר מכן הוא מאוד הזדקק למשהו ולא הצליח להשיגו - כבר יש לו שאלות על הקב"ה: איך יתכן שאני עומד בניסיון כל כך קשה ואת הדבר הקטן הזה אינני מקבל?! ואם הדבר הזה הוא קריטי עבורו, ולא רק שאינו משיגו אלא שהוא גם ניזוק בצורה כזאת או אחרת - יתכן והוא מתחרט לגמרי על כל עמידתו בניסיון...

אברהם אבינו עמד בתשעה ניסיונות, עד הניסיון האחרון - העקדה. הקב"ה מנסה אותו האם עכשיו, כששרה אמנו מתה בעקבות העקדה ויש לו את הבטחת ה' על ארץ ישראל וכעת הוא נזקק לשלם טבין ותקילין על קבר לשרה, האם הוא יתלונן או שיקבל זאת בשמחה? והוא עמד בניסיון בגבורה! כעת הוא יכול ליטול שכר כולם! התמודדת, עמלת לרכוש את השכר הזה - הרי שלך לפניך!

כל זה בא כהמשך לסיום הניסיון הגדול שקדם לו, פסוקים שאנו פחות שמים לב אליהם בתוך סיפור העקדה:

"וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו וַיִּקְרָמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר שְׁבַע". פסוק שנראה לכאורה מיותר, מה משמעותו ומה הוא בא ללמד? על כך אומרים חז"ל: "וישב אברהם אל נערי, ויצחק היכן הוא רבי ברכיה בשם רבנן דתמן, שלחו אצל שם ללמוד ממנו תורה. משל לאשה שנתעשרה מפלכה, אמרה הואיל ומן הפלך הזה התעשרתי עוד אינו זו מתחת ידי לעולם כך אמר אברהם כל שבא לידי אינו אלא בשביל שעסקתי בתורה ובמצות לפיכך איני רוצה שתזוז מזרעי לעולם". (בראשית רבה נו יא)

חז"ל משתבחים באברהם אבינו שהתנסה בעשרה ניסיונות ועמד

בכולם, וההבנה הפשוטה היא שבכל ניסיון הוא התרומם וקבל את הכוח לעמוד בניסיון הבא שהוא קשה מקדמו, וברור שזה נכון, בכל ניסיון עולה האדם עוד מדרגה עד שמגיע אל מקומו העליון, אמנם כאן מגלה אברהם אבינו מה היה הכוח המניע הזה שנתן לו לעמוד בכל העשרה ניסיונות עד להליכתו לשחוט את בנו יחידו - "כל שבא לידי אינו אלא בשביל שעסקתי בתורה ובמצות".

יצחק אבינו עמד בניסיון באופן לא פחות מפעמים, אם אברהם אבינו עוד שמע מפי הגבורה קח נא את בנך... והעלהו, יצחק כלל לא שמע, כיצד אפוא סמך על אביו בשאלה של פיקוח נפש כשאין לו שום הוראה מהקב"ה על כך? אין זה אלא שיצחק כתלמיד של אברהם ושל שם ועבר התקדש בקדושת התורה והתעלה בה, עד שהיה בו את הכוח לקבל את הדברים כאילו נמסרו לו בעצמו.

גישת העולם, כאשר אדם לומד ולומד ובסופו של דבר עמד בכור המבחן וקיבל תעודת הצלחה, שוב אין לו מה ללמוד. הוא כבר מסודר.

לכאורה אם יצחק כבר הוכיח את כוחו הגדול למסור נפש מוכח לימוד התורה שלמד עד עתה, מדוע עליו לחזור הישר ממעמד העקידה אל לימוד התורה - הוא כבר קיבל את תעודת ההוקרה וההכרה במעלתו הגדולה!?

את התשובה נתנו חז"ל מהמשל "לאשה שנתעשרה מפלכה אמרה הואיל ומן הפלך הזה התעשרתי עוד אינו זו מתחת ידי לעולם" במילים של היום - 'ביזנע' טוב לא מחליפים'.

נעצור כאן ונשאל על איזה אוצרות מדובר, מה השיג כאן אברהם אבינו הלא כמעט איבד את בנו יחידו, הוא כמעט איבד את הדבר הגדול ביותר שהוא הוא שאיפתו כל החיים, אשר בלעדיו הוא אומר להקב"ה "מה תתן לי ואנכי הולך ערירי", והוא כמעט הביא עצמו שוב למצב של הולך ערירי?

מכאן אנו יוצאים על אחד מיסודות התורה, אל יסוד מהות האדם, חז"ל אומרים על הפסוק "חַרְוֹת עַל הַלְּחֹת" (שמות לב טז) - 'אל תקרי חרות אלא חירות שכל מי שעוסק בתורה הרי הוא בן חורין לעצמו' (אבות דרבי נתן פ"ב ג) העולם זועק על כך, בן חורין? האם יש עוד תורה המקיפה את כל שעות היום בכל דבר ועניין, האם יש עוד תורה שלא נותנת שום הנחה לאדם בשום זמן ובאף מקום, אין חופשה מיהדות, חובת האדם בקיום התורה והמצוות בנעילה ביום כיפור הם אותם חובות שהוא מחויב בבין הזמנים... בעת שלום ובעת מלחמה, בכל דבר וענין התורה נותנת לנו הוראות וגדרים, אין לך אפוא תורה שגוזלת את חרותו של האדם יותר מתורת ד'?

עד שכל החלונות כוסו בבני אדם

בתקופת מלחמת העולם הראשונה הוזקק מרן המשגיח רבי ירוחם ממיר זי"ע לברוח ממיר ולגלות, הוא נדד ועמו תלמידו המובהק לימים ראש ישיבת פוניבז' מרן הגרי"ד פוברסקי זצ"ל, בדרך נודמנו לעיירה שלא הכירו תושביה את רבי ירוחם, אך כיון שראו אדם בעל צורה בקשו ממנו לומר דברי תורה בפני התושבים, בתחילה סירב רבי ירוחם אבל לאחר שאחד מבני הקהל זיהה אותו ואמר לגבאים

שהאיש הוא לא אחר מרבי ירוחם הנודע בדרשותיו, הפצירו בו מאוד עד שנאות לקבוע להם זמן לדרשה.

בהתקרב מועד הדרשה התמלא ביהמ"ד מפה לפה, עד שכל החלונות כוסו בבני אדם שבאו לשומעו. רבי ירוחם, כפי שרואים בספריו, יורד עד לעומקה של מידה ודורש שינוי מהותי על כל קוצו של יו"ד, באותה עיירה אמנם הוכיחם על כמה פרצות שראה צורך לגודרם, מכל מקום השתדל להיות כמה שפחות תובעני, אבל הדברים מאוד לא מצאו חן בעיני השומעים, ואט אט החלו לצאת מביהמ"ד, כשסיים ר"י את דרשתו רק תלמידו רבי דוד היה נוכח באולם.

ניגש המשגיח לתלמידו ואמר לו אתה הרי מכיר את הסגנון שאני מוסר שיחותי, ויודע אתה שאני תובע גדול, וכאן כמעט לא תבעתי כלום מ"מ ברחו ולא רצו לשמוע, ובישיבה שאני תובע שינויים בדקי דקויות לא רק שהתלמידים שמים אוזנם כאפרכסת, עוד יושבים אח"כ לשעות של חשבון נפש וועדים פנימיים לראות היכן הם עומדים כמה שדיברנו, ואף רושמים כל משפט היוצא מפי כדי לחזור ולשנן את הדברים, מהו השוני?

ענה לו רבי דוד: פשוט כי אנו "בני עליה" ואלו "בעלי בתים"!

נכון הדבר, ענה לו ר' ירוחם, אבל מאי משמע? אסביר לך:

לפני כמה מאות שנים, עלו כמה מאות לוחמים ספרדים ע"ג שלוש ספינות ליבשת דרום אמריקה כדי לכבוש את חלקה להקים שם חיים חדשים. דרום אמריקה נשלטה בידי שבטי האינדיאנים, הם שלטו שם ברמה, חיו בה והכירו כל פינה, את האינדיאנים קשה לכנות אותם בני אדם, כל תרבותם חיתית היא, המלחמה והניצחון הם בראש מאווייה, מלחמות השבטים עקובות מדם מנוהלות שם יום יום, והנה עולים כמה מאות לוחמים למקום זר, אחרי משא מפרך בתנאי מזון מינימאליים, עיפים ותשושים והם רוצים לנצח שבטים מטורפים מלומדי מלחמה שבעים? זה דבר שאין לו סיכוי בעולם! אבל המציאות היתה שונה, הספרדים הניסו את האינדיאנים מאות ק"מ והקימו חיים חדשים באמריקה. כיצד עשו זאת?

הסביר לו רבי ירוחם: האינדיאנים לא הכירו את המושג של רכיבה על גבי בעלי חיים, הספרדים עלו מספינותיהם כשהם רכובים ע"ג סוסים, כדרכם היו רגליהם מכוסות וכך באו להלחם, האינדיאנים שראו את היצורים החלו לזעוק שמפלצות נוראות באו להילחם בהם, מפלצת המורכבת משני ראשים בגוף תחתון בהמה עם ראש של בהמה, וגוף עליון גוף של אדם עם ראש אדם ובידם מקלות היורקים אש... מי יכול להלחם עם דבר כזה? בשל כך נסו לנפשם. לאחר שעות של מרדף הוזקקו החיילים לחלץ עצמותיהם ואז קפצו מעל גבי הסוסים, או אז ראו הנסים שאין זה מפלצת אלא אדם רכוב ע"ג בהמה, אבל אז כבר היה מאוחר!...

כך - אמר רבי ירוחם, הקב"ה ברא את האדם משני חלקים. האחד - "וַיֵּצֵר ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָר מִן הָאֲדָמָה" - בריה זו הינה ככל הבהמות והחיות, ויותר מכך בריה זו מורכבת מכל בעלי החיים שבבריאה כמבואר בזוה"ק, וכשם שבעלי החיים כל עניינם הם אכילה ושתייה וקיום תאוות הגוף, כך גוף האדם הבהמי יש לו רצונות

ותאוות וחפץ להנות את גופו ככל החיות והבהמות, והחלק השני - "וַיִּפְחַח בְּאָפְרָיו נְשִׁמַת חַיִּים" הרכיב הקב"ה על הבהמה הזאת נשמה שזהו האדם והוא חלק אלוה-ממעל, מי שאינו חי בעולמה של תורה, מי שאינו לומד מוסר חושב שיש כאן בריה אחת - מפלצת המורכבת מבהמה ואדם, אבל האמת היא - "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" יש כאן יצירה של אדם שהגוף ניתן לו רק לרכיבה כדי שירכב עליה לצרכי חייו, אבל העיקר הוא האדם שבו.

ממילא אותם בעלי בתים שמבינים שהכל חלק אחד, ברגע שתובע אני מהם להסיר מהם את הבהמה הם מבינים שאני דורש מהם לקרוע חלקים מהאני שבהם, אבל בני עליה לומדים מוסר וחיים בעולמה של תורה מבינים שיש כאן שני חלקים וככל שילמדו יותר איך לנתק את האדם מהבהמה ולהתרומם להיות האדם בכיר היצירה - אדמה לעליון שמחים על לימוד זה ומעמיקים בו יותר ויותר כדי לגלות את האני שבהם, את האדם!

התורה משחררת את האדם! הסוס שבו צועד ומתפתה אחר כל ראייה, הוא רואה וחומד, הוא מריח וחומד, אבל הוא מכניס את האדם למקומות הלא נכונים, הוא מדרדר אותנו אל שאול תחתית, התורה היא הנותנת כוח לאדם לשלוט על הסוס ולהיות רוכב חזק ואיתן הרוכב על סוסו ומנווט אותו. ברור הוא כי גם הרוכב אינו מרעיב את הסוס, הוא זרזק לו חציר פעמיים שלש ביום, אבל לא יתן לו להיכנס למסעדה... יש והוא רוכב מומחה ביותר רוכב בדרגת הרב שטיינמן, הוא יתן לסוס שבעים גרם פירורי לחם וכל השאר אין צורך. אבל גם מי שאינו בדרגה זו יודע שעד כמה שהסוס צריך תן לו אבל לא לתת לו לרדוף כל היום אחרי תאוות לבו. - הוא שולט!

לע"נ אבי מורי ר' נתן ב"ר יחיאל מאיר זצ"ל
וזוגתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

לפני שקניתי עשיתי השבון למי יש לי סיכוי למכור, וחישבתי שלאנשים אלו ואלו אין שום סיכוי שיקנו ממני, אבל ראובן שמעון ולוי הם בוודאי יקנו ממני, על סמך זה השקעתי את כספי וקניתי את הסחורה הזאת, והנה בפועל, באתי לראובן ובכלל לא רוצה להכיר אותי, לאחריו באתי לשמעון וראיתי שאי אפשר להזיז שום דבר, אף בבואי ללוי 'קראתי למאהבי המה רימוני'

לקט אמרים ועובדות מהגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א לחיות ולזכור תמיד את ה' המנהיג את העולם

לְדַעַת הַהַצְלִיחַ ד' דְרָפוּ (כד כא)

כה אמר הגאון הגדול רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל ראש ישיבת פוניב'ז, שתמיהה רבתי היתה מקננת בליבו, הנה בתיבת נח שהו ב'כפיפה אחת' כל בעלי החיים שבעולם במשך שנה תמימה, וכיצד יתכן שלא היתה שם 'מלחמת עולם' ולא טרפו והרגו זה את זה... והלא ישנם בעלי חיים אשר מטבעם שונאים את מיני חיות אחרות, ותמיד הם מחפשים לצוד אותם ולטרפם... אלא כל עצם השאלה בטעות יסודה, כי החיות אינן טורפות והורגות אחת את 'חברתה' מחמת שזה טבעם, אלא אך ורק כי כן הוא רצונו של מקום באותה שעה שחיה פלונית תטרוף חיה אלמונית, ואם השי"ת אינו רוצה עכשיו שהיא תטרוף - אכן לא תטרוף, ומאחר שבאותו הזמן רצה הקב"ה שישארו כל החיות לקיום העולם ממילא לא עלה על דעתם של החיות לטרוף אחרים. וכן איתא ב'שפת אמת' להרה"ק מבערז'אן זי"ע (ריש פרשת נח) בשם הרה"ק השרף מסטרעליסק זי"ע, שהמאמין שהמים מכבים את האש הוא מחמת כי כך ברא השי"ת בטבע העולם עדיין אין אמונתו 'אמונה שלימה', רק יאמין שבכל פעם שהמים נפגשים עם אש חוזר הבורא יתב"ש ומצווה שהמים הללו יכבו אש זו... ובלא זה לא היו מכבין את האש אף שהם מים. וכע"ז מציינו להגה"ק החזו"א זי"ע (אגרות חזו"א, לה) שה'טבע' היינו רצון תמידי של הקב"ה... וכוונת הדברים, שלא יקשה לך מהו ענין 'הנס', מה נשתנה נס מטבע, והרי שניהם במאמר ה' נעשים, אמנם, אכן, את שניהם ציוה השי"ת שיארעו, אלא, ש'נס' יקרא לדבר שעלה ברצון הבורא יתב"ש ש'פעם אחת' יקרה כך וכך, לעומתו, פעולת הטבע עניינה כלפי אותם הדברים התמידיים והמתמשכים שבכל רגע רוצה הבורא שכך וכך יארע.

ומצא כמה יהודים שבורים ורצוצים עד עמקי נשמתם, שאלם ר"מ, לעצב מה זה עושה, תמחו השניים וכי לא ידע רבינו באיזה מצב הננו שרויים... נענה ר"מ ואמר, שמעו נא רבותי... שתיים אשאל מכם, ועל שניהם תודו לי, הנה בסמוך אלינו עומד אחד מחיילי הרשע, האם זה נכון שברצונו להרוג יהודים, ענו השניים, בוודאי, הרי זה כל תאוות לבו. עוד אשאלכם, ואם אכן ימלא את תאוותו ויהרוג כמה יהודים ללא כל 'פקודה' האם מאן דהו יעמידהו לדין על כך, השיבו השניים, לא ולא, שמא תאמרו לי, מדוע באמת אינו עושה כאוות לבו, הורג ושופך דם כמים, הרי 'רצון' יש לו ומאידך 'מורא מלכות' אין עליו, נתלהב ר"מ והסביר, בעל כרחך תאמר, כי הקב"ה נמצא עמנו והוא כביכול אומר לו, לא, לא, אל תהרוג, וממילא אין בידו עשות מאומה, אם כן, כשהוא כן הורג אין זה אלא רק כי הקב"ה עשה זאת, וכלל וכלל לא החייל, שלא הרשע ממית אלא הוא שלוחו של המקום ב"ה. יהודים הללו ניצלו מהמלחמה, ואח"כ הודו ואמרו שדיבורים הללו ליוו אותם בכל עת, ומאז לא ראו כלל חיילים וכו', רק את ה' עומד

האם זה נכון שברצונו להרוג יהודים

מסופר על הגה"צ רבי מרדכי פאגערמאנסקי זי"ע אשר היה בימי המלחמה הנוראה בגטו קובנא, באחד הימים יצא לרחובה של עיר

לצידם ומחליט עבורם בכל רגע ורגע מה יקרה עמהם.

דער אייבירשטער שפילט זיך מיט מיר

מעשה הובא בספר 'והאיש משה' (תולדות חיי של רבי משה סאלאווייטשיק זצוק"ל) שפעם אמר רבי משה 'דער אייבירשטער שפילט זיך מיט מיר אויף צאלאכעס' (הקב"ה משחק עמדי) הוא מראה לי מי בעה"ב בעולם, בתקופה שהגעתי לציריך, החלטתי שאני צריך מדיני השתדלות לעשות משהו לפרנסה, הלכתי וקניתי סחורה מסוימת, לפני שקניתי עשיתי חשבון למי יש לי סיכוי למכור אותה, וחישבתי שלאנשים אלו ואלו אין שום סיכוי שיקנו ממני בשום אפשרות בעולם, אבל ראובן שמעון ולוי הם בוודאי יקנו ממני, על סמך זה השקעתי את כספי וקניתי את הסחורה הזאת, והנה בפועל, באתי לראובן ובכלל לא רוצה להכיר אותי, לאחריו באתי לשמעון וראיתי שאי אפשר להזיז שום דבר, אף בבואי ללוי 'קראתי למאהבי המה רימוני' - אף אחד לא היה מוכן להתייחס אלי, עמדתי אין אונים - אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, זאגט מיר דער אייבירשטער, ממשיך רבי משה, נו, רואה אתה איפוא שלא אתה מנהיג את העולם, אלא מאי, אתה חייב לעשות השתדלות, וזה הרי עשית מספיק, כעת, אראה לך שאני מנהיג את העולם, אתה חשבת על א' ב' וג' שבוודאי לא יקנו ממך. הנה דופקים בדלת, ומי נכנס - אותו אחד שהיה ברור לי שאין שום סיכוי, שבכלל לא שייך לחשוב, והנה הוא נכנס וקונה את כל הסחורה - אויף צאלאכעס, הוא רוצה להראות לי שאני אכיר שאדע שארגיש מי מנהיג את העולם.

האברך לא מצא את נפשו מרוב צער...

מעשה באברך שהוצרך לקנות בית, יגע ומצא, וקנה בית פלוני. אלא שלמחרת נתברר לו שעומד בית למכירה במקום קרוב מאד, ובמחיר נמוך בהרבה ממה שהוא שילם, האברך לא מצא את נפשו מרוב צער... ידידו פנה לרבי מרדכי שוואב זצ"ל והלה חזקו בדברים מופלאים, ובתוך הדברים סיפר לו שפעם ישב עם הרב דסלר זצ"ל, והוא סיפר לו איזה טעות שהוא עצמו עשה בענייני שידוכים, והיה הולך ומספר את פרטי הטעות שעשה, וכשסיים דבריו אמר, אבל, גם הטעות גופא מן השמים היא, הוסיף ע"ז ר' מרדכי, הוכחה יש לי שמן השמים רצו שתעשה טעות זו ותקנה את הבית הזה ביוקר ולא את השני הזול והקרוב, וראה בעיניך, מתי נודעה לך טעותך -

רק יום למחרת הקניה, מדוע לא נודע לך יום לפני כן, אלא, שמן השמים רצו שתעשה כך... וממילא אין זה 'טעות' כלל... (הגדש"פ הרב דסלר עמר שמ"ט).

ממילא לא אקח אותך אלא אותך

שמעתי מאיש צדיק וישר ורבי שלמה שמו מעי"ת אלעד יצ"ו, אשר לפרנסתו הינו משמש כ'דרייווער' (נהג) ומדריך לאורחים הבאים מחו"ל לארה"ק, הלה מוציאם ומכניסם למקומות הקדושים ועוד... פעם פגש באברך מבני חו"ל העוסק לפרנסתו כ'סוכן נסיעות' (טראוועל אגענט) וביקש מאתו שיאיל בטובו לקחת ממנו כרטיסי ביקור (ביזנעס קארד) שלו, למען יוכל לתת מהם אחד לכל המזמין אצלו טיסות לארה"ק, וחשב שבכך קיים כהוגן מצוות 'השתדלות' לפרסם עצמו אצל באי הארץ בעודם בחו"ל, מיועדנו ר"ש ישב והמתין שמעתה תגדל רשימת הנוסעים אצלו, אך לא ראה כל סימן לכך.

כעבור כמה שבועות מתקשר אליו יהודי מבני חו"ל, ודברו בפיו, הנה אני יוצא מביתי שבארה"ב בעוד כשעה בדרכי לארה"ק, רצוני שתקח אותי הנה והנה, והחל מדבר עמו לסדר 'פלאן' (תוכנית) שלם לכל הימים הבאים, אמר לו ר"ש, מדוע נעשה את ה'סדר' על הטלפון, אמתין לכם בשדה התעופה (עירפארט), ואקח אתכם לבית מלונכם, שם נשב יחדיו ונסדר את העניינים בישוב הדעת, וכן הווה בעודם יושבים - תוך כדי שיחתם נפל פתקא מכיסו של האורח, ופתקא זו הייתה הכרטיס ביקור של ר"ש, שאלו ר"ש, מה זה הפתק - כשהוא כבר שמח שהנה הכרטיס מתחיל לעבוד, אמר לו האורח, זה מספר של איזה 'דרייווער' שהסוכן נסיעות דחף לידי, אבל אל תשים לב לכך, כי ממילא לא אקח אותך אלא אותך, אחרי שאחי ה'מבין' אמר לי שכדאי לי לקחת רק אותך... אמר לו ר"ש, כי כל כך אין כל שייכות בין שפע הפרנסה להשתדלות, עד שאפילו כשפעולת ההשתדלות הגיע ליעדה - האורח מחזיק בכרטיס ביקור שלו, ועדיין, הוא מזמין את הנסיעה לא בזכות הכרטיס, אלא בהמלצת אחיו. הוסיף ר"ש, כי אילו לא היה שואל את האורח בתור סקרנות מנין לו הכרטיס, בוודאי היה בטוח בעצמו שהלה הגיע אליו בזכות הכרטיס...

לקט מבאר הפרשה - פרשת וירא תשפ"ג

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכייא בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

אחרי שעתיים, הרהרתי בדעתי שאין זה יאה ונאה לקבל את האירוע בכזאת השלמה, אדרבה, צריכים לקבל את זה בשמחה. הכרזתי בקול גדול, "כשם שמברכים על הרעה מברכים על הטובה, מודה אני לפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי, שלקחת לי 800 שקלים"

שיחה מיוחדת מהגאון רבי בן ציון גוטפרב שליט"א, ראש ישיבת תורת ה' ומראשי קהילת המתמידים, על התקומה שהיתה לשדה עפרון, ו-800 השקלים שלא יישכחו

ויקם שדה עפרון (כ"ג י"ז)

רש"י הקדוש מבאר את דברי הכתוב "ויקם שדה עפרון", שהיתה לו תקומה לשדה. הוא יצא מיד הדיוט ונכנס בידיו של מלך, אברהם אבינו, וממילא היתה לו תקומה לשדה.

ועוד אפשר לבאר, שעצם זה שלפני כן היה זה שדה ככל השדות ועכשיו הפך להיות שדה שבו ייטמנו האבות הקדושים, זאת היתה התקומה, שהוא הפך לחפצא של מצווה.

ומעשה היה עם מרנא החתם סופר זצ"ל שפעם באו שני בחורים להיבחן אצלו ברצונם להיכנס לישיבתו שבפרשבורג. אחד מהם קיבל החתם סופר ואת חברו לא קיבל אף שידע היטב בבחינה, ונימוקו היה שראה מהחלון ששני הבחורים הגיעו להיבחן, והיה זה אחרי חג הסוכות, בדרכם ניצבו ענפים ששימשו לפני כן לסכך סוכה שעמדה בסמוך. אחד מהם האריך מעט את הדרך כדי שלא לדרוך על הסכך, והשני לא חש לביזוי של חפצא של מצווה וכן דרך על הסכך - ולכן נמנע החתם סופר מלקבלו לשיבה.

ומסופר גם על הרבי ה'ברכת משה' מלעלוב שאמרו לו שיש אפשרות לאסוף בחזרה כל מיני חפצי ירושה מאבותיו הקדושים, לאחר שנגנבו מבית אביו, אבל הרבי אמר שאין לו עניין בחפצים אלו, משום שכל עיקר העניין של חפצי הצדיק הוא שהם היו חפצי מצווה, אבל אחר שנעשתה בהם עבירה רח"ל, כבר איבדו את ערכם ואם כן הרי הם ככל חפץ אחר ואין לו שום עניין מיוחד בהם.

נמצאנו למדים שלכל חפצא של מצוה יש תקומה, הוא הופך להיות חפץ בעל חשיבות גדולה וערכו לא יסולא בפז, ולא בכדי אמרו שכדאי להשתמש בלולב כדי להסיק את המדורה של שריפת חמץ, הואיל ונעשתה בו מצווה אחת, נעשה בו מצווה נוספת.

וזוהי התקומה שהיתה לשדה עפרון, שלפני כן היה שדה ככל השדות, ועתה היה לשדה קברות אבותינו הקדושים ואימהותינו הקדושות, אברהם ושרה, יצחק ורבקה יעקב ולאה. והגם שאמרו חז"ל שגם אדם וחוה נטמנו במערת המכפלה, נראה שלא היו יודעים על כך ולכן לא החשיבו את השדה הזה יותר משדות אחרים, עד שבא אברהם ולקחו לאחוזת קבר.

לפני שבועות אחדים, זכיתי ללמוד שיעור חשוב לגבי ערכם של 800

שקלים שהיו ברשותי. אותם 800 שקלים להם היה ערך גדול הרבה יותר ומעשה שהיה כך היה.

ביום חמישי משכו לי בכספומט 800 שקלים, שהיו לי להוצאות שבת קודש. 16 שטרות של 50 שקלים לכל שטר, הנחתי אותם בכיסי, והתכוונתי להשתמש בהם לרכישת צורכי השבת.

והנה הגיע יום חמישי בערב, 'ליל שישי', וצריכים להתחיל לקנות את המצרכים לכבוד שבת קודש. הכנסתי ידי לכיס בו אני רגיל להניח כסף, והילד איננו... אין 800 שקלים וגם לא ארבע מאות שקל עובר לסוחר. כלשון הכתוב, כי אפס כסף!

התחלתי לחפש בכל מקום אפשרי, אם הכסף אינו בכיסי, מסתמא הוצאתי והנחתי אותו על המדף, אבל הוא לא שם, אולי נפל לי כשישבת בסלון... חיפשנו וחיפשנו, מעל הספה ומתחת לספה, מאחורי התנור ומתחת למקרר, בכל מקום אפשרי, אבל הכסף פשוט נעלם כאילו בלעה אותו האדמה.

בטח נמצא אותו בעוד שעה או שעתיים

חשבתי לעצמי שבוודאי הנחתי את הכסף במקום שאיני זוכר, נסיה ממנו דעת, ויהיה כמו מציאה שבאה בהיסח הדעת. בטח נמצא אותו בעוד שעה או שעתיים... אבל עבר לילה ואתא בוקר, השעה כבר 10:00 בבוקר, חייבים להתארגן לכבוד שבת, והכסף איננו.

החלטתי להסיח ממנו דעת, ה' נתן וה' לקח. צריכים להשלים עם המציאות, ב"ה אפשר להשיג כסף ממקומות אחרים ולעשות את השבת כהרגלנו. אם הקב"ה לקח לי 800 שקלים, הוא בטח יודע למה עשה זאת, ואין לי אלא לקבל את הדין באהבה.

אחרי שעתיים, הרהרתי בדעתי שאין זה יאה ונאה לקבל את האירוע בכזאת השלמה, אדרבה, צריכים לקבל את זה בשמחה. הכרזתי בקול גדול, "כשם שמברכים על הרעה מברכים על הטובה, מודה אני לפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי, שלקחת לי 800 שקלים, יישר כח! אם זה מה שהחלטת לעשות, בוודאי זה לטובתי ועל כן אני מלא תודה ותהילה".

אחרי כמה שעות נוספות שמעו בני ביתי שאני מתפלל ומבקש מהקב"ה שישלח לי כסף במקום הכסף שאבד. אמרו לי: איך זה מסתדר? לפני כמה שעות הודית ברוך שיר ושבה, ועכשיו אתה מבקש פיצויים???

הסברתי שאין בכך סתירה, אני מודה על העבר ומבקש על העתיד. הרי ידוע שהרמב"ם אומר שזו מצווה מדאורייתא שאדם יבקש צרכיו מהקב"ה בתפילה, ומאחר וחסרים לי 800 שקלים, אני זקוק לכסף הזה ומתפלל לקב"ה שישלח לי כל צרכי.

כמובן שבשבת קודש בכלל לא חושבים ולא מתעסקים עם כסף, וממילא נשכח הדבר מלבי, וגם במוצאי שבת כבר לא היה בדעתי

בכלל הנושא הזה.

בבוקרו של יום ראשון, כששבת הביתה מבית הכנסת, פתאום אני רואה את 16 השטרות המגוהצים מונחים על המדף, ממש מול העיניים, כיצד טחו עיני מראות את הכסף הזה כשחיפשתי אותו בכל מקום אפשרי והוא היה ממש מול העיניים. לקחתי את הכסף בשמחה והודיתי לקב"ה על כך שקיבל את תפילתי וזכיתי לקבל את כספי בחזרה.

ואז אמרתי, ראה נא ראה איזה תהליך ארוך ומורכב עברתי בזכות אותם 800 שקלים! תחילה הצטערתי, אחר כך קיבלתי עלי דין שמים בהשלמה, לאחר מכן באהבה ולבסוף בשמחה, גם זכיתי להתפלל בזכות זה לקב"ה מעומק הלב שישלח לי כל צרכי, וגם הסחתי דעת מהכסף בשבת קודש כי 'מלאכתך עשויה', ולבסוף מצאתי את הכסף שמתברר שמעולם לא נחסר ממני.

אמרו לי אתם, האם לכסף זה לא היתה 'תקומה'? ויקומו 800 השקלים, תקומה היתה להם, כזה תהליך פנימי שאדם עובר עם עצמו בזכותם, הרבה מאוד כסף עובר תחת ידיו של אדם במשך ימי חייו, לא בכדי נקראו המעות 'זוזים', שהם זוזים מיד ליד, אבל ה-800 שקלים הללו לא ימושו מזכרוני, שהרי הם לימדו אותי שיעור חשוב בהכנעה לריבוננו של עולם, תקומה היתה להם!

המשך מעמוד 3 | הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א

מי שהשקיע שם איבד את כל ההשקעה עד תומה".

גיליתי שיטה מצוינת להרוויח כסף...

לימים אמרתי לראש הישיבה שאני גיליתי שיטה מצוינת להרוויח כסף... להתברך בברכת כהנים, הרי רש"י מבאר "יברכך", בממון, "וישמרך" זה גם בממון שיהיה נשמר. וממילא מי ששומע ברכת כהנים ירוויח הרבה כסף...

מרוץ עצמו היה חסיד גדול של ברכת כהנים כידוע, הוא היה אומר שהוא לא מבין את אותם אנשים שיכולים לנסוע עד נהריה כדי לקבל ברכה מהאדמו"ר רבי דוד אבוחצירא שליט"א, שהוא באמת אדם גדול וברכתו ברכה, אבל כדי להגיע לנהריה הם יוצאים מוקדם מבית הכנסת, ומוותרים על ברכת כהנים שאותה אנחנו מקבלים מהקב"ה בכבודו ובעצמו...

אבל במענה ל'רעיון העסקי' שהצעת בפני ראש הישיבה להתברך בברכת כהנים כסגולה להרוויח כסף, השיב לי מרוץ במתיקות: "אתה יודע, באמריקה יש ברכת כהנים רק בשלושה רגלים, ואצלנו יש כל יום, ובכל זאת יש להם יותר כסף מאתנו..."

ואז הוסיף ואמר לי: "ברכת כהנים חשובה לא בגלל כסף ולא בגלל שום דבר אחר, אלא בגלל שזה "כה תברכו", ואמרו חז"ל בקול רם, מלמד שהקב"ה משתף קולו עם הכהנים ומברך את ישראל. זה מה שחשוב, שזו ההזדמנות היחידה בעולם הזה שחז"ל מעידים לנו שזה קולו של הקב"ה, וחוזר מכך שהיא כוללת את כל הטובות שבעולם".

זאת, כשמדובר בסכומים גדולים, הרי יש לנו חז"ל מפורש ש"לעולם ישליש אדם מעותיו שליש בפרקמטיא" וממילא אני צריך לשים שליש בפרקמטיא, שליש בידי ושליש בקרקע...

נו, הוא השמיע טענה. אמרתי לעצמי הרי עדיין 'שמואל קיים ובית דינו קיים', אני הרי זוכה להיכנס בקביעת למרון, ואם כן בפעם הבאה שאהיה אצלו, אציג בפניו את השאלה הזאת.

ואכן, הגעתי למרון וסיפרתי לו שהצטבר לי סכום מסויים של כסף, והראש ישיבה הרי אמר לי לעשות מה שאמר החפץ חיים, להשתמש בזה לגמ"ח, אבל חבר שלי טוען שהחפץ חיים דיבר על סכומים קטנים, וכשמדובר בסכום גדול צריכים להשליש את הכסף גם בקרקע...

מרוץ שמע את הדברים, והשיב לי במנגינה של גמרא, עם כזאת מתיקות נפלאה: "דיין חבר זגאט", כלומר "החבר שלך אומר, שאם זה כסף קטן, כמה קופיקות, יש לקב"ה מאיפה לארגן לך את הרווחים המגיעים לך בתמורה לזה שהפקדת אותו בגמ"ח, אבל אם זה כסף גדול יותר, מאיפה יש לקב"ה כל כך הרבה כסף כדי לתת לך רווח בתמורה לכל ההשקעה הגדולה..."

"ואני אומר לך", המשיך ראש הישיבה באותה מנגינה כאילו הוא פורש פה איזו סוגיא סבוכה בשיעור בפני תלמידים, "ואני אומר לי לי הכסף ולי הזהב נאם ה', הקב"ה כבר ידע איך להחזיר לך רווחים על ההשקעה הזאת, אל תדאג!".

לא יצאו ימים מרובים, והתברר שכל אותה השקעה שניסה החבר לשכנע אותי להשקיע בה, לא היתה אלא תרמית אחת גדולה, וכל

"כנער צעיר, היה לי רצון עז לפתוח את הכספת ולקרוא את המחברות. אבא אמר לנו שהוא יודע את קיצו, כי הרבי אמר לו. זה הפחיד אותי מאוד, והייתי מוכן לתת כל הון כדי לפתוח את המחברת ולראות כמה זמן נותר..."

הרב יהודה רפאל שליט"א, מספר על אביו הגאון רבי שילה רפאל זצ"ל, נאמנם של גדולי ישראל

שְׁנֵי חַיֵּי שְׁרָה (כג א)

אבא זצ"ל, היה מקורב מאוד לרבים מגדולי ישראל, הוא היה בקשר חזק מאוד עם מרן הגר"ש אלישיב, זכה לחביבות יתירה אצל מרן הגר"ע יוסף, ועמד בקשר קרוב עם גדולי עולם רבים נוספים, אבל הוא אמר לי ששני האנשים שהשפיעו עליו ועיצבו את האישיות שלו יותר מכל, היו מורו ורבו הגר"ש זצ"ל אויערבך, ומורו ורבו הרבי ה'בית ישראל' מגור זצ"ל. שאלתי אותו פעם אם הוא מגדיר את עצמו כ'חסיד גור', והוא השיב לי "אני לא חסיד גור, אני חסיד של הרבי מגור". עם זאת, בצוואתו ביקש שנכתוב על מצבתו שהוא היה חסיד גור, וכך עשינו.

אבל כדאי שנתחיל את הסיפור הזה מההתחלה. בצעירותו נשלח אבא ללמוד בישיבת 'הדרום' ברחובות. זו הייתה ישיבה שבה למדו רבים מהציבור הדתי לאומי, ואבי מורי שמשפחתו השתייכה גם היא לציבור זה נשלח לשם. אמנם, בישיבה עצמה היה צוות רבנים חרדי, מרן הגרא"מ שך היה ר"מ שם למשך תקופה, והיו עוד גדולי תורה שלימדו שם. זכור לטוב במיוחד הגאון רבי מנחם מנדל שיינין זצ"ל, אביו של יבלחט"א הגר"י שיינין שליט"א, רבה של אשדוד, שהיה משגיח שם בישיבה, והיה מעודד את הבחורים לעבור ממנה לישיבות קדושות באווירה חרדית.

גם אבי מורי רצה לעבור לישיבה חרדית, הם היו קבוצה שלמה של בחורים שרצו לעבור לישיבות חרדיות, וכמובן שההורים לא התלהבו וניסו להניא אותם מהצעד הזה.

אותה קבוצה היתה מוגיעה מדי פעם ל'טישים' של הרבי מקרעטשניף זצ"ל, הרה"ק רבי דוד משה, כדי להתחמם באור החסידות. הוא היה מקרב אותם ומעודד אותם להתעלות בתורה וביראת שמים.

במשך תקופה הלכה הקבוצה והצטמצמה כי עוד ועוד בחורים הצליחו להגשים את משאלתם, ולעבור לישיבות חרדיות, בעוד אבי מורי זצ"ל נשאר 'תקוע' שם בישיבת הדרום, והוריו סירבו בכל תוקף לאפשר את המהלך.

באחת הפעמים שהגיע לרבי מקרעטשניף, פנה אליו הרבי ושאל אותו: "אתה יודע למה כל החברים שלך כבר הצליחו לעבור לישיבה חרדית ורק אתה נשארת בישיבת הדרום???"

אבי השיב כמובן שהוא לא יודע, והרבי ענה לו: "בגלל שהם ביקשו ממני ברכה שיוכלו לעבור לישיבה כרצונם, ורק אתה לא ביקשת ממני שאברך אותך. אם תבקש ממני אברך אותך וגם אתה תוכל

להגשים את המשאלה הגדולה שלך".

כמובן שהבקשה לא איחרה לבוא ומיד לאחריה בירך אותו רבי בכל לב שיזכה לעבור לישיבה חרדית ולהתעלות במעלות התורה והיראה, ואכן לא עברו ימים מועטים והוריו 'נכנעו' בליט ברירה והסכימו למהלך שלימים הסב להם הרבה מאוד נחת.

הישיבה אליה הגיע אבי ללמוד היתה ישיבת 'קול תורה', בראשותו של מרן הגר"ש זצ"ל אויערבך זצ"ל. מאותו רגע הפך אבי לתלמידו של רבי שלמה זלמן, ודבק בו לאורך שנים ארוכות. בשנות הילדות שלי, הייתי מתלווה אל אבי כל שבוע לבקר הן אצל הגר"ש זצ"ל, בכל מוצאי שבת, והן אצל מרן הגר"ש זצ"ל באמצע השבוע. עבורי הם היו כמו שני סבים, במיוחד הגר"ש זצ"ל שהיה ממש מתעניין בי ושואל לשלומי, ומחמיא וכדו'. ובעוד הרב אויערבך היה מורו ורבו המובהק בתורה, ה'בית ישראל' מגור היה מורו ורבו המובהק ביראת שמים. הקשר ביניהם היה מעניין ומרתק, ויש על כך סיפורים רבים מספור, אבל אני אשתדל לספר לכם את הבסיס.

"אבי מורי קרא איזו כתבה על הרבי מקוצק, היה זה כשצינינו 100 שנה לפטירתו של השרף מקוצק ז"ע"א. אבא היה אז כבן 18, והוא רצה להרחיב את ידיעותיו על הרבי מקוצק. לשמחתו, לסבא שלו, היתה ספרייה ענקית עם כ-45 אלף ספרים. אבא ניגש אליו ושאל אותו אם יש לו להשאיל לו איזה ספר שבו הוא יוכל להרחיב את ידיעתו על תורתו ודרכו של הרבי מקוצק, ולאחר זמן קצר יצא עם ערמה של ספרים שנוגעים למשנתו של הרבי מקוצק ולדרכו בעבודת ה'.

"מיני אז הוא התחבר מאוד לדרכה של קוצק, ולימים סיפר לי שלא היתה אז אות אחת, בכל השפות שבעולם, שהיתה כתובה על קוצק

והוא לא קרא אותה. הוא ממש חקר והתעמק בנושא מאוד במשך תקופה ארוכה. "לאחר תקופה שבה העמיק בתורת קוצק, הוא אמר לסבו שבאמת מאוד מעניין אותו לדעת אם יש היום איזשהו המשך לדרכו של הרבי מקוצק. השיב לו הסבא, בוודאי שיש, הרבי מגור הוא ממשיך את אותה הדרך. מכאן היתה הדרך קצרה מאוד לגור".

"אתה יודע לברך???"

"בפעם הראשונה שאבא הגיע לגור, כנראה מישהו לחש על אוזנו של ה'בית ישראל' שהבחור הליטאי הזה שנמצא כאן, הוא נכד של... ה'בית ישראל' נתן לו תפוח, לא לפני ששאל אותו "אתה יודע לברך???".

"אבא מאוד נעלב. מה זאת אומרת 'יודע לברך'? איזו מן שאלה זאת לשאול בחור בן 18 שלומד בישיבה. הוא יצא משם ואמר לעצמו, לפה אני לעולם לא אשוב! אבל אחרי חודשיים וחצי הוא הגיע לשם שוב. ה'בית ישראל' הבחין בו, ושאל אותו 'אתה כבר לא ברוגז איתי?'. ומאז דבק בו בכל מאודו והיה קשור אליו בלב ונפש.

"בבית שלנו, לא היה יום שבו אבא לא דיבר על 'הרבה', כשכמובן הכוונה לרבי מגור. הוא ממש היה דבוק בו. 18 שנים זכה להיות קשור עמו, והוא סיפר לי שגם אחרי 18 שנה שבהן היה קרוב לרבי בקרבה יתירה, כשהוא נכנס אליו לקודש פנימה, הלב שלו דפק בפראות כמו לפני הפעם הראשונה שבה נכנס אליו.

"שאלתי את אבא, למה בכלל חזרת לשם אחרי שהרבי אמר לך ככה? הרי הבטחת לעצמך שלעולם לא תשוב לשם? השיב לי אבי מורי: "שני דברים משכו אותי במשיכה עזה שלא יכולתי לה, הניגונים המופלאים ששמעתי אז כשהייתי אצלו ב'טיש' בפעם הראשונה, והעוצמה האדירה שנשקפה מעיניו ומכל הילוכו של הרבי, הייתי ממוגנט, לא יכולתי להימנע מלחזור לשם".

"אבא היה מרבה לכתוב. אחרי כל ביקור אצל ה'בית ישראל' כל שיחה שניהל עמו, הוא היה יושב ליד השולחן וכותב במחברת את כל מהלך השיחה שהתנהלה ביניהם. הרבי אמר לי כך ואני השבתי לו כך, שאלתי אותו מה לעשות בעניין זה, והוא הורה לי לברר את זה אצל פלוני... וכך היה כותב וכותב כל מילה ממש, כחסידי מובהק ונאמן.

"בשנות ילדותי, הוא היה לוקח אותי לים. אני זוכר שאחרי חצי שעה שהיינו בים, הוא היה קורא לי ואומר לי "בוא, אנחנו הולכים". אמרתי לו "אבל אבא, היינו פה רק חצי שעה?", הוא אמר לי "הרבי אומר שמאחר והכניסה לים היא בחינם, כל מי שרוצה מגיע לפה, ולכן זה מקום מסוכן מבחינה רוחנית. טובלים, שוחים קצת והולכים מכאן... שלא נידבק מהם".

"בכל אופן, את המחברות הללו הוא שמר כל ימי חייו, היו שם סיפורים, הדרכות, דברי חכמה ומוסר, בשלל נושאים, כמו שמירת עיניים, חשיבות ההקפדה על זמן קריאת שמע, ועוד ועוד.

"את המחברות היה אבא שומר בכספת, והוא היה מקפיד בקנאות גדולה שאף אחד לא יסתכל שם. אפילו לאמא הוא לא נתן את המפתח לכספת. עם זאת, מדי פעם הוא היה מוציא משם מחברת וקורא את תוכנה. בסעודות שבת הוא היה ניגש לכספת, מוציא את אחת המחברות, ומספר לנו מתוכה סיפור או אומר איזה ווארט ששמע

מהרבי וכדו', ומיד לאחר מכן היה מחזיר את המחברת לכספת. "כנער צעיר, היה לי רצון עז לפתוח איכשהו את הכספת ולקרוא את תוכן המחברות. ולמה? כי ידעתי שהרבי מגור אמר לאבי מורי כמה שנים יש לו לחיות. אבא אמר לנו בכמה הזדמנויות שהוא יודע מתי הוא יסתיימו חייו כי הרבי אמר לו. הדבר הזה הפחיד אותי מאוד, והייתי מוכן לתת כל הון שבעולם כדי לפתוח את המחברת הרלוונטית ולראות כמה זמן נותר לאבי לחיות.

"כשהיינו שואלים אותו, בין אם זו היתה אמי מורתי שתחי', ובין אם היו אלו אנחנו, אני ואחיותי, הוא היה אומר לנו בחיוך צופן סוד "יש עוד הרבה זמן", אבל כמה מחבריו סיפרו לנו שהוא אמר להם שזה יהיה בצעירות, כך אמר לו הרבי מגור".

הוא קרא לאמא, נתן לה את המפתח לכספת

"בהיות אבי כבן 54, הוא חלה במחלה הנוראה רח"ל, ולאחרי תקופה קצרה מאוד נסתלק לבית עולמו. במוצאי שבת האחרון לחייו, אור לג' כסלו תשנ"ה, ביקש אבא דף ועט כדי לכתוב צוואה. ולמחרת בבוקר, שעות לפני הסתלקותו הוא קרא לאמא, נתן לה את המפתח לכספת, וביקש ממנה להוציא את מחברת מספר 7.

"כשהובאה המחברת, פתח אבא והראה לה שהוא כותב שם, לפני 30 שנה, בהיותו בן 24, באחד הביקורים השגרתיים שלו אצל הרבי מגור, הרבי תפס אותו בבית המדרש, כביכול באקראי, ואמר לו: "שילה, יש לך 30 שנה לחיות, יש לך פוטנציאל עצום! אם תנצל את השנים הללו, יהיה לך גם עולם הזה וגם עולם הבא, ואם לא תנצל אותם לא יהיה לך כלום".

"מאז אותו רגע שהוא שמע את הדברים הללו מהרבי, היה לו כמו שעון חול מול העיניים והספירה לאחור החלה. הוא כל הזמן חישב כמה שנים נשארו לו וכמה הוא צריך לנצל אותן, ובאמת ההתנהלות שלו היתה כזאת של ניצול מוחלט של כל רגע.

"לאחר מכן הוסיף ואמר לאמי שהוא מרשה לה לקרוא את כל המחברות שבכספת, אבל מיד לאחר שהיא מסיימת את קריאתן, הוא מצווה עליה לשרוף אותן באש, ולא להשאיר מהן זכר. זאת, משום שבמחברות היו דברים שאסור היה שיתפרסמו, ה'בית ישראל' היה שולח אותנו לכל מיני שליחויות שהשתיקה יפה להן, וכן דברים אישיים שהיו כתובים שם, ולא רצה שיתפרסמו, ולכן הורה לשרוף את הכל. שעות אחדות לאחר מכן, ביום ראשון ג' כסלו, בשעות אחר הצהרים, השיב נשמתו ליוצרה.

"כשקמנו, ישבתי עם אמא שתחי', וקראנו את כל המחברות מהחל ועד כלה, לאחר מכן הדלקתי מדורה ושרפנו את כל המחברות כאשר ציווה אבי. "אבל אחרי שהוא הראה את המחברות לאמי מורתי שתחי', איך שכתוב במחברת שחור על גבי לבן שהוא יחיה 54 שנים בעולם הזה, אמר לה אבא על דבריו של 'הבית ישראל': "עולם הזה היה לי ברוך ה'. זכיתי להקים משפחה, יש לי ילדים נפלאים, לא חסר לי דבר. הקמתי את המכון להוצאת ספרי ראשונים ואחרונים, הייתי אב בית דין ברחובות ובירושלים, הספקתי כל כך הרבה ונהנית מכל רגע! אני מקווה שדברי הרבי יתגשמו במלואם ויהיה לי גם עולם הבא...".

כשהוא העיר לי על כך, הבנתי שטעיתי ברשימה ובטעות הכנסתי את השם של הסבתא שלו ברשימת התורמים לארגון 'אשמורת'. התנצלתי ואמרתי שמיד אגש לתקן את המעוות, אבל הוא קפץ ואמר לי "לא לא, זה בסדר, סבתא שלי ניצחה אותי"

הרב עמרם בינעט מגלה את הסוד של חינוך טוב לדורות

למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו (יהי ט)

הבסיס לסוגיא של חינוך הילדים נמצא בפרשה שלנו, פרשת 'חיי שרה', כשהקב"ה אומר "המכסה אני מאברהם אשר אני עושה?.. כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'". ברור שלא מדובר כאן בצוואה גרידא, "עליכם לשמור דרך ה'" ותו לא. כי אנחנו רואים שהקב"ה מחשיב את העניין הזה כל כך עד שבגללו הוא כבר לא יכול לכסות מאברהם את אשר הוא עושה. אלא מה? חייבים לומר שמדובר בציווי כזה שאברהם אבינו מצווה את בניו וביתו אחריו, שאחריו הם בוודאי ישמרו את דרך ה'. וכאן אנחנו נכנסים לשאלה, איך באמת עושים את זה? איך אפשר לחנך את הילדים באופן כזה שנדע שהם אכן ינהגו כך? התשובה הקצרה היא שזה באמת לא אפשרי, לאף אחד אין תעודת ביטוח. אנחנו רואים שגם לאברהם אבינו היה את ישמעאל שהיה פרא אדם, וזה בוודאי לא דרך ה'...

כי גם לילד שקיבל את החינוך הכי טוב בעולם, יש עדיין אפשרות לבחור בטוב וברע, ולא תמיד הוא ייבחר בטוב.

אבל איך באמת מחנכים ילד בצורה טובה? מה הסוד? הרי אנחנו יודעים ש'חונן לנער על פי דרכו', לכל אחד יש תכונות אחרות. האם יש משהו כללי שהוא טוב לכל הילדים שבעולם???

יש גמרא מפורסמת מאוד במסכת שבת, בדף ק"ל: "תניא רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה... עדיין עושין אותה בשמחה! וכל מצוה שקבלו עליהם בקטטה... עדיין עושין אותה בקטטה".

מוסיפה הגמרא עוד: "תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזירת המלכות כגון עבודת כוכבים ומילה, עדיין היא מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזירת המלכות כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם".

לכאורה צריכים להבין מה העניין? האם זאת סגולה מיוחדת לעשות בשמחה ובמסירות נפש כדי שהמצווה תהיה מוחזקת בידם טוב יותר? או שאולי זה השכר שהקב"ה נותן על המאמץ המיוחד?

נראה שצריכים לומר שפה מונח היסוד של 'דוגמה אישית'. זה לא עניין של שכר ולא סגולה, אין פה שום דבר מיסטי ונסתר מן העין. יש כאן יסוד חינוכי המבוסס על הטבע האנושי - כשאבא מתלהב

ממשהו, הבן מתלהב ממשוהו.

מה קורה כשיורד גשם חזק? אם ההורים מתלהבים וקוראים לילדים שיבואו מהר לחלון כדי לראות איזה יופי הגשם שוטף את כל היקום, גם הילדים יאהבו לראות גשמים חזקים, ואם ההורים יזעיפו את פניהם ויגידו שהיום זה יום קשה ומעצבן כי יורד גשם ואחר כך הכל יהיה מלא בוץ - התחושה הזאת תלווה את הילדים כל ימי חייהם ברגע שהם יראו שיורד גשם בחוץ.

כשהצופר מצפצף והשבת נכנסת, מה עושים ההורים? אם האווירה בבית הופכת נינוחה ונעימה, התרגשות נסוכה על פניה של אמא וזמזום נשמע מפיו של אבא, כי עכשיו שבת המלכה פורסת כנפיה על היקום, גם הילדים יקבלו כך את השבת, וכן להיפך חלילה.

והנה הוא מקבל ד"ש שהבן שלו מאוד נדיב...

יתירה מזאת, גם הילדים עצמם, לכשיגדלו הם יעבירו את התחושות הללו לילדים שלהם, ואלו בתורם לדור שאחריהם, וכך יכולה לעבור ההשפעה של ההורים לילדיהם לאורך דורות במשך מאות ואפילו אלפי שנים.

עד היום אנחנו חוגגים את ברית המילה לילדים שלנו, כי כך עשו זאת אבותינו. עד היום יש ויכוחים כשמעמידים חופה ומקימים בית חדש בישראל, כמו שאומרים חז"ל, בגלל שכבר אז במדבר, עם ישראל בכה למשפחותיו, על עסקי משפחות.

מעשה היה עם ידיד טוב שלי, שהגיע לשלב חתונת הילדים, והתקשה מאוד בכיסוי ההוצאות של חתונת בנו בכורו.

והנה הוא מקבל ד"ש שהבן שלו מאוד נדיב... מה הסיפור? בשיבה של בנו יש 'עזר חתנים', ומאחר והבחור היה אוסף כספים בתקופת פורים מדי שנה והכניס סכום נכבד לקופה, הוא היה זכאי לקבל את כל הביגוד בחינם. נתנו לו תלושים לרכישה בחנות של הלבשה חסידית.

בדיוק באותה עת עמד גם חבר טוב שלו להתחתן, והחבר ההוא לא הצליח לאסוף כספים בסכום הנדרש, ולכן לא היה זכאי לאותה הטבה. הוא בא מבית חסר אמצעים, וכשהבן של החבר שלי ראה שהוא קיבל שני תלושים לרכישת כובע סאמט חסידי, בעלות של בין 1,200 ל-1,400 שקלים, הוא החליט להסתפק בכובע אחד, ואת התלוש השני לתרום לחברו הטוב.

ידידי שמע על כך, והתמלא כעס על בנו. היה לך שני תלושים לקנות כובעים חדשים, והשתמשת רק באחד? מילא! אולי כדאי שתיתן את התלוש השני לאבא שלך או לאחד האחים שלך שיוכלו לקנות כובע חדש? מה עם קצת עזרה להורים שלך שמתקשים מאוד לשלם את הוצאות החתונה?

הוא ניגש לבנו בתלונה, למה ויתרת ככה על הכובע השני בלי לבדוק אם משהו מהמשפחה שלך זקוק לו?

הבן לא הבין מה הבעיה. "אבל אבא, היה לי ביד תלוש מיותר שהרווחתי אותו בעמל ובזיעה כשכיתתי רגליים לאסוף כסף, עמד לידי חבר ממשפחה ענייה שצרך לקנות כובע, לא חשבת פעמיים, פשוט נתתי לו. בכלל לא עשיתי חשבונות".

החבר השיח בפני את לבו, הוא כועס על בנו שלא חשב על הוריו, הוא עוזר לאחרים בזמן שההורים שלו מתמודדים עם העול הכבד של מימון החתונה שלו עצמו... אמרתי לידידי, "אני לא מבין אותך! תשמח! הבן שלך יצא בדיוק כמוך, גם אתה כשיש לך חבר במצוקה, אתה לא חושב פעמיים וממהר לעזור לו, גם אם זה על חשבונך. האם כל פעם שצריך לעזור למישהו אתה מתחיל לעשות דירוג מי צריך יותר עזרה ומי קרוב אליך יותר, או שאתה פשוט מזנק לעזור לו? הבן שלך ראה אותך מתנהג כך, והוא זכה להיות גומל חסדים בדיוק כמוך! 'נכון, אולי היה ראוי שירגיש קצת יותר את המצוקה של הוריו ויעזור להם, אבל אתה הרי לא שידרת לו מצוקה, אתה נותן לו הרגשה שהכל בסדר גמור ושהוא יכול להתכונן ברגע לחתונה בלי לדאוג את הדאגה הכספית. לעומת זאת, את האהבת חסד הזאת, אתה כן שידרת לו, לזה בדיוק חניכת אותו, וכשהוא מתנהג כמו שלימדת אותו אתה כועס???"

איך אברהם אבינו חנך את ילדיו לעשות רצון ה'? כשהוא עצמו עשה את רצון ה', ועשה זאת בשמחה, וישכם אברהם, 'וירץ לקראתם', 'ואל הבקר רץ אברהם', 'והוא עומד עליהם', הוא הזדרז בקיום המצוות, ושידר לילדים שלו שאין דבר מתוק וראוי יותר מלעשות את רצון ה', זה הפשט 'למען אשר יצוה לשמור דרך ה'", זה החינוך הכי טוב בעולם, דוגמא אישית שנעשית מתוך שמחה מתפרצת. אם נסתכל סביבנו נראה שהילדים יוצאים לא כמו שההורים שלהם חנכו אותם, אלא כמו שההורים שלהם שידרו להם.

רגילים לומר שהחינוך הטוב ביותר הוא דוגמא אישית, אבל יש בזה קצת יותר עומק. כי דוגמא אישית זה לא רק 'כך אני מתנהג וכך גם הילד שלי יתנהג', אלא בעיקר מה אני משדר לו לגבי ההתנהגות הזאת. אם אברך לומד 12 שעות בכל יום, אבל ניגש ללימוד הזה עם 'פרצוף חמוץ', למה שהילד שלו ירצה להיות שקדן? לעומתו פועל פשוט שעובד 15 שעות ביממה, ובערב מתנפל בשמחה על הגמרא ולומד חצי שעה עד שהוא נאלץ לסגור את הגמרא בלב כבד כי הזמן ללכת לישון - מחנך את הילד שלו ללמוד בכל רגע פנוי, הוא משדר לו שזה הדבר הכי מתוק בעולם.

סבתא ניצחה

מדי שנה, בחול המועד סוכות, אני עורך בבית הכנסת שלנו שתי מגביות כספיות במקביל, מקרב המתפללים. מגבית אחת היא למימון הוצאות חדר הקפה של בית הכנסת בכל השנה, ומגבית נוספת ליוזמה שנקראת 'אשמורת' שאנחנו עושים בבית הכנסת עם פרסים מיוחדים לילדים שבאים ללמוד בבית הכנסת מדי שבת לפני תפילת שחרית.

את המגבית אנחנו עושים בסוכות, כי אז הכי קל לבקש מאנשים. כל מי שיש לו אושפיזין תורם 'פרנס' ליום אחד בחדר הקפה, ומי שאין לו אושפיזין, על פי רוב יש לו לפחות ילד אחד שיש שנקרא אברהם או יצחק או יעקב וכו', בסופו של דבר, גם אם נמצא מישהו שאין לו בכלל אושפיזין בביתו, כשכולם מסביב תורמים, גם הוא כבר יתרום. שתי המגביות נערכות בנפרד זו מזו, לכל אחת יש קופה משלה, ואני זוכה לרכז את שתיהן, כך שאנשים ניגשים לתת לי כסף ואני מנהל שתי רשימות.

באחד מימי חול המועד מגיע אלי אברך צעיר, ומבקש לתרום למגבית של חדר הקפה לעילוי נשמות סבתא שלו. היא בדיוק הלכה לבית עולמה בשיבה טובה, והוא רוצה לעשות נחת רוח לנשמתה. למחרת הוא מגיע אלי בתלונה... תרמתי למגבית של הקפה, והשם של הסבתא שלי לא מופיע. הסדר הוא שיש רשימה מסודרת עם שמות התורמים או ההנצחות שהם מבקשים להנציח, והסבתא שלו נעדרה מהרשימה. כשהוא העיר לי על כך, הבנתי למפרע, שטעיתי ברשימה ובטעות הכנסתי את השם של הסבתא שלו ברשימת התורמים לארגון 'אשמורת'.

אמרתי לו שאני מאוד מתנצל, ומייד אגש לתקן את המעוות, אבל הוא קפץ ואמר לי "לא לא, זה בסדר, סבתא שלי ניצחה אותי". וכך הוא מספר: "התלבטתי אם לתת ל'אשמורת' או לקפה. מצד אחד סבתא שלה מאוד מאוד אהבה לימוד תורה, ומצד שני בקפה יש הרבה ברכות וזה עילוי נשמה גדול מאוד, החלטתי לתרום לקפה... אבל מסתבר שסבתא ניצחה, והכסף עבר למה שהיה חשוב לה!".

אני למדתי מהסיפור הזה, שהסבתות תמיד מנצחות בסוף, ההורים תמיד מנצחים. חינוך של אהבת תורה נכנס לילדים בעצמות, ולפעמים לא רואים השפעות חיוביות באופן מיידי, אבל זה נשאר שם בפנים, ומתישהו זה יקפוץ החוצה.

בואו נהיה הורים וסבים שדואגים להחזיר בילדים שלנו 'ושמרו דרך ה', והעיקר שיהיה בשמחה ובהתלהבות.

רבי אליהו לאפיאן נעמד מול הפתח, וקולו החוצב הדהד: 'מבקשים מכם אדם וחיה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולא שתתפללו שיבוא משיח צדקנו, וכל ישראל יהיו מאמינים ב-ה'!

הרב חנניה צ'ולק על ההשתטחות על קברי צדיקים

עבורם את אשרת הכניסה למתחם המערה, משם המשיכו למערה. השעה כבר הייתה 5:00 בערב. כשהגיעו, התאכזבו לשמוע מהחייילים בחוץ שהכניסה נסגרה בשעה זו. היה זה מפח נפש עבור המשתתפים, לאחר כל המאמץ שהיה כרוך בארגון הנסיעה. אחד המשתתפים ניגש לקצין המופקד על המערה ואמר לו: 'תראה, נמצא כאן צדיק גדול, הרב לאפיאן...! הקצין היסה אותו באמצע דבריו ואמר: 'שמי הולצברג-עציון, אני חניך המדרשה בפרדס חנה, אני מכיר את הרב לאפיאן ואת הישיבה, אין צורך להסביר לי אני מציע לכם: תמתינו בצד, כשהמבקרים יתפנו - אכניס אתכם'. כגודל האכזבה כך רבתה ההפתעה עבור הנוסעים, היה הדבר סימן הידידותי. אך כשרבתה ההפתעה עבור הנוסעים, היה הדבר סימן ואות לרבי אליהו לאפיאן, והוא גילה זאת: היות ומסופר בגמ' על האמורא שביקש להיכנס למערת המכפלה ולא נתנו לו, עד שנכנס וראה את עקבות אדם וחיה כשני גלגלי חמה, לכן רצה רבי אליהו לראות היצליח ה' דרכו להיכנס למערה. בתחילה היה נראה כמניעה, ולפתע הכניסה אושרה בדרך מופתית. אחר שהמבקרים פונו מהמקום, איפשרו להם להיכנס. המערה הייתה ריקה למעט רבי אליהו וקומץ מלוויו. רבי אליהו נעמד מול הפתח המכוון כנגד הקברים למטה בחלל המערה בין קימורי הגג, וקולו החוצב הדהד: 'מבקשים מכם אדם וחיה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולא שתתפללו שיבוא משיח צדקנו, וכל ישראל יהיו מאמינים ב-ה'!' (מרשימות ד. צפתמן)

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ד)

"אל מערת שֵׁדָה המְכַפֶּלָה" (כ"ג י"ח) - טעמים להשתטחות על קברי צדיקים - א. בספר חסידים (ס' תג) כתב: ברזילי הגלעדי אמר: אמות בעירי, כי יש הנאה למתים שבאים אוהביהם על קבריהם ומבקשים על נשמתם, שעי"ז מיטיבים להם בעולם הבא, וגם כשמבקשים מהם - הם מתפללים על החיים. ב. לפי שביה"ק הוא מקום מנוחת הצדיקים הוא קדוש וטהור, והתפילה שם מקובלת יותר (משנ"ב תקפא סקכ"ז, כה"ח צה). ג. המתפלל על קברי צדיקים אל ישים מגמתו נגד המתים, אך יבקש מה' שיינתן עליו רחמים בזכות הצדיקים שוכני עפר (מג"א תקפא ז בשם מהרי"ל). ד. לפי שיש בזה תועלת לחיים, כאומר 'הרי אנו חשובים לפניך כמתים' (כדאיתא בתענית טז). ועניין זה קיים אפילו כשהולך על קברי גויים) או כדי שיבקשו עליו רחמים. כאמור, מנהג התפילה על קברי צדיקים מובא כבר בגמ' (סוטה לד): שכלב עלה להשתטח על קברי האבות כדי שיבקשו עליו רחמים ויצילוהו מעצת המרגלים. המקור הראשון להשתטחות בקבר צדיק מצאנו אצל יוסף שהשתטח על קבר אמו כשירד למצרים, וענתה לו אמו שה' יצילו מכל רע (ספר הישר). וכן מצינו במדרש (בר"ר פ"ב י) לגבי רחל שקברה יעקב בבית לחם כדי שכשיעברו הגלויות שם תבקש עליהם רחמים. המנהג להתפלל בקברי צדיקים מוזכר במדרש (קהלת פרשה י) וכן איתא בזוהר (שמות דף טז): 'אם לא תפילת המתים עבור החיים, לא היו החיים מתקיימים אפילו חצי יום'. ואיתא ברש"י (יבמות קכב): 'ובתשובת הגאונים מצאתי, כל הנך ריגלי דאמוראי - יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו, ומדי שנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מסביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם. וכן עניין העלייה לקברי צדיקים מוזכר בשיטמ"ק (כתובות קג), בספר חרדים (פס"ה) בשם הרמב"ם ובעוד ראשונים ואחרונים. וידועים דברי הגר"א בפירושו לתיקוני הזוהר, שמיום שחרב בית המקדש, אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על קברי צדיקים.

"ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" - סיפור

היה זה לאחר מלחמת תשכ"ז, כשנודע שהתחדשה הגישה למקומות הקדושים, ביניהם מערת המכפלה. המשגיח רבי אליהו לאפיאן זצ"ל הביע את רצונו לפקוד את המערה בחברון, ונועדו קבוצה מבני הישיבה להוציא את הדבר לפועל. שתי מכוניות הועמדו, באחת מהן נסעה הרבנית מ' חנה ע"ה שביקשה גם היא להצטרף לנסיעה. בדרך עברו דרך ביתו של שר הדתות שהמציא

3 ימים אחרונים

613

הבית שלך לספר היהודי

של מבצע הספרים הענק

רק ב-
299
ש"ח בלבד!
במקום 460 ש"ח

רק ב-
59
ש"ח בלבד!
במקום 89 ש"ח

לרכישה עד הבית
כנסו עכשיו לנדרים פלוס < דרשו < 613

או 613-613.co.il

הייתי בהלם! איך כותבים בסיפורים כאלו, נשמטה לי הלסת.. לא היו לי מילים לומר לו, ומדובר באדם ומשפחה מכובדים הרבה מעבר למצוי, מה להם ולו?? והשווער מבעד לשפופרת מדרבן אותי לומר משהו, אתה בטח מכיר אותו הוא מהשכונה שלך, ולפני שאני מנסה לחשוב מה לומר...

סיפור אמיתי שחייבים לקרוא על ה'שלייגר' השובב חסר התקנה של השכונה וקורות חייו

הרב אברהם פוקס

וְהָאִישׁ מְשֻׁתָּאָה לָּהּ (כד כא)

המדרש עיקר אלא המעישה...
וכך הוא סיפר:

אני גר בארה"ב והייתי משגיח שם בישיבה. יש כמובן סוגי בחורים שונים, אבל יוחנן היה שונה מכולם באופן חריג וקיצוני, רחוק מאד מהתואר הסתמי 'יוצא מגדר הרגיל', שובב חסר תקנה, עם מרץ של להקת אווזים שלמים. התרוצץ כל הזמן ממקום למקום, איפה שהלכת ראית אותו ובעיקר שמעת אותו. הוא טיפס על עצים ועל כל עמוד, היה מעורב בכל אירוע, ובאמת שגרם להרבה מאוד כאב ראש להוריו שיחיו.

בזמנינו המלמדים היו משתמשים ב'חכמת היד' שלהם

בזמנינו היו המלמדים בחיידים משתמשים לא פעם ב'חכמת היד' שלהם וב'חכמת הפרצוף' של תלמידיהם כדי 'ליישר' תלמידים סוררים, אבל במקרה שלו זה היה בבחינה של 'תן לחכם ויחכם עוד', כמה 'חכמה' שהשפיעו עליו, הוא נהיה יותר שובב ויותר סוער. כמובן שכשהיו צריכים ללכת לישיבה, אף ישיבה לא רדפה אחריו, להיפך, הוא התגורר באזור מגורי והכרתי אותו מגיל צעיר מאוד, אך קיבלנו אותו כי היינו מוכרחים לקבל אותו וד"ל. גם בישיבה הוא הצליח להחדיר הרבה מאוד רוח חיים... כלומר, הוא עשה לאנשי

רבינו האור החיים הקדוש אומר בפרשתנו, על הפסוק 'ותמת שרה בקריית ארבע היא חברון', שאף שגופו של כל אדם מורכב מארבע יסודות של אש, רוח מים ועפר, בכוחו של כל יהודי להפוך את כל היסודות שלו ליסוד האש, ואת האש הזאת הוא יכול להפוך ל'יסוד אש הנשמה': "שבאמצעות דביקות האדם בקונו יתהפכו היסודות כולם ליסוד האש".

והדברים צריכים לחדור אל עומק הלב. אפשר להפוך את היסודות! גם אדם שהטבע שלו נוטה לעצלות או לעצבות, או לגאווה או לכעס, או לכל מידי רעה אחרת, יכול לשנות את הטבע שלו ולהפוך את עצמו לאדם שגופו מורכב מ'יסוד אש הנשמה'. זה דבר עצום! פעמים רבות אנשים שוקעים ב'אוש נורא ואומרים לעצמם שהטבע שלהם הוא כזה שלא מאפשר להם לעבוד את ה', אבל כאן אנחנו רואים שההיפך הוא הנכון, לכל אחד יש יכולת לייצר לעצמו טבע חדש!

לפני כחודש, מוצאי יו"ט ראשון של סוכות, הלכתי לבקר ידיד בבית חולים שערי צדק. ידועה אמרתו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שהלך לבקר חולה בבית החולים וראה שם את אחד מתלמידיו שגם הוא ביקר חולה, אמר לו בחיך שביקור אצל החולה זה 'אריין און ארויס'. (להיכנס ולצאת...) אך הידיד שהלכתי לבקר לא נתן לי לקיים את ציווי של הגרש"ז...

לכשיצאתי מבית החולים לאחר כחצי שעה, אני רואה מזוית העין יהודי חסידי שעומד באולם היציאה מבית החולים וזכרתי שגם כשנכנסתי הוא עמד שם, ניגשתי אליו לשאול אם הוא צריך עזרה, טרמפ או אולי טלפון להתקשר, הוא ענה לי בחיך שהוא יו"ט שני-דיק, והוא ממתין כאן למארחו שיחזור איתו לביתו. שוחחנו עוד ואמרנו אחד לשני כמה ווארטים על החג מליצות וחיידים על הישראלים והחוצניקים, וסיימתי (כך חשבת) בברכת גוט יו"ט ובאיחול שהמתנה לא תארך עוד זמן רב... הוא השיב לי שלפעמים כדאי לחכות, לא הבנתי את כוונתו, והוא אמר לי שלפעמים כשמחכים בסבלנות גם אם זה כמה שנים, בסוף מאד מרוצים. הרחתי שיש פה סיפור מיוחד, והוא אכן אישר את מחשבותי ושאל יש לכם זמן כמה דקות בשביל א מוירדיגע מעישה? ענית לו: לא

הצוות את המוות... לא אגזים אם אומר שחלק ניכר מהפעילות בישיבה של אנשי הצוות ואני בתוכם היתה קשורה אלי...
עוד שלוש שנים חלפו והוא עזב לישיבה גדולה, את אנחת הרווחה של הצוות בישיבה קטנה יכלו לשמוע כמעט עד ארץ ישראל אלא שהיא נבלעה באנחות הצוות מהישיבה גדולה שגם הם קיבלו אותו מהסיבות שהיו צריכים לקבל. עדיין יצא לי לראות אותו מדי פעם, כך שראיתי שהוא לא השתנה הרבה, גם אם התבגר. התעלולים שלו כבר לא היו כאלו ילדותיים כמו פעם, אבל הוא עדיין היה שובב חסר תקנה. תמיד עברה לי המחשבה בראש, מעניין מי תהיה ה'מאוסרת' שתתחתן איתו? איך יצליחו למצוא לו שידוך כשהוא כזה תזזיתי וחסר מנוחה. זה בטח קשה מאוד לחיות עם אדם כזה. אבל הרי הקב"ה מזווג זיווגים, נחיה ונראה מה יהיה איתו...

השנים עוברות והנה ביום מן הימים אני מקבל טלפון מידיד טוב שגר בשכונה הסמוכה והוא מזמין אותי בשמחה רבה לאירוסי בתו, מזל טוב מזל טוב איחלתי לו בשמחה והתעניינתי מי החתן? והוא אומר לי את שמו של ה'תכשיט' שסיפרתי לך עליו בדקות האחרונות.

נשמטה לי הלסת, כפשוטו ממש

הייתי בהלם! איך כותבים בסיפורים כאלו, נשמטה לי הלסת, כפשוטו ממש, לא היו לי מילים לומר לו, ומדובר באדם ומשפחה מיוחדים ומכובדים הרבה מעבר למצוי, מה להם ולו או מה לו ולהם?? והשווער מבעד לשפופרת מדרבן אותי לומר משהו, אתה בטח מכיר אותו הוא מהשכונה שלך, אולי הוא אפילו למד אצלך. ולפני שאני מנסה לחשוב מה לומר, הוא ממשיך ומספר לי את המשפטים הבאים שמעולם לא חשבתי שאשמע על אותו בחור: תדע לך, אני לא גר בשכונה שלכם, אבל יוצא לי מדי פעם לבוא לשם לשטיבלאך ולקניות, וראיתי אותו הרבה פעמים, תמיד התפעלתי מהחן המשוער על פניו, ומהשמחה שהוא מצוי בה תדיר, ראיתי לא פעם ולא פעמיים איך שהוא עוזר למבוגרים בקניות, בעל חסד, וממש בעת האחרונה שבאתי להתפלל בשטיבלאך, אני רואה אותו יושב ולומד עם חברותא בכזה גישמאק, זה היה בשבילי ה'קש ששבר את גב הגמל'.

אני מתחיל לעכל את הדברים שהוא אומר לי מבעד לטלפון, אבל מה שהצלחתי לשאול אותו זה היה על איזה קש וגמל אתה מדבר? והוא עונה לי בנימת גאווה, לפני שבועיים התקשרתי לר' *** השדכן שיציע את זה, ועכשיו אני מתקשר אליך להזמין אותך לאירוסין.

הוא כמובן היה בהתלהבות גדולה כמו כל אבא כמה שעות לפני אירוסי בתו, והוא מוסיף ומספר לי שהוא חרג קצת מהכללים בשידוך הזה. 'כלומר' אני מתעניין, והוא משיב לי, כנהוג פגשתי אותו בתחילת השידוך והיתה לנו שיחה כזאת ידידותית וחמה שאמרת לי שאמנם נהוג שהאבא של המשודכת ראשית כל נפגש עם הבחור לפני שמתחילים בכלל, אבל כאן זה רק לפרוטוקול, כי אני מכיר אותך כבר כמה שנים טובות וזה הבחור שאני מאחל לבת שלי, ביודעי ומכירי את אישיותך הנפלאה והכוחות הגדולים שיש בך, ומבחינתי אתה החתן המושלם והמוצלח ביותר בשביל הבת שלי.

מה אומר ומה אדבר, שח לי המשגיח מאנגליה, הבנתי שאני לא הולך לומר לו אף מילה מכל מה שהייתי אומר לו, אילו היה מתקשר אלי 24 שעות קודם לכן לברר על החתן.

כמובן שאני כל הזמן משגן לעצמי שבורא עולם מזווג זיווגים, וארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, אבל אפע'ס, אתה מבין אותי, כן? לאירוסין ולחתונה הגעתי כמעט כמי שכאפו שד, בחוסר ברירה, הרגשתי שאני מסתכל על שתי רכבות שמתקדמות זו לעבר זו על אותה המסילה, וההתרסקות הקרובה היא בלתי נמנעת, התקשיתי מאוד לשמוח בה, ומאוד דאגתי מה יקרה ביום שאחרי החתונה, ואם היה חסר משהו בדאגה שלי כלפי השידוך הזה, המחנות, הלא הוא ידידי פוגש אותי כמה שבועות לפני החתונה ומספר לי שהחתן היקר הולך ללמוד בכולל הלכה כשהוא נוקב את שמו של הכולל, זה כולל עם לימודים אינטנסיביים ושמירת זמנים ומבחנים, לא משהו שאמור להיות בכלל קשור לחתן היקר בשום צורה, והוא מוסיף ואומר לי שהוא כל כך שמח שהוא הולך לכולל הזה שהוא אמר לחתנו זה כולל שמתאים בדיוק בשבילך אתה תהיה שם ה'שפיץ' של הכולל... עברו שבוע ושבעים, והכל בסדר, חודש עבר, חודשיים, חצי שנה, אחרי שנה נתקלתי בו...

מה אומר ומה אדבר... זה לא אותו יוחנן! פניו פני אברך, כל כולו אומר שקיעות בתורה, והוא באמת היה שקוע בשיחה עם אברך נוסף, לא שמעתי על מה הם מדברים אבל ניכר היה שהם מדברים בלימוד ובשקיעות נפלאה, עם השנים אני רואה אותו עולה בסולם שלב אחרי שלב.

היום הוא מרביץ תורה, מגיד שיעור בישיבה ומצליח מאוד, שקוע בלימוד יומם ולילה, הלוואי על כולנו כאלו ילדים, הוא מדי פעם מתקשר אלי להתייעץ איתי בקשר לבחורים שבשיעור שלו ומתעוררות איתם בעיות, בערב החג קיבלתי ממנו טלפון כזה, וזה מה שגרם לי להיזכר בו עכשיו שוב.

שאלתי אותו פעם, יוחנן, תגידי לי, איך קרה כזה שינוי. איך הפכת מה'שלייגר' של השכונה לכזה עובד ה' רציני?

הוא הרים אלי עיניים ואמר: "זה השווער שלי! הכל בזכותו. הוא נתן בי אימון, אבל לא סתם אמר לי שהוא מאמין בי, הוא לקח אותי כחתן לבתו! הכניס אותי אליו הביתה, סידר לי את הכולל הכי טוב שיכול היה לסדר כי הוא היה בטוח במיליון אחוז שאני עתיד להיות תלמיד חכם מופלג, לא היה לו צל של ספק בעניין. הוא כל כך האמין בי עד שגם אני התחלתי להאמין בעצמי, אולי באמת אני כזה מיוחד כמו שהוא חושב? החלטתי לתת לזה סיכוי, בפעם הראשונה בחיי ניסיתי להיות מתמיד, וחשבתי שבאמת יש לי סיכוי, וראה זה פלא, התברר שהוא צדק. מאז לא הסתכלתי אחורה, השינוי כבר התחולל מעצמו, כי הוא האמין בי, אשתי האמינה בי, וממילא גם אני האמנתי בעצמי!".
אתה מבין? סיים המשגיח בעיניים מצועפות, היה שווה לחכות כמה שנים ולראות מה ייצא ממנו...

"שבאמצעות דביקות האדם בקונו יתהפכו היסודות כולם ליסוד האש".

אחד מתלמידי החכמים שהיה איתנו נסער מאוד, הוא פשוט לא יכל להכיל את האפשרות שהוא יתפלל חלילה מנחה ללא מנין, הוא ממש היה מבוהל, ראו על פניו אימה ויראת שמים, חרדת הפסד, לחשוב שחלילה הוא עלול להפסיד תפילת מנחה במניין

למה קוראים לתפלת 'מנחה' מנחה

מאת: הרב צבי גטקר

ויצא יצחק לשוח בשדה (כד סג)

יצחק תקן תפילת מנחה שנא' ויצא יצחק לשוח בשדה, ואין שיחה אלא תפילה.

יצחק אבינו ע"ה, תיקן את תפלת מנחה, בטרם נבוא לדבר ולספר על תפילת מנחה, ישנה שאלה שאני אוהב לשאול נערים וגם תלמידי חכמים, כי זו שאלה שכאשר שומעים אותה, חושבים, וואי, איך לא חשבתי ע"ז.

השאלה היא למה קוראים לתפלת 'מנחה' מנחה.

הרי אנחנו יודעים שתפילות כנגד תמידים תיקנום, אז שחרית זה כנגד תמיד של שחר, מובן קוראים לתפילה תפילת שחרית. מנחה היא כנגד תמיד של בין הערביים, אז לכאורה היה צריך לקרוא לה תפילת ערבית, ולא מנחה, כי הרי זה נגד תמיד ולא נגד מנחה. שאלה יפה. כ"א יחפש לה תשובות, בראשונים על התנ"ך ועל הש"ס..

תשובה אחת נדירה ולא ידועה כלל, מצאתי בספר החשוב 'קובץ שיטות קמאי', שם מובא אחד מקדמונינו המצטט דברי חז"ל לא מוכרים שאומרים כך: "אמר יצחק אבינו ע"ה, אני עולה, מה תהא מנחת? - כלומר לכל קרבן יש מנחה, ואני הרי קרבן מהי המנחה? - עמד ותיקן תפילת מנחה. נפלא.

תפלת מנחה היא תפלה מיוחדת, ורבים מאבותינו לא נענו אלא בתפילת המנחה, וכמו שידועה, אליהו הנביא לא נענה אלא בתפלת המנחה שנא' ויהי בעלות המנחה ויאמר ענני ה' וכו'.

אחד הדברים המיוחדים בתפילת מנחה הוא העניין של 'עצירת היום', כלומר, שחרית מתפללים לפני שיוצאים לענייני היום, מעריב מתפללים כבר כשמסיימים את היום, מנחה זה פתאום באמצע, באמצע כל העיסוקים אדם נעצר, מסיים את כל ענייניו, או עוצר אותם באמצע, ונעמד לתפילת מנחה. וזו סיבה לחביבות מיוחדת של תפילה זו לפני השי"ת.

לא בקשה בתחילת היום, ולא הודי' בסופו, אלא באמצע העניינים והפעילות, נעמדים להתפלל לפני ה', לשוח לפניו, את אשר על ליבינו, את אמונתנו ובקשתנו, ממנו יתברך שמו.

וזה קשה, יותר מכל התפילות, לא אחת נוסעים בדרך פקוקה ורואים יהודים עומדים כפשוטו לשוח בשדה, בצד הדרך, להתפלל תפילת

מנחה, שלא הספיקו מחמת הפקק להגיע אל בית הכנסת, מה שלא שייך לראות בתפילות אחרות.

בבין הזמנים, מאוד מצוי וניכר הנושא הזה, שבעצם המנחה היא עוד אתר הדורש תכנון בפני עצמו לפני היציאה לטיול או לפארק..

וכמעט בכל אתר מכובד שפוקדים אותו המוני בית ישראל בחופשות או בחגים, קיימים היום מיני שטיבלאך, יהודים מעדות וסוגים שונים שמתקבצים ומתארגנים ספונטנית לתפילות מנחה אקראיות, בין העצים, או בחניון וכדומה.

ידידי הגה"צ רבי אליהו רצקר שליט"א, שאל פעם את אחד מגדולי ישראל זצ"ל, מה עושים במקרה שיוצאים לטיול ואין מניין למנחה. כך הוא שאל, בזה הלשון.

התשובה הנחרצת היתה: **אין כזה דבר!**

כלומר הסביר הרב רצקר שליט"א, כוונתו הייתה לומר, מי שבאמת אכפת לו ורוצה להתפלל, לא שייך שטיול או יציאה לפארק תמנע ממנו תפילה בכוונה. נכון מעלתה של תפלת מנחה היא היא מורכבתה עצמה, אבל אין זה 'פטור', תפלת מנחה, מי שמעוניין, ורוצה לקיימה כראוי לה ימצא תמיד את הדרך גם לצאת ולטייל כנצרך, וגם להתפלל כדבעי.

באופן אישי חוויתי את הישועה שרואה מי שמקפיד ורוצה בכל מאודו להתפלל מנחה במניין. וכך הוי מעשה.

נסעתי עם כמה ת"ח חשובים לבית החיים בחיפה, לפקוד את ציונו של יהודי שבאותו היום היה יום הארציטי, הנסיעה הייתה מתוכננת ל20 איש, בנוי, ושאר המשתתפים.

לפתע הוא רואה אדם מרחוק. צהל האיש ושמת: "הנה ישועתי קרובה, האדם הזה יוציא אותי מן היער..." "הוא החיש את צעדיו לקראת האדם המושיע, וכשפגש בו, קרא לעברו בקול גדול: "הצילו... הושיע אותי... אני מסובך ביער כבר שלושה ימים...!"

המשלים של ר' איצלה בלאזר על עת הזקנה!

הרב ישראל ליוש

יאברָהם זָקן פָּא בַּיָּמִים... (כד א)

הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, את ששמע מפי הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל...

"מה אני יכול לומר לכם...?! - אמר ר' איצל בענוותנותו - "בכוחי רק להמשיל לכם משל... אדם הלך ביער ותעה, עבר יום, עברו יומיים ושלושה, וכוחותיו הולכים ואוזלים, הרעב והצמא החלו כבר לתת את אותותיהם והוא אינו רואה מוצא לצאת מן היער..."

לפתע הוא רואה אדם מרחוק. צהל האיש ושמת: "הנה ישועתי קרובה, האדם הזה יוציא אותי מן היער..." "הוא החיש את צעדיו לקראת האדם המושיע, וכשפגש בו, קרא לעברו בקול גדול: "הצילו... הושיע אותי... אני מסובך ביער כבר שלושה ימים...!"

חיבק אותו האיש ופרץ בבכי, "אתה מסובך שלושה ימים... אני כבר מסתובב בנבכי היער כמה שבועות ואיני יודע כיצד לצאת מכאן... לא אוכל להראות לך את דרכי היציאה הנסתרים אף ממני, רק בזאת אוכל לעזור לך ולספר לך היכן לא כדאי לך ללכת והיכן לא תמצא את הדרכים המובילות אל העיר... אולי בזה אחסוך לך מעט מאמץ..."

ר' איצל סיים את משלו וקרא לעבר שומעי לקחו: "מה אני כבר יכול להראות לכם...? מי אני...? מה אני...? אך אם אתם טועים מעט שנים, אני כבר טועה הרבה שנים, כי אני זקן ומבוגר מככם... אני רק יכול להצביע לכם על מקומות הטעות ולומר לכם אל תטעו כמה שאני טעיתי... אני חשבתי כל הימים שלעת זקנותי אתקן את טעויותי, כיום אני רואה את הטעות הגדולה שלי... אל תחכו לעת זקנה... תקנו את הטעויות שלכם בצעירותכם... ר' איצלה סיים את דבריו ופרץ בבכי, וכל העם געו בבכי יחד עימו..."

מאות ואלפים הצטרפו למעגל העריקים

בהזדמנות אחרת המליץ ר' איצל את הסיפור הבא על הפסוק: "אל תשליכנו לעת זקנה..."

מאות ואלפים הצטרפו למעגל העריקים בימי הצאר הרוסי שגייס חיילים לצבא בכפייה. כל מי שיכול היה לברוח, עשה זאת. רבים ברחו והסתתרו מפני שלטונות הצבא...

יום אחד, הוציא הצאר צו חנינה לעריקים. הודעות יצאו בכל רחבי רוסיה שכל עריק שיבוא ויודה ויתחיל לשרת מיד בצבא, יכופר לו עוון העריקות ויקצרו לו את שירותו הצבאי...

עשרות אלפים באו והודו והתייצבו לשירות הצבאי, ובכך תמה עבורם

ידועים דברי המדרש שאברהם אבינו ביקש זקנה, כדי שיידעו להבדיל בין נער לזקן. והקב"ה נענה לבקשתו ובו התחילה הזקנה. וכשעמד אברהם בבוקר, ראה שהלבינו שערות ראשו וזקנו. יש להבין, מדוע באמת עד שביקש אברהם אבינו, לא היתה זקנה באדם, הרי בכל העצמים בבריאה היתה זקנה. העצים, בעלי החיים ואפילו הדוממים לא היו נראים לעולם כחדשים, אלא ודאי התבלו וחלה בהם זקנה, מדוע, אם כן, באדם לא היתה זקנה?

מבאר הגאון רבי יצחק פנחס גולדוסר שליט"א, בהקדם שאלה נוספת: הרי הקב"ה מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית, אם כן, כיצד רואים אנו, בכל זאת, התיישנות בבריאה, הרי אם הבריאה מתחדשת כל יום, היא צריכה להיראות כל יום כחדשה, הרי זה דומה למי שיצבע את ביתו כל יום, הרי לעולם ביתו יראה חדש ולא יראו בו התיישנות.

אלא, כל זאת מחוקי ומסדרי הבריאה, כי הקב"ה הסתיר את הנהגת הבריאה בטבע, ואף חידוש הבריאה בכל יום מוסתר ומובלע בטבע, וע"כ הבריאה כולה מתיישנת, כי כך הוא הטבע, שהבריאה מתיישנת. אולם דבר אחד מכל הבריאה, והוא האדם שהוא בחיר הבריאה, השאיר הקב"ה שלא ישלוט בו הטבע, אלא הוא נשאר גלוי והחידוש שלו נראה עליו, ועל כן לא חלה זקנה באדם, כי תמיד ראו עליו שהקב"ה בוראו ומחדשו בכל יום.

וכשתבע אברהם אבינו זקנה, הסכים עימו הקב"ה, משום שהוא הרי פרסם את האמונה בהנהגת העולם ע"י הבורא ב"ה. אם כן, עתה אחר שהאמונה בהנהגת והשגחת הבורא מפורסת לכל, כבר לא צריך להשאיר ידיעה זו של חידוש הבריאה, אף לא על האדם, ויכול הקב"ה להסכים שאף בבריאה זו ישלוט הטבע שיש בו חוקי התיישנות. ומעתה אחר הסכמת הקב"ה לבקשתו של אברהם אבינו, שוב נראית הזקנה לא רק בכל הבריאה אלא אף באדם.

אותות הזיקנה והשנים שעברו, תמיד היו בעיני בעלי המוסר תמרור אוזרה ושבת מוסר בפני הדין והחשבון שהם יצטרכו למסור בבוא עיתם.

כך היה כאשר נתבקש הגאון רבי יצחק בלאזר זי"ע רבה של פטרבורג, לומר דברי כיבושין בבית המוסר בקובנא, כפי שמספר

אך מה מאד הופתע כשראה בהפסקת האוכל היאך שהילד משתמש ביד ימינו ללא קושי כלל. המלמד התבלבל לגמרי. מיד קראו המלמד שוב: "כיצד הנך אומר שאין לך יד ימין בו בזמן שראיתך משתמש בה ללא קושי במהלך היום!"

ואנו לדידן, לומדים לימוד עצום: עד כמה עלינו לשמור על לשוננו ופינו בכל מאודנו וכוחנו

מאת: הרב אליהו שור

קוראים אנו בראש הפרשה על פטירתה של שרה אמנו, ומה מקום לפטירתה של שרה אמנו בראש הפרשה? מתרץ רש"י לפי שנתגלגל העניין בשל מעשה העקידה המופיע כולו בסוף הפרשה הקודמת. אך כיצד נתגלגל הדבר?

'נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרח נשמתה ממנה ומתה. - רש"י

מילותיו אלו של השטן שאמר לה לשרה שכמעט נשחט יצחק בעקידה - מגלים לנו חז"ל הם המה שגרמו באופן הנגלה לפטירתה של שרה אמנו מהעולם בטרם עת!

ואנו לדידן, לומדים מכך לימוד עצום: עד כמה עלינו לשמור על לשוננו ופינו בכל מאודנו וכוחנו - בפרט כשאנו מדברים אל חברינו וקרובינו, לבל יפגעו מדיבורינו לא בגוף, לא ברוח, וכ"ש לא בנפש. שכן הדיבור חורט הוא בנפש, ועוצמתו גבוהה היא ביותר, לפעמים אף יותר משאנו חושבים.

הבה נטה אוזן לסיפור הבא, אותו סיפר המשפיע הרה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א ('דברי חיזוק', פרשת וירא תשע"ט), ונקלוט במקצת עד היכן הדברים מגיעים:

בתלמוד תורה בארצות הברית לימד המלמד לתלמידיו הפעוטים בפעם הראשונה איך קוראים קריאת שמע של שחרית, כאשר הראם בידו הימנית איך משימים את היד על העיניים בשעת קריאת שמע לכוונה יתירה. בעודו מבטא בהדגש לתלמידיו: "חזו תלמידים חביבים, את היד הימנית, כן את הימנית, לא השמאלית. משימים מעל העיניים וקוראים קריאת שמע!"

מה אעשה, ואין לי יד ימין

תיכף לאמירה מעשה. הורה המלמד לכל התלמידים לשים את ידם הימנית על העיניים ולקרוא קריאת שמע ביחד. כולם אכן עשו זאת בהתלהבות מתוקה של תינוקות של בית רבן, מלבד אחד. ילד זה קרא קריאת שמע בעיניים פקוחות ולא אבה לשית לדברי המלמד לשים את היד הימנית על העיניים.

המלמד ראה כי כן, ורצה להעיר לילד, אך נמנע, שמא משגה הוא. אך כשעברו יומיים ושלושה והמלמד מבחין שהילד פשוט עושה זאת בשיטתיות, קראו לו בתגובה לחדרו לברור לדעת מה זה ועל מה זה.

הילד בשמעו את תמיהת מלמדו השיב מיד בבושה: "מה אעשה, ואין לי יד ימין!" המלמד נבהל ונרעש. לא ידע שילד זה, יד ימינו מתותבת היא ולא עצם מעצמיו. התנצל המלמד בפניו, כשהוא שמח בלבו על כך שלא גער בו ברבים שעה שאין הוא אשם כלל. אך מה מאד הופתע כשראה בהפסקת האוכל היאך שהילד משתמש ביד ימינו ללא קושי כלל. המלמד התבלבל לגמרי. יש לו יד ימין או לא? מיד קראו המלמד שוב: "כיצד הנך אומר שאין לך יד ימין בו בזמן שראיתך משתמש בה ללא קושי במהלך היום!" הילד לא התבלבל.

"בשעה שאמרת והדגמת שמים את היד הימנית על העיניים בשעת קריאת שמע. אמרתי לשים גם אני את ידי על העיניים. אך מיד נזכרתי שאת היד הימנית יש לשים. ואני, כך אומר לי אבי לא אחת, יש לי רק "צוויי לינקע הענט!" שתי ידיים שמאליות. כאשר הוא טוען תמיד ששתי ידי רפות ושמאליות. ואם שתי ידי שמאליות הן, יד ימין מניין לי..."

נורא למתבונן! בינו והתבוננו עד היכן יכולים מילים פשוטות, הנזרקים לפעמים בלי שימת לב מיוחדת, להשפיע ולחלחל!

מנגד - כמה כוח יש במילה טובה שאומרים לחבר ולרע טוב, עד כמה היא מחיה נפשות כפשוטו. בסלונים חזרו תדיר על מאמר אחד מהצדיקים דילהון לאמור: "מחיה מתים - במאמרו!" - בידיו של כל

אחד להחיות מתים ב"מאמרו" - ע"י מאמר פיז!

הוא עצמו לא ידע אותה שעה מאין צצו תיבות אלו אל תוך גרונו

הן לאפוטרופוס שמתני על בנג. ובכן. מה תפקידו של אפוטרופוס?
לדאוג ליתום בכל צרכיו שיהיו על הצד היותר טוב!
ובכן, כאפוטרופוס אני אומר: הטוב ביותר לידול'לה זה הוא --- שאביו
- הוא ולא אחר - יגדלנו, יחנכו, ידאג עליו, ואף יובילנו לחופה בשעה
טובה ומוצלחת! זהו הטוב ביותר עבורנו!!

על כן התחזק נא רבי. אם לא למענך - למען בנג!"
ה'ברכת אברהם' סיפר שהוא עצמו לא ידע אותה שעה מאין צצו
תיבות מחזקות אלו אל תוך גרונו. אך ראה זה פלא - הרה"ק ר'
מוט'ל הקשיב לדבריו, אחר עצם את עיניו ושקע בתרדמה. אך מיני
אז התרחש המהפך. כוחות חדשים ננסכו בו אצל ר' מוט'ל, ולאחר
תקופה קצרה התאושש לגמרי והבריא מחוליו בחזרה.
וזכה לחיות עוד עשרות שנים במשעולי החיים. וכן, אף זכה להוביל
את בנו אהובו יודל'ה אל מתחת לחופה!
כוחן של מילים! מחיה מתים - כפשוטו!
אף לנו ניתנה היכולת והזכות להחיות ולרפא אנשים! לרומם
ולהעצים את כל הסובבים אותנו - ידידים, חברים, קרובים, בני הבית
ילדים, ומי לא?! והלא דבר פשוט הוא, והענקת מילה טובה הלא היא
אף אינה כרוכה במאמץ ואף לא בכסף, הבה נעניקם בשפע!
נפזר מילים מעודדות, מחזקות, מצמיחות, ומנסיקות!!
ובעז"ה נזכה להחיות מתים - במאמרינו!

אף זאת מסופר על הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלאנים ז"ע - הידוע
בכינויו 'ר' מוט'ל סלאנימ'ער', שבעת היותו צעיר לימים נפל
למשכב בהתגוררו בטבריה עיר הקודש, ומצבו הלך והידרדר, עד
שכמעט הגיע שעתו. בראותו כי זאת קרא לתלמידו כבנו הלא הוא
הרה"ק ה'ברכת אברהם' מסלונים ז"ע בבקשו מלפניו שבאשר
נראה ששעתו קרבה, והרי בן צעיר יש לו, יודל'ה שמו (הלא הוא
הרה"ח רבי יהודא לייב זצ"ל, שהאריך ימים ונפטר לפני שנים
אחדות. אביו של המסור לצורכי צדקה וחסד הרה"ח רבי אברהם
סלאנים שליט"א), ולא יהיה מי שיגדלו, יחנכו וידאג לו לכל צרכיו,
על כן הוא ממנהו בזאת להיות לו לאפוטרופוס, לדאוג לו בכל
דרכיו והצטרכויותיו!

ה'ברכת אברהם' בעצמו סיפר לימים את אשר התרחש שם:
"עמדתי סמוך למיטתו, וכמו משום מקום - הלא הוא מקומו
של עולם, הקב"ה שמלא כל הארץ כבודו הכניס מילים לפי.
והתחזקתי, בקוראי אל רבי כדברים הבאים: "ראה נא, רב'ה אהוב,

המשך מעמוד 22 | הרב צבי גטקר

הוא תפס את ידי וכמו טובע נואש צעד איתי במהירות אל הכביש.
פניו שידרו מצוקה, כפשוטו, ומשום כך, נעצר לידינו אחרי שניות
ספורות יהודי עם כיפה וזקן עבות ולבן, ושאל אתם צריכים עזרה?
ושנינו ענינו ביחד, אנחנו צריכים מניין למנחה.
הוא שאל בחיך רחב, שניים יספיקו, ואנחנו צהלנו, כן, זה מה שחסר,
הוא נעצר, וסימן לרכב שהיה כמאה מטרים מאחוריו. ושניהם נכנסו
והתפללו איתנו, ברוב אושר, מנחה במנין!
לא אשכח את אחד מהבנים, יהודי חשוב עד מאוד, כולו נרגש,
וקורא לאחיו, בואו תראו, מי שרוצה להתפלל במנין, ישיג אותו בכל
מקום נידח.
אם רק אנחנו נרצה ונעשה את שלנו באמת, הקב"ה ימציא לנו את
כל צורכנו לעבדו, בכל מקום, ובכל טיול, כי כאמור, להתפלל בלי
מנין - אין כזה דבר!

היתה הבנה משום מה, שמכיון שהעליה היא לפני השקיעה נתאסף
כולם אחרי אמירת הפרקים כנהוג, לתפילת מנחה.
אך כשסיימנו התברר שבניו כל אחד לחודו היה מעוניין לגשת
לעמוד ביום היארצייט, כנהוג לעלות ולהיות ש"צ, ומשום כך נותרנו
שמונה אנשים, שצריכים מניין למנחה.
בראך.

אחד מתלמידי החכמים שהיה איתנו נסער מאוד, הוא פשוט לא
יכל להכיל את האפשרות שהוא יתפלל חלילה מנחה ללא מנין, הוא
ממש היה מבוהל, ראו על פניו אימה ויראת שמים, חרדת הפסד,
לחשוב שחלילה הוא עלול להפסיד תפילת מנחה במניין.
הסברתי לו כי הייתה טעות, ובעשר הדקות שנותרו לנו עד שהחמה
תשקע ותכנס אל תוך הים שמוולנו, לא נספיק להגיע לבית כנסת בשום
אופן, ולכן אין לנו ברירה אלא לעמוד ולהתפלל בכוונה ובלי מניין.

המשך מעמוד 23 | הרב ישראל ליוש

ענו להם השופטים ברשעות: "מהצעירים יש לנו תועלת, כדאי לנו
להקל בעונשם, לפחות נהנה מהם בשליש משנות החובה, אך אתם
הזקנים כבר חסרי תועלת, אין לצבא מה לעשות איתכם, לפחות
נעניש אתכם על עוון העריקות החמור..."
זהו הבקשה, אמר ר' איצל, 'אל תשליכנו לעת זקנה...' שלא נגיע
למצב של זקנה שכבר אין תועלת מאיתנו, עלינו להישאר בכל גיל
ובכל מצב, צעירים ורעננים ובעלי תועלת, ואף ככלות כוחנו אל
תעזבנו...

ועבור משפחתם מסכת ייסורים קשה ומאיימת, תמו החיפושיים
בבתיים ומעתה שבו המשפחות לישון בשלווה.
בכינוס העריקים המת'צבים, חילקו שלטונות הצבא בין הזקנים
לצעירים, לצעירים הקלו את השירות הצבאי וחתמו להם צו שרות
לשליש משנות החובה, ולא הענישו אותם כפי שהבטיחו, אולם את
הזקנים שבחבורה העמידו במשפט על עריקותם.
"היכן הצדק?" - תמיהו הזקנים - "הרי הבטחתם לכל העריקים שמי
שיודה ימחל עווננו, מדוע נשתנה דיננו?"

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

מי תיקן את קריאת התורה בשני ובחמישי? מדוע הפסיק הגה"ק מבוטשאטש זצ"ל לעלות ל'חתן תורה' או ל'חתן בראשית'? ומה הן הסגולות שבעליית 'שישי'?

משה רבנו עליו השלום תיקן לישראל שיקראו בתורה בשני ובחמישי, בשבתות ובמועדים; ועזרא הסופר תיקן שיקראו גם במנחה של שבת. ועוד תיקנו קדמונינו, שבשני ובחמישי ובמנחה של שבת, יעלו לתורה שלושה אנשים, בראש חודש ובחול המועד - ארבעה אנשים, ביום טוב - חמשה ומפטיר, ביום הכיפורים - ששה ומפטיר, ובשבת - שבעה ומפטיר. ואין להוסיף על מספרי עליות אלו, מלבד בשבת וביום טוב, שבהם ניתן להוסיף כאשר יש צורך בדבר, כגון שיש כמה שמחות, או

כדי למנוע תרעומת; וכשמוסיפים על העליות, יש לקרוא לעולה האחרון 'אחרון'; ואם הוסיפו על העליות וקראו לעולה 'אחרון' - כתב הפתח הדביר אין להוסיף אחריו עליות נוספות.

ולמנהג בני אשכנז - ביום טוב שחל בחול אין מוסיפים, למעט שמחת תורה. ובהקשר זה, כתב האשל אברהם מבוטשאטש על עצמו, שבתחילה היה נוהג לעלות בשמחת תורה ל'חתן תורה' או ל'חתן בראשית', ולאחר זמן ביקש לעלות ל'שלישי' כבכל שבת ויום טוב, כי חמשת הקרואים העולים ביום טוב הם מעיקר תקנת חז"ל.

ובנוגע לשבע העליות בשבת קודש - בזוהר הקדוש, מובאת מימרא של רבי כרוספדאי, שהעולה השישי בקריאת התורה בשבת נקרא צדיק יותר מכל העולים, וניצל מנזקים, ומאריך ימים; ואמרו שם, שרבי כרוספדאי עצמו נהג כל ימיו לעלות בשבת רק לעלייה השישית, והאריך ימים. וכן נהג הגר"א, לעלות בכל שבת לעליית שישי. וכמו כן, יש חשיבות בעלייה האחרונה, משום ש'אחרון חביב'; ובפרט בעלייה האחרונה שבכל אחד מחמשת החומשים - עליית 'חזק'. ויש מקומות שנהגו שהרב עולה בכל שבת ל'שלישי', [וכפי שנהג האשל אברהם מבוטשאטש, כאמור]. ויש מקומות שנהגו לתת את העלייה האחרונה לגדול שבציבור, מפני חשיבותה, כנ"ל. ונחלקו הפוסקים אם מותר למכור עליות בשבת, ובמקומות רבים נהגו למוכרן, ואין למחות בידם. ובמקומות שמוכרים את העליות, ראוי שלא לדחות את ה'חיובים' מחמת המכירה, וניתן להוסיף עליות; ולכל הפחות יש לתת עליה לחתן בשבת שלפני חתונתו, ולנער בשבת שלפני ה'בר מצוה'.

באילו שבתות נהג הגר"א לעלות דוקא למפטיר? והאם קטן בשבת שלפני הבר מצוה רשאי לעלות לתורה למפטיר של פרשת זכור?

מעיקר ההלכה מותר להעלות קטן לתורה בשבת, באחת משבע העליות, ובלבד שרוב העולים יהיו גדולים; ומנהג בני אשכנז שלא להעלותו אף בעליות שמוסיפים על שבע העליות הנדרשות מן הדין, אלא למפטיר בלבד. ובדיעבד, אם קראו לקטן לעלות לתורה - יש שהורה להקל שיעלה. אבל בימות החול, בראש חודש ובחול המועד, אסור להעלותו לתורה; וכן ביום טוב וביום הכיפורים, אסור להעלותו באחת מחמש ושש העליות הנדרשות מן הדין.

ובנוגע למפטיר: יש אומרים, שאף בשבתות שקוראים בהן למפטיר את ה'ארבע פרשיות' - שקלים, זכור, פרה והחודש - או שבת ראש חודש, וכן בימים טובים, ניתן להעלות קטן למפטיר; ויש אומרים, שבימים אלו אין להעלותו למפטיר, כיון שבהם קוראים למפטיר קריאה חדשה, של ארבע הפרשיות או של מוספי היום, ולא חוזרים וקוראים את מה שקראו כבר, כבכל שבת. ולמעשה, כתבו אחרונים שבפרשת זכור, שחובת קריאתה מדאורייתא, וכן בפרשת פרה, שיש אומרים שחובת קריאתה מדאורייתא - אין

להעלות קטן למפטיר; ויש אומרים, שבכל ה'ארבע פרשיות' אין להעלותו. והגר"א נהג לעלות בעצמו למפטיר בכל הארבע פרשיות, ובפרשת זכור אף היה קורא בעצמו את הקריאה. והקהילות יעקב הורה בנוגע לפרשת זכור, שאף נער בשבת שלפני הבר מצוה לא יעלה לתורה. ובנוגע לראש השנה ויום כיפור - לדעת התהלה לדוד, ניתן להעלות בהם קטן למפטיר, ולדעת השערי אפרים, אין להעלות בהם קטן למפטיר.

האם יש עדיפות לקריאת הפטרה מתוך ספר נביאים שלם מודפס? האם מותר להמתין זמן רב עד שיביאו 'נביא' הכתוב על גבי קלף?

לדעת רוב הפוסקים, אין חובה לקרוא את הפטרה מתוך ספר הכתוב על גבי קלף כדין ספר תורה ומגילות, וניתן לקרואה מתוך ספר מודפס; וכן מנהג רוב ישראל. ויש אומרים, שאף אם הספר המודפס אינו מדויק לחלוטין בקרי ובכתיב, ניתן לקרוא מתוכו את הפטרה עם ברכותיה. ולדעת רבים מגדולי האחרונים, עדיף לקרוא מתוך ספר נביאים שלם מודפס, וכל שכן תנ"ך שלם, כנהוג במקומות רבים; אך לדעת החזון איש, אין הבדל בין ספר שלם מודפס להפטרה הנדפסת בחומש. והכתב סופר כתב: "אבל אין מדקדקים בזה, וגם בבית המדרש של אדוני אבי מורי ורבי מאור הגולה

[החתם סופר] זצ"ל, נקראה הפטרה תמיד כנהוג בכל מקום מתוך החומשים, ומנהגם של ישראל תורה היא".

ברם, כבר סמוך ונראה להמצאת הדפוס ולהתפשטות החומשים המודפסים, תמה בעל הלבוש בספרו על כך שלא קוראים את הפטרות מתוך ספר הכתוב על גבי קלף, כדין ספר תורה ומגילה; ולדעתו, אין יוצאים ידי חובה כלל בקריאה מתוך חומש מודפס. וכן הנהיג הגר"א בקהילתו, לקרוא את הפטרה מתוך קלף. ובעקבותיהם התפשט המנהג לקהילות נוספות בליטא, וכן לקהילות רבות מבני אשכנז בימינו, בעיקר בארץ ישראל. והמשנה ברורה משבח את הנוהגים כן, מחמת הפקפוקים ההלכתיים שבקריאה מתוך ספר מודפס; ונראה מדבריו שאף מקיימים בכך את מצוות "זֶה אֵלַי וְאֶנְהוּ".

ובמקום שנוהגים לקרוא מתוך קלף, ואירע שצריך להמתין עד שיביאוהו ממקום אחר - יש אומרים, שכדי למנוע 'טירחא דציבורא' יקראו מתוך ספר מודפס; ויש אומרים, שבודאי הציבור מוחלים על כך, ומתַרְצִים להמתין כדי לקיים את מנהגם, ולכן אף אם ימתינו זמן רב אין זה נחשב לטירחא דציבורא.

ויש שנהגו לקרוא בספר הכתוב על גבי קלף אשר מכיל את הפטרות בלבד, ולדעת חלק מן הראשונים - כך נהגו כבר בזמן חז"ל. והערן השולחן כתב, שיש מקומות בליטא שנהגו כך. וגם לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, אם אין לציבור נביא שלם מקלף, יש עדיפות לקריאה מתוך ספר הפטרות על פני קריאה מתוך חומש. אולם, לדעת הבן איש חי, אין הבדל בין קריאה מתוך ספר הפטרות העשוי מקלף, לבין קריאה מתוך חומש מודפס; וכן כתב הגר"ח קניבסקי זצ"ל על פי דעת החזון איש הנ"ל.

ובמקום שנוהגים לקרוא מתוך קלף, ואירע שצריך להמתין עד שיביאוהו ממקום אחר - כתב בשו"ת זכר יהוסף, שרשאים לקרוא את הפטרה מתוך חומש מודפס, ואינם צריכים להמתין עד שבמנין שיש להם נביא מקלף יסיימו את הקריאה ויתנו להם. וכן הורה הגר"נ קרלין זצ"ל, שבמקרה שצריכים להמתין זמן רב, עד שהציבור רואה בכך עָוֹל, אין להמתין. מאידך, לדעת הגר"ח זוננפלד זצ"ל, יש להמתין עד עד שיביאו 'נביא' הכתוב על גבי קלף, משום שבודאי הציבור מוחלים על כבודם ורוצים להפטיר בהידור כמנהגם. וכן הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שמוותר להתעכב לצורך כך אף זמן רב. וכן הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל, ולדעתו אף הזכר יהוסף לא הורה שאין להמתין אלא במקום שרוב הציבור לא אינו נוהג להתמיר בדבר, אך במקום שהציבור נוהגים כך, בוודאי הציבור מוחלים, ואין חשש לטירחא דציבורא.

(מ"ב דרשו חלק ג)

**אספנו עבורך
שיעורים מרתקים ב'משנה ברורה'**
עשרות אלפים בעולם היהודי ממשיכים בלימוד הלכות
שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!
לשיעורים בקו התוכן של 'דרשו' 077-2222-666

כמה דקות ביום ואתה בקיא בהלכות שבת!

טועמיה

טעמויות והגיגים מתוך הפרשה

בעל הטורים

פנינים מתוך פירוש בעל הטורים על הפרשה

נהגתי בביתי שלא לאכול עד שאדבר דברי, ברכת נטילת ידים ברכת המוציא

לְעִפְרוֹן. חסר, בגי' עין רע. עפרן עולה ת' כנגד ארבע מאות שקלים שלקח במערה וְאֶבְרָהָם זָקֵן. וסמך ליה ו'ה' ב'רך' כשהזקן ולא יכול עוד לצאת ולבא לישא וליתן אז הוצרך לברכה ו'ה' ברכו:

פָּא פִּינִימִים. כשבא במנין ימים שנים ברכו בכן שנולד יצחק וישם- כתיב, מלמד שנתנו לו סם המוות בקערה ומיהרו עליו לאכול כדי שלא ירגיש.

וַיִּישָׁם. ב' דסמיכי. הכא. ואידך ויישם בארון. רמו שרצו להמיתו וליתנו בארון והוא הרגיש ואמר לא אוכל עד אם דברתי דברי, כי עבד אברהם אנכי, נהגתי בביתי שלא לאכול עד שאדבר דברי, ברכת נטילת ידים ברכת המוציא ובוה חשב כי ינצל שכוס של ברכה לטובה מצטרף ולא לרעה. וכן היה לו, שבא המלאך והחזיר סם המוות לצד בתואל ואכל ומת.

וַי"מ שנתנו לו דבר איסור ואמר לא אוכל עד שאם דברתי דברי, עבד אברהם אנכי ואיני אוכל דבר איסור

אִין תַּנְקָה מֵאַלְתֵּי. אברהם אמר משבועתי והוא החמיר עליהם לומר שהביאו באלה שהיא חמורה יותר כדי שיתרצו

לְשׁוֹחַ בְּשִׂדְהָ. היינו שיצחק תקן תפלת המנחה ואז נודמנה לו רבקה והיינו דכתיב על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא דהיינו אשה דכתיב מצא אשה מצא טוב

עַל פְּנֵי כָל אֶחָיו נִפְלָא. וסמך ליה ואלה תולדות יצחק לומר כשיפול ישמעאל באחרית הימים אז יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק

האם לאחר נס ומופת כזה שהמים עולים לקראתה, יש עוד צורך במבחן החסד?

כשאליעזר ניצב ליד הבאר, התפלל "והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אותה הוכחת לעבדך ליצחק וכו'. וכשראה את רבקה כאשר כדה על שכמה מתקרבת אל הבאר והמים עולים לקראתה, ביקש ממנה הגמיאני נא מעט מים מדרך וכו'.

ויש לשאול האם לאחר נס ומופת כזה שהמים עולים לקראתה, יש עוד צורך במבחן החסד? הלא מן השמים הוכיחו שהיא צדקת?

אלא יש ללמוד מכך שמופתים אינם הוכחה על האדם שהוא מושלם ובעל מידות. יתכן שזה זכות אבות או סיבות אחרות. האדם נבחן רק בעבודתו העצמאית ובמידותיו הטובות.

(הגאון ר' אלעזר יועץ קופל זצ"ל 'משלחן גבוה' חיי שרה גיליון 28 תשפ"ג)

חיי שנה – חיי האדם

וכן עוד אמוראים חיו יותר מק"כ שנה, וא"כ כשמברכו עד מאה ועשרים שנה נמצא כמקלל במה שמגביל לו את החיים עד מאה ועשרים. והגר"מ שטרנבוך הוסיף שהרמב"ם כתב שבימות המשיח יאריכו חיי בני האדם, כי בהעדר הדאגות והצרות יארכו החיים, והלא אנו מצפים בכל יום שיבוא, וא"כ עכ"פ כשיבוא המשיח יהיה מצוי שאנשים יאריכו ימים יותר מק"כ שנה, ולכן בפשטות אין לברך עד מאה ועשרים שנה אלא יברך בסתמא שיזכה לאריכות ימים.

כחשבון 'משה', ובאותו פסוק מוזכר שימי האדם הם מאה ועשרים שנה. (וכ"כ המלבי"ם עיי"ש).

כי מסתמא לא יחיה חבריו יותר ממשה רבינו

והגר"מ שטרנבוך כתב שכיון שמשה רבינו חי ק"כ שנה, לכן הורגלו לברך איש לרעהו שיחיה מאה ועשרים שנה, כי מסתמא לא יחיה חבריו יותר ממשה רבינו.

ישנה שמועה בשם הגר"ח מבריסק שאין לברך את חבריו שיחיה עד מאה ועשרים שנה, כיון שיש בזה חשש איסור קללה, שהרי יכול לחיות יותר, שלא מצאנו שום מקור בתורה שחיי האדם מוגבלים למאה ועשרים שנה, ואדרבה מצאנו שרבי יוחנן חי ארבע מאות שנה,

מנהג העולם לברך אחד את השני שתחיה 'עד מאה ועשרים שנה'

מנהג העולם לברך אחד את השני שתחיה 'עד מאה ועשרים שנה', ורגילים להסתמך בזה על הפסוק "והיו ימי מאה ועשרים שנה" (בראשית ו' ג'), אכן כוונת הפסוק היא שהקב"ה האריך אפיים והמתין לאנשי דור המבול במשך מאה ועשרים שנה, וכמו שמבואר ברש"י, ואין לזה שייכות לאורך חיי האדם, וכבר עורר בזה האבן עזרא ש"א שזה קצב כל האדם ואם מצאנו יותר כן מצאנו מעט, ורק על הרוב ידבר, ואין זה אמת כי הנה שם חי שש מאות שנה וכל הדורות אחריו חיו שנים רבות, ובימי פלג חסרו השנים ומימות דוד עד היום שבעים או שמונים שנה. (וכן נראה בירושלמי בניזיר).

אכן המלבי"ם כן פירש שהקב"ה קבע ששנות חיי האדם יהיו מאה ועשרים. ויש שנתנו מקור למנהג זה ממשה רבינו שחי מאה ועשרים שנה, והאברבנאל מוסיף שבמדרש כתוב שנוכר שם משה קודם שנולד שנאמר "בשגם הוא בשר" וחשבון 'בשגם'

יש שנהגו לברך 'עד מאה שנה'

מאידך יש שנהגו לברך 'עד מאה שנה', וכן מקובל בשם הגר"א, וכן כתב רעק"א בצוואתו. ומקור לשון זה הוא עפ"י המשנה באבות (ה' כ"א) בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם.

הגר"ש הירשלר כותב ששמע מר' חיים ליברמן שיש לברך 'עד מאה כעשרים שנה', והיינו שבן מאה יהיה כבן עשרים וכפירוש רש"י בתחילת הפרשה, ופעם איחל כן להגאון בעל שבט הלוי ונהנה מאד וממש זרחו פניו.

ואם יש אמצעים לאבא שלו ואביו נתן לו וילה שלש קומות הוא כבר חושב שאין לו כל כך מה להתפלל

ואבא היום אל הקיץ (כד מב)

'אמר רבי אחא יפה שיתחן של עבדי אבות לפני המקום מתורקן של בניס, שהכי פרסה של אליעזר כפולה כחורה, והרבה גופי תורה לא נתנו אלא ברמיה' (רש"י).

הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א: שואלים, הרי אנחנו יודעים שתורה יותר חשוב מעבדי אבות, וא"כ למה באמת הל"ט מלאכות לומדים אותם ברמז, הלכות טומאה וטהרה, כלים, אהלות כל זה גם ברמז, וכאן מאריכים?

מרן הגראמ"מ שך זצ"ל תירץ בשם מרן החפ"ץ חיים יצחק"ל שבהור המגיע לגיל שיודכים חושב לעצמו שהוא בחור מעולה, למדן, מידות טובות, המתמיד של השיעור, וכל המעלות שאפשר, ובכל זאת מתפלל שה' יעזור שיהיה לו שידוך אבל חושב לעצמו שהוא מסודר, ואם יש אמצעים לאבא שלו ואביו נתן לו וילה שלש קומות הוא כבר חושב שאין לו כל כך מה להתפלל לה' אבל בכל זאת עושה זאת כי כל צריך לעשות. לאברהם אבינו היה בן יצחק שהיה מושלם, וגם היה לו אמצעים מכל השפע שקיבל מאבימלך, ובכל זאת כתוב בפסוק 'ה' אלוקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך', ובפסוק י"ב 'ויאמר ה' אלקי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם' גם אליעזר מתפלל, גם (פסוק נ"ב) 'ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה'. זה בא ללמד אותנו שאין 'אני' כי הכל מלמעלה. בכל מצב שבן אדם נמצא זה מה' יתברך, מה שהקב"ה רוצה זה מה שיהיה. וזה הלימוד, רק לסמוך על ה' יתברך.

שמעתי מהגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א שאמר בשם מרן החזון איש יצחק"ל שיסוד של ראות שמים הוא לבקש כל הזמן ולהודות כל הזמן [וכל זה גם בדברים קטנים], וזה העצה לקשר את עצמו לריבונו של עולם.

(דברי השירה'
מרחשון תשפ"ג, גליון 310)

רבקה אמנו, תתקוממי, תצעקי גוואלד! זה לא הוגן! למה אני צריכה לשבור את הגב

ויאמר הגמליאני נא מעט מים מפדף (כד, יז)

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א: כאשר יעקב אבינו ראה את רחל באה עם צאן לבן, מיד ניגש וסייע לה ולרועים שהמתינו על יד הבאר: "וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאֵר" (כט, י). גם משה רבינו השקה את צאן בנות יתרו, כי כאשר רואים שהזולת טורח ועמל, יש מצוה לסייעו.

לאור זאת, לא מובן מדוע אליעזר עבד אברהם לא סייע לרבקה, שהיתה אז ילדה בת שלוש, בשאיבת המים, ולא זו בלבד אלא ביקש ממנה להשקותו, ואף את גמליו.

אדם המבקש מילדה קטנה למוזג לאלף איש כוסות מים, היתכן דבר כזה? התשובה היא, שאליעזר ידע דבר אחד: בשביל לקבל אשת חסד שתעמיד את כל בית ישראל ותכוננו על עמוד החסד, עליה להיות בעלת חסד מושלם, ללא גבולות, וגם ללא טרוניות והערות!

לרבקה אמינו יכלו להיות המון הערות. נצייר לעצמנו: ילדה קטנה בת שלוש שנים עומדת ליד הבאר, והנה מגיע בן אדם מבוגר, גבוה משכמו ומעלה, ועמו עשרה גמלים מגמלי אדוניו, והוא מבקש ממנה: "השקיני נא מעט מים" - אפתח את פי ואת תמוזי לתוכו את המים, להבדיל כמו עשו. לא שתתן לו וישתה, אלא תשקה אותו. מסכנה, ילדה קטנה צריכה לעשות כאלה מעשים?... רבקה יכלה לומר לו: "בבקשה אדוני, קח את הכד, תמלא לך מים ותשתה. מה אתה רוצה ממני?... אבל לא! היא חשבה לעצמה: כנראה עייף הוא מאוד מחמת טורח הדרך הארוכה שעבר, מסכן, סכנת נפשות. טוב, השקתה אותו.

אבל זה עדיין לא נגמר... "וַתִּכַּל הַשְּׂקֵתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגַמְלֵיךָ אֲשָׁב..."

רבקה אמנו, תתקוממי, תצעקי גוואלד! זה לא הוגן! למה אני צריכה לשבור את הגב ואתם תעמדו כך ותסתכלו בהנאה?... לא! את רבקה לא מעניין מה אחרים עושים, איך הם מתנהגים. הקב"ה נתן לה מתנה - לעשות חסד עם אחרים, והיא תעשה זאת עם כל הנשמה, ללא הערות, חסד ללא גבול. שואבת מאות ליטרים של מים מהבאר כדי להשקות את הגמלים. כמו אברהם אבינו ששחט שלושה בני בקר עבור שלושת הערביים המשתחוים לאבק רגליהם. אם כך - זוהי האשה המתאימה! "אֲתָה הַכֹּהֵן לְעִבְדֵךָ לְיִצְחָק!" (משכ"י)

וכי ככה מנהלים משא ומתן מול ערבי?

רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: יש שואלים על התנהלותו של אברהם בנוגע למחיר שדרש ממנו עפרון, וכי ככה מנהלים משא ומתן מול ערבי? לערבי שאומר ארבע מאות נותנים ארבע מאות? לכל היותר מציעים לו מאתיים וגומרים על שלוש מאות, הלוא כן? ככה זה עובד אתם. כל אחד יודע. מה קרה כאן שאברהם נתן לו את מה שהוא מבקש?

יש סיפור על האדמו"ר מסאטמר זצ"ל, שפעם בא אליו יהודי וככה שהוא צריך עשרת אלפים דולר. האדמו"ר החל לחפש במגירה, והוציא מתוכה תשעת אלפים דולר. אחר כך חיפש בעוד מקום וגירד עוד המש מאות דולר. המשיך לחפש פה ושם, עד שהשיג עוד ארבע מאות דולר, סך הכל: תשעת אלפים ותשע מאות דולר. הוא נתן את הסכום ליהודי, והלה הודה לו ויצא ממנו בשמחה.

שאל אותו הגבאי: "רבי! הרי במגירה יש הרה יותר מעשרת אלפים דולר. מדוע נתת לו בצורה כזאת?"

השיב האדמו"ר: "אם הייתי נתן לו עשרת אלפים דולר - הוא היה 'אוכל את עצמו', למה לא ביקש עשרים אלף... ומרוב צער הוא לא היה ישן בלילה. בצורה שנתתי לו הוא הלך הביתה שמח וטוב לב".

על פי זה יש מבארים שזו היתה כוונתו של אברהם אבינו. הוא נתן לעפרון מיד את כל הארבע מאות שביקש, כדי שעפרון, איש רע עין, 'יאכל את עצמו' למה לא ביקש יותר...

(מתוך מתוק האור אברהם אבינו)

צידה לדרך

וה' בֵּרַךְ וְגו'

התורה משמרתו לאדם מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה טובה בזקנתו, שנאמר ואברהם זקן וה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל (קידושין כב.).

התפלא הקרלינר רבי: כיצד יכול להיות כדבר הזה?

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: רבי שלום שבדרון זצ"ל אמר: ישנן שתי מצוות שאדם עושה בשמחה גדולה ומיוחדת- לימוד תורה בחשק, ואם מצליח ומקיים חסד מיוחד, גם זה נותן לו סיפוק רב. בדוק ומנוסה. והמציאות הטבעית הזו, רמוזה במילים הללו: "כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו", היינו: שני הדברים הללו- תורת חיים ואהבת חסד- יש אור ה' מיוחד וממילא הוא מביא סיפוק ושמחה. את שניהם ראו בחייו של ראש ישיבת פוניב' זצ"ל: עמל התורה ושקידה עצומה מתוך שמחה אין קץ, וגמילות חסדים בעמל רב. אספר סיפור. הרבי מקרלין זצ"ל, שכיהן כאדמו"ר לפני השואה בא לבקר את רבי חיים עוזר זצ"ל מוילנא. הרב לא היה בבית, והוא הלך אליו לבית המדרש. דברו יחד בצידי בית המדרש בדברים העומדים ברומו של עולם. לפתע הגיע אברך צעיר ניגש אליהם ושאל: "היכן נמצא בבית המדרש ספר פלוני...?" רבי חיים עוזר הודיע אותו כיצד להשיג את הספר במדף ההוא. האברך נפרד ומיהר לקחת את הספר.

אמר הקרלינר רבי: "כזו חוצפה? וכי אינו רואה שעומד כאן גדול הדור, האם אין לו את מי לשאול אודות הספר?!..." אמר לו רבי חיים עוזר זצ"ל: "אתם יכולים להיות בטוחים שהוא כל כך שקוע בלימוד, שאינו יודע בכלל אם מי דיבר, תברר ותיווכח שצדקתי..." התפלא הקרלינר רבי: כיצד יכול להיות כדבר הזה? הלך לברר, והתברר שאכן כך ממש, אותו אברך היה כל כך שקוע בלימוד, שלא ידע עם מי דיבר ולא ראה כלום. ככה? אמר הרבי לעצמו, לכזה אברך אני זקוק כראש ישיבה בשיבתנו- ישיבת קרלין. ואכן הרב שך הוכתר כראש ישיבת קרלין.... (מתוך 'יחי ראובן')

ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא רעק"א שבדור הקודם, ולא מהדור הזה

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: פעם שאלו את הרה"ק האהבת ישראל זי"ע, מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לו שונאים, והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים, ענה הרה"ק, אכן, הכל מן השמים, אלא אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחוננים אל האוהבים, והם יאמרו עליך כל הטוב, ואם לאו יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך.

פעם קבל איזה 'מחותן' בפני הפני מנחם' כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכרו לו כי החתן הנו ממש רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נודע ביהודה' נתברר שהוא 'נודע בגוים').

נענה הרה"ק ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרו ארבעים יום קודם יצירת הוולד. נוטל הקב"ה את השכל' מהורי המדובר, שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנם מן השמים, וכי על זה דווה לבך, אם היה עדיפא לך להשאיר מבלי שכלך... ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלימות

(באר הפרשה תשע"ט)

והאדמו"ר התארח בביתם, נכנס לבקש ברכה על עצמו.

עם כניסתו חיך אליו האדמו"ר שהכירו ושאלו: 'מה קורה עם הפעילות?'

ענה ר' ירחמיאל: 'ברוך ה' שנותן כוחות לסדר עוד ועוד ילדים במוסדות תורניים. אולם הפעם בא אני בבקשה אל כבוד קדושת האדמו"ר:'

'היות ובמסגרת פעילותי אני נכנס לבתי חילונים רבים באשדוד וגלילותיה, ואותם האנשים 'בתייהם קבריהם'... (כך התנסח ר' ירחמיאל), אני מבקש מהרבי ברכה שלא אנזק חלילה בראיות אסורות ואזכה לשמור על קדושת עיני.'

ענה לו ה'לב שמחה' בזה הלשון: 'כתיב: 'ולא תתורו אחרי

לְמַה תַּעֲמֹד בְּחוּץ וְאֶנְכִּי פְּנִיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לְגַמְלִים (כד לא)

אביו חורגו של הגה"צ רבי ירחמיאל קראם, ר' מנחם גולדשטיין זצ"ל, היה מראשוני המתישבים בישוב 'טלו סטון'. מקום ישוב פסטורלי ושקט, והכי חשוב, קרוב לירושלים ולמרכז. עקב מעלותיו הרבות, היו באים אדמו"רים רבים לנופש ומנוחה במקום ישוב זה.

אחד המיוחדים שהיה מגיע להתארח בבית ר' מנחם גולדשטיין הוא כ"ק האדמו"ר בעל ה'לב שמחה' מגור זצוק"ל. הוא אהב את ביתו הגדול והמרווח של ר' מנחם, ובסלון ביתו אף היה מקבל קהל מצומצם שבא אליו לעצה וברכה בימי שהותו ב'טלו סטון' פעם כשהגיע רבי ירחמיאל קראם לבקר את הוריו

במסגרת פעילותי
אני נכנס לבתים
רבים באשדוד
וגלילותיה, ואותם
האנשים 'בתייהם
קבריהם'... אני
מבקש מהרבי
ברכה

לבבכם ואחרי עיניכם', לכאורה היה צריך להיות כתוב איפכא, 'אחרי עיניכם ואחרי לבבכם', שהרי כבר דרשו חז"ל 'העיניים רואות והלב חומד'?' 'אלא', ענה הרבי, 'כנראה שמה שהלב אינו רוצה לראות, אף העיניים לא יראו...'

'חזק את לבבך וממילא העיניים לא יראו שום דבר איסור חלילה'. (מתוך הספר 'ירחמיאל')

רבי חיים צחק, מה יעזור שתתן לי, אני לא יודע מה לעשות עם זה...

יהודי בן תשעים. אבל רבי חיים בריסקער נפטר די צעיר בגיל שישים וחמש (!) רק כיון שהעמל שלו היה כ"כ גדול, והוא מיצה את כל כוחותיו, הוא היה נראה באמת זקן. החזון אי"ש - אמר ר' דב לנדו - הוא היה אדם שמיצה את הכחות שלו עד תום!

ידוע הסיפור שסיפר הג"ר

שמריהו גריינימן, שפעם אחת החזון אי"ש ישב ולמד, ולפתע שמעו קול נפילה מחדרו. מיהרו לחדר וראו את החזון אי"ש שרוע על הרצפה. נבהלו ושאלו אותו אם לקרוא לרופא. אמר החזון אי"ש - זה לא כלום פשוט טעיתי בשיקול הדעת... תמיד אני לומד עד שנשאר לי כח רק בשביל להגיע על המיטה. היום טעיתי בשיעור הזמן הזה... חשבת שיש לי יותר כח ולא היה לי, אז נפלת... לא קרה כלום...

הגאון ר' גדליה נדל אמר, למה פעם היו יותר למדנים מהיום? לא רק בגלל שפעם למדו יותר שעות - אלא בגלל שפעם למדו עם ריכוז של מאה אחוז רק בלימוד! היום רק קצת אחוזים בלימוד, וכל השאר - חושבים על הרבה דברים נוספים...

תנצל את הכוחות - עד תום, זה חזון אי"ש ולזה צריכים לשאוף!
וכ"א שינצל עד תום - יגיע הרבה...

(ארחות חיים - תשפ"ג)

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: נפגשתי עם הגאון ר' אליהו מן, ובקשתי ממנו לספר לי סיפור מעניין על מרן שה"ת רבי חיים קנייבסקי זצ"ל. וסיפר לי שבא יהודי לרבי חיים ואמר לו, אני רוצה להיות ה'רייכמן' של הדור הזה. שאל אותו ר' חיים, מה זה 'רייכמן' של הדור הזה?... אמר לו היהודי, רייכמן - נתן לרב שך פינקס צ'קים שרק חתום למטה, ואמר לו - תתן את זה למי שאתה רוצה, וכמה שאתה רוצה... גם אני רוצה - אמר היהודי - שיהיה לי הרבה כסף, ואני אוכל לעשות את זה עם הרב...

רבי חיים צחק, מה יעזור שתתן לי, אני לא יודע מה לעשות עם זה... תן את זה להרב מן, הוא יודע מה לעשות עם זה... ואח"כ אמר רבי חיים, אם כבר יש לך מושגים לבקש עשירות בשביל להיות מחזיק תורה גדול, אז למה אתה לא מבקש כבר להיות כמו החפץ חיים?... אמר לו רבי אליהו מן שעמד בסמוך - תפסת מרובה לא תפסת... אמר ר' חיים - טוב, אז כמו החזון אי"ש...! [החפץ חיים זה דור אחר, החזון אי"ש זה כבר הדור שלנו...] ומוסיף הרב מן, שכמה פעמים רבי חיים אמר לו, שהשאפיה של בחור בדור שלנו שצריכה להיות היא - להיות כמו החזון אי"ש! ואין מי שמבין יותר טוב מה זה חזון אי"ש - כמו ר' חיים קנייבסקי. הבה ונחשוב לרעו: מה זה באמת להיות כמו החזון אי"ש?... ישנה הגדרה מאד מעניינית של מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א: הוא אמר את זה גם על רבי חיים מבריסק, אבל על החזון אי"ש הוא אמר את זה בהיכרות אישית.

רבי חיים מבריסק - יש תמונה שלו, ובתמונה הוא נראה זקן כמו

אם המצב שלפני המלחמה היה נמשך עוד שבועיים, היה כל עם ישראל חוזר בתשובה

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל:

לפני מלחמת שתי הימים, עם ישראל היה נתון בפחד נורא, כאשר חמשה צבאות ערב התאגדו לחסל חלילה את עם ישראל. מי שהתרברב יותר מכולם, ואיים לזרוק את כל היהודים לים, היה נאצר שליט מצרים. עם ישראל על כל חלקיו היה שרוי בפחד נורא. מדי יום התאספו בבתי הכנסיות יהודים מכל גווני הקשת, חרדים, דתיים וחילוניים, שהתפללו, אמרו סליחות ושלוש עשרה מידות, וקראו את השמים בתחינותיהם. ואכן הקב"ה שמע את תפילותיהם, והניסים שאירעו באותם ימים היו מעל ומעבר למה שיכלו לחלום.

באותם ימים שהייתי בחו"ל וקבלתי מכתב מבנו של הרב מבריסק, רבי רפאל סולוביצ'יק זצ"ל, שכתב לי כי אם המצב שלפני המלחמה היה נמשך עוד שבועיים, היה כל עם ישראל חוזר בתשובה. אבל רשעי ישראל שפחדו שעם ישראל יחזור בתשובה, לקחו את כל הכבוד של הניצחון לעצמם ושטפו את המוחות של הישראלים, שהיו במצב רוח מרומם, במחשבות כפירה של: "כחי ועצם ימי עשה לי את החיל הזה" (דברים ח, יז)

[אריה שאג פרשת חיי שרה]

אמרה לז הרבנית ע"ה הלא אמרתי לך שלא תרים הטלפון

ואַבְרָהָם יָקָן בַּא בְּיָמִים (כד, א)

כשהיה מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל מבוגר בשנים ותש כוחו, רצתה הרבנית ע"ה להקל על מרן זצ"ל והחלה לענות לטלפון כדי לשמור בריאותו.

פעם היתה הרבנית ע"ה צריכה לצאת מן הבית, ואמרה למרן זצ"ל שלא יענה לטלפון. כשהיתה בדרך צילצלה ומרן זצ"ל הרים הטלפון, אמרה לו הרבנית ע"ה הלא אמרתי לך שלא תרים הטלפון. השיב לה מרן זצ"ל "שמעני נא, הלוא אני זקן בא בימים, ואיזה זכות יש לי מלבד מה שאני עונה לבני אדם שצריכים אותי, ואם לא אענה להם מי יודע מה זכות תהיה לי".

[דרכי משה, פרשת חיי שרה]

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָת

רבותי, הקב"ה רוצה אותנו, הוא מתגאה בנו, אוהב אותנו, צריכים לשמוח, לרקוד, ששון ושמחה צריך להיות בבית כשאומרים את המילים האלו. רק תיזהרו לא לשפוך את היין מהגביע מרוב התלהבות והתרגשות...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על אמירת הקידוש בליל שבת וההשפעה העצומה שלה

"אמר רבי נטע דבר חזק, צריכים ללמוד את זה ולשנן את זה לילדים שלנו... רבותי, כשאנחנו אומרים 'שלא עשני גוי' על מה אנחנו מתכוונים? שהקב"ה לא עשה אותנו כמו אותו איוואן מהסיפורים שעובד כל היום בשדה תחת השמש הקופחת, בערב הולך לבית המרוזח ומבזבז את כל כספו על משקאות משכרים, ולאחר מכן מקיא ונרדם בתוך הסחי והמיאוס שהוא עצמו יצר, עד למחרת בבוקר, כדי לחזור ולעבוד יום נוסף??? נו... שלא עשני גוי. ברוך ה' שאני יושב במזגן ויש לי גם כוס קפה... זאת הכוונה???"

"בוודאי שלא! כשאני אומר שלא עשני גוי, אני מודה לקב"ה שהוא לא עשה אותי גוי, אפילו גוי עשיר, אפילו גוי חזק, אפילו גוי מפורסם ובעל שררה, אפילו האישי הכי עשיר בעולם, אפילו נשיא ארה"ב! הוא הגוי הכי מוצלח והכי מאושר, ואני, יהודי פשוט ועני, אין לי כלום, אני שמח ומודה לקב"ה שאני יהודי כזה פשוט וחסר אמצעים, ואני מעדיף את זה אלף אלפי פעמים יותר מלהיות הגוי הכי מוצלח והכי מאושר בעולם!"

"אשר בחר בנו מכל עם!" "אשר קידשנו במצוותיו ורצה בנו", רבותי, הקב"ה רוצה אותנו, הוא מתגאה בנו, הוא אוהב אותנו, או מקדש אותנו! צריכים לשמוח, לרקוד, ששון ושמחה צריך להיות בבית כשאומרים את המילים האלו. רק תיזהרו לא לשפוך את היין מהגביע מרוב התלהבות והתרגשות..."

"אז כשאנחנו עושים קידוש, צריכים לחשוב על כל זה. להתבונן במילים הנפלאות והקדושות הללו, למצוא בהם את הכח והיכולת לשמוח לא רק במהלך אמירת הקידוש, לא רק במהלך הסעודה שאחרי הקידוש, אלא במשך כל השבת ובמשך כל השבוע שלאחריה. (מתוך שיחה ללקראת שבת תשפ"ג)

"היה פעם יהודי שבא פעם להרה"ק רבי שלמק"ה מזוועה זיע"א, היה זה כנראה בליל שבת, באמצע הסעודה, או אולי אחרי הסעודה. הוא בא עם 'הזכרה' קשה מאוד, איזה סיפור של אדם שהיה בסכנה גדולה, והיו צריכים ישועה על טבעית כדי להציל אותו."

"נענה רבי שלמק"ה ואמר, תשובה שצריכים להחזיר אותה לעצמות ולהבין אותה... "אם היית בא אלי לפני קידוש", אמר רבי שלמק"ה, "הייתי יכול לבטל את רוע הגזירה. כי כשאני אומר קידוש, אני נעשה שותף לקב"ה במעשה שמים וארץ, ואם אני שותף שלו, יש לי כח להתערב בקבלת ההחלטות..."

"בקידוש של ליל החג אנחנו אומרים "אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון, וקידשנו במצוותיו". בקידוש של ליל שבת, אנחנו גם אומרים נוסח דומה: "אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו, ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו..."

"בחר בנו!", "ורצה בנו", "רוממנו!". "קידשנו!!!". רבותי, תחשבו על המילים הנפלאות הללו. הקדוש ברוך הוא בחר בך, הוא בחר בי, הוא בחר בכלנו כעם, ובכל אחד ואחד מאתנו באופן פרטי. זה דבר נורא, זה מחייב, זה משמח!

"יש סיפור מאוד ידוע עם הצדיק הירושלמי רבי נטע צינווירט, שיום אחרי הבחירות בארה"ב, הוא היה בירר לפני שניגש להתפלל שחרית מי ניצח בבחירות... אמרו לו שג'ורג' בוש ניצח, או... ג'ורג' בוש ניצח??? בסדר, עכשיו אפשר ללכת להתפלל..."

"ניגשו אליו ושאלו אותו, רבי נטע רבי נטע... מה זאת אומרת? ממת? אתה מתעניין בפוליטיקה? ועוד בפוליטיקה של ארה"ב? ועוד לפני התפילה??? מה פתאום יהודי כמון מדבר על פוליטיקה אמריקאית לפני תפילת שחרית???"

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 656
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

שני בנים היו לרבי, רבן גמליאל שירש את הנשיאות ורבי שמעון שירש את תורתו. כשהרגיש שהגיע שעתו להיפטר מן העולם, אמר לסובבים אותו, לבניי אני צריך, נכנסו בניו אצלו, אמר להם, היזהרו בכבוד אמכם, נר יהא דלוק במקומו, שולחן יהא ערוך במקומו, מיטה תהא מוצעת במקומה, יוסף חפני, שמעון אפרתי הם שימשוני בחיי, והם ישמשוני במותי. אחו כך אמר, לחכמי ישראל אני צריך, נכנסו אצלו חכמי ישראל, אמר להם, אל תספדוני בעיירות, והושיבו ישיבה לאחר שלושים יום. שמעון בני חכם, גמליאל בני נשיא, חנינא בר חמא ישב בראש. אחר כך אמר להם, לבני גדול אני צריך, נכנס רבן גמליאל אצלו ומסר לו סדרי נשיאות, אמר לו, בני, נהוג נשיאותך ברמה, זרוק מרה בתלמידים. אמר להם לבני קטן אני צריך, נכנס רבי שמעון אצלו ומסר לו סדרי חכמה.

(כתובות קג א-ב)

פרשת השבוע

לא אוכל עד אם דברתי דברי
(כ"ג - ל"ג)

מסופר על הרה"ק המגיד מדובנא זיע"א, שנודמן פעם לאכסניה אחת, בעל האכסניה היה קמצן גדול, אירע שבדיוק באותו לילה, היתה לו סעודת אירוסין. אחרי הסעודה פרץ סכסוך בין המחותנים, הקמצן טען כי השני צריך לשלם דמי הסעודה, שהרי כשישבו לאכול עדיין לא היו מחותנים. אמר המגיד מדובנא, עכשיו אני מבין למה סירב אליעזר לאכול לפני שיאמר דברו, הוא היה חושש שאם יאכל לפני שהשידוך יבוצע, מי יודע כמה שבר יבקשו ממנו.

ואברך את ה' אלקי וגו' אשר הנחני
בדרך אמת (כ"ד - מ"ח)

מסופר על הרה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן מפוניבו' זיע"א, שהוזמן להשתתף במסיבת אירוסין של בן תורה חשוב, ונתכבד שמה לדרוש בשבחם של חתן וכלה. שני הצדדים היו ממיוודעו, פתח ואמר, מצינו בפרשת השבוע חיי שרה סיפור מלא, כיצד הלך אליעזר לשדך את רבקה ליצחק, הסיפור נכתב פעמיים, אחת כשהדברים התרחשו לפי סדר

המאורעות הכתובים בפרשה, ושנית כשאליעזר מגולל את הדברים באוני משפחת רבקה. והרי כל הפרטים בשתי המהדורות של הסיפור זהים כמעט לחלוטין, לשם מה איפוא כפילות זו? אלא בנוהג שבועלם, רוב השדכנים מרשים לעצמם לדבר בשתי לשונות, אצל צד המחותר מדברים כך, ואצל צד הכלה מדברים אחרת, הכל לפי ראות עיניהם, לפי שנרמה להם שברוך זו יעלה בידם להביא את השידוך לידי גמר טוב. אליעזר עבד אברהם אבינו ע"ה, שאפשר אולי לכנותו בתואר אבי השדכנים, והוא דולה ומשקה מתורת רבו, בא ללמדנו, שאין צורך כלל בתכסיסים כאלה, ואל לשדכנים לזוז מן האמת כמלוא נימה, יפה שיחתן של עבדי אבות אליעזר, כפי שקוראים בפרשה סיפר דברים כהווייתם ממש, ושיחור את השתלשלות המאורעות בדיוק כפי שהם התרחשו, מבלי שיזדקק לייפות ולפאר את סיפורו.

בשידוך הנוכחי הפטיר הרב, שנשלם ג"כ ברוחו של אברהם אבינו, אף אחד מהצדדים לא שינה בדיבורו, גם השדכנים לא היו זקוקים לספר מעלות ושבחים שאינם במציאות.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:15 ת"א: 5:17 ר"ת: 5:50

פרשת חיי שרה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:01 ת"א: 4:15

לייב, ולאחר מכן נקרא לשיחה אצל שני האחים האחרים, ולאחר שבחנו אותו כנהוג ועמדו על טיבו, רק אז נכנס ל"יחידות" אצל "בעל התניא".

רבי ברוך מרדכי נשא בצקלוננו שתי קושיות חמורות בירושלמי וברמב"ם, את הקושיות האלה נהג להציג לכל גאון בתורה שפגש, ועד כה איש מביניהם לא הניח את דעתו בתשובותיו. פעם אחת אף העז להציג את הקושיות לפני הגר"א מוילנא, שלא ככל יתר הלמדנים אשר ניסו את כוחם בתירוץ הקושיות, הגר"א דוקא חיזק את הקושיות והוסיף להן עומק על עומק, אולם תירוץ לקושיות לא נתן.

מראהו נורא ההוד של רבי שניאור זלמן, גרמה להתרגשות גדולה אצל רבי ברוך מרדכי, וכמעט ומנע ממנו להציג לפניו את הקושיות, לבסוף התגבר על הרגש ושטח אותן לפני הרבי, רבי שניאור זלמן הקשיב לדבריו רוב קשב, ולאחר שהמתין בסבלנות לסיום דבריו, החל הרבי להרצות את הסוגיה בירושלמי, ולאחר מכן את ההלכה הנדונה ברמב"ם, אופן לימודו של רבי שניאור זלמן והצורה שבה הסביר את הדברים, שמטו את היסוד לקושיות הקשות והנפלאות, רבי ברוך מרדכי היה המום ולשונו כמו נעתקה מפיו, לאחר כמה דקות של שקט, נפרד מ"בעל התניא", הוא יצא מחדרו של הצדיק גאון הגאונים נסער ונרעש.

הנוהג בליאזונה היה, שהיוצאים מ"יחידות" אצל הרבי היו פוצחים בריקוד חסידי המכונה "ריקוד היחידות". בצאתו מחדר הרבי נסחב רבי ברוך מרדכי על ידי כמה מן האברכים הצעירים לריקוד הנהוג, אולם רגליו רקדו, אך לבו ומחשבותיו לא היו עמו, עדיין לא נרגע מהתרגשותו. לאחר סיום הריקוד ולאחר שנרגע מעט, ישב וסיפר לסובבים על מה ולמה התרגש כל כך, כמובן שגם צעירי החסידים התרגשו מהדברים ששמעו, אם כי זה לא היה בשבילם חידוש כל כך גדול. רבי ברוך מרדכי נשאר עוד זמן בחצרו של האדמו"ר הזקן "בעל התניא" והשו"ע, שם התעלה בלימוד תורת החסידות, ולאחר פרק זמן מסוים נפרד רבי ברוך מרדכי מחבריו החדשים, וחזר לביתו כחסיד לכל דבר.

תשובות כאלה יכול לומר רק הריש מתיבתא דרקיע סיפור זה קרה לפני למעלה ממאתיים שנים, בסביבות העיר שווינציאן הסמוכה לעיר ווילנא, נולד הגאון רבי ברוך מרדכי מרבני ברובויסק זצ"ל, בצעירותו חי ולמד מספר שנים בוויילנא, ושם דבק בו הכינוי "העילוי משווינציאן". כל גדולי העיר אהבו להשתעשע בפלפול עם העלם הצעיר ברוך הכישרונות, כעבור זמן מה נעשה העילוי בן בית גם אצל הגאון הקדוש רבי אליהו מוויילנא זיע"א בכבודו ובעצמו, שהתרשם עמוקות מעומק המחשבה ומהיקף הידיעות של הצעיר.

בשלב מסוים של חייו, פגש רבי ברוך מרדכי בתלמידיו של הרב הקדוש רבי שניאור זלמן בעל התניא והשולחן ערוך זיע"א, אט אט התקרב אל רעיון ודרך החסידות, עד שבאחד הימים החליט שהוא צריך להתקרב יותר ולבדוק מקרוב את דרכו של "בעל התניא". אומר ועושה, בוקר אחד קם ונסע לליאזונה מקום מושבו של רבי שניאור זלמן, כשבא רבי ברוך מרדכי לליאזונה, הייתה כרסו מלאה כבר בתורת החסידות, ובכל זאת הוא לא היה שלם עם עצמו, ובלבו עדיין כרסם הספק לגבי הדרך שבה יילך.

הסדר בליאזונה היה, שהמבקש להתקבל ל"יחידות" אצל הרבי בעל התניא, חייב היה לעבור תחילה סדרה ארוכה של הכנות. הממונה על האברכים שבאו לליאזונה כדי להתוודע אל רבי שניאור זלמן ולהתקבל על ידו, היה רבי יהודה לייב זצ"ל אחיו של הרבי, תחילה בחן את האברכים בלימוד, לאחר שעמד על טיב לימודם וידיעותיהם, היה מתווה לכל אחד ואחד מהם דרך פרטית בלימוד נגלה וחסידות, לימוד זה היה נמשך מספר שבועות, אז היה האברך חוזר ונבחן פעם נוספת על ידי שני אחיו הנוספים של הרבי רבי מרדכי זצ"ל ורבי משה זצ"ל, רבי מרדכי הצטיין בבקיאות מיוחדת בש"ס בבלי ובראשונים, ורבי משה נודע בשליטתו הנדירה בש"ס ירושלמי וברמב"ם.

גם רבי ברוך מרדכי עבר מסלול דומה, שבועיים תמימים למד יומם וליל בהתאם להדרכתו של רבי יהודה

משל ונמשל

ואברהם זקן בא בימים (נ"ד א')

איתא במדרש (בראשית רבה נ"ט ט') אמר רב אחא יש לך אדם שהוא בוקנה ואינו בימים, בימים ואינו בוקנה, אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה. אפשר להבין את דברי המדרש למשל לאדם אחד שנודמן לאחת מערי ההר רחוקה מישוב וכל תושביה יהודים יראי ה' בתכלית ובין היתר ביקר במקומות הקדושים שבה וכן ביקר בבית הקברות והנה בהיותו בבית הקברות עבר על פני המצבות וראה דבר מוזר מאד, על המצבות חרוט גילם של הנפטרים זה חי עשר שנים ומספר חודשים וזה חי עשרים שנה ומספר שבועות, זה שלושים שנה ומספר ימים, והקשיש שבכולם אינו עובר ארבעים שנה. ותמה מאד על זה ואמר האם הארץ הזו אוכלת יושביה? והרי כמו עיני ראיתי בתוכה אנשים זקנים ובאים בימים. מיד ניגש אותו אדם לראש חברא קדישא להסביר לו פשר דבר, אמר לו ראש החברא קדישא, דע לך כי מנהג מקומנו מימי קדם לרשום על המצבות רק החיים הרוחניים שחי אדם על פני האדמה, והם הזמנים שניצל אותם לתורה ולמצוות, וכל אחד מאתנו מיום עמדו על דעתו רושם כל שעה ושעה שהקדיש לתורה ולעבודה וגמילות חסדים, ובעת פקודתו אנו מצרפים את השעות לימים וימים לחודשים וחודשים לשנים והסכום הכולל נטו החיים רושמים על המצבה וכל חיי ההבל שהם ברוטו לא נזכרים, כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש וחכמינו אמרו שלמעלה מן השמש והיא תורה ומצוותיה יש יתרון, ואם כן חיי האדם האמיתיים הם אלו שהקדיש לתורה ומצוותיה. כששמע אותו אדם דבר זה עמד וקרא בהתפעלות ברוך ה' שבחר בעם סגולה.

ועל פי מעשה זה יובן הפסוק ואברהם זקן בא בימים שאברהם לא היה זקן ברוטו אלא בא בימים בא בחשבון הימים שכל ימי חייו עלי אדמות לא היתה בהם שעה אחת לבטלה ולכן בירך אותו ה' בכל

(עטרת אליהו)

יום אחד סיפר רבי ברוך מרדכי לאחד הקרובים אליו, על הקושיות החמורות בירושלמי וברמב"ם, קושיות שלאיש לא הייתה עליהן תשובה שתניח את דעתו, ועל ה"יחידות" המופלאה אצל רבי שניאור זלמן בעל התניא, שבמהלכה הוברר לו לתדהמתו כי למעשה הקושיות שבעיניו היו חמורות, חסרות בסיס הן, לאחר שהלה שמע את הקושיות והתירוצים, נפעם אף הוא מגאונתו של הרבי ואמר לרבי ברוך מרדכי: מוכרחים לגשת לגאון מוילנא ולהציע לפניו את העניין.

רבי ברוך מרדכי קיבל את הרעיון, והשניים התייצבו לפני הגר"א, רבי ברוך מרדכי ביקש להזכיר את שתי הקושיות לגאון, אלא שהגאון כלל לא היה זקוק לתזכורת, ומיד החל להרצות מילה במילה את שתי הקושיות, וגם את אותם הדברים שהוסיף הוא לקושיות בפעם הקודמת. כשסיים הגר"א את דבריו, חזר רבי ברוך מרדכי באוזני הגאון על ביאור הסוגיות כפי ששמע מפיו של רבי שניאור זלמן. הגר"א הקשיב לדברים בקשב רב, ולבסוף הוא נראה אחוזו בשרעפיו למשך כמה שניות.

לפתע התרומם הגאון הקדוש מלוא קומתו עטור בטליתו ותפיליו, ואמר בהתרגשות רבה: "תשובות כאלה יכול לומד רק הריש מתיבתא דרקייע, (ראש הישיבה של מעלה) ואם גאון או צדיק אמר את הדברים, יודע הוא זאת ברוח הקודש, לו שמעתי אני בעצמי את הדברים מפיו של הגאון שאמרם, הייתי נוקט בלשונו של רבי יוחנן שאמר 'מובילנא מאניה אבתריה לבי מסותא' (אשא את בגדיו אחריו לבית המרחץ)"

מספרים, שלימים התחרט רבי ברוך מרדכי חרטה עמוקה, על כי לא אור עוזו בנפשו לגלות לגר"א מוילנא מיהו אותו גאון האלמוני שישב את סוגיות הגמרא בדרך מופלאה כל כך, ושהגר"א היה מוכן כדבריו לשאת את בגדיו, אולי חשיפת שמו של רבי שניאור זלמן בעל התניא, הייתה מונעת את אש המחלוקת המיותרת שניצתה בין המתנגדים לחסידים.

צ'ין אדם לחברו

כדי לעזור לחולה אין צורך

להיות רבי

אהבת ישראל אמיתית שפעה מהרה"ק בעל "שפת אמת" מגור זיע"א, כאב מסור ונאמן ניהל את עדתו הגדולה, תמיד מצא את הנתיב ללבו של כל אדם כגדול וכקטן. סיפר רבי בעריש פרקל מחסידי הנלהבים: כבן שבע הייתי עת באתי לראשונה לרבי, יתום הייתי ואחי הגדול לקחני לגור. נכנסתי לרבי והוא אחז בידי ואמר, כמוני כמוך הייתי יתום בגילך, בוא ונתחבר יחד. המילים שנאמרו ע"י הרבי נחרתו בלבי ונפשי, ועד לרגע האחרון לא אשכח את המעמד. לאנשים חסידים וסתם יהודים שבאו אליו מלאי עגמה ויסורים הקשיב בלב פתוח. פעם שאל לחסיד אחד למה לא הזכיר את אשתו? שמחלתה הלכה והחריפה. יש לרבי מספיק כאב ולא רצייתי לצערו בצער נוסף ענה האיש. השיבו הרבי: ללב הסופג עגמה כה רבה יש מקום גם לצער שלך. ופעם אמר: כדי לעזור לחולה אין צורך להיות רבי, כל אדם שכאב חברו נוגע ללבו ממש יכול לעזור. פעם הרבה אדם לבכות בחדרו, בתוך בכיותיו מלמל אוי לי בהוסיפי חטא על פשעי ואני מצער את הרבי. אמר לו הרבי מזה אל לך לדאוג, העמידו אותי כאן לשם כך.

נתינה הגונה

מסופר: על דלתו של הרה"ק רבי ברוך בער ליבו צ'ין זיע"א, התדפק פעם עני בן טובים וביקש את נדבתו, הגאון שכשלעצמו לא היתה פרוטה מצויה בידו באותה שעה, לא יכול היה למלא את

מבוקשו, אולם כאשר יצא העני התלווה אליו רבי ברוך בער כברת ארץ, ומי ראה את ראש הישיבה הולך ברחוב ולא יצא? וכך התלווה קהל תלמידיו עם אותו עני שהתפעל מכל הכבוד שחילקו לו. בחזרתו הסביר הצדיק את מעשהו ואמר: הנה עני הדופק על פתחי הבתים, סובל חרפה ובושה עד שמעניקים לו תרומה הגונה, ודבר זה נבצר ממני לעשות, מדוע איפוא לא אתרום לכל הפחות מנה הגונה של כבוד.

מצות ואהבת לרעך כמוך

מסופר: פעם שח הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זיע"א: אינני יודע מאיזו סיבה באים אנשים אלי, הן לא בעל תפילה אנוכי, לא מחבר ניגונים, לא שומעים אצלי תורה, ובכל זאת למה באים? יתכן שמאחר וטרם מתייצב אני בתפילה, מקבל אני על עצמי בכל לבבי מצות "ואהבת לרעך כמוך", והלא כבר אמר החכם מכל אדם (משלי כ"ז י"ט) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, לכך באים.

להקשיב ולהאזין לכל יהודי

כותב הרה"ק רבי צבי אלימלך בעל הספר הקדוש "בני יששכר". "כשאדם מקשיב לאנשים אחרים ושומע את כל צרותיהם ומצוקותיהם, הקב"ה שמח כל כך במעשה הזה, עד אשר הוא דואג שלאדם שהקשיב לו, לא יהיו כאלו צרות, בעבור שהקשיב ללבו של אחרים.

תילולא דצדיקא

שבת קודש כ"ב מרחשון

הרה"ק רבי דוד שלמה ב"ד סיראקא (ערבי נחל) ב"ר ירחמיאל (תקע"ה)

הרה"ק רבי עזריאל מלובלין ב"ר דוב (ראש הברול - תקע"ט)

הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ב"ר יהושע (תרפ"ז) יום ראשון כ"ג מרחשון

הרה"ק רבי גדליה ב"ר בנימין זאב מואלקאווא (תלמיד המגיד - אבי בעל אורח לחיים - תקל"ז)

הרה"ק רבי יוסף סג"ל מקאסאני ב"ר צבי (תרע"ב) יום שני כ"ד מרחשון

הרה"ק רבי גדליה משה מזוויעהל ב"ר שלמה (תשי"י) יום שלישי כ"ה מרחשון

הרה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ו ב"ר יקותיאל זיסקינד (תורת יקותיאל - תקס"ד)

הרה"ק רבי יצחק יואל ב"ר גדליה מלינץ (תקפ"ח)

הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק ב"ר אליעזר (תקצ"ט)

הרה"ק רבי מרדכי רוקח מבילגורייא ב"ר יששכר דב מבעלזא (תשי"י)

יום רביעי כ"ז מרחשון

הרה"ק רבי שלום מבראהין - קודינב ב"ר ברוך מרדכי (תרפ"ו)

יום חמישי כ"ח מרחשון

הרה"ק רבי רפאל אשכנזי (מראה עיניים - תקפ"ו)

הרה"ק רבי צבי לאנדמאן מקיטוב סטרעליסק ב"ר רבי אברהם (תרכ"ח)

הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

יום שישי כ"ח מרחשון

הרה"ק רבי חיים הכהן רפפורט מאטראה (מים חיים ת"ר)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

מאת הרה"ג נטיליא הכהן רבטביץ שליט"א
מח"ס "בם אני אוד" רפרס יום הרש" על המערים.
הלכות מזוזה (י"ג)

א) בבית חולים אינו חייב במזוזה מעיקר הדין, אך מכל מקום על ההנהלה יש חיוב לקבוע מזוזה בלא ברכה. (שו"ת שבט הלוי ח"ב סו"ס קנ"ו, ובארוכה בשערי יוסף ענינים שונים חלק א'). אך אסור לקבוע מזוזה בחדרי ניתוח, ובכל מקום שאינו משמש לדירת כבוד. (אגור באהליך פל"ח סט"ו).

ב) בבית האבות כיון שהוא חדר שמושכר לו, בארץ ישראל צריך לקבוע שם מזוזה בברכה, ובחוץ לארץ יש לקבוע מזוזה רק לאחר שלושים יום, ואם בדעתו להישאר שם יותר משלושים יום, יש לקבוע מזוזה בלא ברכה, (ראה מה שכתב בשערי יוסף הלכות פסח דיני בדיקת חמץ בבית אבות, דחייב בבדיקה בברכה, כיון דשכירות המקום קניא).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי גדליה משה מזוויעהל זיע"א

ב"ר שלמה זיע"א

נלב"ע כ"ד מרחשון תנצב"ה

מצוות הלווית המת והספד

**ביאור מנהג העולם שלא ללכת לכל ההלוויות
שאלה: האם חייבים ללכת לכל הלוויה שישנה.**

תשובה: נהגו להקל בזה, כמבואר במקור.

מקור: אם הנפטר לא למד כלל מקרא או משנה די בעשרה אנשים, וכן **בהלווית אשה ותינוק**, נהגו להקל בעשרה גברים. אך **נפטר שלמד מקרא או משנה, צריכים ללוותו עד שישים ריבוא**, ואם הוא גם לימד לאחרים, אין לו שיעור, וצריכים ללוותו אפי' יותר מס' ריבוא (כתובות יז, י"ד סי' שסא).

לפי האמור יצא שברוב ההלוויות של גברים שומרי תו"מ בזמננו, צריך שיהיו ס' ריבוא, וכפי שכתב הרמ"א (שם) "דאין לך אחד מישראל בזה"ז שאינו במקרא או במשנה". ולפי"ז נמצא שצריכים לבטל תלמוד תורה עבור כל הלוויה שהיא, כיון שבדר"כ אין שם שש מאות אלף אנשים. וצ"ב בטעם מנהג העולם שלא לעשות כן. **יש לומר בזה כמה טעמים:**

[א] כיון **שלא יודעים מתי תתחיל ההלוויה בפועל**, שהרי בד"כ יש הספדים בהתחלה [וראה להלן לעניין ביטול תורה עבור שמיעת ההספד], וראה להלן.

[ב] **החיוב ללוות הוא רק כשרואים את ההלוויה יוצאת, אך אם אינו רואה את ההלוויה יוצאת, אינו חייב ללוות** [ואף שלעניין השתתפות בחופה, נחלקו הח"מ והב"ש (אבה"ע סי' סה) אם חייב להשתתף כשאינו רואה את הכלה יוצאת, אך לענין הלוויה כו"ע מודו שחייב ללכת אף כשאינו רואה, מ"מ טעם המנהג להקל בזה הוא ע"פ דברי ההעמק שאלה (פרי חיי שרה, שאילתא יד אות ב, ופרי יוחי שאילתא לד אות בעיי"ש), שאם אינו רואה את ההלוויה לא צריך ללוות.

[ג] עפ"י המבואר בתוס' (כתובות שם ד"ה מבטליו, בשם הר"י מקורביל) **שהעוסק בשימוש ת"ח פטור מללוות, ולימוד גמ' בעיון והבנה נחשב שימוש ת"ח** (כמבואר ברש"י בכמה מקומות: ברכות מז: ד"ה שלא שמש ת"ח, ב"מ לג: ד"ה אלו ת"ח, סוטה כב. ד"ה ולא שמש ת"ח, וע"ע ב"ב קמה, אור שמח פ"א מת"ת, אמנם עיי' ט"ז י"ד סי' שסא ס"ק א).

אולם בהלוויות גדולי ישראל נהגו לבטל תורה משום כבודה של תורה, ואף תינוקות של בית רבן שמבואר בשו"ע (שם) שאין מבטלים כלל, מ"מ בלוויות גדולי ישראל נהגו שמבטלים משום כבוד התורה (עיי' שו"ת שלמת חיים מהדו"ח סי' תרח וסי' תרי).

עד היכן חייב ללוות

שאלה: אדם ההולך בדרך ורואה הלוויה [ולא מכיר כלל את הנפטר], האם חייב ללוות ועד היכן.

תשובה: בהלוויה של אשה - אם יש עשרה אנשים אין צריך ללוות כלל, וכדלעיל. אך בהלווית איש שומר תו"מ [המצוי בזמננו, וכן"ל] - מצוה מן המובחר ללוות כל זמן ההלוויה, ולכל הפחות יש ללוות ד' אמות, ומי שאינו מלווה אפי' ד' אמות, עובר משום לועג לרש ובר נידוי הוא (ברכות יח, מו"ק כז; טור ושו"ע י"ד סי' שסא ס"ג).

מקור: מבואר בגמ' (ברכות יח.) "כל הרואה את המת ואינו מלווה, עובר משום לועג לרש חרף עושהו" וכתבו הרא"ש (שם פ"ג ס"ח) ור' יונה (שם) "ולפחות ילונו ד' אמות", וכ"פ השו"ע (שם).

וכתב החרדים (פי"ח סי"א) "ועיקר המצוה ללוות אותו עד שיקבר, וכל שרואה את המת ואינו מלווה אפילו ד' אמות, עונשו גדול כמחרף ומגדף את ה', שנאמר לועג לרש חרף עושהו".

ובכוונת החרדים, כתב בספר חינוך וחסידא (כתובות שם ד"ה והנה העולם) שמשמע מדבריו שעיקר המצוה היא ללוות אותו עד שיקבר דוקא, אלא שאם מלווה ד' אמות, לא ייענש. וכתב לדחות שהביאור בחרדים הוא שעיקר מצוה מן המובחר הוא ללוותו עד לבית הקברות, אך מן הדין **סגי בליווי ד' אמות.**

עוד כתב בספר חינוך וחסידא (שם) לדון בהלוויה שאין בה כל צורך המת [וכאמור, רבות מהלוויות בזמננו כך הם, שהרי אין שם ס' ריבוא], **אם חייבים ללוות עד בית הקברות או שדי בד' אמות**, וכתב שהעולם נוהגים להקל בזה, עיי"ש באריכות.

אך בפת"ש (י"ד סי' שסא ס"ק ב, בשם שו"ת יד אליהו סי' נד) כתב שאם אין כל צורכו, חייבים ללוותו עד בית הקברות עיי"ש. **אולם למעשה מנהג העולם להקל בזה, שדי בד' אמות וכן"ל**, וכ"כ הנצי"ב בהעמק שאלה (שאילתא יד אות ג בסו"ד, וכ"מ בדבריו בשאילתא לד אות ב) שכן עמא דבר שאפילו רואה ואין לו כל צורכו, אין מלווים אלא ד' אמות ויותר, אבל לא עד הקבר [ועיי' עוד בשו"ת מנחת אלעזר (ח"א סי' כו בהערה), ובשו"ת שלמת חיים (הנ"ל), ובאהבת חסד (ה"ג פ"ה בהערה)].

וכתב הנצי"ב (שם) שכיון שנתבאר שכל דברי השו"ע "ולפחות ילונו ד' אמות" הם דוקא בשאין כל צורכו, נמצא שאם יש לו כל צורכו אין חובה ללוותו כלל, אפי' אם רואה את ההלוויה. ולכן בלויית נשים, אף אם רואה את ההלוויה, **אם ישנם עשרה גברים אין חובה ללוותה, ואפילו לא ד' אמות.**

ובחכמי ישראל - יש ללוות עד בית הקברות, כמבואר במסכת דרך ארץ זוטא (פ"ט) "אם ראית חכם שמת, אל תחזור מעליו עד שתוליכהו לקבר" ע"כ. ומבואר

וכ"כ הרמב"ם (הלכות אבל פי"ד ה"א) "מצוה עשה של דבריהם לבקר חולים וכו' ולהוציא המת וכו' ולספוד", וכן פסק השו"ע (יו"ד סי' שדמ"ס"א) "מצוה גדולה להספיד על המת כראוי".

אולם יש להעיר מדברי התוספתא (כתובות פ"ד) ומסכת שמחות (פי"ד) "מקום שנהגו להספיד מספידים", ומשמע שהספד אינו חיוב אלא מנהג. אולם מבואר ברמב"ן (תורת האדם בריש ענין ההספד) שהנידון בתוספתא הוא רק על חובת התשלום על ההספד, אבל עצם ההספד הוא חובה.

מצות הספד למספיד או גם למשתתפים

ויש לדון האם רק המספיד מקיים מצות הספד או אף המשתתפים בהספד. ומבואר בברכות (ט"ו) ובשו"ע (יו"ד סי' שד"מ סי"ב, ועי' גם בשו"ע או"ח סי' עב ס"ג) "העם העוסקים בהספד בזמן שהמת מוטל לפניו, נשמטים אחד אחד וקורין את שמע" [ונחלקו הראשונים אם גם מתפללים או רק קורין את שמע (עי' ר' יונה ברכות שם י"א ע"ב בדפי הרי"ף ד"ה והעם, ובשעה"צ סי' ע"ב ס"ק ט"ו)].

ומשמע שאם לא היה צריך לקרא ק"ש או להתפלל, היו עליו להשתתף בהספד, ומוכח שאף השומעים הספד מקיימים בזה מצוה. אך עדיין יש לעיין האם חייב להישאר בהספד או רק רשאי [וקצת משמע שלולא הק"ש והתפילה, צריך להישאר בהספד]. וכן יש לעיין אם רק אדם הנמצא בהספד צריך להישאר שם, או שיש חובה לבוא לשמיעת ההספד.

ביטול תלמוד תורה לשמיעת הספד

כמו"כ לא נתבאר אם מבטלים תורה בשביל שמיעת ההספד. ובספר מנחם אבליים (מערכת ה) כתב בשם ספר סוכת דוד שיש לבטל תורה אף להספד, ומצינו בגמ' (מגילה כ"ט) שמבטלין תורה להוצאת המת, וביאר רש"י (ד"ה כגון) "משער העיר עד בית הקברות מקום שסופדים אותו שם", ולכאורה ראייה מזה לדברי המנחם אבליים הנ"ל שיש לבטל תורה אף להספד.

אך יש לדחות שרק להספד שבבית הקברות הנעשה לפני הקבורה מבטלין תורה, משום שהוא חלק ממצות לוויה, אבל עבור הספדים שאינם חלק ממצוות לוויה, כגון הספדים שלפני ההלוויה, שהוא מצוות הספד ולא מצוות לוויה, שמא אין מבטלים תורה בשביל כך [שהרי אין מבטלים תורה עבור הספדים שאינם חלק מההלוויה, כמבואר ברמב"ן (מו"ק כ"ב: ד"ה ת"ר) שכתב "אבל שאר בתי מדרשות עוסקין בתורה אפי' בשעת הספד, שאין מבטלין ת"ת להספד"], ויל"ע בזה.

שדוקא חכם יש ללוותו עד הקבורה, אך בכל אדם אין חובה בכך, וכנ"ל שמן הדין סגי בד' אמות (עי' שו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' ב), וכ"מ במהרי"ל (סוף הל' שמחות, אות כד) "והיה מהרי"ל מלווהו [מלמד דרדקי פלוני] לכבודו עד בית הקברות, מה שלא היה רגיל לעשות רק לחשובים".

מצות הלווית המת היא בין כשהולך לפני המיטה ובין כשהולך אחריה (סנהדרין כ, יו"ד סי' שנט, ועי' ב"ק יז).

ליווי עד שאינו רואה את המיטה

וכאשר מפסיק ללוות, רבים נוהגים להמתין עד שלא יראה את המיטה [ויש נוהגים עד שלא יראה את המלווים]. וכתב השדי חמד (אבלות אות קצ, ובפאת השדה מערכת אבלות אות כג) שלא מצא מקור לדבר, אך הביא שיש לומר שהוא משום כבוד המת, וכמו שמצינו גבי כבוד רבו, שצריך לעמוד בפניו עד שעובר מכנגד פניו. ועיי"ש (בסו"ד) שהביא סמך לזה, מדברי החזקוני (דברים כא, ז, בענין עגלה ערופה) "ועינינו לא ראו - מכאן למלוה את חברו שצריך לעמוד במקומו עד שיתעלם מעיניו", ואם כך הוא הדין באדם חי כ"ש שהוא גם בליווי מת, שבו דיבר הפסוק.

ובענין מש"כ השד"ח שלא מצא מקור לדבר, מצינו מקור קדום לכך בלקט יושר (יו"ד, עמ' פח, נדפס לראשונה בשנת פטירת השד"ח) שהביא וז"ל "וזכורני כשעשה לוויה למת, עמד [התרומת הדשן] עד שאינו יכול לראות המיטה של מת".

חיוב ומצות שמיעת הספדים

שאלה: האם יש מצוה לשמוע הספדים בהלוויה, והאם באופנים דלעיל שיש חובה להשתתף בהלוויה, יש גם חובה להשתתף בהספדים.

תשובה: יש חובה על הקרובים להספיד ולדאוג להספד של הנפטר, ואנשים שמשתתפים בהספד מקיימים בזה מצוה, אך לא נתבאר שיש לבטל תורה בשביל כך.

מקור: נתבאר לעיל שיש מצוה ואף חובה ללוות את המת, וסתם אדם בזמנינו [השומר תו"מ] השיעור הוא עד שישים ריבוא, ואף צריכים לבטל תורה להשתתף בלוויה, וכנ"ל.

והרי כמו כן ישנה מצוה וחובה להספיד את המת, כנלמד מפרשת השבוע (בראשית כג, ב) "ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה", וכ"ה בשאילתות (יד) ובבה"ג (הל' ברכות פ"ג) וז"ל "מאן דשכיב ליה שיכבא, מיחייב למיבכייה ולמיספדיה ולמיקבריה, דהכי אשכחן באברהם אבונא בעידן דשכבה שרה, בכיה וספדה וקברה, דכתיב ותמת שרה בקרית ארבע וגו' עכ"ל".

הגיליון הודפס ע"י

הרב רוני ליקר, הרב שילה אריאל, הרב שלמה בלאק והרב נתנאל מן הי"ו
להצלחת ילדיהם בתורה ויר"ש וכל העניינים

מספר הטלפון בבית ההוראה

0733-260-800

להפניית שאלות לרב ולקבלת הגיליון
למייל - פנו לכתובת

6191265@gmail.com

לתרומות והנצחות ניתן

לפנות לקו בית ההוראה

במספר 0733260800

שלוחה 11

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חיי שרה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת חיי שרה

- ב ..... כולם שווים לטובה - באמונתו 'יחיה' בכל מצב.
- ג ..... לשוח בשדה - לפני ה' ישפוך שיחו, כי אי אפשר בלא תפילה, ובפרט בענייני שידוכין.
- ז ..... יושב ומזווג זיווגים - גודל מעלת המצווה להתעסק בשידוכים.
- ט ..... מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בענייני שידוכים.
- יב ..... וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאחר הזיווג ולא יוקדם אפילו ברגע אחד.
- יז ..... למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה.

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת חיי שרה

אברהם - תקומה היתה לו היינו שלא הרהר אחר מידותיו של הקב"ה, וכל זאת לגודל אמונת איתן שהיתה נטועה בו.

ללמד אורחות חיים, כי המאמין בהש"ת - לעולם אינו נשבר ברוחו ולא יחשך עליו עולמו, וגם בזמנים הקשים ביותר עדיין יש בו כח להחזיק מעמד, לקום ולהתרומם, ובאמונתו יחיה בכל צרה שלא תבוא, כי הוא יודע אל נכון שהכל מאיתו יתברך.

בפרשתן (כג א), 'זיהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', וברש"י

כולם שווים לטובה - באמונתו 'יחיה' בכל מצב בפרשתן (כג א), 'ויקם אברהם מעל פני מתו, וביאר הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זי"ע בספרו 'זר זהב', כי הנה זה עתה שב אברהם אבינו מהר המוריה לאחר שעקד שם את יצחק בנו על גבי המזבח, ושם נאמר לו 'כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך', ותיכף ומיד בשובו לביתו נתבשר בבשורה המרה והנוראה ששרה אמנו נסתלקה, והיה מקום לאברהם להתמרמר לנפשו ולצעוק ככרוכיא, רבש"ע הרי עדיין לא עברו כמה ימים ממה שהבטחני כי ברך אברכך, וכי לזה 'ברכה' יקרא... אכן אברהם רוח אחרת היתה עמו, לא נתפעל ולא נשבר כלל, אלא אדרבה ויקם

א. הנה נודע מה שכתב רש"י (לעיל טו טו) לפרש מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו 'תקבר בשיבה טובה' - 'בשרו שיעשה ישמעאל תשובה בימיו, ולא יצא עשו לתרבות רעה בימיו, ולפיכך מת ה' שנים קודם זמנו, ובו ביום מרד עשו, ולכאורה איזה בשורה טובה יש בזה שלא יראה אברהם בעודו בחיים איך שעשו יוצא לתרבות רעה, והרי אחרי עלותו השמימה יראה משם היטב את כל הנעשה כאן, ומה 'רווח' יהיה לו מכך שמת חמש שנים קודם זמנו. יש שביארו באופן נורא, כי גם מה שנראה בהאי עלמא כדבר הקשה ביותר, צרה צרורה שאין למעלה הימנה - הרי בשמים ממעל רואים את הטובה שנצמחת מכך, ואילו היה אברהם אבינו מסתלק בזמנו ורואה את בן בנו עשו יוצא לתרבות רעה אזי היה מצטער הרבה ואין זו 'שיבה טובה', על כן נפטר חמש שנים קודם זמנו, וכאשר הגיע לשמים וראה מה שראה - אזי הבין היטב כי אין כאן רעה אלא טובה גדולה. וכדאיתא בספ"ק שבכדי שיזכה יעקב אבינו שתהא 'מתתו שלימה' וממנו יצמח כלל ישראל בקדושה ובטהרה היה נצרך שיצא עשו מיצחק לברר את הפסולת, וממילא יהיה יעקב איש תם ושלם לגמרי.

כיוצא בדבר ממש מסופר על הרה"ק רבי ישראל מגראדזיסק זי"ע הי"ד (בעל האמונת ישראל) אשר בעודו ב'מחנה ההשמדה' בימי הרס עולם במלחמה הנוראה, בטרם נלקח להיהרג ולהישרף על קדושת השם - בקשו ממנו הסובבים שיאמר להם דבר חיזוק באמונה. נענה להם ואמר, הרי בעוד שעה קלה יעלו נשמותינו בסערה השמימה, ו'שם' נראה את כל מה שעבר עלינו באופן אחר לגמרי מכפי מה שזה נראה כעת... ממילא אל תעצבו ואל יפול רוחכם... ולדין ייאמר על כל צרה שלא תבוא, אל תעצבו ואל תיפול רוחכם, 'המתינו שעה קלה' (ימי חיינו... כי גז חיש ונעופה) ולאחר אריכות ימים ושנים תראו 'מלמעלה' את הטובה ואת החסד...

ב. וכמשמעות לשון המשנה עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם, כלומר, להחזיק 'מעמד' בכל גל וגל מבלי להישבר ומבלי נפילת הרוח. וכאשר סיפר הרה"צ רבי ישראל דב הלבערשטאם זצ"ל, שהנה בשנות המלחמה הראשונה עזב הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע את חצר הקודש בבעלזא וגלה לאונגרין (הונגריה), כשוך המלחמה יצא הרה"ק לשוב לכיסא ממלכתו, ובדרכו שָׁבַת לראשונה בעיר האלאשיץ, ולרגל המאורע נקהלו שם הרבה חסידים לרוב עד מאד, ואף זקנו הרב נפתלי צבי אונגאר זצ"ל ערך 'נסיעה' ולקח עמו את בנו רבי ברוך אברהם זצ"ל שהיה אז כבן י' שנה. ולגודל הקהל העצום שנאסף מקרוב ומרחוק היה הלחץ והדחק עד 'לב השמים', והיו צריכים לפלס דרך למהרי"ד בכח גדול, ואף השתמשו לשם כך בזרועותיהם... וכשנכנס המהרי"ד לביל שבת קודש לפני 'עריכת השולחן' קיבל הילד 'מכה' עזה מהדוחפים, ומיד ברח לבית האכסניא ושוב לא אבה ללכת לביהמ"ד, ואכן בצפרא

העוברים נסיונות החיים למיניהם, הביטו וראו מה שהיה עמי - כיצד אני בעצמי נוכחתי לראות היאך שהכל לטובה, וממילא אל תבעטו ח"ו, אלא קבלו את הדין באהבה ובשמחה, כי הרעה אינה אלא ההקדמה לטובה העתידה, ומסיים בזה"ל, וממילא יומתק הכל ויהיה לו תקומה בכל ענינים, אמן.

לשוח בשדה - לפני ה' ישפוך שיחו, כי אי אפשר בלא תפילה, ובפרט בענייני שידוכין

בפרשתן (כד יב), ויאמר ה' אלוקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם.

ובמדרש (בר"ר ס ב), 'רבי חגי בשם ר' יצחק אמר, הכל צריכין לחסד, אפילו אברהם שהחסד מתגלגל בעולם בשבילו נצרך לחסד, שנאמר ועשה חסד עם אדוני אברהם'. ולכאורה צריך ביאור היאך יאמר כן עבד נאמן על רבו - אליעזר על אברהם, וכי הוא לא סבר שרבו כדאי בדין, ומדוע ביקש ועשה חסד...

ומבאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שפתי צדיק ואתתן ז) כי אברהם אבינו ע"ה היה 'רבי טוב', והכנים היטב בלב תלמידיו שאין לאדם כלום אצל בוראו יתב"ש רק ב'חסד'ה, עכ"ל. ור"ל, שאי אפשר להשיג מאומה מבלי תפילה.

'כולן שווין לטובה'. כתב החיד"א זי"ע (פני דוד, ריש פרשתן) שתיבת 'ויהיו' נקראת הן במיושר הן למפרע. ולרמוז לנו, שקיבלה את כל מאורעות חייה באהבה ובשמחה אף כשחייה התנהלו למפרע - להיפך מרצונה, תמיד האמינה בה' שהוא נמצא עמה בכל עת וזמן, בכל מקום ובכל אתר, והוא 'הגומל חסדים טובים לעמו ישראל', וכולן שווין לטובה בידיעתה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, ואף אם בשעת מעשה נראה הדבר כצרה ח"ו הרי לבסוף יתגלה שכולו טובה וברכה.

ביו"ב ביאר הרה"ק ה'משמרת איתמר' זי"ע בלשון הפסוק 'ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר', שהנה 'מתו' מרמוז על זמני נפילה והסתר (וכדאיאת בזה"ק ח"ג קלה: 'כל הנפיל מדרגיה קרי ביה וימת'), ואברהם אבינו ע"ה ראה והתבונן כיצד ויקם אברהם מעל פני מתו - שמכל 'מיתה' וקושי שעברו עליו, היה לבסוף רק 'ויקם', תקומה היתה לו, שהחושך והצרה היו בכדי להביא עליו את הטובה, וראה במוחש כיצד כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, על כן וידבר אל בני חת - אלו האנשים הנדכאים והשבורים (וכדכתיב דברים א כא, 'אל תפח' ותרגם אונקלוס 'ולא תתגר') לאמר - מלשון אמירה רכה, ר"ל שאברהם אמר לכל אותם

דשבתא וב'שלש-סעודות' הלך האב ר' נפתלי צבי לבדו לביהמ"ד. בעת רעוא דרעוין פנה אליו הרה"ק ושאלו היכן הילד (היה זה לפלא גדול בעיניו, כיצד הבחין הרה"ק בתוך הדוחק והמהומה שאמש נלווה אליו בנו, וביותר, כיצד שם לבו שהיום הילד איננו), והשיב לו רנ"צ כי הילד ספג מכות 'זרוע' ב'לחיים' מהלחץ והדחק, וממילא החליט להשאיר בבית, נענה לו המהרי"ד, לך אמור לבנך, א איז טאר זיך נישט דערשרעקן ווען ער כאפט א גוטן קלאפ' (אסור לו ליהודי להתפעל אף כשמכים אותו מכות נאמנות)... ואמר ה'ילד', שעבר את שנות המלחמה הנוראה, ובמהלכה עבר צרות צרורות וספג מכות הרבה, ודברות קדשו של המהרי"ד שלא להתפעל מכל מכה הן הן שעמדו לו להחזיק מעמד...

ג. הנה כתב 'בעל הטורים', כי 'ויהיו' עולה בגימטריא למניין ל"ז, לרמוז שעיקר שני חיי שרה היו ל"ז שנים, מיום שנולד יצחק בהיותה בת צ' ועד שמתה בת קכ"ז. מעתה יש מקום להקשות כיצד ניתן לומר על שני חיי שרה 'כולם שווין לטובה', והרי רוב שנותיה היו במכאובים ובצער. וביאר הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע, כי כולם שווין לטובה ר"ת 'שכל', והיינו שעם חכמה ובינה ניתן לחיות 'בטובה' גם בשנות הקושי... ועיקר ה'חכמה' היא להאמין שיש בורא ומנהיג לעולם וכל מעשהו באמונה...

ד. הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל כותב ב'מכתב' (עבודת פנים, מכתבים מג), שבשבת פרשת חיי שרה היה הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע חוזר על דברי רש"י אלו 'כולן שווין לטובה', והרעיש את העולם במאמר זה - 'ס'איז איר שטענדיג גוט געווען' (תמיד היה לה טוב על לבה).

ה. כה אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (נמסר בידי הרב מפוניבז' זצ"ל ע"י הגרא"מ שך זצ"ל) לבאר מה שאמרו חז"ל (בר"ר ס ח) 'יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים', כי בנוהג שבעולם כשיש למישהו בן בחור כליל המעלות 'פאר הדור' - מתמיד עצום ות"ח מופלג בעל מידות ועובד ה' הוא דואג פחות, ואינו מרגיש כ"כ צורך להתפלל על זיווגו של בן זה - כי מי לא יאבה לזכות בחתן פאר כזה, ומה גם אם יש לאותו אב עשירות מופלגת - בוודאי לא יתפלל, כי מי לא ירדוף אחרי שידוך כזה... וכאן מצינו כי אליעזר עבד נאמן לאברהם אבינו יצא לחפש זיווג ל'בן אדוני'

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

יצחק שהיה בחור מושלם בכל מידה נכונה, עד שנקרא עולה תמימה לה' - ללא כל חסרון, אף הוא עצמו מובטח בנדוניא עשירה ש'כל טוב אדוניו' בשטר כתוב וחתום ליצחק, ואעפ"כ לא פסק פומיה מתפילה לה' 'ועשה חסד עם אדוני' כאילו היה המדובר בבחור ה'נעבעך' (המסכן) הגדול שבדור, אף בבית בתואל עמד והתחנן 'אם ישכם עושים חסד ואמת'... ועל כך אמרו חז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים, כי תפילה בהרגשה כזו היא גדולה מ'תורה', והיא היא תורה בעצמה...

ללמדנו כי אי אפשר לאדם בלא תפילה, שמבלעדי עזרתו יתברך הרי אפילו הגיבור והעשיר ביותר הוא החלש וה'נעבעך' שבדור...

והטעם שנקטו חז"ל בלשון קדשם לשון שיחתן של עבדי אבות, כי צורת התפילה צריכה להיות באופן של 'שיחה', כמי שמדבר עם הקב"ה, וכמו שכתב האלשי"ך הקדוש (בספרו רוממות קל על תהילים) על הפסוק (תהילים קב א) 'תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו', שבא הכתוב ללמד לאדם העטוף בצרתו ובמצוקתו שישפוך שיחו לפני קונו, וכפי שכשיש דאגה בלב איש הרי הוא משיחנה לאחרים ובכך מוצא מרגוע ומנוח לנפשו, כך ישפוך שיחו וכל אשר בלבבו לפני ה', וכלשונו 'כמי ששופך כלי מים כן שופך כל צרותיו שבקרבו החוצה אומר בלבבו אדברה וירווח לי'.

וכך כתב החזו"א (קובץ אגרות ח"א סי' ב) התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם וככל שישים האדם מבטחו בו ית' כן יעלה וכן יצליח. ובמקום אחר (ח"ב סימן ב) כתב, ומה נפלא הדבר כי ביכולת האדם להשיח דאגותיו לפני אדון עולם ית' כאשר הוא משיח לרעהו והמקום ב"ה מכנהו ילד שעשועים. עוד כתב (ח"א סי' כ"ג) עבודה נאצלה בתפלה לצייר 'כמו חיי' איך שהקב"ה שומע את שיח שפתותינו ומאזין הגיון הלב.

והן הן הדברים אשר כתב ה'חפץ חיים' ז"ע (ליקוטי אמרים פרק י) שתפילה באופן ש'מדבר' אל הקב"ה בשעת הצורך היא עיקר התפילה, כי בכל התפילות כבר הורגלנו בהם וחסר בכוונת הלב, וכשאדם משוחח עם קונו הרי נובעת 'שיחתו' מעומקא דליבא.

כה אמר הגה"צ רבי משה מידנער זצ"ל, כשבעה שבועות קודם פטירתו, לידידו ורעו - איש בריתו הרה"ח ר' הערשל מקרינקי הי"ד, אם יארע לך איזה דבר אשר תצפה בו לישועה, אמור נא ב' פרקי תהלים, ולאחר מכן תפרט לפניו יתב"ש את משאלות לבך בפה מלא ללא שום גמגומים ורמזים... ואוסיף לבקשך, שתזכיר אז גם את שמי 'משה בן רחל', ויהיה לטובה בעדך וגם בעדי (מסוד שיח חסידים עמוד 242).

מעשה נורא הוד סיפר הגאון רבי יעקב קאמינעצקי זצ"ל, לפני כמאה ועשרים שנה גרה נערה יתומה בעיירה מיר השוכנת ליד הגבול שבין פולין וליטא. כשבגרה הנערה והגיעה לגיל השידוכים נתקלה בקשיים רבים במציאת השידוך, כשאין לה אב שידאג עבורה, וגם לא היה מי שיתחייב עבורה 'נדן' ראוי לשמו, מאחר שכל שאיפתה היתה להינשא למי שיקדיש את חייו ללימוד התורה, ולשם כך היתה זקוקה לממון ודמים. ואכן, השנים נקפו, כל חברותיה כבר הקימו בתים בישראל, והיא נשארה בודדה ועצובה, ועם כל זאת לא ויתרה על שאיפתה הטהורה להינשא לבן תורה.

כ'השתדלות' עבדה באחת הספרייות (Library) ואת משכורתה שמרה לצורך 'נדונייתה', אמנם משכורתה הזעומה לא עשתה רושם גדול... באחד הימים בהיותה בספרייה הרהרה ברוע מצבה, וניסתה לחשוב מה עוד ניתן לעשות, מה יש בידה לעשות בכדי להשיג סכום נכבד ותוכל להבטיח 'נדן' לחתן ת"ח, והגיעה למסקנא אחת ואמיתית - אין בידי לעזור לעצמי במאומה, רק הקב"ה יוכל לעזור לי. והגם שעד היום היתה מרבה בתפילות, אבל תמיד היה זה מתוך מחשבה בלב, הרי אני עושה גם השתדלות טובה עבור ענין זה, כעת שהגיעה למסקנא זו ששום השתדלות אין בכוחה להושיע מלבד עזרתו יתברך, התפללה כדבר בן אל אביו - בפרט שהקב"ה הוא אביה - אבי היתומים.

לאור זה החליטה הנערה לכתוב מכתב לאביה שבשמים - היחיד שיכול לעזור לה. ואכן, נטלה פיסת נייר וקולמוס, והחלה לכתוב 'מכתב' לפני אבינו שבשמים, בו סיפרה את כל מצבה, כל הכאב, הצער והייסורים העוברים עליה דבר יום ביומו, גם תיארה בכתובים שרצונה בחתן יגע בתורה, ובעל מידות טובות, את תמצית דם לבה הכניסה בכתובת מצבה האומלל, כי מה תעשה שאין לה אב, ואין לה ממון, וכי בעבור זה לא תקים בית של תורה. ולבסוף כתבה - אתה ה' כל יכול, אתה מפרנס עניים ומגביה שפלים, אין כל מחסור לפניך לא בכסף ולא בבחורים, בוודאי יש בכחך הגדול והנורא לעזורני, הנני סומכת עליך בכל עת, בתך המסורה שיינא מרים.

הנערה הכניסה את המכתב לתוך מעטפה (envelope), ומכחוץ כתבה לכבוד אבי שבשמים. לאחמ"כ שמה פעמיה לעבר השדה מחוץ לעיירה מיר, שם עמדה והחזיקה את המכתב ברפיון לכיוון האוויר שמעליה, וברגע שהרגישה

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

ה

באמת אמרו, שגם ה'שפע' שכבר נקצב על האדם כמרומז בפרשתן (כד סו) 'ויספר העבד ליצחק את כל שיבוא עליו - אף הוא לא יבוא מבלי תפילה'. הדברים, ופירש"י 'גלה לו ניסים שנעשו לו, שקפצה

ברוח חזקה, פתחה את ידה והביטה כיצד מכתבה נישא ברוח... אחר כך שבה מיד לביתה, באמונה תמימה כי המכתב יגיע ליעדו, והקב"ה יסדר את כל העניינים.

אחר כמה ימים אחדים יצא אחד מתלמידי ישיבת מיר מה'אריות שבחבורה' לשוח בשדה (להתעמק בסוגיא שעסק בה). לפתע, צדה עיניו מעטפה סגורה המונחת בין השיחים, התלמיד הגביה את המכתב כדי לקיים מצות השבת אבידה, ומה מאוד גברה פליאתו כשראה שהמכתב מיועד ל'אבי שבשמים'. הוא פתח את המכתב וקרא מתוך התפעלות את כל הנכתב בה בפרוטרוט, כמה וכמה פעמים קרא את המכתב והתרגש מהכאב והאמיתיות של כותב המכתב - שהרי איננה מחויבת לאיזה 'מצב' מסביבה, אלא בפנימיות לבה היא רוצה בבחור ת"ח וירא"ש. כשחזר לבית המדרש, נכנס אל ראש הישיבה הג"ר אליהו ברוך קמאי זצ"ל - לימים רבה של מיר, והתייעץ עמו אודות 'שידוך' זה שהוצע לו משמיה. סוף דבר אחר ברור דברים נגמר הדבר בכי טוב, הוא נשא לאשה את כותבת המכתב, אף על פי שהיתה מבוגרת ממנו בשש שנים. ואכן, כפי שייחלה הנערה, התעלה בעלה הצדיק, הלא הוא רבי יצחק יחיאל דאוידאוויטץ זצ"ל אשר הגיע למעלות רמות בתורה ובריאה ולימים נעשה למשגיח של ישיבת מינסק, והיה לרבם של מנהיגי הדור באמריקה (הגר"י קאמיניצקי, הגר"י רודערמאן והגר"א קאלמענאוויטץ) זכר צדיקים לברכה. ללמדנו, שאין יאוש כלל, לא יחשוב האדם אני לא יוכל לעשות שידוך טוב וכו', ראה את המצב הנורא בו אני שרוי... הנה היא הגיעה להכרה שמבלעדיך אין אלוקים דברה (כתבה) אליו והצליחה למעלה למעלה, כך כל איש, אם ישכיל לדעת שרק הקב"ה, הוא ואין בלתו יכול להושיעו, ויתפלל לפניו מתוך הכרה כזאת, אכן יפעל בתפילתו לטוב לו בלי שיעור וגבול, למעלה מגבולות הטבע וגבולות בני אנוש.

ו. והנה ה'מדרש' מסיים שם עוד שכך אמר אליעזר אל הקב"ה עשה חסד עם אדוני אברהם, 'התחלת גמור', ופירוש הדברים הוא כמו שכתב בפירוש 'מתנות כהונה', שהלוא תפילת אליעזר היתה לאחר שכבר קפצה לו הדרך, וביקש מהקב"ה אתה התחלת לעשות ניסים עבור אברהם א"כ גמור והמשך עד שיגמר הדבר כי טוב. ולמד מכאן הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זי"ע (זר זהב), שאפילו אם מראים לאדם ניסים ונפלאות אל ירפה מן התפילה, מתוך מחשבתו כי לא לחינם נעשה נס זה, ובוודאי יוסיף הקב"ה להיטיב עמו, אלא ימשיך להתפלל בחזקה עד שיפעל את הישועה הנצרכת לו [דוגמא לדבר, כאשר מתפללים על חולה השוכב על ערש דווי, והרופאים כבר פוברים את ידיהם מתוך ייאוש רח"ל, והנה בפתע פתאום יש הטבה ניכרת במצבו, ואף הרופאים מודים כי אצבע אלוקים היא - אל יהא ליבו סמוך ובטוח כי בוודאי יוסיף החולה להבריא, אלא ימשיך לשפוך שיח לפני אבינו שבשמים עדי ישלח לו רפואה שלימה מן השמים].

ז. רמז נאה נתנו 'בעלי הרמז', כי הנה איתא בגמ' (ברכות כו:): 'אין עמידה אלא תפילה שנאמר (תהילים קו ל) 'ויעמוד פינחס ויפלל', אין שיחה אלא תפילה שנאמר (שם קב א) 'תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו', אין פגיעה אלא תפילה שנאמר (ירמיה ז טז) 'אתה אל תתפלל בעד העם... ואל תפגע ב', וראש התיבות של שיחה פגיעה עמידה הוא שפע, ללמד שאי אפשר לקבל את ה'שפע' זולתי תפילה.

כה סיפר הגה"צ רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל ברצותו לבאר מהותה של תפילה, פעם ראיתי אברכים 'לומדים' בשעה שהם עוסקים בסוגיות החמורות שבש"ס, ואחד מהם נתייגע ליישב את קושיית הגאון רבי עקיבא איגר זי"ע, ואחר שעות ארוכות האיר ה' עיניו בתירוץ נפלא, ממש פלאי פלאות 'כפתור ופרח', והיו הדברים מאירים ושמחים כנתינתם בסיני, עד שהיה התירוץ שווה בעיניהם \$ 1,000,000 (מיליון דולר), ויהי כי כן מיהר אחד האברכים וירד למכולת (גראסערי) לשלם בזה את חובו הגדול ועוד לקבל מהמוכר את העודף (\$ 980,000), וכן עשה, בעל המכולת הביט עליו כמי שנטרפה דעתו, באמרו, אכן תירוץ זה שווה מיליון דולר, אבל כאן במכולת משלמים בכסף ממש... כיו"ב ביאר הגר"י, אף שבוודאי גדולה מעלת ה'תורה' מעל הכל וכמו שאמרו (פאה פ"א מ"א) 'ותלמוד תורה כנגד כולם', אבל אי אפשר לשלם עי"ז על השפע אשר אנו רוצים לקבל מן השמים, אלא התשלום רק בתפילה ורק כך אפשר להמשיך שפע רב בכל העולמות...

וכבר אמרו להמשיל את הדבר לנהוג ב'עולם הזה', שאף העשיר הגדול ביותר אשר לו ריבי רבבות דאלער (דולר) בבנק, אינו יכול להוציא משם אף לא פרוטה אחת כי אם על ידי טשעק (צ'יק) וכדו', כך נמי בשמים ממעל יש כביכול בנק של כל מיני ברכה ושפע, אך להוציא משם שפע ברכה להאי עלמא - אי אפשר כי אם על ידי טשעק והוא 'התפילה'.

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

בתפילה על אבימלך, וכדאיתא ע"ז בגמ' (ב"ק צב.) 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה'.

ובן כתב ה'אור החיים' הק' ז"ע בפסוק (להלן ל כב) 'ויזכור אלוקים את רחל וישמע אליה אלוקים ויפתח את רחמה', וז"ל, מגיד הכתוב כי הגם שעלה זכרונה לפניו, עוד הוצרכה לתפילה, כאומרו וישמע אליה. והיינו שאף לאחר שגזר עליה השי"ת שתלה, עוד היה עליה להתפלל שיגיע השפע עד אליה.

והוכיח הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע (צדקת הצדיק אות 10) בתרתי. א. מאליו הנביא, שהשי"ת הבטיחו (מלכים א' י"א) 'ויהי ימים רבים ודבר ה' אל אליהו בשנה השלישית לאמר לך הראה אל אחאב ואתנה מטר על פני האדמה', ואעפ"כ הוצרך להתפלל על כך כמו שנא' (בפסוק מב) ואליו עלה אל ראש הכרמל וינהר ארצה וישם פניו בין ברכיו, וברש"י, להתפלל על הגשמים. ב. ממעשים בכל יום שאף שבראש השנה כבר נגזר על כל אחד ואחד השפע לכל השנה, עדיין אנו שופכים לפניו שיח בכל יום על השפע כדי שיגיע אלינו.

לו הארץ ושנודמנה לו רבקה בתפילתו. וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (עה"ת ד"ה ועל דרך) דלכאורה צ"ב מדוע לא קפצה לו הארץ בחזרתו לבית אברהם. אלא ביאורו, מאחר שלא רצה הבורא לגלות את רבקה ליצחק עד שיתפלל על זיווגו, על כן נתאחרו בדרך ולא קפצה לו הארץ, כדי שיתפלל. ואכן כך היה לבסוף, ויהי אך יצא יצחק לשוח בשדה, אזי מיד בגמר תפילתו כאשר נשא עיניו אחר תפילתו 'וירא והנה גמלים באים', כל זה נכלל בסיפור ש'סיפר לו העבד', סיפר לו שקפצה לו הארץ, ואל תקשה, א"כ, ק"ו שהייתה צריכה לקפוץ לנו בחזרתנו, כי 'נודמנה רבקה (רק) בתפילתו' (של יצחק), על כן המתין הבורא על התפילה. והנה זה ברור ופשוט שרבקה היתה הזיווג המיועד ליצחק, ואעפ"כ נתעכב הדבר עד שיצא יצחק לשוח בשדה, הרי לך שגם השיווך המיועד לאדם לא יבוא לידי גמר רק ע"י התפילה.

ובן מצינו אצל אברהם אבינו, שאף לאחר שכבר הובטח מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו 'אבל שרה אשתך יולדת לך בן' (לעיל י"ט), וגם כבר בא מלאך להודיעו את הזמן המיועד להולדת בנו, וכדכתיב (שם י"ח) 'כעת חיה והנה בן לשרה אשתך', אעפ"כ לא זכה ללידתו של יצחק כי אם ב'כח התפילה', כשעמד

ויתבאר ביותר, עפ"י מה ששמעתי, על אחד שבגדלותו הודה אשר בקטנותו כעס וקצף עד מאד על בוני הדירות, שלא התחשבו בו כלל, עד שכאשר היה ברצונו להדליק את האורה הוצרך להביא כסא ולעלות עליו, בכדי שיוכל לחוץ על ה'כפתור', וכן כאשר חשקה נפשו בכוס קאווע (קפה) נזקק להביא סולם, לעלות עליו ולחמם את המים (במיחם מים רותחים - Percolator / Kettle) וכן ליטול את הקאווע והסוכר מהארונות הגבוהים, ומלבד שלא היה הדבר מספיק נח, הרי היה בזה גם משום סכנה שמא יפול מהסולם... לאחר שהתבגר עוד הבין שבכוונה תחילה נעשה כן הבניין, כי הבית מיועד לשימוש המבוגרים ולא בעבור השתמשות הילדים, ואם ברצונו להדליק אורה או להכין כוס קפה עליו לבקש זאת מאביו. והרי זה ממש ציור חי על כל ענייני העולם, שהקב"ה יצר וברא את העולם בעבורו ולא בעבור ה'ילדים', שהכל ברא לכבודו... ואם ברצונו להשיג דבר מה עלינו לפנות אליו ולבקש זאת ממנו, אולם אם ננסה להסתדר לבד אזי עלולים אנו ליפול ולהתהפך...

ח. כה היה מעשה נפלא שנגמר זה עתה ביום ג' פר' וירא, בליל פורים קטן תשפ"ד נסעו קבוצת אברכים מאשדוד להתפלל בקבר רחל עבור אחד מהחבורה, אברך יקר שבערכין, הרב ר' חנניה גרוס ז"ל, אשר חלה במחלה הידועה רח"ל, והנה ר' חנניה ז"ל שבק חיים לכל חי בערב תשעה באב, אכן בשבוע שעבר ביום ג' שנכפל בו כי טוב, יומא דהילולא קדישא של רחל אמנו, הגיעה בשורה טובה בכפליים, כי לשניים מהמתפללים נולד בנים בו ביום, ושניהם לאחר כמה וכמה שנות צפיה וייחול לכך (אחד, אחרי ארבע שנים מחתונתו, ואילו רעהו לאחר שבע שנות 'הפסקה' מהילד הראשון)... ללמדנו, כי אין תפילה חוזרת ריקם, הנה נסעו להתפלל לרפואה ולא נענו, אכן התפילה פעלה לטובה להושיע את המתפללים עצמם...

ט. וכנגד אותה טענה מצויה אשר מקורה מעצת היצר - מה אני ומה חיי שאזכה שתתקבל תפילתי... נביא מה שסיפר הגה"צ רבי מאיר ווייסמאנדל שליט"א אב"ד נייטרא מאנסי, בימי בחרותו כשלמד בשיבה בלעיקוואד, באחד מימי הרחמים והסליחות החל לומר 'סליחות', וכבר אמר 'אשרי' ועוד ג' פסוקים מ'לך ה' הצדקה', אז ניגש אליו אחד מחבריו, ושאל אותו האם ירצה לבוא עמם לאמירת 'סליחות' אצל הרה"ק מריבניץ ז"ע (כשעוד היה

העולם שלימד אותנו דרכים מתוקנות, לימד אותנו להלביש ערומים ממה שהלביש את אדם וחיה, לימד אותנו לזווג חתנים וכלות ממה שזיווג את חוה].

גם איתא בגמ' (ברכות סא.) ללמוד ממה שנאמר (לעיל ב כב) 'ויביאה אל האדם' - אמר ר' ירמיה בן אלעזר, מלמד שנעשה הקב"ה שושבין לאדם הראשון, מכאן למדה תורה דרך ארץ שיחזור גדול עם קטן בשושבנות ואל ירע לו"י, ופירש רש"י, שושבין - משתדל בחופתו ובזיווגו.

יושב ומזווג זיווגים - גודל מעלת המצווה להתעסק בשידוכים דבר בעיתו מה טוב, בעסקנו בפרשת עסק 'מציאת' הזיווג ליצחק אבינו, בה נזכר בתורה הק' הישדכן הראשון הלוא הוא אליעזר עבד אברהם, להרחיב מעט במצווה יקרה זו להתעסק בשידוכים ולהציע הצעות איש לרעהו'. וכבר כתב בתרגום יונתן בן עוזיאל (דברים לד ו) בזה"ל, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ דְּמַאֲרֵי עֲלָמָא דְּאֵלִיף לָן אֲרַחֲתִיהּ תַּקְנֵי, אֲרִיף יְתֵן לְמַלְבָּשׁ עֲרֻמְלָאִין מִן דְּאֵלְבִישׁ אָדָם וְחֻוּהּ, אֲרִיף יְתֵן לְמִזְוֵגָא חֲתָנִין וְכֻלָּן מִן דְּזוּגֵי חֻוּהּ לְזֵית אָדָם, עכ"ל [ובתרגום ללה"ק, ברוך שמו של ארון

מתגורר בבארא פארק ברחוב הששה עשר], וענה בהן, סגר את הסליחות והצטרף לאחר זמן בצאתם לדרך, כי מדרכו של הרה"ק היה לומר את הסליחות בשעה מאוחרת יותר.

הריבניצער יצא מחדרו, ושאל את כל משתתפי ה'מנין', האם אחד מכם כבר אמר היום סליחות (כי הקפיד לאמר במנין של עשרה שעדיין לא אמרו באותו היום סליחות), וענו בלאו, שוב שאל ושוב ענו בלאו. הריבניצער ניגש אל עמוד התפילה פתח הסליחות, ולא התחיל, אלא שוב פנה ושאל, האם אחד מכם כבר אמר היום סליחות, ושוב ענו בלאו, אז ניגש הריבניצער אל רבי מאיר, ושאלו, האם הנך בטוח שעדיין לא אמרת סליחות היום, ענה ר"מ, באמת, כבר התחלתי לאמר סליחות, אלא שלאחר ג' פסוקים הפסקתי ברצותי להצטרף לחברי שבאו הנה, ענה לו הריבניצער, נו, א"כ, כבר אמרתם סליחות.

הרי לך, עיקר הסליחות הוא אמירת י"ג מידות, סלח לנו, והפסוקים הללו אינם אלא 'הקדמה' ובעינינו נראה כמי שלא אמר עדיין כלום מעיקר הסליחות, ואעפ"כ הרי אצל הרבי - מאחר שכבר פתח פיו לאמר לך ה' הצדקה, ראה אותו כמי שכבר אמר סליחות, הארת פניו ענתה בו שכבר שאמר סליחות. ומעתה ילמד כל אחד ק"ו לעצמו, אם הרבי ראה זאת על פניו בוודאי שה' רואה... זאת ועוד, אם ע"י 'פסוקים' שאינם מעיקר הסליחות ניכר היטב על פניו עד שנראה כמי שאמר 'סליחות', א"כ גם תפילה שאינה מעיקר התפילה... כגון, תפילה שלא בכוונה... או כשחושב שאינו ראוי שתתקבל תפילתו מחמת מעשיו, באמת אין תפילה שאינה נראית ואינה נשמעת במרומים... י. כי הגם שנתבאר שהקב"ה הוא הוא הישדכן, ואף אין צורך להרבות בהשתדלות יתירה כי מה' אשה לאיש בעיתו ובזמנו, אכן כל זאת ייאמר לגבי אלו שהגיעו לפרקם וכן לגבי ההורים, אך על הזולת מוטלת חובה קדושה לעזור ולסייע - 'לא תוכל להתעלם', ולא יתחזק באמונה בכל הנוגע לצרת זולתו...

וכמאמרו של הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב ז"ע (לקוטי חידושי הרמ"ל פז) על נוסח ברכות השחר, שכל הברכות נאמרים בלשון רבים, 'פוקח עוורים', 'מלביש ערומים', ומדוע ברכת 'שעשה לי כל צרכי' נאמרת בלשון יחיד, ולא 'שעשה לנו כל צרכינו' בלשון רבים. להורות, שרק בנוגע לו ולצרכי עצמו, יראה את עצמו כמו שהבורא עשה לו כל צרכו. אבל ח"ו שבנוגע לצרכי חברו יחשוב - הרי הקב"ה כבר ממלא כל מחסורו וצרכיו... מה נחסר עוד שאבוא ואיטיב עמו, אלא ישתדל ויעניק לחברו עד כמה שבידו לתת, להחיות נפש כל חי.

והובא בשמו בספר 'יושר דברי אמת' (הגה בסוף פר' שמות) לבאר הפסוק 'כל פעל ה' למענהו' (משלי טז ד) והיינו שכל מה שיש בעולם ברא ה' לכבודו, וקשה לאיזה צורך ברא אפיקורסות בעולם. ואמר (הרמ"ל) כאשר יבוא עני ואביון לפשוט יד, בבקשה שיושיעו מצערו וצרתו, אין להשיב לו - מסתמא כך הוא מן השמים, שעליך לסבול עול עניות... אלא בזה ישתמש ב'אפיקורסות' - לחלצו מצרתו ככל אשר תשיג ידו, ולא עוד, אלא יחשוב שאם הוא לא יושיעו לא יהא מי שיושיענו.

יא. ואכן ידוע על רבים מגדולי הדורות שהתעסקו במצוה רבתי זו ברוב חביבות, ונציין רק למה שכתב ב'מנהגי מהרי"ל' (הל' חנוכה אות א) על מהר"י סגל 'ומחיית הרב לגופו הרוב היה שכר שדכנות, שהיה כותב ושולח מכתב ידו בכל המדינה לזווג וכו'.

וכבר הבאנו בארוכה על הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע שהשתדל ביותר לשדך יתום ויתומה בערב יום כיפור באמרו שהוא נצרך לזכות זו לקראת יום הקדוש.

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

שואלים אותו 'עסקת בפריה ורביה', שבכלל 'שאלה' זו אם עסק בנישואי יתום ויתומה, והוסיפו על דבריו, ש'יתום ויתומה' לאו דווקא, אלא כל 'הצעה' ו'הצעה' הרי זה קיום מצוות פרו ורבו⁷.

ג. הנה כתיב (דברים טו זח) 'כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך וגו' העבט תעבטנו די מחסורו אשר יחסר לו' ופירש"י, לו זו אשה, והרי שחלק ממצוות ה'צדקה' היא לעסוק בשידוכים ולהביא לו די מחסורו אשר יחסר לו (ביאורים והנהגות בפרשתן).

ד. אכן מי זאת עולה על כולנה - גמילות חסדים, כי זהו החסד הגדול ביותר שניתן לעשות עם הזולת⁸, ודבר שפתיים אך למותר עד כמה מצפים אותם העומדים בפרק השידוכים וכן ההורים לכל 'הצעה', והרי זה כמים קרים על נפש עייפה כפשוטו ממש⁹.

וכמה וכמה מצוות איכא בדבר¹⁰. א. יש שכתבו (שליח העוזר סי' ג סק"א, וכן בשו"ת הרב"ז ח"א סי' סא) שה'שדכן' מקיים מצות 'ולדבקה בו' וכן מצות 'והלכת בדרכיו'¹¹, שהכוונה בהם היא כמו שדרשו חז"ל הדבק במידותיו של הקב"ה, וכן ללכת בדרכיו, וכמו שאמרו 'מה הוא רחום אף אתה הוי רחום', ועל דרך זה ממש, מה הקב"ה מזווג זיווגים [וכדברי המדרש הנודעים (בב"ר סח ד) שאמר רבי יוסי בן חלפתא שמכריאת העולם ועד עתה הקב"ה יושב ומזווג זיווגים] אף אתה מזווג זיווגים.

ב. כתיב (ישעיה מה יח) 'לא תהו בראה לְשֶׁבֶת יצרה', ומהות מצוה זו היא לגרום להרבות ישוב העולם, וא"כ גם המתעסק בשידוכים הרי הוא גורם לריבוי העולם, ואף הוא מקיים מצוה זו (הערות מהגר"ש אלישיב לגיטין מא.). וכבר נודע מה שכתב המהרש"א (שבת לא.) על מה שאמרו בגמ' שבשעה שמכניסים אדם לדין

יב. גם 'סגולות' יקרות יש במצווה רבתי זו, וכמו שכתב הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א בספרו 'ביאורים והנהגות' (בפרשתן), שמעתי מהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שהתעסקות בשידוכים לאחרים זהו סגולה לזכות לבנים הגונים.

גם 'סגולה' יש בה כדי למצוא שידוך עבורו (ועבור יוצ"ח), וכמו שהוכיח כן הגה"ח רבי נתן לוברט זצ"ל (שארית נתן) מהכתוב ב'פרשת השידוכים' שבתורה (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי', ופירש רש"י 'שהלך להביא הגר לאברהם אבי שישאנה' (ומקורו מדברי חז"ל בב"ר ס יד), מה כתיב לאחריו 'והנה גמלים באים' - שמיד הגיעה רבקה, ו'נענה' עוד לפני אברהם... והיינו טעמא, עפ"י מאמר חז"ל (ב"ק צב.) 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה', ואין הדברים אמורים דווקא לענין 'תפילה', אלא כל המשתדל בטובתו של השני, והוא צריך לאותו דבר, גם בזה 'הוא נענה תחילה'.

יג. כה מובא ב'מעשה איש (ח"ב עמ' רג) אודות הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, 'אמר להג"ר שלמה הרש"ל זצ"ל בהלכם להתעסק יחד באיזה ענין של שידוך, לאמיר זיך עסקנען מיט דעם וואס דער אייבישטער עסקנ'ט זיך - הבה ונתעסק בדבר שהקב"ה מתעסק בו...'

כיצא בדבר ממש מובא עוד (ח"ז עמ' קכה) שסיפר הגאון רבי אלעזר טורצ'ין זצ"ל, שפעם שלחו החזון איש להתעסק באיזה הצעת שידוך ואמר לך תא נעביד עובדא דקוב"ה (הבה נעשה כמעשי הקב"ה), שאמרו חז"ל הקב"ה יושב ומזווג זיווגים.

יד. הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע היה נוהג להעניק מממונו לעודד שדכנים שיתעסקו במציאת זיווג לבחורים מבוגרים, והיה אומר כי זה נכלל בשאלת עסקת בפריה ורביה (לבם של ישראל ח"א עמ' קנח).

טו. בלשון הזה היה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל מעורר את השדכנים להשתדל בשידוכים, כי זהו החסד הגדול ביותר שניתן לעשות עם הזולת, ואף הוא עצמו 'השקיע' בעניין זה שעות על גבי שעות (שלמי שמחה עמ' ד). פעם נכנס איש יהודי אל הגרש"ז ושפך את לבו לפניו על שלא זכה להיפקד בבנים, וביקש עצה 'וסגולה', נענה לו הגרש"ז, כבר כתב החפץ חיים זי"ע שעשיית צדקה וחסד עם הזולת הרי זו סגולה גדולה להיושע בזש"ק. חזר האיש ושאל באיזה חסד להתעסק, ובתחילה יעץ לו הגרש"ז שיפרוס חסותו על ילד יתום וישלם כל הוצאותיו הרוחניים והגשמיים, אכן הלה לא היה בעל אמצעים ולא היה ביכולתו לעמוד בתשלומים אלו, על כן יעץ לו הגרש"ז להתעסק בשידוכים של מבוגרים ולעזור להם להקים בית נאמן בישראל, כי זהו החסד הגדול ביותר. סבר הלה וקיבל, ואכן לא חלף זמן הרבה ונולד לו בן זכר במז"ט.

טז. והנה רבים 'פוטרים' עצמם ממצוה גדולה זו באומרם שאינם 'בר הכי'... אינם 'מוצלחים' ואינם יודעים לנהל את השידוך, גם אינם יודעים להציע הצעה הגונה והולמת, ומי יודע אולי יבואו לידי פגיעה בהורים ובמדוברים

מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בענייני שידוכים משום רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים בפרשתן (כר ט), 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא ומן הכתובים מה' י"א אשה לאיש' ט מן התורה דכתיב הדבר י". איתא בגמ' (מו"ק יח:) 'אמר רב 'ויאמרו מה' יצא הדבר', מן הנביאים דכתיב (שופטים

כאשר יציעו הצעה שאינה לפי כבודם וכו'... אמנם, באמת עדיין יש בידם לגשת אל 'שדכן' מנוסה ולהציע לו שהוא יפנה אל ההורים, ובכלל יש 'לפקפק' בעצם הטענה, כי אלפי ורבבות בתים מישראל נבנו על ידי מי שאינם 'שדכנים' קבועים... ואם יעמידו לנגד עיני רוחם את צער ההורים שיש להם בביתם 'שיירה' של בנים וננות ה'יושבים' בבית וכאבם עולה עד לשמים - בוודאי 'ירוצו' להציע בכדי 'לגאול' אותם ממצוקתם הגדולה והנוראה שהיא קשה יותר מקריעת ים סוף...

לאיך גיסא, ודאי שאין צריך לומר, שאין כל טעם לרוץ להציע 'מן הגורן ומן היקב', מבלי מחשבה תחילה האם אכן יש כאן בכלל כדי הצעה... כי לפעמים יש בעצם ההצעה פגיעה והשפלה עצומה, וד"ל. על כן כל ערום יעשה בדעת, ובכל ספק שיש לו ישאל בעצת שדכן מנוסה.

יז. סיפר משגיח כשרות אשר הוא נו"נ להגאון הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ששהה בשבע ברכות שהיה תחת השגחתו בחודש תמוז העל"ט, בהיותו שם ראה בין המסובין איש נכבד המעיד כי מוצאו מחו"ל, בין השיחים שאל המשגיח את האיש מה הקשר בינו לבני המשפחה, ענה האיש כי הוא 'חתן' לאחות הכלה המבוגרת ממנה. וזה מעשה השידוך, שתי נערות אחיות שכבר עברו את גיל השלושים זה עידן ועדנים, והן בנות יחידות לאב מבוגר שהן מטפלות בו (מאחר שהוא כבר סיעודי), בשעטומ"צ הוצע שידוך לצעירה, וכבר התקדמו העניינים, באחד הימים כאשר המבוגרת המתינה לשמוע כבר בשורות טובות מאחותה הצעירה, והנה לא די שלא שמעה, אלא ראתה שהיא שבה הביתה בפנים נפולות ללא מצב רוח... שאלה את אחותה, מה אירע, מדוע פניך נפולות, ענתה האחות, מן הנראה כי השידוך נופל ומתבטל, מאחר שנשאלה אודות 'ענייני הממונות' וענתה שאביה אינו בקו הבריאות, ואין בידה אלא כספי חסכוניותה בסך מאה וחמישים אלף שקל, ומתוך ה'דין ודברים' נראה שהצד השני מוריד את השידוך. נכמרו רחמיה של האחות הגדולה ואמרה לאחות הקטנה, הרי אני גם מבוגרת מאד, ומי יודע אם אנשא אי פעם, ברשותי סך חמש מאות אלף שקל, הכסף נתון לך, כדי שעכ"פ את תקימי שם ושארית לאבינו, הקטנה לא אבתה להסכים אבל הגדולה הכריחה אותה לקבל ממנה את כל המעות עד הפרוטה האחרונה.

ואכן, שלחו לאמר לצד החתן כי נתרבה הממון... והשידוך נגמר למזל"ט בשעטומ"צ. החתן הנרגש התקשר לאחד מידידיו הדר בארה"ב להיות 'איש טוב מבשר טוב', וגם לקבל ממנו ברכת מזל"ט. בעת שיחתם סיפר לו את כל מעשה השידוך, ועל הכל את מעשה הוויתור העצום של האחות הגדולה, הידיד התפעל מאד ממעשה הוויתור, ומיד על אתר נענה שיש לו ידיד שכבר שנים רבות מחפש את זיווגו והוא בעל אמצעים גדול, וגילו כגיל האחות הגדולה, ונראה לו שמן הראוי להציע שידוך ביניהם. כן עשה, התקשר לאותו חבר, וכה אמר לו, כך וכך הוה מעשה, אינני מכיר הרבה פרטים, אבל מעשה אחד העולה על כולנה ידעתי גם ידעתי ממקור ראשון... כאשר שמע מכך הידיד רבתה התפעלותו מהמעשה, ואמר לידידו, הנה אנכי מזמין כבר עתה כרטיס (טיקטט) לארה"ק, אדהכי והכי תברר עבורי עוד פרטים על המדוברת והמשפחה.

הלה הגיע לארה"ק, והחלו להתקדם מבלי שיספר לצד המדוברת שהוא יודע ומכיר במעשה הוויתור, הנערה שידעה שאין לה פרוטה לפורטה שהרי את כל אשר נתנה לאחותה, חששה בכל העת, מי יודע אולי כשניגע לפרקי ממונות יתבטל הכל, על כן משהתקדמו העניינים שלחה לאמר כי אין בידה פרוטה לפורטה, נענה האיש, אכן, הנני יודע מכך, ולא זו בלבד, אלא שדייקא משום כך הרחקתי נדוד מארה"ב עד ארה"ק... ב"ה נתרצו הצדדים ונגמר הדבר בכי טוב (כאשר ענין הממונות אינו נוגע, כי החתן הודיע וסיפר כמה שווים נכסיו...), וכעת בחודש חשון ה'תשפ"ה נערכת חתונתם בשעטומ"צ. ומלבד מה שנלמד מכאן על כוחה של וותרנות, שהרי מעשה הוויתור עצמו הוא שהביא את השידוך, אך נראה עוד מכאן היאך הקב"ה מנהיג עולמו, שכאשר השידוך מיועד מן השמים אזי הוא יעלה ויבוא, ופעמים דייקא הא'פס כסף' הוא הסיבה לגמר השידוך.

יח. הנה אמרו חז"ל (פסחים קיח.) 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', כתב בספר מגדלות מרקחים (לבנו של הערוגת הבשם, פרשת בשלח עה"פ התיצבו וראו את ישועת ה') לבאר הכוונה, כי כמו שבקריעת ים סוף היה כל אחד ואחד חושב מחשבות באיזה אופן תהיה הישועה, כמו שאמרו חז"ל שהיו ד' כתות, אבל לא היה מי שעלה על דעתו שהים יבקע. כמו כן גבי זיווגו של אדם, רוב פעמים רואין שמה שלא עלה על דעתו מעולם זה הוא זיווגו.

יד ה) 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', מן הכתובים שמה' אשה לאיש, והרי אנו 'מאמינים בני מאמינים', דכתיב (משלי י"ד) 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה שהבורא ית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, עילת משבלת'. ידועה התמיהה מה חידוש יש כאן בזה כל העילות וסיבת כל הסיבות, ואין דבר קטן או גדול

וממשיך לבאר שאע"פ שכבר הכריזו מ' יום קודם יצירת הולד, מ"מ הוצרך להיות באופן זה, כדי להורות שמעתה כאשר ריחיים על צווארו, וצריך לישא ע"ע עול הפרנסה, ידע שהפרנסה ג"כ אינה באה ממקום שהוא חושב, וכאמרם ז"ל (פסחים ק"ח.) קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. והיינו טעמא דגם בקריעת ים סוף לא אמר להם השי"ת תיכף ומיד שיקרע הים, אלא הניח שיתחלקו לד' כתות וזה יאמר כה וזה יאמר כה, כדי להראות על הנ"ל דישועת השם באה ממקום שהאדם אינו חושב עליו כלל

והנה החילוק בין עזר לישועה הוא ע"פ מש"כ בראשית חכמה (שער היראה פרק ו') שעזר אינו אלא סיוע - שהאדם מתחיל ואחר מסייעו, אבל ישועה הוא בלתי סיוע מהנצרך, והיינו דכתיב 'התיצבו וראו את ישועת ה'", ישועה דייקא כלומר, שהישועה תבא ממקום שלא עלה על דעתכם כלל ולא עשיתם שום פעולה לזה, ובזה יש לפרש ג"כ הפסוק 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון' דהכי קאמר ה' ילחם לכם אפי' אם אתם תחרישון, וביותר יבואר עפ"י מה ששמעתי לפרש שתיבת 'ילחם' הוא מלשון לחם, שהשי"ת יתן לכם לחם אפילו אם אתם תחרישון, והיינו כנ"ל, כי הפרנסה באה ממקום שלא חשב עליו כלל, עכ"ד.

יט. וממילא, אף כאשר 'משתדל' עבור שידוכי צאצאיו ידע שאינו עושה כן אלא רק מצד חובת השתדלות, אך לא יחשוב שבידו לקרב או לרחק איזה שידוך. וכן ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע נשאל פעם כמה גדר השתדלות עבור הזיווג, ענה הרה"ק, שפעם אחת בשבוע ידבר עם 'שדכן' אודות שידוך...

וכבר אמרו כי מחסדי הבורא הוא שנתן להורים להתעסק בשידוכי בנם וביתם, והקב"ה נותן להם 'הרגשה' כאילו הם אלו שהסכימו או הורידו את השידוך - אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן, הנה זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב ואם את בנם ובתם ביגיעה, עמל ויזע, משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך ייראה דבר, כשיגיע עת זודים וינשאו הבן או הבת לזיווג שיבוא מאליו מן השמים, מבלי שיהא ביד ההורים לחוות דעתם בענין... על כן חס הבורא על האב והאם ונותן להם 'שירגישו' כאילו יש להם גם 'חלק' בהחלטות הזיווג, אבל באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תשלוו נפשו בכל תקופת השידוכים, והיה זה שכרו.

הנה ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה 'ויאמר ה' אלוקים לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' א' תרדמה על האדם וישן' (לעיל ב ה-כא), יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר רצוני דייקא בשידוך פלוני, או לאידך פעמים שיאמר שידוך זה הס מלהזכיר... לכן אמר הקב"ה לאדם אני אשיג לך 'זיווגך' ההגון לך, אפיל עליך תרדמה ובזה הזמן אציג לפניך זיווגך, וכזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי 'אל תעזור ואל תפריע'...

וכן פירש הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע את הנוסח 'העומד מצד בנו החתן' כי אין האב אלא עומד מצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה (יסוד צדיק עמו' רפג).

בדרך זה ממש אמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע לבאר הטעם שהמשיא את בנו או את בתו נקרא בשם 'מחותן', ולכאורה היה צריך לומר שהוא 'מחתן' ומהו מחותן... אלא כי אכן אין הוא המחתן... אלא אבינו שבשמים הוא המחתן, ואבי החתן והכלה אינו אלא 'מחותן'... בלשון נפעל (ער ווערט געפירט).

ביסוד הדברים פירשו עוד מה שמצינו בלשון חז"ל שה'חתן' נקרא בשם 'ארוס', וכבר תמה ה'תוס' יו"ט' (נדריים פ"י מ"ג) שלפי דקדוק הלשון היה צריך לקרוא לו בשם 'מארס' ולא 'ארוס' מלשון ש'נפעל' ע"י אחרים, אלא רמז יש בדבר, שאכן, אין החתן מארס כלל... כי מן השמים ממציאים את הזיווג, והוא רק 'ארוס'...

ובזה ביארו דלכן 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני' (סוטה ב.), והיינו שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד כבר הוכרזה ע"י בת קול בשמים 'בת פלוני לפלוני'. כי 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו' (קידושין ל:), ולכן קובע הקב"ה את הזיווג בטרם ייעשו אביו ואמו שותפים, ועדיין אין בידם לומר אף אנו 'שותפים' בעסק זה וברצוננו לחוות דעה בענין... רצוננו בשידוך פלוני, שידוך פלוני אינו 'מתאים' לנו, וכביכול יעשה כרצוננו...

שדרכי ההשגחה מכוסים ונסתרים, כי כך עלתה במחשבה לפניו, להסתיר פניו עד שיש מקום לטעות כאילו ח"ו יש לאל ידו של האדם לעשות כרצונו, אמנם 'מקום הניחו לנו מן השמים' בעסקי השידוכים להראותנו בגלוי לעין כל השגחתו הפרטית², כיצד הקב"ה מנהיג עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה³, מקרב ומרחק אנשים², מצרף מקרים שונים וכל זה עבור שידוך אחד

הנעשה שלא בהשגחה פרטית וברצונו ית', א"כ יש לתמוה איזו רבותא יש בענייני שידוכים וזיווגים יותר מבדברים אחרים.

אמנם הדברים יתבארו עפ"י הידוע בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (הובא במעשה איש ח"א ריב), שאף שהקב"ה 'מנהל' עולמו והוא ה'מנהיג' לכל הברואים, מ"מ פעמים

כ. כה אומרים בשם הרמ"ע בלשון נוסח שטר ה'תנאים' המגיד מראשית אחרית הוא יתן שם ושארית', שהנה 'ראשית' ו'שארית' אותיותיהן שוות, ורמזו יש בדבר לכל אחד ואחד בתהלוכות חייו, הנה ב'ראשית' הזיווג אתה הראית לדעת כי הכל הוא מאתו ית', א"כ מכן תבין שגם ב'שארית' - בהמשך מסע החיים, כל הנעשה הוא רק ביד ה', ואין לך אלא לפקוח עיניים לראות כיצד הקב"ה מנהל את העולם גם בין הראשית עד האחרית... כא. מעשה נפלא מספר הגה"ח רבי מרדכי וועבער שזכה בבחרותו לשמש בקודש אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שנים רבות נהג ר"מ למסור 'שיעור תורה' בביהמ"ד מסויים, לשם היה נוסע בכל יום באוטובוס בשעה קבועה, פעם אחת אירע, שחלפו על פניו שלשה אוטובוסים מלאים נוסעים, והוכרח להמתין ולעלות רק על האוטובוס הרביעי שהגיע לאחר זמן מה, והיה משתומם על מאורע זה שמעולם לא התרחש עמו, כי בדרך כלל אין הרבה אנשים הנוסעים בשעות אלו.

ויהי כאשר עלה על האוטובוס התיישב אברך לצדו, והתחיל לדבר עמו על דא ועל הא, כיון שידע האברך שלצדו יושב ה'משמש' של הרה"ק מהר"א ביקש לשמוע ממנו כמה עובדות מהקודש פנימה, ר"מ הסכים, ופתח לו מאוצרותיו הגנוזים בזכרונותיו... בתוך הדברים סיפר, שבימי ה'מלחמה' היו הרשעים ממנים יהודים להיות אחראים על אחיהם בני ישראל, הללו נקראו בשם 'קאפו', רבים מהם היו אנשים קלי דעת שרצו למצוא חן בעיני הרשעים והיו מלשינים בכל עת על אחיהם היהודים שאינם מקיימים חוקיהם כדת, כמו כן היו נוגשים בעם לאמר כלו מעשיכם דבר יום ביומו, והיראים לדבר ה' היו סובלים מהם צרות רבות ורעות, הוסיף ר"מ ואמר, ששמע מפה קדשו של מהר"א זי"ע על איש פלוני שנתמנה להיות 'קאפו' ואעפ"כ עמד בנסיון גדול זה, ולא היה מוסר ומלשין על אֶחיו בית ישראל, אדרבה היה נחלץ לסייע להם בכל הזדמנות, והוסיף הרבי, שאף לו עצמו עזר וסייע כמה פעמים...

כעבור כמה ימים התקשר מאן דהו אל ר"מ, והודיע לו שלמחרת היום הנו עורך שמחת אירוסין לבתו, ומאד תגדל שמחתו אם מע"כ יאות להשתתף בשמחתו, ר"מ שלא הכיר את בעל השמחה התפלא מה לו ולשמחה זו, ומ"מ, הלך לשם כדי לשמח את בעלי השמחה. כאשר הגיע קיבלו אחד המחותנים בכבוד רב, וסיפר לו, בבואי לגמור את השידוך הלז, אמרו לי כמה מידידי שראוי לי למשוך ידי הימנו, מפני שזקנו של הבחור המדובר היה 'קאפו' בימי המלחמה, ומן הסתם היה רודה באחיו ביד קשה ובאכזריות, ואיך תשתדך עם צאצאיו, ואכן מחמת לשון הרע זו נמנעתי ולא התקרבתי לשידוך הלזה. והנה, לפני כמה ימים אינה ה' לידי שאשב לאחוריים באוטובוס בשעה פלונית, ונכנסו באוזניי סיפורי מעשיות שספרתם על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, גם שמעתי שהרה"ק העיד על 'קאפו' פלוני שהיה עוזר ומסייע לבני ישראל בעת דוחקם, מיד כשמעתי את דבריכם חזרתי אל ה'שדכן', ובתוך כמה שעות החלו העניינים לזוז, עד שבא הדבר לידי גמר.

באותה שעה הבין ר"מ, כמה גלגל הקב"ה, שעברו באותו יום כמה אוטובוסים ולא יהא לו מקום לשבת, והכל בכדי שיספר עדות זו על הרה"ק מבעלזא במקום פלוני, למען תגיע שמועה זו לאזניו של יהודי זה ועי"ז יגמר השידוך ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

ומכאן למדנו עומק נוסף בלישנא דקרא 'כי מה' יצא הדבר' - שמלבד עצם ה'שידוך', הרי גם מה' יצא אלו דיבורים ייאמרו, בכדי להביא על ידם את הזיווג לידי גמר.

כב. וכך פירשו בלשון הכתוב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', שהקב"ה מכניס בו בעל כרחו 'רצון' לאותו זיווג שנקבע לו מן השמים. ועל דרך זה פירש הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע במה שאמרו (מכות י.) 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו', שגם הדרך שאדם רוצה לילך - ה'רצונות' שיש לו בעניני השידוכים, אף זה בכלל ה'מוליכין אותו', שהקב"ה מוליך את האדם כפי הנגזר עליו על ידי שמכניס בו רצון...

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

להתרוצץ משדכן פלוני למשנהו ולחזור אחר אבדתו, כי מה' אשה לאיש^כ, ואין לו לאדם אלא לישא עיניו למרום בתפילה ובתחנונים מלפני הקב"ה שהוא 'השדכן האמיתי' המזווג זיווגים^{כז} ואין עוד מלבדו.

וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאחר הזיווג ולא יקדם אפילו ברגע אחד

בפרשתן (כד יז - ט), 'וירץ העבד לקראתה... ותמהר... ותרץ עוד', היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל'

שיגמר בכי טוב^{כח}, והכל יודוך והכל ישבחוך כי מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים כלל^{כט}.

ובזה יובן את המובא בספר 'מעתיקי השמועה' שהגרי"ז מבריסק זצ"ל ביאר, שבכל שאר עסקי העולם מחויב האדם לעשות השתדלות הטבעית, הן בענייני הפרנסה ש'בזעת אפך תאכל לחם', והן לגבי בריאות הגוף שצריך לגשת אל הרופא וכל כיוצא בזה, אכן לגבי שידוכים אין מקום להשתדלות כלל^ל, ואין צורך

כג. נודע מה שאמרו צדיקים (בדרך שיחה להגר"ח עמוד קיא, בשם ספר חסידים, ועוד) שפעמים הקב"ה מביא מלחמה לעולם שעל ידי זה יצא שידוך אל הפועל.

לפני כמה שנים הגיעה משפחה מלעיקוואד לארה"ק לרגל נישואי בנם בארה"ק, אחרי השבע ברכות התקשר שדכן אל האב להציע שידוך, בחור פלוני לבתם, נענה אבי ה'מדוברת' לשדכן, הנה אנחנו כבר בדרך לשדה התעופה (עירפאר"ט) לשוב הביתה, ממש חבל שלא התקשרת לפני יומיים, אבל עכשיו אין זה בכדי שיעשה... כאשר הגיעו לשדה התעופה נודע להם שמן השמים ירד שלג כבד בניו יארק ולכן ביטלו כעת את כל הטיסות, ועל כל אחד לעמוד בקשר עם החברה ביום יומיים הקרובים לברר מתי יתחדשו הטיסות, בלית ברירה חזרה כל המשפחה לעיה"ק ירושלים, בדרך חזרתנו לירושלים הודיע לבעלי האכסניא שהם צריכים את האכסניא לעוד יומיים בערך, תוך כדי הנסיעה נזכר ב'הצעה' שנשמעה באזנו ביום האתמול, התקשר אל השדכן, וסיפר לו את כל מעשה העיכוב, ושמחמת כן הם בדרך חזרה לעיה"ק ירושלים, והוא מוכן לברר כמה בירורים על השידוך שהציע לבתו, ואכן מצא הדבר חן לפני ב' הצדדים, ועד זמן הטיסה שנקבע ליומיים לאחמ"כ כבר היה הווארט והתנאים, והשלג נמס, כי כבר בא על תיקונו הראוי... (שמועות טובות).

כד. מעשה בעשיר שחשקה נפשו בבחור תלמיד חכם מופלג עבור בתו, והלך אל הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בבקשה שיראהו מיהו הבחור המופלג ביותר בישיבתו הרמה כי ברצונו לקחתו כחתן לבתו, השיב לו החת"ס, בסוף הזמן הנני מעביר את כל הבחורים בכור הבחינה, אז אדע בבירור בטיב כל אחד ואחד, שוב נא עתה לביתך, ולאחר שיגיע עת המבחן אשלח אליך את הבחור המיועד. בסוף הזמן בחר החת"ס את הבחור המהולל ברוב התשבחות, נתן בידו כתב צרור וחתום - בו כתב אל הגביר 'מוכ"ז הוא הנבחר להיות חתנך לוקח בתך', וביקש ממנו שבדרכו הביתה יאריך דרכו למקום מגורי הגביר ויתן לו את האיגרת. הבחור שלא ידע איגרת זו מה טיבה וגם קצרה נפשו בדרך, לכן פנה אל אחד מחבריו אשר דר בסמיכות למגורי הגביר, וביקש ממנו שימסור מכתב זה אל הגביר, והלה הסכים, בבואו אל עירו סר תחילה לבית הגביר ומסר לו את האיגרת, פתח הגביר וראה שהבחור העומד לפניו הוא המיועד לו, ומיד שלח לדבר בו נכבדות ונגמר השידוך בכי טוב. וראו עין בעין את דרכי ההשגחה העליונה לסבב כל הסיבות עד שיצא לאור רצונו ית'.

כה. וכלשון הגר"א מווילנא זי"ע (הובא ב'יהל אור' פר' פקודי) 'שוא הוא עסק בני אדם בענין הזיווג שהכל הוא מאת ה'. כו. הנה איתא במדרש (בר"ר סח ב), 'בשעה שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפז בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי'. מכאן למדו סגולה בדוקה למצוא הזיווג בנקל, לומר קודם עקירת רגליו בתפילת העמידה פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' (הובא בבני יששכר בפרשת ויצא, ומקורו בספר עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו).

ואולי י"ל, שסגולת פרק זה עפ"י המבואר בספרים שכשואדם מכיר שבכוחות עצמו הנו 'חסר ישע' - מאין יבוא עזרו, ורק 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' אז קרובה ישועתו לבוא. ולכן מצאנו ג"כ שמזמור זה מסוגל לא רק לזיווג אלא לעוד כמה ישועות גדולות.

הנה, כתב ה'כף החיים' (סי' תכו סק"י) 'סגולה' למציאת הזיווג 'שלא יאבדו לומר ברכת הלבנה בכוונה ובציבור'. ויש שנתנו רמז בדבר, כי 'לבנה' ר"ת ב'תולה נ'שאת ל'יום ה'רביעי' (לשון המשנה ריש מסכת כתובות).

כז. המשיך הרב מבריסק לומר, שמא תאמרו אם כן למה אף אני פונה לשדכנים ועושה השתדלות לצורך שידוכי בניי, באמת אין בזה צורך ותועלת אלא כדי להרגיע את ה'נערווען' (עצבים)...

איתא בגמ' (סוטה ב.) 'ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני' ומבואר להדיא בדברי הגמ', כי אין מציאת הזיווג תלוי בשום סיבה בעולם, לא בחשיבות המשפחה ולא בממון ואף לא בכשרונות המופלגים של החתן או של הכלה, גם לא בחריצות השדכן וכיוצא בזה, אין ביד האדם עצמו ולא ביד אחרים לא לרחק ולא לקרב השידוך, אלא הכל תלוי במאמרו וברצונו של הקב"ה שהוא 'מושיב יחידים ביתה' (תהילים סח ז), וכפי אשר נקבע עוד בטרם יצירת הולד כי בת פלוני תהא לפלוני^{כט}.

וזכר נשתברו קולמוסים רבים לחזק לבבות נשברים ולרומם רוחם של הממתנינים לזיווגם או לזיווג של הבן והבת, ובאמת יש להם להשיב נפשם בדברי הכתוב בפרשתן (כד ג) 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב', וכתב הרשב"ם, וז"ל, לא נוכל דבר אליך - 'לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על כרחנו (יקרה הדבר בין אם

זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתן) בשם הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע כי בענייני השידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר מה' יצא הדבר, ולא רק עסקי השידוכין נקבעים ממרומים כרצונו יתברך, אלא גם הזמן והעת בו יבוא השידוך למעשה ויגמר בכי טוב אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש לא למחר אותו אפילו ברגעא חדא ולא לאחר אותו, ובהגיע העת שיועד מן שמיא ל'גמר השידוך' (והוכרח להגמר באותו היום, הואיל והתפלל 'הקרה נא לפני היום', והרי כבר היה 'לעת ערב' כדכתיב בפסוק יא) מתנהל הכל במהירות ובחפזון כ'קפיצת הדרך', ריצת העבד, מהירות רבקה וכדו' - בכדי שיגמר הדבר בכי טוב בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד^כ. על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני בא', איני יודע מה לעשות ולאן לפנות, אין לו אלא להחזיק באביו שבשמים ובאמונתו יחיה, כי בהגיע הרגע הנכון יעלו שמים ירדו תהומות' והשידוך יגמר ויתקשר בקשר של קיימא.

כח. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר 'וען ס'קומט די ריכטיגע מינוט, געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט' (בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

כט. כתיב בריש פר' ויצא (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וביארו צדיקים עפ"י דברי המדרש (ב"ר סח ד) 'מטרונא אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא, לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה. אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני... אמר רבי ברכיה כלשון הזה השיבה רבי יוסי, הקב"ה יושב ועושה סולמות, משפיל לזה ומרים לזה, ומוריד לזה ומעלה לזה, הדא הוא דכתיב (תהלים עה ח) כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים'. וביארו, כי אין כאן מחלוקת, ולא בא רבי ברכיה אלא להשלים את דבריו של רבי יוסי - שהקב"ה יושב ומזווג זיווגים, שפעמים הרבה יש מי שמחשיב עצמו יותר מידי ולא נאה לו להשתדך עם פלוני הנחשב כפחות ממנו, והרי שידוך זה הוא הזיווג שהוכרז למעלה 'בת פלוני לפלוני', מה עושה הקב"ה - פעמים יגביה הבורא את הנמוך ופעמים ישפיל את הגבוה, וזהו אומרים הקב"ה עושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה. לכן, לעת כזאת כשהלך יעקב אבינו לתור אחר זיווגו הראהו הקב"ה בחזיון הלילה 'והנה סולם מוצב ארצה' שהשידוכים הרי הם כסולם כמו שנתבאר. יש שהמליצו שלכן מברכים בעת התקשרות שידוכין 'שיהא הזיווג עולה יפה', היינו שלא יצטרכו להשפיל הגבוה, אלא הקב"ה יגביה את מי שפחות בחשיבותו מביניהם.

אמור מעתה, ללמד בינה לאותם אנשים אשר בבואם לארס את צאצאיהם, יחשבו חשבונות רבים האם המדובר או המדוברת יש בו די והותר 'חשיבות' עבורם, אם מפאת הממון ואם מפאת הייחוס, ולרגע שוכחים המה ש'מה' אשה לאיש', וזה השידוך אשר נגזר משמים כבר ארבעים יום קודם יצירת הולד, כשיצתה הבת קול ואמרה 'בת פלוני לפלוני' הוא אשר יקום ויהיה. וכמה ישנם אנשים ההורסים לעצמם את חייהם במו ידיהם על ידי חשבונות הללו - ואף שנוודאי על האדם לבדוק אם השידוך 'תואם' את מצבו וכיו"ב, אמנם דברינו בכאן הוא על אותם המשימים רק את זאת על כובד המשקל, וידחו בשאט נפש... ואינם שמים על לבם שאר ענינים נחוצים כמידות, ירא"ש וכו'. סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, על יהודי אחד פשוט מהעיר ווארשא, שהיה מרבה לפקוד את מעונו של אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ומפציר בו שיברכו ויבטיחו בעשירות וריבוי נכסים, והרבי לא ברכו, אך הלה לא הרפה עד שהרבי נעתר לבקשותיו ובירכו בעשירות.

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

אנו) רוצים או לא רוצים, כי הקב"ה עשה זאת - ומכאן, נלמד לכל ענינינו ש'רצון אבינו שבשמים' הוא שהיכולת בידו, עב"ל"א.

ואכן נתקיימה ברכת הרבי ועלתה קרנו של היהודי בעשירות גדולה עד שנהפך להיות אחד מעשירי העיר ווארשא, והנה, בן יחיד היה לו 'לעשיר' אשר החל להתקרב לגיל בן י"ח לחופה, באחד הימים אירע אסון נורא, הבן נקלע לתאונה נוראה (עקסידענ"ט) ונעשה בעל מום נורא ברגליו. מכיוון שכן הוכרח לקחת שידוך בת טובים את בתו של החייט העני והדלפון של ווארשא, אשר הסכים לתת לו את בתו, לאחר שהתחייב לשלם את כל הוצאות הנישואין ודמי נדוניה כהוגן.

בצר לו נכנס היהודי אל ה'אמרי אמת' בבכי תמרורים, על מצבו של בנו ועל השידוך שאינו הגון שנקרה לידי בהכרח ממש. אמר לו הרבי, הנה ארבעים יום קודם יצירת הוולד הוכרז כי זהו זיווגו של בנך, על כן, לא ברכתיך בעשירות כי ידעתי שכשתהיה מעשירי העיר לא תסכים לזווג את בנך היחיד אלא לבת גדולים או לבת עשירים ובעלי ממון, אך משהתעשרת סיבב הקב"ה שיהפך בנך להיות בעל מום, וכך יסכים בלית ברירה אחרת לישא את בתו של החייט, כפי שנגזר עליו מקדמת דנא. והדברים נוראים ומבהילים.

בענין אלו ה'סולמות' מצינו בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בנו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתנין רבנן (נלמד מכאן. א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שגיע לכל איש זיווגו ההגון לו).

ונחזור לענין, הרה"ק רבי מנחם מנדל מווישווא זי"ע אמר בדרך צחות לבאר מדוע מברכים בשמחת נישואין ברכת 'שמח תשמח רעים' האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם. כי יסוד ושורש כל הקשיים אשר יש ב'שידוכים' או בשלום בית שאחד מחשיב את עצמו יותר מחברו לאמר, הנני מיוחס יותר מהשני, על כן אנו מברכים את החתן והכלה שישמחם הקב"ה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם' כמו אדם וחווה ששהו בגן עדן ולא היה להם כל הבדל ביחוס, כך גם הם ישמחו בנעימים ללא התנשאות מצד הייחוס.

בדרך אחרת ביארו בברכה זו, כי מעשים בכל יום שההורים יחשבו לעצמם, הייתי יכול להשיג שידוך נאה ומכובד יותר, חשוב יותר וכו' וכו' לזה אומרים 'שמח תשמח רעים' האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם, וכמו שאז לא היה בידו לבחור לעצמו כי אם את חוה, ולא היה שייך אצלו לקחת שידוך אחר המתאים וכיו"ב. וכזאת ייאמר לדידן, אחר גמר השידוך ידעו שזה היחיד המתאים ביותר והראוי ביותר לרום מע"כ (אמרי אמת ליקוטים - נשואין. ועוד ספרים).

ל. סיפר הגר"א מוויילנא, שבאחת ממסעות הגלות' שערך הייתה אכסנייתו בבית אחד ה'בעלי בתים' שאירחו בכבוד גדול, וראה שם איך ש'בעל הבית' מכבד את בני ביתו באופן מופלא מאד, בהגיע זמנו של הגר"א להמשיך במסעו, ונפרד לשלום מ'בעל האכסניא' נשאל הגר"א, האם מצאה הנהגתי חן בעיני רבינו, נענה הגר"א כי הוא ממש מלא התפעלות למראה הנהגה חשובה כזו, ענה היהודי אל יתפעל כ"כ, כי כל זה הוא רק משום מעשה שהיה.

וזה דבר המעשה - עילוי גדול הייתי בימי עלומי ושמי הטוב הלך לפני למרחקים, מיד בהכנסי לעול תורה ומצוות בהיותי בן י"ג שנה ויום אחד נלקחתי להיות לחתן לבת אחד מעשירי עיירה פלונית, חותני התחייב על 'נדן' (נדוניה) גדול מאד, מחמת היותי כה צעיר לימים הוקבע זמן הנישואין לכשאהיה בן כ', והוסכם עם חותני שלא יסלק כעת עתה את כל הנדן, אלא בשבע השנים הבאות ישלם עבורי ל'חברותא' שאוכל להוסיף ולהתעלות בתורה ויראה, ובזמן הנישואין יסלק את השאר. ואכן עמד בדבריו ב'שבע השנים הטובות' ושילם לחברותא כאשר אמר, אך כאשר קרב ובא זמן החתונה ירד חותני מנכסיו ונעשה עני מרוד, מכיוון שכן, החליט אבי לבטל את קשרי השידוכין, על אף שאני לא נתתי את הסכמתי לכך, ביודעי את חובת 'הכרת הטוב' שיש עלי על כל השנים ששילם עבורי ל'מלמד'. לא ארכו הימים ושוב באתי בברית האירוסין ונישואין עם בת עשיר אחר. אך לדאבון לב נתגלה בי מום כלשהו כעבור זמן קצר, הלכנו לדרוש ברופאים ולאחר בדיקתם אמרו שאין רפואה למכתי, משכך, עמד העשיר שאגרש את בתו, וכך נשארתי חסר כל, כשדבוקים עלי שני כינויים - עזיבת שידוך וגרוש, ברוב יגוני פניתי לדור ב'הקדש'

(בית ההקדש היה מיועד לחסרי בית...) שם ישבתי גם בכיתי, עד שניגש אלי יהודי אחד ושאלני לסיבת בכי המר, גיליתי בפניו את כל מסכת חיי ואת המום שמצאו בגופי, נענה היהודי ואמר לי, הנה מכיר אני נערה אשר גם לה יש מום הדומה לשלך, אולי תשתדכו ביניכם וכן הוה.

לאחר החופה משנכנסתי לחדר הייחוד סיפרה לי הכלה כי גם היא לא נולדה עם מום זה, אלא הוא נתגלה אצלה זה לאחרונה, אחר שנתארסה לפני כמה שנים עם עילוי גדול, ונתבטל השידוך מפני חוסר ממון, ומרוב צער ויגון נולד אצלה המום, מיד הבנתי שזו היא ארוסתי משכבר הימים, וכל סבלה בקבלת המום היה אך ורק בכדי שיסכימו הכל שנינשא שנינו, עתה אמור נא לי רבי, האם לאחר שהיא סובלת בגיני עד עצם היום הזה אין זה מן החיוב שאכבדנה בכל לבי נפשי ומאודי. סיים הגר"א ואמר, כדאי היה לסבול את כל נדודי הדרכים, בכדי לשמוע מעשה זה המלמד לאנוש בינה, עד כמה הקב"ה מנהיג את עולמו בחשבון בהשגחה הפרטית על כל נברא ונברא, בכל פרטיו וענייניו, ואי אפשר לו לאדם להתחכם נגד גזירת הבורא יתברך, כמו אלו שעזבו את השידוך, ולבסוף נישאו זה לזה, אלא שהמתחכם מסוכן הוא לקבל מום כדי להעמידו על מקומו הראוי לו.

לא. סיפר הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל מה ששמע מבעל המעשה עצמו, בת ישראל נכנסה להגה"ק ה'חזון איש' זי"ע ותינתה את מר גורלה, כי הגיעה לפרקה זה עידן ועדנים, ואכן השדכנים מציעים לה הרבה הצעות, אך הכל עונים עליה 'לא' באל"ף רבתי, איש בעולם אין רוצה אותה, כולם מסרבים לה, ובכתה בכאב צורב, וכי כל כך גרועה אנכי... כזאת 'גארנישט' (איני שוה מאומה) עד שאף אחד לא רוצה בי.

נענה לה הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע ברוגע ובשלווה, אני רוצה להסביר משהו ותענו לי באמת, אם הנני נצרך לשלוח מכתב למשפחת 'פרידמן' מרחוב רבי עקיבא 2, ואמסור המכתב בידיכם בכדי שתעבירו אותו לאותה משפחה, והנה, קיימתם השליחות, הלכם והגעתם לבנין המיועד, אבל מצאתם שם שהבנין בן ג' קומות, ובכל קומה דרים ג' משפחות... אין שם תיבות דואר (פאסט קסטליך) וגם לא נכתב 'שם משפחה' על הדלתות, וממילא אינכם יודעים היכן מתגוררים משפחת פרידמן. מה תעשו... האשה שתקה, והחזו"א שאל שוב, אני רוצה לדעת מה הייתם עושים, ענתה בחשש מה, בלית ברירה אדפוק בדלת הראשונה ואשאל האם משפחת פרידמן זה כאן, והיה אם הם יאמרו כאן לא 'פרידמן' אנחנו משפחת 'איצקוביץ' אשאל אותם, היכן דרים בבנין זה משפחה בשם פרידמן, והם יאמרו כי משפחת פרידמן דרים בקומה השלישית. אמר לה החזון איש, וכי תצעקו בכאב ובכעס מדוע זה לא פרידמן כאן... למה אתם עושים לנו את זה... מדוע אתם אומרים שכאן דרים איצקוביץ ולא פרידמן... וודאי שלא תצעקו כן, כי מה יש לכם לצעוק ולהתלונן, הרי פרידמן דרים למעלה, מה יש לכעוס ועל מי יש לכעוס, כאן מתגוררת משפחת איצקוביץ ושם למעלה פרידמן, על כן עולים עד הקומה שלישיית ומוציאים שם את פרידמן ונותנים להם את המכתב.

הגביה החזון איש את קולו, תדעו לכם שברגע שאתם שומעים את התשובה 'לא' על השידוך, הרי משמעות הדבר הוא ששידוך זה אינו שלכם, אתם לדוגמא עתידים להנשא לחתן ששמו פרידמן, ולכן כאשר מדברים עבורכם הצעת משפחת איצקוביץ הם עונים בלא. וכי יש לכם לצעוק עליהם או להפגע מכך, ולשאול אותם מדוע אינכם פרידמן, הרי זה האיש איצקוביץ, והוא אינו החתן שלכם, מה לכם לכעוס... וכי זו ראייה על עצם מציאות שלכם שאתם טובים או לא... מה פתאום, הרי הדברים פשוטים שלא זה השידוך שלכם... ברגע שיגיע 'פרידמן' השידוך יבוא לכלל גמר בשעה טובה, ברגע שהשידוך שלכם יגיע הוא ירוץ עד כדי גמר, וכך היה.

סיפר הגר"ח קנייבסקי זצ"ל על עצמו, שבהיותו בחור בן י"ז שנים השתדלו מאוד דודו ה'חזון איש' ואביו ה'סטייפלער' למצוא שידוך עבורו, ובמהלך השנים דברו בו נכבדות בעשרות הצעות, אך ראה זה פלא, תמיד 'הצד השני' השיב בלא... סופו של דבר, לאחר שש שנים בהיותו בחור 'בא בשנים' בן כ"ג, הציע החזו"א את בתו של הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ונגמר הדבר בכי טוב. באותו הזמן היתה הכלה בת י"ז שנים... נמצא שכאשר 'נכנס' רבי חיים זצ"ל לעונת השידוכין היתה כלתו המיועדת לו משמיא קודם ה'בת מצווה'... והיה לומד מכאן לקח טוב לעודד שבורי לב כי רבים ממאנים בהם ומשיבים פניהם ריקם, כי הסיבה שעדיין לא התארסו כי עדיין לא הגיע הזמן, ומן השמים מסבבים זאת בסיבות שונות ו'מגלגלים' באופן כזה כאילו אינם מתאימים וכדומה...

לב. פעם שאל פלוני את הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע אודות שידוך המוצע לבנו האם זהו השידוך משמים. השיבו בפשטות, נחיה ונראה, אם יצא מן הכח אל הפועל הרי לנו סימן כי אכן הוא מן השמים, ואם לאו אתה היא כי אין זה השידוך משמים.

נלמד לענין השידוכים כי הזיווג שהוכרו מן השמים יעלה ויבוא ויצא לפועל בזמן שגזר הבורא ובאופן שגזר הבורא, אם כן, 'דאנה מנין' לב. כללו של דבר, הקב"ה לברו הוא עשה ועושה ויעשה, הוא מסבב כל הסיבות, והרבה דרכים למקום להביא לגמר השידוך כפי אשר עלה ברצונו, ושום מכשול ומניעה לא יעכבו בדבר לב.

על כן, כל איש משכיל יבין שלא לכעוס ולא להתרעם על פלוני שנראה לו שהוא הוא המקלקל את השידוכים בביתו, ולא יסמוך על אלמוני שהוא המסייע לשידוכים בביתו, אף שבוודאי על ה'שדכן' להשקיע כל כוחו לעזור ולסייע לבני ישראל במציאת זיווגם ההגון להם לב, אבל על האדם בעצמו לדעת כי

לג. יש שאמרו שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט', שפירושו בשפת ה'אידיש' - דיבור, לרמז 'שהכל נהיה בדברו', כל שידוך שנגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך, וכדכתיב מה' יצא הדבר. והמשכיל יבין שלא 'לדאוג' בענייני שידוכין, כי ממילא מתנהל הכל על פי מאמר ה', וכשיבוא הרגע הראוי והנכון, יסבב 'מסבב הסיבות' שיבוא הדבר אל סיומו.

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית אשת חבר להגה"ק מסטייפעלע זצוק"ל, היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לענין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים', עניתיו 'ס'קען זיין בעסער' (יש לו במה לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי), כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו', עניתיו 'ס'קען זיין בעסער'. כך עניתיו על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו - אין הבחור ראוי לך. על כל דבר נענה האיש ואמר, מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין 'מושלמים' בעולם הזה, ומכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום להיטיב דרכיו משמע שהוא עומד על דרך טוב... וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה ה'חתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, אמר החזון"א, הבט נא וראה, איך הקב"ה מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', והאיך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שאין כל חסרון בבחור, אלא, כי בהגיע העת והזמן לזווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... 'כי מה' אשה לאיש'.

כה אמר הרה"ק הסבא משפאלע זי"ע (איש הפלא עמוד ססד, הובא בתפאל"מ בפרשתו), וז"ל, לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים אז יורד א לוקשען ברעה"ט, היינו קרש רחב מן השמים ומכסה את כל החסרונות און עס בלייבט גוליע (כל כולו בשפת רוסיא) מעלות, אבל כשהשידוך שהציעו לו עכשיו אינו מה שנגזר עבורו מן השמים מ' יום קודם יצירת הולד, אזי יורד א לוקשען ברעה"ט מן השמים ומכסה את כל המעלות און ס'בלייבט גוליע חסרונות.

כיו"ב אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עוריים) שלא יראו כל חסרון במדובר ובכך יתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

פעם קבל איזה 'מחותן' בפניו (של הפני מנחם) כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכרו' לו כי החתן הנו ממש 'רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נודע ביהודה' נתברר שהוא 'נודע בגויים').

נענה הרה"ק ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרו ארבעים יום קודם יצירת הוולד. נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר, כדי שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנם מן השמים, וכי על זה דווה לבך, האם היה עדיפא לך להישאר מבלי שכלך... ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלימותו.

פעם שאלו את הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לי שונאים, והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים, ענה הרה"ק, אכן, הכל מן השמים, אלא אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחותרים אל האוהבים, והם יאמרו עליך כל הטוב, ואם לאו יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך.

לד. וכך איתא בשם צדיקים, כי כמו ש'בת פלוני לפלוני' כך גם השדכן מיועד מן שמיא, לכל זיווג שדכן שלו.

'מותר לארס אשה בחולו של מועד, שמא יקדמנו אחר', והלא הדברים קל וחומר, ומה אם יש ביד אדם להקדים וליטול את של רעהו ברחמים, כ"ש שיש ביד האדם למהר ברחמים למצוא מהרה את זיווגו שלו שהכריזו עבורו קודם יצירת הולד'.

זכה ביאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (בראשית ד"ה על כן) בלישנא דקרא (ב כד) 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו', שהנה מדרכו של עולם, בגשתם להחליט 'החלטות' בעניינים חשובים, וביותר בפרשת השידוכים, הרי הם 'מלאים ספקות כרימון', מה גם שיש להם 'רצונות' ודמיונות מהארץ ועד לשמים, יש האומרים 'לשדכן', אה, כזאת וכזאת הנך מציע לנו... אין רצוננו אלא להשתדך עם משפחה 'מפוארת ונכבדה' כמונו... או ברצוננו בגביר ובעל יחסין וכדומה, לאידך, יש המלאים ספקות, האם כדאי להם 'להסכים' להצעה פלונית אם לאו, וזה מרומז בדברי הכתוב אביו

אין השדכן אלא שליחו של בורא כל עולם - ואליו יפנה כשקשה לו, ולו יודה כשטוב לו.

למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה

זאת עשו וחיו, הרבו בתפילה ובתחנונים לפני אבינו שבשמים, וכמו שכתב הרשב"ם (פסחים ק"ה ד"ה בקריעת) לבאר הטעם שדימו חז"ל את ענין הזיווגים לקריעת ים סוף לה - 'ונפקא מיניה למבעי רחמי', כלומר שבאו חז"ל הק' ללמדנו 'סדר מציאת הזיווג' והוא על ידי בקשת רחמים מ'השדכן' בכבודו ובעצמו הלוא הוא הקב"ה כי ממנו אשה לאיש.

וגדולה היא התפילה לסלק כל העיכובים והקטרוגים, ולהביא למציאת השידוך אפילו קודם זמנו. וכמו שאמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, (פני מנחם פרשת במדבר תשנ"ה סעודה ג) שהנה מבואר בגמרא (מו"ק יח):

לה. הרה"ח רבי נתנאל ראדיזינער זצ"ל נכנס פעם אל ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבי, קושיא אחת יש לי, והיא קשה כקריעת ים סוף, ברמזו על 'קשה' זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב.), אמר לו החזון"א, הרי סוף דבר היה שהקב"ה קרע את הים, אף אתה, תנוח דעתך, כי סוף דבר שתתיישב קושייתך... סיפר אחד מזקני האדמורי"ם שבדורנו, שבבחרתו חיכה זמן רב על זיווגו, פעם אחת בהיותו כבן כ"ח שנה הרגיש ש'באו מים עד נפש', ונכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וגולל בפניו את פרשת הזיווג כי קשתה עליו ההמתנה, אמר לו ה'חזון איש', וכי לכמה אתה נצרך, ענהו הבחור, אחד, אמר לו ה'חזון איש' נו, אחד, עדיין יש בעולם עבורך אחד, ומה לך מתייאש.

לו. מעשה בבחור בן טובים ויר"ש שלמד באחת מהישיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום מה לא הצליח למצוא את זיווגו, וכה עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשלבנו נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה. לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון סמוך ונראה לציון המצויינת של רשב"י, אותו בחור הצטרף ונסע עמהם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצער ולא עלה לציון אפילו פעם אחת, רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לישיבה, ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהלים בהשתפכות הנפש ובדביקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל הספר מרישא ועד גמירא. כאשר סיים תפילתו הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו בצוותא לישיבה, והבין שעתה עליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו, אך כיון שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו הלך לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מעשה שהיה וביקש ממנו שילוהו סכום מעות להוצאות הדרך, ואמר לו, דהגם שהוא אינו מכירו אך בידו להתקשר לראש הישיבה שלו המכירו, והוא בודאי ימליץ להלוות לו סכום זה, ובהזדמנות ישלח לו את סכום ההלוואה, בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן מה ולאחמ"כ הלווה לו כפי בקשתו ונפטרו לשלום.

היהודי שהתפעל מאד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש ישיבתו וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובירר אצלו 'מה טיבו' של הבחור כי בת יש לו שהגיעה לפרקה, על כן ברצונו לברר אצלו מה טיבו, למותר לציין, שראש הישיבה הרבה והפליג בשבחו של הבחור בתורה ובמידות טובות, ואכן מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה באת"ק מירון, ונתברר למפרע, שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרקיעה שחקים, ועל ידה זכה לישועה הגדולה, ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה שבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד, ועי"ז באו בברית האירוסין ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

ביתר שאת וביתר עוז, ותבוא על סיפוקך בהגיע הזיווג הנכון מן השמים לידי גמר.

יה"ר שיאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים שיהיו 'כולן שווין לטובה', וישמע קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה בערי יהודה ובחוצות ירושלים, ובא לציון גואל בב"א.

- אלו הרצונות [כמו 'ולא אבה סיחון' (דברים ב ל) שפירושו לא רצה], ואת אמו - מלשון 'אם', כלומר ספקות כדת מה לעשות, ולשניהם אמרו יעזב איש את אביו ואת אמו, אלא ודבק באשתו - ר"ת 'א' שפתי תפתח ופי' (תהלים נא יז), ר"ל עוזב נא, אל תשקע ותטבע בים הרצונות והספקות... הדבק בעמוד התפילה

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת חיי שרה תשפ"ה שנה י | גליון מס' 557

ת.ד. 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מאן בעי חיי?

חכמינו זכרונם לברכה הבטיחונו כי המקפיד על עניית אמן כהלכתה יזכה לאריכות ימים ושנים: "כל המאריך באמן מאריכים לו ימיו ושנותיו" (ברכות מז א). בעלי התוספות הביאו רמז להבטחה זו מן הפסוק האמור בפירושנו (כד א): "ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל", וכך כתבו: "זקן בא בימים" - סופי תבות אמן, מכאן שכל העונה אמן יאריך ימים.

מאז ומתמיד הפליא אותי לראות כיצד אנשים משקיעים כח וממון, מי יותר ומי פחות, בברכות חיים, ואלו בעניית אמן כהלכה, אשר אינה דורשת השקעה כספית כלל ואף קלה לבצוע, הם מזולזלים.

זאת ועוד, הלא הבטוח אינו יכול להבטיח לאדם חיים, כי אם פצוי כספי מסכס ומגבל בעת צרה חלילה. עניית אמן כהלכה, לעמת זאת, יש בידה הפח להאריך את חיי האדם בטוב ובנעימים, להגן עליו לבל תבוא עליו רעה וליתר את הצורך בהפעלת בטוח. כאשר אדם עונה אמן במתינות - כפסק השלח ערוך (או"ח סכד ח): "ולא יענה אמן קצרה, אלא ארפה קצת, כדי שיוכל לומר: א-ל מלך נאמן" - הרי הוא מקיף את עצמו בחומה בצורה המגנה עליו מפל רע, בבחינת (תהלים צא ז): "פל מצדך אלף ורובה מימנך אליך לא יגש".

הגמרא במסכת עבודה זרה (ט ב) מספרת על האמורא רב אלכסנדר שהכריז: "מאן בעי חיי? מאן בעי חיי?" כשהתאסף הצבור סביבו, פתח רבי אלכסנדר ספר תהלים וקרא בפניהם את הפסוקים (לד יג טו): "מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב; נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה; סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו".

לאור דברי חכמים נתן אף להוסיף ולהקריא באזני הצבור המבקש תשובה לשאלת "מאן בעי חיי?" את ההבטחה לאריכות ימים השמורה למי שמאריך בעניית אמן. החיים תלויים בפיו ובלשונו של האדם; מצד אחד עליו לנצר לשונו מרע, ומצד שני עליו אף לקום בה "עשה טוב" - לענות אמן כהלכה. בכך אף יקום את הכתוב "בקש שלום ורדפהו", שכן כאשר אדם מכבד את חברו ומשלים את ברכתו בעניית אמן, הרי הוא "רודף שלום".

נשכים קום ונענה אמן כהלכה אחר ברכות השחר של המתפללים, וללא ספק תקום בנו הבטחת חכמים ונזכה להמשיך ולעשות זאת עד זקנה ושיבה, לאורך ימים ושנים טובות, אמן.

בהבטחת 'וה' ברח את אברהם בכל!"

שבת שלום,

278 213 מחולקת

דרך אמונים

פניי הלכה בפרשה

חובת השעה קודמת לחובת ההשלמה

"ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולכתה" (כג ב)

בדרך העולם, בשעת אבל וצער הבכי קדם להספד. כך מבאר גם מלשון הפסוק בישעיה (כב ב): "ויקרא ה'... ביום ההוא לבכי ולמספד", בכי תחלה ולאחריו הספד. כך עולה לכאורה גם מדברי הגמרא (מו"ק כז ב): "שלשה ימים לבכי ושבעה להספד". מדוע אפוא הקדים אברהם את ההספד לבכי?

בספר אספת יהודה הביא בשם גאון אחד שפרש זאת על פי מה שפסק השלח ערוך (או"ח קח א), כי מי שטעה ולא התפלל אחת מן התפלות מתפלל את התפלה הסמוכה לה פעמים, הראשונה לשם חובת התפלה הנוכחית, והשנייה להשלמת התפלה הקודמת שאותה בטל.

מאחר שבשעת פטירת שרה עוד שהה אברהם בהר המוריה (ב"ר נח ה), וכיון שהדרך משם עד לעיר חברון שבה נקברה שרה אורכת שלושה ימים, כמבאר במקרא (בראשית כב ד) שבדרך להר המוריה ראה את ההר רק ביום השלישי ליציאתו, נמצא שהגיע חזרה לחברון כחמישה ימים הבכי. על כן, פדיו האמור במי ששכח ולא התפלל, שעליו להתפלל תחלה את התפלה הנוכחית ורק לאחר מכן להשלים את התפלה שחסר, כך אברהם הקדים לקיים את ההספד שהגיע זמנו, ורק לאחר מכן השלים את ימי הבכי שהחסר (אספת יהודא, פרנקפורט תקכ"א).

העבד משעבד לארונה גם בעת תפלתו

"ויאמר ה' אלקי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם" (כד ב)

רבי יהודה החסיד מורה שהמתפלל על אביו או על רבו, לא יקדים לשמם תאר כבוד אלא יזכירם בשמם בלבד, וכפי שהתפלל אלישע (מלכים-ב ב יד):

"איה ה' אלקי אליהו", מבלי שהקדים תאר לרבו. אולם - מוסיף רבי יהודה החסיד ומבאר - הלכה זו נאמרה לבני חרוץ בלבד ולא לעבדים, ולכן כנה כאן אלישע את אברהם בתפלתו "אדני אברהם".

ראיה לדבריו למד רבי נתנאל פריד בעל הפני מבי' מדברי הירושלמי (ברכות ג א) שהסבה שעבד פטור מקריאת שמע היא לפי שאינו יכול להצהיר בה (דברים ד ו): "ה' אלקינו ה' אחד" שכן יש לו אדון אחר. הרי שאף בעמדו לפני קונו משעבד העבד לאדונו, ולכן גם בעמדו בתפלה עליו להקדים תאר כבוד לשם רבו (ספר חסידים תת).

הפני מבי' מוסיף ומבאר שיסוד זה, שעבד פוגע משעבד לאדונו אף בעמדו לפני קונו, נלמד מכך שצויה התורה על האדון להשתעבד בעבדו הפוגע לעולם, ככתוב (ויקרא כה מו): "לעלם בהם תעבדו", הרי שרצון התורה הוא שעבד פוגע יהיה משעבד לאדונו העברי בכל עת וזמן (פני מבי').

יצחק תקן תפלת מנחה

"ויצא יצחק לשות בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים: ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל" (כד טו-סו)

רבי יחיאל מיכל שטרן, רבה של שכונת עזרת תורה, דרש בדרך צחות כי רבקה נפלה מעל הגמל לפי שראתה את יצחק נעמד להתפלל לפנות ערב. ומאחר שהיתה בטוחה שהוא התאחר מלהתפלל שחרית עד לאותה שעה, שכן באותה עת לא נגהה פי אם תפלת שחרית שנתקנה על ידי אברהם, לפיכך הסיקה מהנהגתו זו שאינו אדם גדול כפי ששמעה, ומיד תקפה אותה בהלה ונפלה מעל הגמל...

אמנם האמת היתה שיצחק תקן באותה שעה תפלת מנחה, כפי שדרשו חכמים (ברכות כו ב) מן הכתוב: "ויצא יצחק לשות בשדה" שיצחק תקן תפלת מנחה, כי "אין שיחה אלא תפלה", שנאמר (תהלים קב א): "תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו" (דרשות לפרשת השבוע).

מאן דיהיב חיי יהיב מזוני

ערב שבת קדש, ערב שבת מברכים. כמדי חדת המתין שמעון בעל העגלה ללקוחותיו הנאמנים.

"אח, לקוחות שכאלו... הלואי כלם היו כמוהם", הרהר לעצמו. אט אט התאספו כלם. הראשון כבר התישב במקומו וברך את שמעון בבקר טוב לבבי. עד מהרה התישבו כלם במקומותיהם, והנסיעה החלה.

זה תקופה ארכה שנסועים הם יחדו, העגלון והחסידים, בכל ערב שבת מברכים. נופי בראשית מרהיבים שהתחלפו מולם

התבישתי לענות, אולם הרבי דחק בי, ולכן ספרתי בקול רפה: 'בימים כאלו אני משכים לקום, משפון את גלגלי עגלתי, בודק את תקינותה וממהר לצאת לדרך, ולכך אני נאלץ להניח תפלין ולהתפלל בחפזה באחת התחנות'.

האהל על ציונו של המגיד מטשרנוביל בעירה אנטיוקא הסמוכה לקיב

בקצב מסחרר, בדרך הארפה העולה מכפר מגוריהם בואכה טשרנוביל, לא משכו את תשומת לבם. עסוקים היו ללא הרף בדברי תורה וחסידות, כשמפעם לפעם הטיבו את לבם בנגון חסידי משיב רוח ונפש, מכינים את עצמם לקראת השבת בצל רבם הגדול, רבי מרדכי מטשרנוביל זצ"ל.

מיד עם הגיעם אל מקום חפצם, היה שמעון העגלון ממהר להפך פניו ולשוב במהרה לביתו לשבות בקרב בני משפחתו. לפנות בקר של יום ראשון נסע שוב את אותה הדרך כדי להשיב את החסידים לביתם.

הדבר התמיה את החסידים שנסעו עמו. הכיצד יתכן ששנים מספר חולף שמעון העגלון מדי חדת סמוך למעונו של רבם

הגדול, ואף פעם אינו פוקד את מעונו, ולו כדי להתברך מפיו או להביט בנעם זיו פניו? הם נסו לדבר עמו. בכל חדת הציעו לו מחדש להכנס רק לנטילת ברכה, אולם דבריהם נפלו על אזניים אטומות. "וכי מה יועיל לי אם אראה את הרבי? היעזר לי הדבר לשפר את מצבי האמלל? האם יוכל הרבי לספק מזון לילדי הרעבים?"

בעקשנות של עגלון עמד שמעון בסרובו, והחסידים מצדם לא חדלו מלדבר על לבו, עד שלבסוף נכנע... "ביום ראשון הקרוב", הבטיח, "אקדים לבוא לטשרנוביל, ואם תואילו להכניסני לחדרו של הרבי - לא אתנגד!"

בקר יום ראשון. העגלון עמד בדבריו, והצהלה המכרת של סוסו נשמעה בחוצות טשרנוביל מקדם מהרגיל. את תפלת השחרית עשה במחצתם של החסידים, ומיד לאחר התפלה הכנס אחר כבוד לחדרו של הרבי.

החסידים צפו לראותו יוצא מהחדר בתוך דקות ספורות, אולם להפתעתם הרבה השיחה הלכה והתארכה. ביציאתו התעטף העגלון בשתיקה בלתי אפיינית לו. נפר היה פי הרבי היטיב לחדר לנככי נשמתו. החסידים הבינו ללבם ולא הפצירו שישפר להם את אשר התרחש בקדש פנימה.

בחציה הראשון של הדרך התמיד בשתיקתו, אולם בהמשך, כאשר החלו החסידים לשחזר את התעלותם במחצתו של הרבי, התערב לפתע העגלון ואמר בפנים רציניות: "אינני חושב שמישהו מכם התעלה בנסיעה זו יותר ממני!"

הודוי המפתיע עורר את סקרנותם של החסידים, והעגלון שתפם בקורותיו: "כאשר נכנסתי אל החדר בקשני הרבי לתאר בפניו את סדר יומי. בתחלה העדפתי כמושב לתאר את הימים שבהם איני עובד, וכפי שבודאי ידוע לכם, ימים כאלו שכיחים מאד לצערי בעירתנו הדלה. וכך פרטתי כיצד אני קם בבקר וממהר לתפלה בבית הכנסת ואף נשאר לשעור משניות ולאמירת תהלים. אחר הצהרים שב אני לתפלת מנחה וערבית ולשעור בעיון יעקב המתקיים בין התפלות.

זו דרכך בימים שאין לך עבודה, עצר הרבי את שטף דבורי, ומיד תהה: 'וכיצד נוהג אתה ביום שיש לך עבודה?'

התבישתי לענות, אולם הרבי דחק בי, ולכן ספרתי בקול רפה: 'בימים כאלו אני משכים לקום, משפון את גלגלי עגלתי, בודק את תקינותה וממהר לצאת לדרך, ולכך אני נאלץ להניח תפלין ולהתפלל בחפזה באחת

התחנות'. הרבי לא הניח לי, והמשיך לשאל: 'ומדוע שלא תתחיל את העבודה לאחר תפלה כהלכה?'

'משום שאז אפסיד גם את הלקוחות המועטים שיש לי' השבתי בכשת פנים.

'אספר לך ספור קצר', אמר הרבי בתגובה. 'מעשה באדם שעמל קשה לפרנסתו, ולאחר חדשים ארבים שנגעדר מביתו, עשה את דרכו חזרה כשבאמתחתו מומן רב שהצליח לצבור בנסיעתו.

היו בידי שלושה שקיקים. האחד גדוש בדיגרי זהב, השני במטבעות כסף והשלישי בפרוטות נחשתי. ימים מספר צעד בדרכו, והנה קרב ובא יום השבת. הוא החיש צעדיו לעירה שהיתה בה קהלה יהודית, וזמן מה טרם כניסת השבת הדפק על דלת ביתו של הרב ובקש להפקיד אצלו את צרורות כספו.

משם מהר לבית האכסניה, אלא שמיד עם חשכה החלו הספקות מנקרים בקרבו: מי יודע, הרהר לעצמו, אויל הרב ימעל בפקדון, ומה יעלה בגורלי? האם נגזר עלי להפסיד את כל כספי?'

כך חלפה עליו השבת, כשהדאגה מציפה את כל ישותו. מן האכל הטעים שהגש לו בשפע בבית מארחיו כמעט שלא טעם, ואף שנתו נדדה מעיניו.

מיד עם צאת השבת מהר לשוב לבית הרב, ובנשימה עצורה דרש לקבל את כספו, אלא שהרב לא מהר... לא אגע בכסף טרם תפלת ערבית והבדלה, אמר ברגע, וכן שיחו נאלץ להמתין בסבלנות.

לאחר הבדלה פנה הרב אל החדר הפנימי, ושם משם כשבדין שלושה צרורות מכרים. אלא שהאיש לא מהר להסתלק מן הבית. בימים רוטטות הוא שפך את תכולת השק הראשון והחל לספור את מטבעות הזהב, מטבע אחר מטבע. לרוחתו, כל המטבעות נמצאו במקומם.

לאחר מכן החל לספור את מטבעות הכסף, ושוב נמצא החשבון מזדקק. כאשר עמד האיש לשפך את תכולת השק השלישי, לא יכול היה הרב להתאפק ואמר לו בתרעמת: 'ריקא, עד כאן! וכי אחר שבדקתני וראית שלא נגעת באצבעי הקטנה במטבעות הזהב והכסף, התחשדני לשלח יד בפרוטות הנחשתי העלובות!'

כאן סים הרבי את משלו ואמר לי: 'קירי! בכל לילה אתה מפקיד את נשמתך בידי הבורא? תברך, והנה בבקר פוקח אתה את עיניך - ורואה עולם מלא בגון ובצבע, מניע את איבריך - וכלם פועלים כפאות, האם תחשד חלילה שדוקא לענין קל יותר, לפרנסה, הוא לא יוכל לדאג לך?!...'

'פעת אמרו לי אתם', סים העגלון, 'כלום לא אני הוא זה שהתעליתי יותר מכלכם בנסיעה זו?'

'ברפת דוד' בהר

הרב צבי אלימלך הלטובסקי שליט"א

בית הכנסת 'נדבורנה', ירושלים

עלינו לקבל אותו במאור פנים, עלינו להראות לו שאנו שמחים בזכייה שהוא מביא לפתחנו - עניית חמש עשרה אונים, כמאמר הפתוח (משלי טו כג): 'שמחה לאיש במענה פי'. בכך נגרם לו שיתמיד לבוא ולברך בפנינו ברכות השחר מדי יום".

אם ענית אמן פה מרוממת את האדם, מדוע לדעתכם יש מי שעדין מזלזלים במצוה זו?

"כי יש מי שעדין לא מודעים לחשיבותה הרבה. הם אינם יודעים שכל אמן היא יהלום. אני מציע לאנשים לנסות לברך ברכות השחר בחברותא כמה ימים, כשהם יכחו לראות כמה אמונה נוסכת בהם עניית אמן, בפרט כשהיא נאמרת בראשית היום, כשהראש צלול, הם כבר יחזיקו בכך עד זקנה ושיבה טובה!

כשאדם מתחיל את היום עם הצהרה של אמונה, מבטו על החיים משתנה. הוא מסתפל על המאורעות הפוקדים אותו במהלך היום במבט חיובי, פנה המבליט את 'חצי הכוס המלאה'.

אדם יכול לעבר טפול רפואי קל ולא להפסיק להתלונן על ארוע קטן שהפסיד בעקבות פך, ומאידך גיסא, יש מי שעובר טפולים מרובים ולא גומר להודות על פך שחרף מכאוביו זכה להשתתף בחתנת נכדו. הכל ענין של הסתכלות, ועניית אמן מחזירה בלב האדם אמונה ומביאה אותו להסתפל על החיים במבט נכון ומפכח".

אתם עוסקים בזכוי הרבים שנים ארוכות. האם נתקלתם בספור מיחד שארע בעקבות אמירת ברכות השחר בחברותא?

רבי צבי אלימלך מחיך בלבביות ומגיב: "אותי אתם שואלים? הלא 'מבשרי אחזה!' כפי שכבר ספרתי, בבחרותי הייתי חולה אנושות, בתקופות הטובות התנידתי בכסא גלגלים, ואולם בכל מצב הקפדתי שמישהו יענה אמן לשברתי ברכות השחר. אמירת הברכות בשלמות חזקה בי את האמונה, כפי בריאות גופי נתונה רק ביד הקב"ה והוא זה שמתיר אסורים ומכין מצעדי גבר, ונסכה בי את הכח להתמודד. הרופאים לא נתנו לי סכוי לשרד את המחלה, ואני בטוח שרק בכת ענית אמן זכיתי להבריא לחלוטין, להקים בית נאמן, ולראות דורות ישרים ומברכים".

גדולה ונשגבה. בעל הבית אהרן' כותב ב'סדר היום': 'אני מסכים שכל אחד ישמע מחברו כל ברכה שצריך לאמרה בכדי שיענה אמן. כי איתא בכתבי האר"י ז"ל שהיה שומע ברכות השחר אפלו ממאה אנשים, אף על פי שהיה יכול ברגע אחד ליחד כל העולמות, אפלו הכי לא השגיח על זמנו ולא היה מתעצל לשמע אפלו מאה פעמים "הנותן לשכוי בינה" וכל הברכות'. הדברים הללו מסעירים ממשי! הלא מדובריו הקדושים עולה בברור שהדבקות והאמונה אליה מגיעים באמצעות ענית אמן, עדיפה על 'יחוד כל העולמות'!

הרב הלטובסקי על משמרתו בבית הכנסת 'נדבורנה' בירושלים

דברים פדרבנות. אבל איך אדם יכול להיות ממקד יום אחרי יום בשגב מעלתה של ענית אמן?

ר' צבי אלימלך מחיך ואומר: "מי שמשמט כגבאי אמן לא שוכח. כאשר אדם מתמסר ומקדים לבוא לבית הכנסת כדי לענות אמן, כל אמן ואמן נחשבת בעיניו פיהלום זוהר. אני אישית סופר מדי יום את מספר האמנים שאני זוכה לענות, וחס בכל לבי את הזכות העצומה שיש בענייתיה של כל אמן ואמן".

ומהי הדרך לחבר את צבור המתפללים להנהיג הקדמונים לברך ברכות השחר בפני מי שיענה אמן?

ר' צבי אלימלך מפתיע ואומר: "קדם כל אני חושב שהצבור מאד מחבר. דברתי זה מכבר עם ידיד הגר בויליאמסבורג, והוא תאר בהתפעלות את המודעות הרבה שיש לענית אמן בעקבות הפרסום הנרחב שעל האוטובוסים בקו בורו פארק-ויליאמסבורג. דבר נוסף, ממשיך ר' צבי אלימלך ואומר, "כשמגיע אדם לברך בפנינו ברכות השחר

להט של רבי צבי אלימלך הלטובסקי מקרין על כל סביבותיו. בשיחה עמו אנו צוללים לרבדיה העמקים של ענית אמן ואל עמק האמונה המשתרשת בלבו של כל המקפיד על ענייתה. עליו ועל שפמותו נתן לומר שכל חפצי העולם לא ישוו באהבה שאוהבים הם את מצות ענית אמן!

מדי בקר הוא משכים להתיצב על משמרת ענית אמן בבית הכנסת 'נדבורנה' בירושלים. דבריו היוצאים מן הלב השאירו בלבנו רשם בל ימחה, אותו אנו מנסים לשתף עמכם בשורות הבאות.

מהיכן אתם שואבים את הפוחות להקדיש מדי בקר זמן רב מזמנכם כדי לענות אמן אחר המתפללים?

"האמת היא שאת הכח אני מקבל מהמתפללים עצמם", מגלה ר' צבי אלימלך ומסביר: "מצד אחד אני מקדים לבוא לבית הכנסת כדי לענות אמן אחר ברכות השחר של המקדימים לבוא וללמד לפני התפלה, כי אני רואה עד כמה חשוב להם לברך בפני מי שישלים את ברכותיהם בענית אמן. ומצד שני, יש מתפללים שהרצון לומר בפני ברכות השחר גורם להם לבוא לתפלה בזמן. אחדים מהם אף אמרו לי שהרצון שאענה אחר ברכות השחר שלהם גם ברוך הוא וברוך שמו, שאותה פדוע אין לענות מעת אמירת ברכת 'ברוך שאמר', מרזו אותם לא לאחר לתפלה..."

ומה הביא אתכם ליקר כל כך את מצות ענית אמן?

לשמע שאלה זו מפליג רבי צבי אלימלך אל מי המחלה הקשה שעמה התמודד בתקופת בחרותו: "אלו היו ימים לא פשוטים, נער צעיר הייתי כשתקפה אותי מחלת. הרופאים פכרו ידיהם ביאוש ולא נתנו לי סכוי לשרד. אבל כפי שאתם רואים, בשמים החליטו אחרת..."

בימים קשים אלו החזקתי מעמד רק בזכות אמונתי האיתנה בה. כשאדם מאמין ודבק בה' שום דבר לא שובר אותו. ההקפדה על ענית אמן היא הדרך לקנות אמונה שרשית ואיתנה, כפי שהבאתם כמה וכמה פעמים בגליונכם בשם ספר 'מגלה עמקות' (פרשת ואתחנן): "עשר האמונה נתלה בענית אמן".

כל מי שמרבה בענית אמן נוכח עד מהרה לראות ולהוכיח כי מדרגת האמונה והדבקות בה' שאליה מגיעים על ידי ענית אמן, היא

אמן - למען יאריכון ימיה

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל" (כד א)

דרשו בעלי התוספות: "זקן בא בימים" - סופי תבות אמן. מפאן שפל העונה אמן יאריך ימים, וכפי שאמרו חכמים (ברכות מז א): "כל המאריך באמן - מאריכים לו ימיו ושנותיו" (תוספות השלם)

חכם מנחם מנשה מוסיף ואומר כי הפתוב "בא בימים" אף מרמז, כי העונה אמן יזכה לנחל גם חיי העולם הבא, וכדברי חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן".

המשך הפתוב: "וה' ברח את אברהם בכל" מלמדנו כי בזכות עגית אמן "זוכה לכל טוב, שפע, ברכה והצלחה, בגנים, אשר ועשר, רב נחת, שלוה וכל טוב" (אהבת חיים השלם).

העונה גדול מן המברך

האדמו"ר רבי יעקב יצחק מקו'דינוב דרש פתוב זה כך:

עגית האמן מרמזת בתחלתו של פסוק זה, בסופי התבות: "זקן בא בימים", ואלו אמירת הברכה נרמזה בהמשכו, במלים: "וה' ברח". מכך שהקדים הפסוק את האמן לברכה נתן ללמד רמז לדברי רבי יוסי (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך" (אמרי יעקב).

תשעים אמנים מיום ליום

עוד יש מי שדרש מכך שתבת אמן נרמזה בפתוב "זקן בא בימים", שאת מכסת עגית תשעים אמנים ביום נתן להשלים בדיעבד באמצעות עגית אמן "בימים" - גם ביום המחרת. לפיכך מי שלא עמד במכסת עגית תשעים אמנים ביום, יכול בדיעבד להשלימו ביום המחרת, בכך שיוסיף על המכסה היומית של תשעים אמנים, את מספר האמנים שחסר ביום האתמול (משנת יוסף ח"ב בהקדמה).

סגלה לזווג הגון

"הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם" (כד ז)

דרש רבי אברהם קסלר, בעל ה'נוטרי אמן':

ראשי תבות: "הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת" הם בגימטריה תשעים ואחת בגימטריה של אמן. רמז לכך שההקפדה על עגית אמן היא סגלה לזכות בזווג הגון (מה' יצא הדבר' עמ' 321).

שוכר הברכה "עשרה זהב"

"ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושיני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם" (כד כב)

הגמרא מספרת במסכת חלין (פז א): "מעשה באחד ששחט וקדם חברו וכסה [את הדם] וחיבו רבן גמליאל לתן לו עשרה זהובים, ומבאר שם בגמרא שחיוב התשלום הוא על שמוע ממונו את הברכה על מצות פסוי הדם, וערפה של ברכה הוא עשרה זהובים.

מנין נלמד הערה המדקק הזה, של עשרה זהובים לשויה של ברכה? דבר נפלא מוסר רבי יצחק מוינה בעל 'אור זרוע' (ה"א ס"ו שטצ), בשם רבו, רבי יהודה החסיד:

לפני שמתארת התורה את נתינת הצמידים בידי רבקה, היא מפרטת תחלה את שוים: "עשרה זהב משקלם". לשם מה פרט זאת הפתוב? אלא שבמתנת הצמידים בקש אליעזר לשלם לרבקה על כך שבזכותה עתיד הוא לברך את ה' באמרו (להלן פס' כז): "ברוך ה' אלקי אדני אברהם", וכיון שלמדו אברהם רבו כי שויה של ברכה הוא עשרה זהובים, שלם לה בשני צמידים שמשקלם הכולל היה "עשרה זהב". פסוק זה הוא אפוא המקור לדברי חכמים כי שויה של כל ברכה הוא עשרה זהובים.

ה'תורת חיים' מוסיף ומפרש כי לכך דיקו חכמים ואמרו כי שויה של ברכה "עשרה זהובים" ולא "דינרים" או "סלעים", בהתאם ללשון הפתוב "עשרה זהב".

בכך אף באר את דבריו של דוד המלך בתהלים (פד יא): "כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלקי"; טוב בעיני יום בחצריך מאלף" - מלקבל אלף זהובים במזמן בעולם הזה, שכן בכך שאשכים ואעריב להתפלל בחצרות ה' - בבית הכנסת, אזה להשלים אמירת "מאה ברכות", שבבבון אקבל אלף זהובים בעולם הבא, ולכן: "בחרתי הסתופף בבית אלקי", ואת השכר העצום המבטח לי, אקבל בעולם הבא (תורת חיים" ב"ק צא ב).

על דברי ה'תורת חיים' נתן להוסיף כי בפתוב הזה נתן למצא רמז גם לדברי הש"ך (חוי"מ שפכ ז), ששכר עשרת הזהובים נתן וקא על ברכה הנענית באמן. שכן ראשי תבות של הפתוב: "כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלקי", מצטרפים יחד לגימטריה צ"א, כגימטריה של אמן.

אמן בכל פונתו

האדמו"ר רבי משה מקוברין באר כי בפתוב (בראשית ז א): "ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה" רמזה התורה לכל יהודי, שבהוציאו את תבות התפלה מפיו, עליו להכניס בהן כל פלו - את לבו ואת מחשבתו.

בעל ה'ספת דוד' (בראשית שם) מצין כי לךך פגנו חז"ל (שבת קיט ב) באמרם: "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן". שכן התוספות (שם ד"ה כל) פרושו כי "בכל כחו" הינו "בכל פונתו", והיינו שייכנס האדם פלו בתבת אמן, בכך שיאמרה בכל פת פונתו.

ה'ספת דוד' כ"ד בחשון תש"ע

רבי דוד קויאט נולד בשנת תרע"ט, לאביו רבי אברהם אליעזר מנכדי חסידי סלונים בביאליסטוק. כבר מנערוותו בלט בהתמדתו ובשקידתו ובהיותו צעיר למים התקבל לתלמיד מן המגן בישיבת מיר.

בימי מלחמת העולם השניה נדד עם תלמידי הישיבה לשנחאי, ולאחר המלחמה עבר להתגורר בניו יורק. בשנת תשכ"ב החל למסר שיעורים בישיבת מיר בפלטבוש, ובהמשך התמנה לעמד בראשות הישיבה. נוסף על כך כהן כרב בבית הכנסת 'אגדת ישראל' בשדורה השמונה עשרה בשכונת בורו פארק.

רבי דוד היה מגדולי מרביצי התורה באמריקה והעמיד תלמידים הרבה. כמו כן חבר את סדרת ספרי 'ספת דוד' על התורה והש"ס.

ביום רביעי כ"ד בחשון תש"ע, כבן תשעים ואחד, השיב את נשמתו לבוראו ונטמן בהר המנוחות בירושלים.

ישיבת מיר בברוקלין ניו יורק

{ אז נדברו }

פרשת חיי שרה תשפ"ה | גליון מס': 668 | לסדר: "זד' ברך את אברהם בכל"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

האם גמל שנוסע מהר... הוא גם שותה יותר מהר דלק...??

מובא במדרש שכשרבקה השקתה את הגמלים... זה לא היה חובבני... זה היה 'יום עבודה'!! במשך שעות רבות היא השקתה אותם... כן... גמל כידוע שותה הרבה!!! לא בגלל שהוא שתיין אלא בגלל שהוא ג'ריקן גדול... הוא שותה בפעם אחת בשביל הרבה הרבה זמן...

והשאלה הנשאלת: למה הגמלים של אליעזר היו בכלל צמאים? הרי כידוע קפצה לו הדרך, 'היום יצאתי והיום באתי', ואני סומך על אליעזר שהוא לא יצא לפני שהוא נכנס ל'תחנת דלק' ומילא לגמלים 'טנק שלם' של מים מתוך כוונה שאנחנו לקראת דרך ממושכת... ואם בסוף קפצה הדרך אז הגמלים אמורים להיות רוויים ולא צמאים?? אה... שאלה...

שאלה זו שאלתי תוך כדי נסיעה כשישבתי ליד הנהג. והוא מיד שלף לי תשובה מיניה וביה:

הוא טען לי: זה שאני נוסע עכשיו על 160 קמ"ש ויש לנו קפיצת הדרך... זה לא אומר שהרכב שותה פחות דלק!! אדרבה... מקובלנו שרכב שנוסע יותר מהר, ככה הוא שותה עוד יותר דלק!! זה שחסכת זמן זה לא אומר שחסכת אנרגיות... אדרבה... מהירות רק מוציאה יותר אנרגיות...

אותו דבר כאן: קפיצת הדרך המשמעות היא שזה נעשה מהר?? מה פירוש מהר???

זה אומר שמאמץ של שבועיים התנקז ליום אחד... אנרגיות שאמורות היו להיות פזורות ומפוזרות לעשרה ימים התנקזו ל'יחד לב' בקפיצה אחת בכל הכח... שלוש ארבע ו... והגענו...

תשמעו!!! זה נכון!!! זה וורט אמיתי!! אני מסכים איתו... (אגב: לא להיסחף... זה עדיין וורט!)

אבל מה שכן בטוח... שאפשר לקחת מהוורט הזה חיזוק להתמודדויות שלנו... זה לא סוד שבדורנו האחרון ה' ממנה רואים את זה לאורך כל הדרך בסהרוריות של כמויות הפיתויים והניסיונות... כל הפיתוח הטכנולוגי המואץ... כל כולו זועק ערב שבת עם חשיכה שכולם רצים... המכונות נוסעות במהירות שיא... כולם ממהרים... עוד רגע מגיע שבת קודש... הבריאה כולה זועקת מהר...

מישהו פעם אמר לי בהתפעלות... אוה... אתה כ"כ בקלות יכול לחזק כ"כ הרבה יהודים... אמרתי לו: כן!! באותה מהירות שניתן ללכלך בן אדם ברשת ולשרוף אותו חי... ותוך חמש דקות זה רץ בכל הרשתות ובשניות אתה נהפך לחוטא ומחטיא את כל ישראל... כך באותה מידה בצי"ק אחד אתה יכול לקדש שם שמים ולהאיר את כל העולם בכבוד ה'... זאת אומרת: זה לא עניין של טוב או רע... זה עניין של מהירות!!! ה' תזמין לנו שהיום הכל עובד בקפיצת הדרך... פעם יוסף הצדיק היה צריך להגיע עד מצרים בשביל לקבל פלומבא של 'צדיק יסוד עולם'!!! ואילו בדור שלנו... הצדיק יסוד עולם הזה עושה את זה בקפיצת הדרך בכל ישיבה באוטובוס ליד אייפוניסט ובכל כפתור שהוא כמעט לוחץ עליו וברגע האחרון 'יניס ויצא החוצה'!! ומה אתה חושב?? אחרי ה-יניס ויצא החוצה... זהו?? סיימנו?? איפה!! זה ממשיך איתו לכל מקום... לעוד רגע ש-רבש"ע: רק אתה יודע מה היה קורה אם רגע אחד לא היית פה... מה הייתי עושה... ואני נותן לך רגע כזה ועוד רגע כזה... וכל רגע נוסף כזה של מלחמת עולם זה יוסף הצדיק בכבודו ובעצמו!! וכל זה בלי להגיע לשום מחוז... הכל פה בקפיצת הדרך!!! ולמה?? למה זה כ"כ נגיש?? למה את הרשב"א על המסכת הרבה יותר קשה למצא (בין השלחנות) מאשר הרשת האלחוטית שאף פעם לא בורחת ותמיד זה קורץ לי מהחלון?? איך יכול להיות שיותר קשה להשיג סטנדר מאשר קליטה?? לזה קוראים קפיצת הדרך!! עד כאן- המשפטים האלו הם ברורים... אבל מה שאני רוצה להוסיף זה כבר יותר קשור לוורט שאמרתי לפני רגע... זה שהיום יש קפיצת הדרך והכל נעשה מהר... זה לא עושה את זה יותר קל!!! זה רק מרכז את הקושי!! אם פעם יהודי לאורך כל החיים שלו היה עובר גראף כללי של תנודות רוחניות בעקומה סבירה בפרקי זמן ממושכים... הרי היום זה נעשה בקפיצת הדרך הזוויה ובשבוע אחד אתה יכול למצא את עצמך נזרק בסערה בנתיב אוריי מאיגרא רמה רוחנית עד לתהום ומתהום חזרה שוב עד כסא הכבוד וחוזר חלילה... ואתה יוצא מבלבל... מתנשם ומתנשם... ומרגיש פיצול אישיות... וההלו... אל תבהל!! אנחנו פשוט בקפיצת הדרך... אנחנו טסים כעת על מהירות שיא... מה לעשות... ה' רוצה לזרז הליכים... לדלג על ההרים ולקפץ על הגבעות... כי ה' נחוש כבר לסיים את הרגע קטון עזבתך... ולהגיע כבר ל'ברחמים גדולים אקבצך'!! ה' כבר רוצה לחייך את החיוך הסופי ולסיים את התהליכים האחרונים... ולכן להחזיק חזק... להיזהר מרוח צד... כי אנחנו בקצב אחר... בדור שלנו אין לך את הלוקוסוס לקחת ללב יותר מידי את המעייה הנקודתית... כי עוד רגע אתה כבר בפעימה הבאה... אם היצה"ר הבקיע לך גול... אין זמן לדשדש כי עוד רגע יש לך צ'אנס להבקיע בחזרה ותוך שעות ספורות אתה מחזיר לעצמך את המנדטים שהוא שותה לך...

זה קשה!! זה מבלבל... ובעיקר מהירות כזו לוקחת המון דלק... כן... קח את זה בחשבון... תבין את עצמך... תהיה עירני לצרכים שלך... תשקה את הגמל שלך!! תפרגן לו!! הנפש הסוערת שלי צריכה מילים טובות... זה שהכל נעשה כ"כ מהר זה לא סתירה שזה סוחט המון כוחות נפש, אתה צריך להחזיק ראש... היום הקב"ה שם אותנו לאורך הציר של סולם יעקב... יום אחד אתה בבית אל- בשער השמים... ומחר אתה בבאר שבע יפול צדיק וקם... ה' רוצה אותנו בנדנד הזה... ה' רוצה אותך בקרבה עצומה... ורוצה אותך שב עליו בחזרה בלי לשקוע בבוץ... אה... אבל זה יותר מידי מהר?? אין מה לעשות!! מה... אתה גם מאלו שמעדיפים שהגאולה השלימה תתעכב בעוד כמה שנים... לא היית רוצה... אז תן... תן לרבש"ע להגביר מהירות... ותהיה אופטימי... זה מהירות חוקית- זה מהירות של ה'...

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (סעיף 46)

באשראי: "נדריים פלוס"

בטלפון: 0799-

654321

בדואר: פולק, גאולה 15

חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

תודה מראש!!!

המשך) אודות הנכתב בשבוע שעבר... בעניין המרחב האישי!!!

(המשך מעמודה ימנית) היה לדוד מרחב אישי... הוא הירשה לעצמו לבכות לה... מעליבים אותי... (ואני לא מוחל בכל מחיר) אני בן אדם... מי שיש לו מרחב אישי משלו... משם!!!!!! משם אפטר להמריא... משם דוד עולה ומתעלה ומגיע למדרגות כאלו גבוהות של נתינה של כל כולו לה' עד שביום פטירתו הוא אומר: כי ממך הכל ומידך נתנו לך!!! מי היחיד שיכול להכיר שממך הכל ולתת לה' בחזרה את הכל? דוד שהייתה לו נוכחות גמורה וממילא יש לו מה לתת!! מי שאין לו כבוד... לא יכול לכבד את ה'... מי שאין לו נכסים אין לו מה להקדיש לה'... מי שאין לו רצונות לא יכול לבטל את רצונו מפני רצון ה', ומי שלא אוהב את עצמו לא יכול לאהוב את ה'... לא לחינם דווקא אצל יצחק מטבעו הוא דין! יצחק מטבעו לא אוהב... לא משנה לו כלום... אין לו רצונות משלו... וברכה... למה? כי יצחק מטבעו הוא דין! יצחק מטבעו לא אוהב... לא משנה לי טוב או רע אז אני אינני אבל הוא מוכרח לפתח מרחב אישי כי אם אני לגמרי במידת השתוות. ולא משנה לי טוב או רע אז אני אינני אין לי מה לתת לה'

אף אחד לא ביקש מאיתנו לעבוד על מרחב אישי... אבל לפחות לא להרוס אותו בידיים...

אני רק אחד נקודה מסוימת שהזכרה ואסיים אותה: אם תשים לב: 99% מהסיפורים היום לא יתמקדו בעבודת ה' משמעותית ומתמשכת אלא רק במשימה נקודתית... כלומר: אף פעם לא תשמע סיפור שמישהו דיבר המון לשה"ר והתרו לו שזה אסור והוא המשיך עד שיום אחד ה' העניש אותו וה"ו... לא!! כזה סיפור לעולם לא ישמע... מה כן? הסיפור תמיד יהיה שפעעם הוא אמר חצי מילה ומישהו נעלב... וזהו... מאז הלך לו כל החיים... על אותו משקל: בחחיים לא תשמע סיפור שהיה יהודי שהתפלל במשך שנים ע"ג שנים... ואז הוא זכה לנחת מהצאצאים... אין כזה סיפור באטמוספירה!! אז מה כן? הסיפור תמיד יהיה שבדיקו בזאת חנוכה הוא הגיע לאיזשהו קבר במקרה, ובדיקו הוא היה מאוד שבור והוא בכה שמה את החיים שלו ואז הישועה דהרה לבית... כלומר: הסיפור אף פעם לא יהיה על עבודה מתמשכת ומובנית לתוך החיים... אלא רק מבצעים חד פעמיים... ולמה?? פשוט מאוד: כי אם הסיפור יהיה שהוא התפלל שנים ע"ג שנים... מה זה אומר?? שההלוך... תתחיל להתפלל!!!! במילים אחרות: נותנים לי מוסר... ואני לא אוהב שאומרים לי להתחיל להזיז את עצמי... אבל ברגע שהסיפור הוא שבדיקו יצא לו לבקש ברכה ממישהו שמחל על עלבוננו... זה לא מחייב אותי במשהו... ומאידך!!! על הדרך נתת לי להבין שזה עובד עם מזל ומה לעשות שאני ביש מזל ולכן הכל תקוע אצלי... כמו כן אם תספר שאחד עשה מלא עבירות ואז הוא חטף... זה כבר מוסר!! זה אומר שלא עושים מה שרוצים... ואני לא אוהב שאומרים לי להשתנות... אבל ברגע שפעם אחת הוא העליב מישהו בטעות, וזהו... מאז נדפקו לו החיים... אז מצד אחד זה לא מחייב אותי... כי בשגרת היום יום אני יכול להמשיך ללכלך ברשת כמה שאני רוצה... אבל מאידך על הדרך נתת לי להבין ש-לך תדע... איזה פליטת פה תדפוק לך פתאום את החיים... נו... עכשיו אתה קולט מה רצינו להרויח ואיזה פצצה קבלנו במקומה?? רצינו להרויח שאל תתן לי מוסר!! אל תגיד לי אחד שתים שלוש מה צריך לעשות!!! כי זה כבד... וזה מוסר... ואני מרגיש שחופרים לי... תובעים ממני...

נו... אז מה כן? במקום סיפורים תובעניים מוסריים... מה הבאנו במקום?? במקום זה הבאנו מטח של כטבמ"ם שמישהו העליב פעם אחת וזהו... הוא נפצע... נחבל... התגרש... מת... **נו... מה הרווחנו?** שנכון!! מוסר אף אחד לא יעז להגיד לי... אבל מה כן? **עשו אותנו חרדיים!!!** עשו אותנו מתהלכים בעולם בחוסר יציבות... כי לך תדע מאיפה אלוקים מופיע לי בסיבוב... איזה טעות קטנה אני אעשה וכל הבעיות יגיעו ח"ו בבת אחת...

וזו הטעות הפאטאלית שלנו!!! החלפנו פרה בחמור... כי מצד אחד אנחנו לא מוותרים על יראת שמים... כן... סו"ס יש לנו את זה עמוק בפנים וכל הכבוד... אבל תכל'ס... אני לא רוצה שיגידו לי באמת להשתנות... אז החלטנו לבחור בשיטה חובבנית... מידי פעם יריות לכל הכיוונים... סיפורים פתאומיים על מישהו שקנה עולמו בשניה אחת ומישהו אחר שדפק לעצמו את החיים בפליטת פה אחת... וזה מטפף לאורך כל השנה פשוט עושה אותנו חרדיים!!! שיהיה לך ברור: **הסיפורים האלו לא מזיזים אותנו מילימטר!!** אבל הם כן מצליחים לשכנע אותנו שהכל עובד עם הפתעות בלתי צפויות... לטוב ולמוטב... לא... אל תשתנה... אין טעם להשתנות... כי זה לא עוזר... כי יום אחד זה בודאי יגיע... אם זה קפיצת או עין הרע... או תפילת הדרך ולא שלמת לשדכן... וזהו הלך עליך כאפות... **ואח"כ אנחנו שואלים באלול מה פשר ההתאבנות**... מה פירוש... שנה שלימה נתת לעצמך להבין שמי יודע איזה טעות קטנה אני אעשה שתדפוק לי את החיים... ולא נותר לי אלא לראות מאיפה זה מגיע... אז זהו שלא!!! אני פה בשביל להבטיח לך: כמו ש-99% מיישבי הכלא הישראלי לא מופתעים והם יודעים טוב מאוד למה הם שם ולכן בנסיעה כשאני רואה כלא אני לא מתכוין... אני לא חושב שמי יודע מתי אני אמצא את עצמי שם ללא התרעה מראש... ככה אני מבטיח לך ש-ברוך המקום ב"ה שאין אצלו קריזות!!! תהיה רגוע... אין שום הפתעות ביהדות שלנו!!! וגם כמעט שום חטא הוא לא שייך לשניות מסוימות... העסק פה יסודי ושקוף... בורא עולם מדבר ברור!!! משטרת התורה אומרת בדיקו מה צריך לעשות כדי להיות אזרח חוקי... ולי לא נותר אלא להיצמד לספרי יראה בשביל להיות צייתן לחוק!! וברגע שיהיה לי ברור מה ה' דורש ממני ומה לא... אני אהפוך להיות אזרח ממושמע!!! איש חוק של התורה! זה אולי נשמע לך כזה כבד... אבל זו הרגשה בטוחה ושלווה... אתה לא כל הזמן חי בחרדות... וברגע שאני אלמד מוסר ואני אעשה רצון ה' זהו חרדות!!! אין יותר כזה דבר להגיע לאלול ולהרגיש שהקרקע נשמטת לי מתחת הרגלים ולך תדע מאיפה זה יוצא לי... די לעלילת דם הזו!! אנחנו לא נאנחים מול משרדי הק.ג.ב. שכל אחד נאנח וידע שמי יודע איך ומתי אני אמצא את עצמי במרתפים שלהם... הם בטח יתפרו לי תיק...

לא!!! היהדות שלנו היא לא ק.ג.ב.!!! חס וחלילה!!! בקנאות לא!! עפרא לפומיה!!

היהדות שלנו ברורה... אני מבטיח לך שאף בן אדם לא נענש בגלל איזה פליטת פה... אין הפתעות!!! בכל דבר הכתובת רשומה על הקיר!! מי שיחזיק סמארטפון ויעשה שם מה שהוא רוצה ויתברך בלבבו שלום יהיה לי... הוא יחטוף בומבות!!!! ואילו מי שתהיה לו מעידה חד פעמית באיזה עבירה שתהיה והוא ישוב בתשובה שלימה לא יקרה לו כלום!!!! גם אם זה יהיה קפיצת, וגם עין הרע, ושאר ירקות שאנחנו עושים מהם אליל... אין פה נפתל ועיקש!! אין פה מה להבין... יש בורא עולם אחד ויש לו תורה, וכתוב שם דברים ברורים, ומי שיתנהג בהפקרות יענש בחומרה ומי שיעשה רצון ה' יהיה לו טוב... וגם אם זה לא יהיה ככה אז יכול להיות שזה הנהגת היחוד אבל זה כבר לא קשור למעשים שלך) מאוד חשוב הסדר בראש לכל מי שמעניין אותו היהדות!!! והוא לא מחפש להמציא יהדות חדשה...

אודות הנכתב ב'שבוע שעבר'...

בשבוע שעבר כתבתי מאמר בנושא המרחב האישי והופתעתי במבול של תגובות שחיממו לי הלב באופן אישי... האמת היא שזה בעיקר חימם את הלב בזה שהרגיע אותי לגלות שאני לא בן יחיד... יש לי עוד כמה חברים באותה קבוצת סיכון של שלל עיוותים בתפיסה... ואם ככה, אנחנו בעזה"ש נעבוד יחד שלב אחרי שלב ונעשה סדר בראש עד שנצא מזה... מה שכן היה נראה שמי שהבין... הבין יותר מידי טוב... והוא מבין בקודים... ואילו אלו שלא הבינו... לא הבינו בככלל ומבחינתי אלו שלא הבינו את המאמר הזה זו מחמאה!!! זה אומר שיש לך משהו בריא ע"פ בנקודה הזו... מה שכן... אם לא הבנת הייתי כן ממליץ לך להתאמץ להבין... כי זה לכה"פ יעניק לך מפה על כל מיני התנהלויות של אנשים שמסביבך שאולי עד עכשיו לא הבנת את ההתפרצויות שלהם)

עכ"פ היות והנושא הזה הוא מאוד נרחב!!! אני בעד לתזמן אשפוז יזום מתוכנן מראש!!!

אתה יודע מה זה אשפוז יזום?? בן אדם שצריך לעבור איזשהו תהליך רפואי... לא דחוף... לא מסוכן... לא אמבולנס... הוא קובע תאריך מראש ומכניס את עצמו לאשפוז יזום!

על אותו משקל: יש לנו את חודש אלול... אלול אצלנו זה זירת פיגוע... פיצוצים... יריות... אימים... חרדות... סירנות... מי יחיה ומי ימות... טיפול נמרץ... מי שככה מוצא את עצמו באלול... הכתובת היא מחלקת טראומה!! מיון דחוף! אבל תרגע... זהו... נגמר כבר אלול... גם הושענא רבה... סיימנו תשרי... כעת חודש חשוון... כעת בא נחזור שוב לזירה... זוכר את הפיגוע בחודש אלול?? זוכר את הסירנות?? אז זהו!! שאנחנו יותר לא מחכים לזה... אנחנו כעת יוזמים אשפוז!!! נכנסים לתכנית הבראה... ברוגע... ביסודיות... בלי רעשי רקע... הרחק מאזור העימות... יש לי חלום להוציא חוברת מיוחדת לחודש חשוון שיקראו לה: הלוח להרגיעו ישראל!!!! והיא תהיה חוברת טיפול לטווח ארוך... איך לשקם את השנה בצורה יסודית!!!

ובכן: נחזור בקצרה על היסוד: ה' מעוניין בנכוחות שלי!!! ה' מכיר בי כבן אדם שיש לו רצונות... יש לי נכסים... יש לי מרחב אישי שבו מותר לי לחיות בו ולתמרן!! המרחב האישי שלי זה השדה תעופה שממנו אני יכול להמריא... אם לוקחים ממני את המרחב האישי... זה נקרא שמים סגורים!! זה לשתק את המעוף הרוחני שלי...

תשמע מילים של דוד המלך: ה' בעזך ישמח מלך... תאוות לבו נתת לו וארשת שתפיו כל מנעת לו... תשית לראשו עטרת פז... חיים שאל ממך נתת לו אורך ימים... גדול כבודו בישועתך הוד והדר תשוה לך... אתה שומע?? דוד המלך מספר שיש לו תאוות לב!! הוא מודה לה' על הכבוד הגדול שלו... אני מתאר לעצמי שיש כאלו שזועזעים איך אפשר להעלות על דל השפתים שדוד צריך כבוד אישי... כאילו יש לו תאוות לב ותשוקות... אבל מה לעשות... זה מה שכתוב!!! ואתה יודע מה קרה בסוף עם אותו דוד בעל התשוקות והכתר והכבוד?? אותו דוד אסף כמויות בלתי נתפסות של כסף וזהו... ואת הההכל הוא הקדיש לה', ובימים האחרונים לחייו הוא נעמד לעיני כל ישראל והקדיש את כל נכסיו לה'!!! שמעת?? דוד המלך לא הותיר ירושה... הוא מסכים לשים א"ע כל חייו כאסקופא הנדרסת להקים עולה של תשובה... מי יכול להגיע לכזו נתינה אינסופית לה'?? למסור את כל כולו לה'?? זה אותו מלך שהיו לו תאוות לב... היה לו כבוד גדול... **היה לנו!!** הייתה לו נוכחות משלו והוא אפילו מודה לה' עליה!!!

המשך בעמודה השמאלית...

פרשת ופרשיית השידוכים...

כמידי שנה יש לנו את פרשת חיי שרה שהנושא שלה די ממוקד!! פרשת האיש מקדש!!! אי אפשר לעבור את חיי שרה בלי לפגוש את התחנה הזו שנקראת שידוכים... מי יודע... אולי זה בהשגחה פרטית כדי שלפחות שבוע אחד בשנה נזכור שיש כזה פרק בחיים... ויש כאלו שממתינים בפרק הזה תקופה משמעותית בחיים... יתן ה' ובמהרה תמצאנה מנוחה אשה בית אישה בנקל בלי ספקות מתוך שמחה שלימה...

האמת היא שיש לי ילדה בת שלוש ואברך אחד הציע לי להתחיל כבר לחפש לה שידוך... ולמה? כי אותו אברך טען לי שיש לו בת בגיל 16 והוא שובר את הראש לאיזו מגמה לשלוח אותה... מחשבים או יועצת מס... או ח"ו הוראה... וגנות מאן דכר שמייה... טען לי אותו אברך: בעצם... בעצם למה זו צריכה להיות החלטה שלי?? למה אני צריך לעשות את ההימור ובסוף לקבל החלטות שאני מטבעי מתנגד אליהם? אני רוצה לחתן אותה עכשיו!! ושבועה!! שבעלה יחליט מה יהיה המקצוע שלה... אני רוצה ששנתים אחרי החתונה... שאז הבעל היקר יקח את ההימור לאיזה 'מחנה עבודה' לשלוח את אשתו!! שיחליט את זה כמובן תוך כדי מחזיק את הילד הלא רגוע על הידים... אה... מה אתה אומר??

כמדומני שזה יכול להיות פתרון לכל הבעיות גם יחד... אבל זה פתרון רק בשבילכם כיו... כי אני ? ? ? אני כבר מצאתי פתרון מסוג אחר לגמרי!! כי בסוף... לאחר הרבה מחשבה הגעתי למסקנה שהכתובת האמיתית לשידוכים זה לא החתן ולא הכלה **אלא אבא שלה!!!** האגוז הקשה באמת זה לא פחות ולא יותר האבא של המיועדת!! הוא זה שצריך להיות הבן אדם החזק!! והחלטתי לטפל בו... מה אני מתכוין??

אז ככה... רקע קצר: ממתי שאני זוכר את עצמי... תמיד נחשבתי לעוף מוזר... גדלתי אי שם בצפון... למדתי בישיבות שהעיתון לא מכיר אותם... ותמיד התרו אותי: צריך להיות נורמלי!! צריך להיות כמו כולם!! ניסו לשכנע אותי להיות נורמלי כמו כולם... ומה אני אגיד לך... לא יודע... לא הצליחו לשכנע אותי... אני כל הזמן עוקב על הנורמות שקיימות היום ותסלח לי... אני לא רואה פה משהו אחד נורמלי... בא נתחיל: אני עומד מהצד ועוקב אחרי התנהלות נורמלית של משפחה בציבור החרדי שם... במרכז... איפה ש'כולכם' גרים... אני רואה זוג נורמלי הולך וקונה דירה בשתיים וחצי מיליון שקל באזור המרכז או ירושלים... טוב... מה לעשות... ככה זה כולם... זה המחירים וזה הריכוזים החרדיים... (הלוואי וזה היה המחיר... מי שידוע... ממזמן המחיר קפץ...) אבל אלו הם הנורמות... רגע... אבל מאיפה בדיוק?? מהיכן ירק זה חיי?? אוהו... שאלה טובה... כעת תחזיק את הכסא: בשביל זה כבר בשידוכים אנחנו מחפשים כזו אחת שלמדה סוג של מקצוע שמכניס לכה"פ 15 בחודש... (וזה חוץ מה-800.000 שאבא שלה צריך להביא 'עובר לסוחר'... ואל תשאל אותי מאיפה בדיוק... כי שוב... זה הנורמות!!!! זה המינימום... אבל סטופ!! לנושא הזה אני כבר לא נכנס... מו"ר שליט"א לא מרשה לי לדבר על זה... הוא מפחד עלי... הוא מרשה לי להזכיר על זה רק בשמו!!

אז לא קשור אלי... עכ"פ ארבע מאות אלף שקל כפול שתיים ביני ובינך מה היא ואת הבחור שלי קח... זה באמת נורמה... ובגאווה גלויה אכריז: גם הנורמה מהסוג הזה ולא לא נגעה ידי ונקעה נפשי... אבל סליחה... שש... לא אמרתי כלום... זו הנורמה...)

אז יופי... יש לנו גם מזומן בידיים בשביל החתימה של החוזה... וגם יש לנו 'שווה כסף'!! אשה שעומדת להכניס קרוב לעשרים אלף שקל בחודש...

אה... אבל אני מרים גבה... משום מה כל השפראך הזה לא מריח לי... המשפטים האלו לא מוכרים לי משום זווית ביהדות... וכשאני מדבר עם כל החשובים האלו מאזור המרכז ואני שואל אותם איך הם מסבירים את זה?? הם לא עונים לי... הם בעיקר מחייכים חיוך כזה... חיוך חצי מרחם חצי חומל... נו... לך תסביר לצפוני המנווק והתמים הזה... אבל אני לא מוותר להם ואני לוחץ אותם לקיר ואני דורש הסבר... ובשלב מסוים כולם עונים את אותה תשובה... כמעט באותם מילים:

ככה זה!!! זו הנורמה!! זה כלל ישראל!! זו היהדות החרדית!!

טוב... מי אני שאתווכח... אבל זה לא נגמר כאן... אני פתאום שומע שהגברת חוזרת מהעבודה בשעה חמש... רגע... ואיפה הילדים שלה היו עד עכשיו?? במעון!! זהו!! פה כבר נשברתי לחלוטין... רבש"ע: למה?? למה לחכות עד חמש בצהרים כדי לראות את הילד...?? לא יודע!!!

אשתי אף פעם לא חיכתה לילד שלה עד חמש בצהרים!! אתה יודע למה?? כי אני ואשתי חיכינו לילד **חמש שנים** עד שהוא הגיע!! וכשזכינו בו לאשתי היה ברור כשמש בצהרים שהיא עוזבת את העבודה... כי... כי בשביל מה חיכיתי **חמש שנים??** בשביל לראות אותו בשעה **חמש בערב??**

אז נכון שאחרי שנתיים שהילד כבר הלך לגן היא חזרה לעבודה... אבל גם אז זה היה ברור באופן חד משמעי שזה רק בתנאי שהיא פוגשת את הילד לכה"פ בצהרים אם לא כשהוא הולך בבוקר!! וכשאני מספר את זה לאנשים הם מושכים בכתפיים ואומרים לי:

הווי... אדון אז נדברו... אתה כ"כ מתוק... אבל מה לעשות שזה לא ריאלי... אתה מדבר לא לעניין... מה... אתה לא יודע שככה זה היום!! זו הנורמה!! אתה מנותק מהעובדות... תראה לי אופציה אחרת... אין מה לעשות... זה המצב הפיננסי ואלו הדרישות... נו... תסביר לי דבר אחד **נורמלי** בהתנהלות ה'נורמלית' הזו...

(בעצם נזכרתי... כשדורשים דירות... מה כולם יודעים להגיד?? בטחון!! תהיה עבד נרצע של הנורמות ותשלם עם בטחון בה'... וזה עובד! אז זהו שאצלנו גם יש בטחון וזה גם עובד... אני אחיה בשפיות!! אני אחיה בדפוס חיים נכון... אה... אבל מה יהיה עם הנורמה שחרצה את גורלי לחרפת רעב?? כאן מקומו של הבטחון!! מה תגיד על זה...?? גם על הבטחון הזה יש הרבה מאוד סיפורים, מקובלנו שכל אבא שעמדה על נפשה וכל אברך שהתעקש לקבל מה' כסף ולא לקחת בצורה לא הגיונית... ה' סידר אותנו... אבל מה לעשות שאת

הסיפורים האלו אין מי שיספר... כי אין אינטרנסט שירצה לשווק אותם...)

אני יודע דבר אחד: שאני גר בחיפה!!! ולמה?? כי שם הייתה לי דירה במחיר שפוי... וממילא שם עדיין לא לגמרי הורידו מהמדפים כל מי שלמדה הוראה או גנות... שם לא מנדים אבא שמתעקשת להישאר אבא... שם עדיין אפשר להיות אברך בלי משכנתא של 6000 שקל ובלי לבנות שתי יחידות ולהשכיר אותן... ותן נחש מה המחיר שאני משלם על החיים השפויים האלו?? שאני נחשב **לא נורמלי!!** אתה קולט?? אני עוד זה שיצאתי לא נורמלי מכל הסיפור הזה (איך מישהו אמר לי בהתפעלות: תשמע... כל הכבוד לך... אתה מוכן ללכת נגד הזרם ונגד הנורמות... ואתה משלם על זה מחיר?? אמרתי לו: **אני? אני משלם מחיר ? ! ? אתה!! אתה המחיר בעצמו!** אתה הוא זה שבחרת בעבודת פרך... שמחליפים מלאכת האנשים לנשים... שהגבר מתפוצץ מול הילדים בבית והאשה מחכה בכיליון עיניים לסיים את העבודה בשדה...)

תבין: פעם לא העזתי לכתוב את זה בצורה כ"כ בוטה... כי לא רציתי להכאיב!! עד שנפל לי האסימון... שאני לא מכאיב לאף אחד... איפה... כולם מרחמים עלי שאני פה המסכן!! אני פה הלא נורמלי שלא קולט את הנורמות... אה... אם ככה... אם אני המסכן... אז צר לי לאכזב... אבל לא הצלחתם לשכנע אותי שהנורמה כיום נורמלית משום כיוון...

וכאן מאוד מאוד חשוב להדגיש: כל מה שאני מדבר כעת בציניות זה רק בגנות הנורמה!! אבל בתוך!! בתוך הנורמה הזו... חיים להם רבבות משפחות בני תורה מופלגים... נשות אברכים שמוסרות נפש ומצליחות גם לפרנס במשך שעות רבות ביום וגם לנהל ביד רמה משפחות ברוכות ילדים מחונכים ומטופחים... והבעל יושב ושקוע בלימוד למרות המשכנתא האדירה והיחידות שמושכות או שלא... ומבחינתי זו תופעה שמעוררת הערכה עצומה... מבחינתי הם מלאכים!! אין לי הסבר אחר... אבל עם הנורמה החרדית שהיא זה שאילצה אותם להיות מלאכים... עם זה עדיין לא הצלחתי להשלים... לא זכיתי להבין למה מגיע **נורמה** החרדית להצמיד אותי לקיר ולהפוך אותי למלאך... וכי להיות מלאך זה

נורמלי??

ונחזור לעניינינו... אם מקודם אמרתי שאני רוצה לחתן את הבת שלי מוקדם כדי להפיל על החתן הנורמלי שלה את כל החלטות הנורמליות ההזויות האלו... אז זהו שלא!! מצאתי פתרון אחר...

היות ואדם מחפש לילדים שלו את ההכי טוב בעולם... אני חושב שמה שהכי טוב לבת שלי... זה לטפל באבא שלה!! שאבא שלה ידע עוד יותר טוב מה הוא רוצה מעצמו... ושעבודת ה' הפנימית שלו תגיע ממקום עוד יותר אמיתי וככה... וככה אני אצליח להקרין ולהשפיע גם על הילדים שלי שגם להם יהיה מספיק חוזק פנימי להיות משוגעים כמוני!! שגם הם יוציאו אגרוף קמוץ ויגידו לכל הנורמות החרדיות. בבקשה. תחפשו פראייערים אחרים. אנחנו לא נהיה במחול שדים הזה,

בעצם רגע רגע... אני רוצה לתת לך קצת רקע... למה אני כזה נסער?? אז ככה: העניין הוא שלאחרונה

קודם תמצא בכלל... והלוואי ותזכה לקבל מישהו שתהיה ראוייה להצמיח ת"ח כפי שאתה רוצה לצאת...)

אז זהו!! הנורמה בשידוכים שאני מציע... זה לגדל את האבא של הבת שלי!!! שקודם הוא ידע מה הוא רוצה מעצמו בדור המבולבל הזה!! וכן הילדים שלו יקבלו עוגן רוחני יציב!! בהירות וגישה ברורה בתהלוכות החיים!! בית של עומק ופנימיות שלא נגרר ושטחי ולא שפוט של הנורמות החברתיות, וברגע שאתה תהיה כזה אז הבת שלך תהיה כזו!! ואם הבת שלך תהיה כזו... אז היא תקבל בחור טוב!!! ואיך??

כי הוא בחור שווה והוא רוצה סחורה שווה!! זה א' ב' של שיווק... תגיד לי: האם אני משלם לך כעת על זה שאתה קורא את העלון שלי?? לא!! למה לא?? כי... **כי תשלם אתה!!!** אז אותו דבר... ברגע שאני אהיה שווה ואני אנהיג בית שמושתת על השקפה יהודית ולא מובל... אז כמה שאני אתן אתה תרוץ אחרי... ולמה? כי... **כי תשלם אתה!!!** ברגע שאתה לא עוד איזה בורג של מערכת... ברגע שיש לך מנהיגות... יש לך תוכן פנימי משלך... אתה משלם בעצם האיכות שלך!! זה האתגר שעומד כעת מולי... יש לי בת שבעוד 16 שנים צריכה להיכנס לשידוכים!! ואני צריך כבר עכשיו להתחיל לפתוח תכנית חסכון... אז אני פותח!!! ואיפה אני פותח את זה? בעצמי!!! באישיות שלי ובתוכן הפנימי שאני רוצה ליצוק בחינוך שלי... (כמובן שאין הכוונה להיות מנותק לגמרי... סו"ס נדוניה זה מושג שמוזכר בחז"ל ואדם צריך לתת לכה"פ עישור מהנכסים ומוותר לאבא לרצות לתת לבת שלו כמה שיותר ולמה לא... אבל לא זה הכסף הגדול!!!! לא על זה יפול דבר) ואגב: אני מדבר מתוך ניסיון בין הייתר!! סו"ס אל תשחך שאני גדלתי במקום אחר... ואני מכיר הרבה מאוד משפחות מרוממות שעשו שידוכים עם בני עליה מופלגים שעלו והתעלו והקימו משפחות נפלאות ועמלים בתורה וכל זה בלי כל הנורמות החברתיות שאתם שמה המצאתם...

במאמר הזה ספציפית אין לי הרבה מה לומר למי שכבר כעת בשידוכים... מעבר לזה שינסה שוב לחשב מסלול מחדש מה באמת חשוב לנו ואולי הגיע הזמן לערוף כל מיני פרות קדושות... אבל למי אני בעיקר מפנה את זה?? לאותו זוג צעיר שכעת מתחיל את החיים!!! פרשת דרכים לפניכם! או שתמסרו את עצמכם לנורמות החרדיות ואת המהלך כבר לא תוכלו לעצור באמצע... (לא תוכלו לבחור מה הן שעות עבודה הגיוניות ומה צורת חיים שפויה כי הנורמה תכתוב ולא אתם) או לקבל החלטה כאן ועכשיו על רפורמה!! אני לא שפוט של נורמות!! אני שפוט של רצון ה', מה שנכון ומה שצריך... ולנהוג ישר כפי שעשה אתכם האלוקים... ואתה הבחור, שמזועזע מהמשפחה שלא מיישרת קו עם המחירון... אל תדחה על הסף. מקובלנו שחנות שכמעט ולא עושה פרסומות ולא משחדת במבצעים... זה סימן שיש שם סחורה שווה... ופירמה טובה לא עושה מחירי סוף שבוע... אין אחד שלא מבין את הא' ב' הזה... לא נותר לך אלא להצטרף לרשימת הבחורים שלא התפשרו על איכות והתפשרו על כסף....

שגם בזה אני לא נורמלי... (לפחות אל תגלו לי שאני לא צודק...) כך שסו"ס אחרי כל המחירונים והדרישות המופקעות... בשורה תחתונה ההצעה של הבחור הטוב ביותר תסגר מול מי שקיבלה את החינוך הטוב ביותר והתגלתה כאישיות מלאת תוכן ועומק רוחני בריא...

ושוב... אוי ואבוי לכם אם יתברר שטעית... זו תהיה פשיטת רגל לא שלי... אלא של הנורמה... אם יתברר לי שהנורמה קובעת שבשביל בחור טוב אנחנו דורשים רק כסף ורק עבודה מכניסה ורק זה!! וברגע שיש את זה אז כבר לא איכפת לנו כלום... מצידנו שהמיועדת תהיה ארנבת שמכרסמת חסה, ואפס אחד גדול שמבלה עם ההורים שלה כל הזמן בנופשים ובחול'ל ואבא שלה עטור פראק ורודף כבוד צדקה וחסד... אם אני אשמע שהנורמה אומרת שזה הטופ... אז... אז... אז אני אמנם לא אתפלל לגמרי... כי הנורמה כבר הצליחה להפתיע לא פעם... **אבל אני שם-לא אהיה!!! התכבדו מכובדים... לא אני**

לכן שיהיה לך ברור: אותו בחור בן עליה שעל הנייר זה נקרא שדורשים בשבילו 800.000 שקל והוא שווה את זה... נכון!! זה מה שדרשו

בשבילו... אבל מה לעשות שהוא באמת בחור טוב... ובסוף הוא נאלץ להתפשר? ? ? לא!!! ההיפך!!! הוא נאלץ **לא!!! לא** להתפשר!!! הוא נכנס לשוק ומהר מאוד הוא הבין עניין שאם הוא רוצה כסף השוק שלו באופן טבעי מצטמצם ומטבע הדברים וממילא הוא יצטרך להתפשר על כל מיני ערכים אחרים שהרבה הרבה יותר חשובים לו... והיות והוא בחור באמת ברמה!! (כי על זה אנחנו מדברים) אז יום אחד הוא או אמו שלו הבינו עניין והבינו שאי אפשר להתפשר על איכות/עומק/פנימיות/ עדינות/דת יהודית ועל עוד כמה ערכים שעולים לנו בחיים... (ושים לב: שאני אפילו לא מזכיר משפחה טובה, כי התמקדתי רק בערכים הכי הכי קריטיים למי שבאמת שווה) ואז אותו בחור שדרשו עליו דירה... בסוף נאלץ לא!!! לא להתפשר על מה שבאמת חשוב... ולכן בסוף הוא זכה בשידוך נפלא בפחות כסף... וזה!! זה יהיה החתן של הבת שלי!!! זה הסוף הטוב של המון המון בני עליה שבאמת שוים מיליונים... רק שאין אינטרנסט שירוצו לספר את זה

ואני שוב חוזר ומזהיר: אוי ואבוי אם אני לא צודק במפה שהצגתי כעת... אוי ואבוי אם יקום מישהו ויגיד שבחור טוב זה אחד שלא מוכן להתפשר על כסף... **ובשביל זה הוא מוכן להתפשר** על הכל חוץ מכסף... אם מישהו יקום ויכריז את זה!! תקליטו אותו... לא אני אמרתי...

(רק מה תגיד: יש שוק מספיק נרחב שאפשר לקבל גם כסף וגם את כל מה שכתוב ב'אשת חיל'?? בסיידר... בכיף... אני לא מתווכח... למה שאני אענה...? למה שאני אהיה האיש הרע?? שהעובדות יענו... מה שבטוח: מי שמדבר ככה, רואים שהוא באמת לא מבין כמה פרטים מהותיים נוספים אנחנו צריכים... זה בדיוק כמו שתבא ותגיד שאתה מעוניין לשוחח עם נשיא ארה"ב אבל אתה מגביל את זה רק בין השעות 8 עד 10 בערב... רק בשעות האלו אתה יכול לדבר איתו, מה יגידו לך?? יענו לך בחיך: קודם כל תצליח בכלל לתפוס אותו... ואח"כ תגביל את זה... על אותו משקל: בחור רוצה לקבל בת ישראל מושלמת, והוא עוד מתחם את זה בשוק של אלו שמוכנים לשלם... חה חה חה...

התחיל להתנגן סביבי משפטים מסוג של "הילדה שלך בעוד כן וכך שנים. כשהיא תגיע לסמינר. אתה תצטרך לשלוח אותה למגמה מסוימת של מקצוע... לא יהיה לך ברירה... כי אחרת לא ילך לה בשידוכים." **ובשבילי משפט כזה, הוא כבר סדין אדום!** עוד בלי להיכנס לגופו של עניין... עצם זה שמודיעים לי שהילדה הקטנה שלי בת השלוש... בעוד כן וכך שנים, תהיה איזושהי נורמה שתקשור אותה בשלשלאות של ברזל 'ובנין ובנותין נתונים לעם אחר ועינין ראות... ואין לך מושיע?? זהו!!! **בשבילי זה כבר מספיק!!!** זה כבר מעלה לי את הג'אנאנא לראש... (אני בכוונה כותב ג'אנאנא כדי שמי שמאוד מעצבן אותו מה כתבתי... יוכל להגיד... הנה... תראה מה קורה למי שלא הולך לפי הנורמה... תראה לאיזה דיוטא ג'אנאנית הוא מגיע) אני כבר מעכשיו נעמד על שתי רגלי האחוריות!! תופס את הילדה המסכנה שלי בת השלוש (מה היא אשמה שאבא שלה כותב אז נדברו) ושואג לה לתוך האוזן: אני אחליט לך!! אני אעצב את האישיות שלך... אני אלמד אותך על איזה עקרונות מהותיים עומדים... לא הנורמות החרדיות יקבעו ולא מחירי הדירות יכתבו...

וכמובן שזה כבר שיעורי בית שלי... אני פה צריך להיות האריה שמוביל בראש ושיהיה ברור לי מה חובתי בעולמי... מה היעדים שלי בעולמו של ה'... וכש-לי יהיה ברור מה זה בית של תורה אז גם הבת שלי תגדל על זה ותתפוס כך את המציאות!! ואז לא נצטרך להסגיר את עצמנו לנורמה ל... לעבדים ולשפחות ו... ואין קוונה!!!

רק מה תטען לי... אתה תבא בתשובה ניצחת: תודה רבה!!! מה יעזור שהבת שלך תבין עניין... סו"ס אם כבר מדברים על שידוכים... הכדור בסופו של דבר נמצא בידיים של הבחור!!! ופה מחכה לך המוקש העיקרי!!! שאתה תחנך את הבת שלך משהו אחד!! אבל זה לא יהיה מתואם עם החינוך שהבחור קיבל... ונניח שהיא תהיה מורה או גננת כי זה מה שאתה הבנת... אבל הבחור לא קיבל את החינוך הזה... ואז הבת שלך תתקע ח"ו בשידוכים?? אז זהו שלא!!! פה חשוב לי להבהיר נקודה ש-לי זה ברור כשמש בצהרים... ואוי ואבוי למי שיעזב להגיד אחרת... כי אם מישהו יגיד אחרת... **אני לא אשתיק אותה!! אני בסה"כ אקליט אותה** ואז זו תהיה הודאת בעל דין שלנו!! והקלון יהיה נטו שלנו... אז נא לברור טוב טוב את המילים.

ובכן: אני רוצה להודיע לך חד משמעית: היות והציבור לא באמת מפגר... אז אם אנחנו מדברים על בחור באמת מרומם ומופלג בתורה שלכן דורשים בשבילו המון כסף... אם הוא באמת שווה את זה... **אז לא יכול להיות שהכסף יהיה אצלו המילה האחרונה!** מוכרח להיות מינייה וביה שהשיקול המכריע אצלו זה עצם הסחורה... האישיות... העומק... הפנימיות... התוכן... האיכות של המשפחה... ואני חושב שלא צריך להיות גאון גדול בשביל להבין את זה... כי נכון שכסף זה משהו שמורידים עליו **על ההתחלה**... אבל סו"ס עומק ואישיות ותוכן זה מה שמורידים עליו בסוף... **בסוף מי שבאמת שווה--- מחפש-- משהו שבאמת שווה**... משהו פה לא מובן?? וממילא השווה הזה מחכה לנו... איפה?? במי שידוע מה שהוא רוצה מעצמו!!! במי שיש לו תוכן רוחני אמיתי ללא ססמאות וקשקושים... לא יעזור כלום... ה'כסף הגדול' נמצא באינטלגנציה... אוי ואבוי אם יתברר

סדר לילו ויומו של צורבא מרבנן דגריס בליליא ושכיר יום ביממא...

יחזיאל התעורר משנתו העמוקה בבהלה... התנער כארי ומיד נטל ידיו... אוה... ישנתי מאוד חזק... אין לי שמץ של מושג כמה שעות ישנתי ומה השעה עכשיו... אני מאוד מקווה שלא קרה לי הלילה מה שקרה לי בשבוע שעבר... כן... בשבוע שעבר זה היה עגום למדי!! ישנתי אז ינוח לי... וקמתי לי מהשינה דשן ורענן... מתכנן ללכת לבית המדרש לעשות שטייגן מחצות הלילה עד הבוקר... והנה אני מהלך לי לבית המדרש... אני מתכנן לשבת כעת ולגרוס במשך כמה שעות את כל תורת כהנים דנגעי בתים, וגם שמעתתא דטונן ונטען וחזקת קרקעות... כן... לא איברי ליליא אלא לגירסא... אבל בדרך שמתני לב למשהו מוזר... אני שומע יותר מידי קולות מהבתיים והתנועה קצת ערה... וגם חלק מהאבוקות של אור כבו... מה קרה לשמש שלנו... וכשהגעתי לבית מדרש גיליתי לתדהמתי ש... שכנראה נשארתי לישון עוד כמה שעות במיטה!! מתברר שבמקום לקום בשעה 12.00 בלילה או הכי גרוע 1.30 בלילה... התעוררתי לא פחות ולא יותר בשעה 4.00... רבוננו של עולם: הלך לי היום!! סליחה... בעצם הלילה... נשרף לי כל הלילה... הייתי המום... דמעות פרצו לי מהעיניים... רבש"ע: בעוד חצי שעה אני כבר אמור לצאת לעבודה... השכרתי את עצמי בתור פועל יום!! וזהו... אני הולך לעבוד ברצף מהבוקר עד השקיעה... ו... ולא הספקתי ללמוד כלום... ברגלים כושלות הלכתי לעבודה בלי דלק... בלי הארבע שעות לימוד המתקוות בביהמ"ד החשוך לאור האח של התנור... כל היום הייתי מדוכדך... כן... חסר דלק... חיכיתי שיגמר היום שלפחות בלילה אני אלמד איזה שעה... ומאז כל לילה כשאני הולך לישון... אני מתעורר כמה פעמים באמצע השינה ו... וחושש... רגע... אולי גם הפעם כבר הגיע 4.00... וכן... גם הפעם אני מתעורר מהשינה ואין לי קצה חוט באיזה שעה אני אוחז... (תבין: בחודשי הקיץ אני עוד נעזר בלבנה... או לחילופין בעיון בכוכבי הלכת... אבל בחורף שהכל מכוסה בעננים... עקרונית אין לך קצה חוט... אתה לא לגמרי יכול לדעת אם השעה 10.00 בערב או 3.00 לפנות בוקר)

ואז לפתע נשמעו קולות הכלבים הצועקים... אוהו... יופי... נרגע יחזיאל... הקולות האלו כבר מוכרים... זה קולות קבועים שהם סימן לחצות לילה... אז יופי... ברוך ה' לא איחרתי את חצות הלילה...

אז כן... יש לי ב"ה לילה מתוק לפני!! ואני אשתדל להשלים גם את מה שהחסרתי באותו לילה בשבוע שעבר, לבנתיים גם מלכה התעוררה... יחזיאל בירך ברכות השחר וענתה אמן, ואח"כ היא ברכה והוא ענה אמן, אז ככה: הסדר יום שלי הוא ככה... אני הולך כעת ללמוד ארבע שעות בעזה"ש עד עלות השחר... ואז אני יוצא לדרך למטע הזיתים של ר' קלמן ושם אני אהיה כל היום... אם יענקי מאוד מאוד רוצה הוא יכול אחרי החידר לראות אותי וקצת לאסוף זיתים מהלקט ושכחה... (אבל שלא יצפה ממני שאני אדבר איתו... בקושי שלום אני אגיד לו כי אני שכיר יום ואסור לי להפסיק) עכ"פ מהיום ואילך אני כבר צריך להביא איתי אוכל!! כי בשבוע שעבר עדיין עבדתי במסיקה עצמה... דהיינו במחומר ואז היה מותר לי לאכול תוך כדי מן המחומר... אבל מהיום אנחנו התקדמנו לשלב של הפציעה ונתינת הזיתים במטען והמחול וכ' וכ'... שזה כבר בתלוש וממילא כבר אסור לי לאכול משל בעה"ב וא"כ אני צריך להצטייד עם אוכל... (אנחנו במקום שנהגו שלא לזון ולא לספק במתיקה) והפעם!!! הפעם לשם שינוי אין לי זמן לעבור דרך הבית לקחת איתי את האוכל... למה?? כי בקשו ממני להתעכב ביציאה מהעיר ולבדוק שם איזה שדות עומדות למכירה... כן... ביציאה מהעיר יש תמיד שדות שבי"ד מוכרים אותם... אם זו שדה של מי שקנה מלווה שאין לו להחזיר את החוב, והמלווה מקבל רשות מבי"ד לטרוף מהלקוחות... והיות וזו פעולה של בי"ד... אז בי"ד נוהגים ברגישות יתר והם מעמידים את השדה למכרז במשך ששים יום בבוקר ובערב בשעת יציאת פועלים וחזרתם לכל המרבה במחיר... ואיפה שאני כעת הולך... בקשו ממני אם אני יכול למסור להם מידע איזה שדות עדכניות עומדות כעת על הפרק, ומה המחיר והשומא, (ובעיקר סיבת המכירה, כי מי שהפעם רוצה לקנות זה אחד שאין לו מספיק הון אישי, ולכן הוא מעדיף לשלם את השדה בכמה עשרות בתשלומים... ולכן לכתחילה הוא מחפש דווקא שדה שאשה גובה אותה בכתובתה מירשי בעלה, שברוך כלל לאשה לא אכפת לקבל כסף בפעיומות... כי היא בסה"כ צריכה לסגור לעצמה את החודש) עכ"פ בלאו הכי יצא לי להתעכב ביציאה מהעיר ואני לא יכול לעשות את זה על חשבון בעה"ב... אז אם תוכלי לבא לקראתי להביא לי את האוכל... בשמחה- אמרה מלכה... אז בא תשחוט לי את התרנגולת ותלך... יחזיאל בדק סכין לאור האבוקה... ברוך, שחט, כיסה את הדם, בדק את כל מה שצריך לבדוק ויצא לדרך...

מלכה התחילה במריטת הנוצות ובבישול העוף... ליבה מתרונן לראות את בעלה מתגבר כארי לעבודת יוצרו ומעורר השחר!! איך אפשר שלא לקום יחד איתו... גם עמל בתורה בלילה וגם אח"כ עובד קשה לפרנסתו כל היום... ואני פה בבית מלווה איתו בגידול הילדים ובכל משק הבית... החל מהגדלים החמים שארגתי וסרגתי לכולם לקראת החורף וכלה בבישול, אפיה, טחינה יומיומית, וחינוך הבנות שנשארות איתי בבית...

---יחזיאל ישב והגה במתיקות וערבות טוב התורה!! מידי פעם יצא לו לתאם גרסאות ולקבל מימרא נוספת מרב דימי שכעת שוב חזר מא"י ואנו כעת באמצע לשון את המיסרות החדשות שהוא אמר בשם רבי יוחנן, לבנתיים התחילו להישמע קולות מהבתיים... תינוק בוכה לאמו ואשה מספרת עם בעלה... ויחזיאל מבין שלעות השחר מתקרב... צריך לסיים נושא ולהתחיל בצעידה... כפי שסוכם... לפתע מישהו קורא לו... אוהו... האשת חיל מחכה לו בחוץ... הגישה לו מנה חמה ומושקעת... חביצא לבוקר, טרוקנין לצהרים... ובשר עוף ככה באמצע העבודה בשעה חמישית ביום כדי שיהיה לו כח הלאה לעבוד... יחזיאל הניח תפילין בזריזות... כמובן כעת לא מברכים!! עדיין לא האיר מספיק כדי שיראה את חבירו בריחוק ד' אמות ויכירו... יחזיאל יצא ביציאה הראשית מהעיר... ואכן הוא כבר שומע מרחוק את מוקדי המכרז!! שלוחי בית דין שעומדים כאן במסירות למכור נכסי יתומים לכל המרבה במחיר... (הם כבר קרוב לחודשיים עומדים כאן יום יום, כדי לדאוג לנכסי יתומים שימכרו במחיר הכי טוב שיכול להיות) יחזיאל רשם לעצמו כמה אופציות... יש פה שדה עידית יתומים שעומדת לגביה... ושדה אחת של טריפת לקוחות שלשם שינוי היא זיבורית בגלל שהלווה מכר אותה אחרונה וממילא כל השעבודים נותרו בה... ואוהו הנה... הנה שדה של אשה שגובה בכתובתה... זה מה שבעיקר חיפשו... יחזיאל בירר מחירים ושומא וטיב... ובעיקר בירר האם הגברת מסכימה לקבל ב-40 תשלומין... טוב... בא נקווה שבשעות הקרובות המחיר לא יעלה...

טוב... כבר מאוחר... מתחיל להאיר פני המזרח... יחזיאל בדק שהאיר מספיק כדי שיראה את חבירו בריחוק ד' אמות ויכירו... ואז משמש בתפילין ובוירך עליהם, ומיד התחיל בפסוד"ז... פרס את שמע... וכשהגיע לק"ש נעצר לכמה רגעים!!! שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד... למעלה ומטה וד' רוחות ובשכמל"ז וממשיכים... (פרשה ראשונה אפשר להגיד גם תוך כדי הליכה אבל לא לרמז ולא לקרוץ...)

והנה... אני כבר רואה מרחוק את השדה... כשיחזיאל הגיע לשדה הוא כבר היה בצור ישראל... ברוך אתה ה' גאל ישראל!! יחזיאל תפס פינה כדי שלא יהיה 'מצלי בבקעה'... בדק שאין ריחות... ואין שום מפגעים נוספים... התפלל כנגד ירושלים פסע לאחוריו, ומיד החל בעבודה... בשעה רביעית קבע סעודתו על החביצא... בירך ברהמ"ז קצרה... לא בירך הטוב והמטיב כדן פועל... ויחזור למלאכתו... אשרי הנעם שככה לו אשרי הפועלים שזה הסדר יום שלהם... אולי יהיה המסך... ואולי בשבוע הבא...

מוטב יפגעו החיצים בלי פגיעה ישירה...

במוצאי שבת האחרון, לפתע שמענו אזעקה בחיפה... ונשמע פיצוץ אדיר!!! ואכן נפל טיל בפגיעה ישירה בבית הכנסת עתיק יומין... אני הרגשתי נזיפה בוטה משמים!!! כי הטיל נפל בשכונה מאוד חילונית... מקום מרכזי שיש בו את כל מה שרק יש חוץ מרוחניות ויידישקייט... ונקודת היידישקייט היחידה בכל האזור כולו זה בית כנסת בודד זה (או עוד אחד חוץ ממנו...) והטיל נפל בדיוק בבית הכנסת!!! (הלא רפורמי)

רבש"ע: כזו שכונה גדולה... כ"כ הרבה חנויות שהיו פתוחות בשבת... ומכל אלו איפה הטיל בחר ליפול במוצאי שבת? דווקא בביהכ"ס שלפני שעה קלה אנשים ישבו שם בשלשידעס ושרו יד יד נפש אב הרחמן...??

אני הרגשתי שאי אפשר לקחת מאיתנו את הנזיפה הזו!!

וכאן נגש אלי יהודי אחד ואמר לי: תשמע... יש לי נוסחה שתפיס את דעתך: מה לעשות שכל החילונים שמסתובבים שם ומבלים במרכז הכרמל הזה... סו"ס הם הבנים של ה'!! ומה לעשות שבמוצאי שבת בשעה 8.00 בערב כל האזור הזה שוקק חיים... איזה חיים?? עזוב... חיי חולין והפקרות... אבל סו"ס זה חיים של יהודים שיתכן והם עדיין מוגדרים ככאלו שמי שנכח ביציאת נשמה שלהם מחויב בקריעה כדן 'ספר תורה שנשרף'!! (כן... קיי"ל שגם יהודי שאינו כשר שא"צ להוריד עליו דמעות, אבל ביציאת נשמה צריך לקרוע מדן הס"ת שבו- כלומר הפוטנציאל היהודי שבו ואכמ"ל...)

ומה לעשות שהמקום היחיד בכל אותו אזור ששעה אחרי תפילת ערבית הוא ריק לגמרי זה רק אותו בית כנסת!! כי כל מסעדה וכל קניון אחר היה פתוח באותה שעה... מה עשה הקב"ה?? כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף... אמר הקב"ה: מוטב יפגעו החיצים בי... שהטיל יפול על בית הכנסת שלי... ותשפך החימה על עצים ואבנים... והעיקר שהבנים הנדחים שלי יצאו ללא פגע... **אה... מה אתה אומר על**

התשובה הזו?? אפססס... מה אני אגיד לך... לא יודע... היה קשה לי לקבל את זה... מה שבטוח: אם הקב"ה היה שואל אותי לפני כן... הייתי אומר לו: מה פתאום!!! שהטיל יפול לא משנה לי איפה, רק לא בבית הכנסת... מה... שיהיה עוד סיבה לחילונים האלו להוציא לנו לשון ולהגיד לנו 'מאי אהני לך רבנן??'... נו... אם זה בכל זאת קרה... מה זה אומר? שכנראה שהרבש"ע לא שאל אותי... "מעניין למה..."

בקיפור: זו הזדמנות לחשוב האם אנחנו בשילים לנוסחה כזו שאבא שבשמים מוכן להרוס ביהכ"ס בשביל שטיל לא יפול על מישהו שעוד יכול לשמור שבתות הרבה... אני בתור חרדי לא צריך להיות מוכן לכזה דבר!! אבל לכה"פ מותר לי להבין שלאבא שבשמים עכ"פ זה עדיף... כן... המו מעיו גם על הבנים הכי רחוקים שלו... אם אני אצליח להתבשל עם עצמי ולהגיע לכזו הבנה ברחמי אב על בניו הנדחים... אז אני אוכל להסיר את הנזיפה... כל עוד שאני לא מצליח... הנזיפה בעינה עומדת! מה פשר ההסתרת פנים שטיל נופל על בית כנסת בלב מרכז שמנתק מכל יידישקייט... אז הנה התשובה...

בני היקר... יש לך שאלות על הסתרת פנים?? וכי יש לך הסתרת פנים גדולה מעצם העובדה שיש לך 200.000 שכנים יהודים... בנים של אברהם יצחק ויעקב... שנולדו חילונים ובקצב הזה גם ימותו חילונים... עם ההסתרת פנים הזו אין לך בעיה?? וכי נראה לך שאבא רחום שלהם 'התבלבל' משהו פה יצא מהקשרו? זו ההסתרת פנים הגדולה!! לפגוש את בניו הנדחים של ה' ולדעת שמישהו שם מחכה להם בבית!! ואוהב אותם... והם בדרך הבייתה... איך בדיוק?? לא יודע... מה שבטוח: כי לא ידח ממך ידח...

ויקבלו כככולם את עול מלכותך...

יש מעשה פלאי ומסתורי שמואב בגמ' ב"מ (פה)... שאליהו הנביא היה מגיע לשיעור של רבי הקדוש... והנה הגיע ר"ח ואליהו הנביא הגיע מאוחר לשיעור... שאל אותו רבי: מה קרה שהגעתי מאוחר? (אגב: רואים מכאן שגם כשאלוהי הנביא מאחר לשיעור שואלים אותו למה... אז מהיום גם לך מותר להגיע בזמן) ענה לו אליהו: אני כל יום ממש לפני האבות הקדושים!!! ואני מעורר את אברהם ונוטל ידיו ומעמיד אותן שיתפלל על בניו ומחזיר אותן, ואח"כ אני נוטל ידים ליצחק שיתפלל ומחזיר אותן... ואח"כ נוטל לעיבב ומחזיר אותן... וכל התהליך הזה לוקח זמן ולכן התאחרתי... שאל אותו רבי: אם ככה, למה אתה לא מעורר אותם ביחד ונוטל לשלשתם ידים ביחד ומעמיד אותם להתפלל ביחד? ענה לו אליהו: לא מרשים לי!!! כי אם זה יהיה ביחד יש חשש שהאבות הקדושים יחליטו להתפלל ביחד על הגאולה... וא"א יהיה לעמוד מול התפילה שלהם... ולכן מוכרחים שזה יהיה אחד אחד... (מכובן שרב הנסתר על הגולה)

שאל רבי הק' את אליהו: 'ויש דוגמתן בעולם הזה?' ענה לו אליהו: כן!!! יש את ר' חייא ושני בניו, יהודה וחזקיה שהם חשובים בשמים כמו ג' אבות, רבי הקדוש שמח שמחה גדולה... מצוין... אני אצווה את ר' חייא ובניו שיתפללו ביחד!!! כלומר: מילא לאליהו הנביא יש צו מניעה לעשות כך לאבות הקדושים, אבל לא אין צו מניעה... אף אחד לא אסר עלי לבגש את ר' חייא ובניו ביחד שיעמדו ויתפללו אז קדימה... בא נעשה את זה והגאולה מגיעה עכשיו) ואכן רבי מצא עילה לגזור תענית... כנראה שלא ירד גשם והתחילו היחידים להתענות (לא משנה שבזמנו של רבי לא היה צורך בגשם) ורבי הקדוש ציווה לר' חייא ושני הבנים לבא ביחד לאותו מנין ולהתפלל... ור' חייא ניגש לעמוד והתחילו להתפלל... ואז קרה דבר מדהים!!! ר' חייא רך אמר משיב הרוח ונשב זיקא, אמר מוריד הגשם ואתא מטרא... וברגע שהוא התקרב ל'מחיה המתים' הרקיע התחיל להזדעזע... זה עניין של שניות... אם ר' חייא ממשיך עוד כמה מילים הולך להיות פה תחיית המתים ומגיע התיקון השלם... מיד שאלו בשמים: מי גילה את הרז הזה? אמרו: אליהו הנביא, הביאו את אליהו והיכו אותו ששים 'פולסי דנורא' והוא מיד ירד ונדמה להם כמו דוב של אש והתפילה בבת אחת התפזרה ור' חייא לא הספיק להגיד מחיה המתים... וההמשך ידוע... שאנחנו פה 1700 שנים לאחמ"כ ועדיין הגאולה לא הגיעה... עד כאן חז"ל מפורש שמואב בגמ'!!!

והספור הזה מכובן נשגב מבינתנו. רב הנסתר על הגולה: אבל עזוב... בא לא נכנס למושגים היותר מופשטים... יש לי שתי שאלות פשוטות:

דבר ראשון: משמע מהמעשה הזה שר' חייא ובניו מעולם לא התפללו ביחד!!! כאילו זה משהו שבאופן עקרוני אין סיכוי שהוא יקרה!!! לא קרה ולא יקרה... ואם אתה רוצה שזה כן יקרה, אז רבי צריך לעשות שמיניות באויר, לגזור תענית ולקרא להם כמעט בכח שיתפללו ביחד... למה?? מה יש?? מדובר באב ושני בניו... איך יכול להיות שאף פעם לא יצא להם להתפלל ביחד... **אפילו לא בטעות???** למה??

והשאלה השנייה: אם זה באמת נכון שברגע שר' חייא ובניו מתפללים ביחד זה יכול להביא את הגאולה... אז הלוואי... למה לא... מי יתן... למה בשמים מתייחסים לזה כטרגדיה? למה מגיע האליהו עונש על כזה גילוי? וכי בשמים לא רוצים שהגאולה תבא? (מילא האבות הק', זה אומר ששם ישראל לא באמת ראוים, ומישהו שם פועל מלמעלה... אבל ר' חייא ובניו -) אם תפילה משותפת של ר' חייא ובניו יכולה להאיץ ולקדם מהלכים... אז בשמים גם אמורים לעודד את המתווה הזה? אז למה מסתייגים מזה בשמים??

ושמעתי ביאור נפלא שעונה על שתי השאלות גם יחד:

אכן כן... ר' חייא והבנים שלו אף פעם לא התפללו ביחד!!! זה בחיים לא קרה!!! וגם אין סיכוי בעולם שזה יקרה אף פעם... ולמה לא??

כי זה עקרוני! זה פשוט משיקולי כל תשחית!!! הרי על ר' חייא כידוע נאמר: גדולים מעשי חייא... ר' חייא היה מכתת את רגליו ויורד לעם שבשדות והולך מכפר לכפר ולוקח ששה ילדים, ומלמד כל אחד סדר אחד משהו סדרי משהו... כי לר' חייא אין זמן להמתין עד שכולם ילמדו ששה סדרי משהו... כי הוא יחיד!!! והוא מוכרח כבר להמשיך לכפר השני... ולכן ר' חייא מלמד בד בבד ששה נערים, כל אחד סדר אחר, ואז כל אחד ילמד את כולם את הסדר שהוא יודע... ואז ר' חייא מיד מתפנה לעבור לכפר השני, ומשם לשלישי... וככה ר' חייא היה עושה עבודת נמלים ועובר מעיר לעיר ומשתדל למצות את הזמן שבביל להספיק ללמד **כמה שיותר** נערים **וכמה שיותר** תורה ובכמה שיותר מקומות... והנה... ב"ה נולדו לר' חייא עוד שני בנים שהם צדיקים מופלגים כמותו... וכעת יש לו תגבורת של פי שלוש בפעילות! ר' חייא מגיע עם שני הבנים שלו והם מיד מתפללים... אתה הולך לכפר הזה ואתה לכפר השני ואני לשלישי... ומלמדים ששה סדרי משהו לששה נערים ומשם מיד ממשיכים לכבוש ולמלא את א"י תורה, כעת קבלת רקע כללי על שיטת הפעילות של ר' חייא ובניו... נו... עכשיו אתה מבין למה בחיים לא יקרה שר' חייא ובניו יתפללו באותו מנין??

כי חבל! חבל לבזבז שלוש אנרגיות על בית כנסת אחד!! אם אפשר באותו זמן להתפלל לשלושה בתי כנסת... תחשוב: ר' חייא ובניו מגיעים לשבות בעיר תל אביב... נו... מה אתה רוצה שיהיה?? שהם יתפללו באותו בית כנסת?? בחיים לא!! ר' חייא מיד פותח חפ"ק ויושב עם המפה של העיר ומחלק אותה לשלושה איזורים... כן... אז אני מתפרס על מרכז תל אביב... ולאורך השבת אני אמסור שיעורי תורה ב-15 בתי כנסיות... ואילו אתה בני יהודה... אתה תתפוס את האזור הדרומי... אתה שם תודיע את חוקי האלוקים ואת תורתו... ואילו אתה בני חזקיה... אתה תתמקד בצפון תל אביב בתמרן קרקעי על כל בתי הכנסיות, ואני רוצה שעד מוצאי שבת נספיק לכתר את כל העיר בכבוד שמים ובהרצת תורה!! ובכן: ר' חייא ובניו תופסים את שלושת הקצוות, ר' חייא באמצע, יהודה תופס את הקצה הדרומי, וחזקיה את הקצה הצפוני, ומתחילים לבצע 'פשיטה'!!! במשך השבת הם מוסרים שיעורי תורה, פותחים שיעורים חדשים, מלמדים הלכות בישול ולש ובורר... וככה הולכים ומצמצמים פערים, ר' חייא השלים את הפעולה במרכז תל אביב, יהודה לבנתיים התקרב מדרום ה'רצועה' למרכז, וחזקיה מהצפון, ובמוצאי שבת בשעה מאוחרת התאחדה המשפחה, הם סיימו את הסבב בסיפוק... כיתרנו את תל אביב!!! כל תל אביב יודעת שיש בורא עולם וגם יודעים הלכות בישול בשבת... וקדימה לעיר הבאה...

נו... כעת אתה מבין למה אין סיכוי שר' חייא יתפלל יחד עם הילדים שלו??

חבל!!! כל תשחית!!! יש פה קומנדו של זיכוי הרבים בהרצת תורה... חבל לבזבז את שלושת הכוחות האלו על מנין אחד... תמיד כשר' חייא ובניו מגיעים למקום, הם מיד מתפזרים לשלושת הקצוות הכי מרוחקים, והם לא יפגשו עד שהם לא יחזרו למגע ויכתרו את כל העיר בקרבת ה' **אז זהו!!! שזה בדיק מה שאליהו הנביא גילה לרבי הקדוש...**

תדע לך רבי הקדוש!!! אתה יודע מתי תבא הגאולה?? ברגע שר' חייא ובניו יגיעו למצב שהם יתפללו ביחד!!! כלומר: ברגע שר' חייא ובניו יצליחו ליצור רצף גמור!!! רצף של 'ויקבלו כככולם את עול מלכותך'! שר' חייא יתחיל בזיכוי הרבים בנתניה!! יהודה בנו יתחיל במטולה, וחזקיה במקביל באילת... וככה הם ילכו מעיר לעיר וימלאו את כל ארץ ישראל תורה, ברגע שיהיה יצליחו לצמצם פערים ולהתקרב אחד לשני מקצה א"י לקצהו... ויווצר מצב ר' חייא הצליח להבעיר את כל תושבי המרכז... יהודה הצליח לרומם ולצרף את ככל תושבי הצפון, וחזקיה את כל הדרום... ואז נוצר רצף שכל ישראל יהיו אחרי ה' ור' חייא ובניו נפגשים ממקום של השלמת כיתור?? אוהו... ברגע שזה קורה... הרי על תפילת מנחה הראשונה שלהם המשיח מגיע!!! זה מה שאליהו הנביא מגלה לרבי... במילים אחרות: אם נאפשר לר' חייא ובניו... שימלאו את כככול ארץ ישראל תורה ועבדנא דלא תשתכח תורה מישראל... המשיח כאן!!! רבי הקדוש מקשיב לאליהו הנביא... אבל רבי הקדוש שומע פה צליל אחר!! רבי הקדוש מבין את הדברים בצורה אחרת לגמרי!!! סו"ס כידוע יש כבר ויכוון ישן ועתיק בין רבי לרבי חייא... עד כדי כך שפעם אחת רבי אפילו נידה את ר' חייא סביב זה... מה היה הויכוח?? רבי חייא היה שונה לתלמידיו בשוק... ר' חייא סבור שה' מחכה לכככל הילדים שלו!! לשיטת ר' חייא ה' לא מוותר על אחרון נדחי ישראל- האובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים... וא"כ טוען ר' חייא: צריך לכתת את הרגלים ולקרב את כולם תחת כנפי השכינה... וממילא גם אם זה כרוך בלהוריד את הרמה ולרדת לשפה של 'עמך'... אין מה לעשות... ה' לא מוותר עליהם!! ולכן ר' חייא יורד לשוק ומלמד גם ברמה של שוק ומקרב את הגאולה... עוד יהודי ועוד יהודי... גדולים מעשי חייא

אבל רבי חולק עליו!!! רבי סובר שבשביל להביא גאולה לא צריך בוחטות של אנשים... האמת היא שעקרונות לא צריך יותר מאחד!!! אבל האחד הזה צריך להיות אחד שאיכפת לו מהרשב"כ כמו אברהם יצחק ויצחק ולכן הגישה של רבי הפוכה ב-180 מעלות... רבי לא מקרב את עמך... רבי נסוק בלרומם ולהגביה את היחידים והשרידים אשר ה' קורא... מי מוכן להיות הכלה הנאמנת ביותר לה' שכל העולם כולו כדאי הוא לא, ושוקל זה כנגד כל העולם כולו... לרבי אין סבלנות לעמי הארץ... ולכדי חרס מלאים באפר... אצל רבי יש כלל: כל תלמיד שאין תוכו כבו אל יכנס לבית המדרש... אם אין לך מה לעשות אל תעשה את זה כאן... בבית מדרש של רבי הקו הוא שבשביל להביא גאולה לעולם צריך כנישתא חדא!!! קבוצה אחת של עובדי ה' שנאמנים לה' עד הקצה... לא צריך להצמיח את עם ישראל לרוחב!! צריך להצמיח גובה!! וממילא כשאליהו אומר לרבי הקדוש שכשר' חייא ובניו יתפללו ביחד הם יביאו את הגאולה... רבי מתעקש להבין את זה כפשוטו!! רבי טוען: שאם ר' חייא ושני בניו כ"כ איכפת להם מהרשב"ע עד כדי שהם מוכנים למסור נפשם ולכתת רגליהם בשביל שיויאתי ככככל לעבדך ויקבלו כככולם את עול מלכותך... ברגע שזה כל משאת נפשם של ר' חייא ובניו... אז הם בעצמם - ר' חייא ובניו, יביאו את הגאולה... לא שבזכותם כל כלל ישראל חזרו בתשובה וממילא עם ישראל ראו לגאולה... לא!! לא צריך פה את עם ישראל... מספיק ר' חייא ובניו לבד, הם כמות שהם!!! הנכונות שלהם לעמנו יתברך שהם מוכנים לקרב את כל ישראל... הם כבר ה-ג' אבות שיכולים להביא את הגאולה... ולכן רבי מתעקש לגייס אותם ספציפית!! נארגן את ה-ג' אבות הקדושים האלו והגאולה מגיע... הם לא צריכים להביא אותם את כל כלל ישראל... נו... מי צודק?? רבי הקדוש או ר' חייא??

מסובך!!! רבי הקדוש צודק... אבל בשמים לא רוצים את זה... רבי הקדוש צודק שמספיק לרבש"ע שלושה יהודים שאיכפת להם מהרשב"ע... והם מוכנים לשים חבלים של ברזל במתניהם ולחזק את כלל ישראל... מספיק לה' שלושה שותפים נאמנים כאלו והמשיח מגיע... אבל מה לעשות שסו"ס אבא שבשמים מרחם על הבנים שלו... ולא מוותר עליהם... והראשון שמסכים עם הרשב"ע זה אותם ר' חייא ובניו... שכל המסי"נ שלהם באה לידי ביטוי שהם רוצים להחזיר לאבא שבשמים את אחרון הבנים שלו... אז אבא שבשמים מעדיף את המהלך השני...

ונהיה פה מלחמת כוחות!!! רבי הקדוש הולך עד הסוף עם הדרך שלו... רבי בכח הנשיאות שלו מצווה להביא את ר' חייא ובניו... והנה... תתפללו... ורבי באמת לא טועה... ברגע שר' חייא ובניו נמצאים ביחד... כל היקום מזדעזע ועוד רגע אחד יש פה תחיית המתים... אבל יש פה מישהו שלא שמח עם המהלך הזה!! מי זה?? ר' חייא ובניו בעצמם... טאטע זיסעו... אנחנו אמנם מתפללים ורוצים גאולה... אבל אנחנו באמצע תהליך עם כמה בנים על הבנים שלך... ומגיע דוב של אש ומפריד בין הדבקים ור' חייא ממשיך לשים רגל ולהשאיר דלת פתוחה לדופקי בתשובה... יום אחד רבי הקדוש ינצח!!! הויכוח הזה בין רבי לר' חייא, הוא כבר 'מריבה ישנה' בין אברהם אבינו לדוד המלך... גם דוד המלך הוא העיט שיוורד על הפגרים - בדור אחרון שיהיו כמו פגרים... דוד המלך כבר רוצה לגאול... הוא דורש גאולה... אבל אברהם אבינו כביכול מגרש את העיט... 'וישב אותם אברהם'!! אברהם רוצה לתת צ'אנס לעוד יהודי... יום אחד דוד המלך וצאצאו רבי הקדוש ינצחו... הם ינצחו את אברהם אבינו ור' חייא... ואולי!!! אולי לא נצטרך לזה... אולי אנחנו נקום ונתחיל לקרב... לקרב קרובים או רחוקים... כל אחד במשבצת שלו... ואז נצליח באמת להשיב לאבא שבשמים את אחרון הבנים שלו... מה שבטוח:

מה שמפריד בינינו לבין הגאולה: זה שלושה אנשים!!! שלושה אנשים שיהיה מאוד מאוד איכפת להם מהרשב"ע ופשוט לקום ולעשות... לקום ולעבור ולחזק ולצרף את הבריות עד שתהיה כל הגולה כמדורת אש...

האם אני הראשון?? לא יודע... אולי אתה... אולי אתה תצליח להוציא אותי מהקפאון... אני כתבת... ואתה תתחזק... ואז תעורר אותי...

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת חַיֵּי שָׂרָה - אֵין עוֹד מְלַבְדוּ

"וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים בְּאִים בְּיָמֵים חָדָל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה אֲרַח כְּנָשִׁים" (בראשית י"ח, י"א)

לצערנו הרב הרבה זוגות לא מודרכים וחיים בכישלון מוחלט. כמו כל דבר בחיים אם לא מטפחים אותו הוא נובל באמצע הדרך.

בעל טוב הוא מי שמוצא תמיד את הנקודות הטובות באשתו. הוא מחמיא לה עליהם ומעלים עין מהחסרונות. אותן חסרונות יעברו בסוף לבד.

בנוסף יש חובה של הבעל לשמח את אשתו. התורה הקדושה כותבת: "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצֶּבֶא וְכוּ' נָקִי יְהִי לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח" (דברים כ"ד, ה). רש"י הקדוש פירש: **תשמח אותה! תן לה הרגשה שאתה נמצא בשבילה.**

מן רבי שלמה זלמן אויערבך העיר שלכאורה היה צריך להיות כתוב "שנה אחת" בסוף הפסוק ששנה אחת צריך לא לצאת לצבא ולא לעזור במלחמה בשום דרך אלא רק לשמח את אשתו.

מדוע מילים אלו נכתבו באמצע? הרב מבאר "ושימח את אשתו" זה לא קשור רק לשנה אחת רק "נקי יהיה לביתו" מוגבל לשנה אחת, אבל המצווה לשמח את אשתו תקפה לכל החיים!

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

שְׁנֵי לַבַּת

ע"א	כנסת לבת צאת לבת	ריבון חם
י"ט	16:00	17:46
ת"א	16:19	17:41
מ"ט	16:18	17:41
כ"ב	16:21	17:46

מדוע רואים יותר זוגות מתגרשים גם בציבור הדתי והחרדי? מדוע הקסם וההתלהבות שהייתה לנו בתחילת הדרך נשחקת עם הזמן?

כתוב בפרשה: "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱלֹהִים שָׂרָה אִמּוֹ, וַיִּקַּח אֶת רַבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאֱהָבֶהּ, וַיִּנְחַם יִצְחָק אֶחָרִי אִמּוֹ" (בראשית כ"ד, ט"ז).

האהבה של יצחק לרבקה מגיעה לאחר הנישואין! לכאורה לפי מה שידוע לנו אהבה קיימת גם לפני הנישואין?

אדם מומחה לזוגיות בשם ג'ון מרדכי גוטמן [ווישינגטון ארה"ב] ידוע כמאבחן זוגות. הוא יכול במספר דקות לאבחן האם הקשר יחזיק מעמד.

כשנשאל מה סוד ההצלחה ענה: "כאשר יש ביניהם ויכוח, האם יש אמפתיה?!", כאשר אתה לא מסכים עם בת הזוג שלך, האם אתה מוכן להקשיב? אולי יש עוד צד למטבע? האם כאשר אתה רואה שלבת הזוג העניין חשוב, האם אתה מגלה הבנה?

אברהם מתנה עם אליעזר "רַק אֶת בְּנֵי לֹא תִשָּׂב שְׂמָה" (בראשית כ"ד, ח'). הוא חוזר על זה יותר מפעם אחת. מדוע הוא עושה כן?

אברהם אבינו רוצה לבדוק האם הכלה המיועדת ליצחק תסכים לצאת מאיזור הנוחות שלה עבור בעלה לעתיד.

כשם שלשאוב מים אי אפשר בלי להתכופף, כך גם מי שרוצה להתחתן ולהצליח, לא יכול להישאר זקוף לעמוד על דעתו והוא צריך לפעמים להתכופף.

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלוהי ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
ההצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

הצלחה בגור"ר
יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"מ קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה
אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמיאל אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא
גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רחמיאל שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה
מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קטנט בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פרדאל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן אריס ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - צלית כבוד - חלק ד'

האם כאשר מנקבים בסכין את הכבד הרבה פעמים הדבר נחשב כמו חיתוך שתי וערב?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה: !

כאשר מנקב את הכבד הרבה פעמים בסכין, הרי זה כמו חיתוך שתי וערב, אולם לכתחילה כאשר בדעתו לבשל את הכבד לאחר הצליה, יש לחתוך אותו שתי וערב. כל זה בכבד שלם, אבל בכבד חתוך אין צריך שום חיתוך או ניקוב. **מקורות:** רמ"א (יו"ד סימן עג ס"א). בפשטות דין זה אף לדעת מרן הבית יוסף.

כבד בקר המשווק פרוס, אין צורך בחיתוך נוסף.

פעמים הלב והטחול או המרה של העוף נשארים מחוברים עם הכבד. לכתחילה יש להפרידם לפני הצליה. **מקורות:** רמ"א (שם) על ידי הסרת המרה, זה נחשב כחיתוך שתי וערב. הש"ך שם כתב, דהיינו כשחותך מעט מבשר הכבד.

בדיעבד אם צלה אותם יחד עם הכבד, אינו נאסר ולא אוסר את הכבד.

אין צורך להסיר צרירות דם הנמצא על הכבד מכיוון שהדם יוצא בצלייה.

למרות שמותר מעיקר הדין לצלות כמה שכבות של כבדים אחד על גבי השני, מכל מקום יש להחמיר מלעשות זאת מכיוון שיש חשש שהאש לא תצלה אותם יפה. אבל מותר לצלותם כשהם מונחים זה אצל זה. **מקורות:** ראה שו"ע (יו"ד סימן עג ס"ד)

מנהג בני אשכנז לפני צליית הכבד לשטוף אותו במים כדי לנקות אותו מהדם שעליו. **מקורות:** רמ"א (יו"ד סימן עו ס"ב). מפזרים עליו מעט מלח עבה על ב' צדדיו כנז"ל לענין צליית בשר. בדיעבד הכבד כשר. הש"ך (סק"ט) כתב שאם לא הדיחו ויש עליו דם, לא הוי דם בעין ממש ומשום הכי האש שואבו. יש לציין כי הכבדים המגיעים מהמשחטה יש עליהם לא פעם גושי דם בעין.

כיום הכבד עובד הדחה היטב במשחטות, אלא שיש להדיחו לאחר החיתוכים שעושים בו מפני שמוציא דם.

יש להיזהר שלא לתת את הכבד במים רותחים כדי להפשיר אותו. אולם אם שמו אותו במים חמים בכלי שני, כשר לצלותו אחר כך. **מקורות:** הגרי"ש אלישיב זצ"ל בספר פסקי הלכות (עמוד מ). אולם בשו"ת מעין אומר ח"ד (עמוד כ) הביא משמיה דהראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל שמותר להפשיר כבד קפוא במיקרוגל.

רשת שצולים עליה כבד או בשר, מותר למרוח שמן עליה כדי שלא ידבק הבשר לרשת וכן מותר למרוח שמן על הבשר או הכבד קודם צלייתו. **מקורות:** הרמ"א (יו"ד סימן עח ס"א) שאין זה מעכב הפליטה. כ"כ מהריק"ש בספרו ערך לחם (שם). כ"כ הלבוש (שם). כ"כ מהר"י מולכו בספרו שולחן גבוה (שם סק"ג). ע"ע בשו"ת חלקת יעקב - ברייש ח"ב (סימן קה). בספר קף החיים (שם סק"ו) כתב בשם האחרונים להקל אפילו בשומן בקר או אווז. כ"כ הגר"י רצאבי בשו"ע המקוצר ח"ד (עמוד קסו). ע"ע בשו"ת משנה הלכות ח"ה (סימן צא). בשו"ת שבט הקהתי ח"ה (סימן קלא) כתב שלבני אשכנז בגמר צלייתו צריך להדיח הבשר מהשמן, דהשמן מתמלא מהדם.

שידוך משמים

בשנת ה'תר"פ בחור צעיר בשם משה מרדכי בידרמן יליד ירושלים הגיע לקראקא. לאחר פטירת אמו אביו עבר לקראקא, ואילו הוא עם אחיו נשארו בבית הסב הגדול הרה"ק רבי דוד מלעלוב זצוק"ל. בגיל 17 הבחור נסע לאביו בקראקא, שם גם התארס. לימים סיפר שבאותו ביקור פגש חסיד זקן בן תשעים שנה בשם רבי מנדל מקינצק. החסיד הזקן סיפר לו: בתור בחור צעיר הייתי עני ואביון. בנוסף היתה לי גיבנת קטנה, כך שהלך לי קשה מאוד בשידוכים. פעם אחת שדכן נכנס לעשיר העיירה והציע אותי עבור הבת המוצלחת שלו. הגביר נעלב עד עמקי נשמתו. הוא תפס את השדכן באוזניים וגירש אותו מביתו, לא לפני שהזהיר אותו שיותר לא יעז להראות פניו בבית הזה.

אבל הקב"ה מנהל את עולמו אחרת ממה שהאדם מתכנן. ביום מן הימים הגביר הפסיד את כל רכושו. הוא נעשה עני ואביון בדיוק כמוני. במצב זה הצעת השידוך הישנה שוב התעוררה והיא הסתיימה בסימן טוב ובמזל טוב! באותה תקופה היתה הגרלה בפיס הממשלתי על סכום נכבד, אך דא עקא: לא היה לי אפילו כסף לקנות כרטיס. למזלי היתה אפשרות של רכישת חצי כרטיס. הצלחתי לגייס כסף כדי לקנות רק חצי כרטיס. ידעתי שגם אם אזכה זה יהיה רק חצי, אבל לא היתה לי אפשרות טובה יותר. באותו היום כשתוצאות ההגרלה התפרסמו זכיתי בחצי הפרס הראשון! נעשיתי עשיר בין-רגע!

מי זכה בחצי השני? הכלה שלי! בלי לדעת אחד מהשני, גם המיועדת קנתה גם היא חצי כרטיס. את הפרס הראשון לקחנו שנינו ביחד. רק אז השוער שלי נרגע כשראה שאכן זהו הזיווג הנכון משמייים. הקמנו דורות ישרים ומבורכים מתוך הרחבת הדעת! (מעובד מדברי ר' ישראל למברגר, הופיע במוסף שבת קודש)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פנחסי יש להתקשר 073-3718395

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון הרב מיכאל הופמן מפאפא זצ"ל

הגאון הרב מיכאל הופמן מפאפא זצ"ל- נולד בשנת ה'תקס"ח (1808). בנעוריו גדל בבית דודו הגה"ק ר' מאיר פולק (ראש בית דין פאפא). בגיל שלוש-עשרה הלך ללמוד בישיבת מרן הגאון ר' משה סופר זיע"א. מרן החת"ם סופר שהיה רבו התבטא עליו: "תלמידי ר' מיכאל הוא כותלי בית מדרש". רבינו למד אצלו שנה אחת. לאחר מכן למד בדיבוק חברים צדיקים ומתמידים והיה שם לילות כימים עד שהיה השו"ע אורח-חיים עם טור ובית-יוסף ופרי מגדים וחושן משפט היו שגורים על פיו. כשהיה בן חמש-עשרה שנים למד בחברותא עם הגה"ק ר' אפרים (אב"ד טשאבא) בעיר מולדתו ק"ק סרדאהלי כך עד יומו אחרון. כשהגיע לפרקו נשא את הרבנית הצדקת מרת הינדל ע"ה, שהיתה אשת חיל צנועה וחכמה. היא פְּרָנְסָה אותו בכבוד ומאסה בכל תענגי עולם הזה. היא הסכימה למכור את תכשיטה כדי לקנות ספרים. כל זמן שהיה הספר פתוח לפני בעלה היא לא היתה מדברת איתו מאומה.

שימש כריש מתיבתא בסרדאהלי. רבים פנו אליו ונושעו. מופתים רבים נקשרו לרבינו כאחד מתלמידי מרן הבעש"ט הקדוש זיע"א. גאון בנגלה ובנסתר. סגפן. צדיק. בעל רוח-הקודש. ראה על מצחם של האנשים מה מעשיהם ולכן היו שמים את הכובע שלהם על המצח כדי שלא יראה, אבל עדיין רבינו ידע מה עשו. הישיבה שעמד בראשה התפרסמה לשם ולתפארת. הבחורים שלמדו בה היו כולם מופלגים גדולי תורה ויראה. שם לילות כימים עם תלמידיו. בלילות החול למד שיעור עם תלמידיו מחצות לילה עד שעלה עמוד השחר. גם בזקנותו נהג כך וזרז אחרים. נפטר ב-כ"ב חשוון ה'תשל"ו (1875). חי כ-67 שנים.

אביו: ר' משה יוסף מפאפא. **אמו:** מרת בילא רחל ע"ה. **אשתו:** מרת הינדל ע"ה. **בנו:** ר' משה יוסף (ראב"ד פאפא. מח"ס 'באר מים חיים' זיע"א). **מרבותיו:** הגאונים מרן ר' משה סופר מפרשבורג (ה'חתם סופר' זיע"א), ר' מאיר פולק. **מתלמידיו:** הגאון ר' יוסף פרסבורגר (ראב"ד מטרסדורף. מח"ס תפארת יוסף זיע"א). **חברותא:** הגאון ר' אפרים (אב"ד טשאבא), הגאון ר' יהודה אסאד.

מרן הרב שמואל הלוי וואזנר זצ"ל) מח"ס שבט הלוי (סיפר על רבינו מעשה נורא בערוב ימיו בהתרגשות מרובה. בהתחלה הקדים ואמר שאין דרכו לספר סיפורים מהסוג הזה וכל שכן ברבים. הוא התלבט וחכך בדעתו ולבסוף הכריע לספר זאת ברבים ואמר: "למען ידעו דורות אחרונים מה כוח התורה הקדושה". רבינו היה ראש ישיבה. סבא של הרב וואזנר למד אצלו. רבינו היה איש קדוש ונורא. בקדושתו יכל לראות על פני הבחורים את כל מעשיהם. הבחורים שידעו על כך היו מגיעים כל בוקר לתפילה כשהכובע שמוט על מצחם כדי שרבינו לא יקרא על המצח את מעשיהם. אבל הבחורים לא ידעו שמי שיש לו רוח הקודש, לא ימנע בעד ראייתו הרוחנית כיסוי המצח. בוקר אחד רבינו ניגש לבחור אחד ואמר לו: "לא יעזור לך שאתה מכסה את המצח. אתמול בחדר שיחקת עם החברים משחק מעין 'מונופול', שמרוויחים בו בניינים (רבינו הזכיר את שם המשחק ואת צורת המשחק בהונגרית). תדע לך ששיחקת את מזלך, כי המזל שלך היה במשך החיים להרוויח כמה בניינים אמיתיים. אתמול הרווחת אותם בצורה מדומה". הרב וואזנר סיים בהתרגשות, "ולמה אני מספר לכם את זה? כדי שתדעו מה זה כוח התורה הקדושה! צריך לדעת זאת לדור אחרון!".

תלמידו רבי יוסף יוזל הלוי (מח"ס תפארת יוסף) סיפר: יום אחד הגיע לישיבה בחור אחד. הוא השאיר את חבילתו בבית רבינו עד שימצא חדר לגור בו. בבוקר רבינו אמר לבנו הגה"ק ר' משה יוסף (ראב"ד פאפא, מח"ס 'מי באר מים חיים' זיע"א): "יוסף, הלילה הזה לא יכולתי לישון כי רוחות מרחפות בדירתני. אני מבקש ממך לבדוק את הדבר". ר' משה יוסף עשה כאשר אביו ציווה עליו, הוא חיפש בבית ולא מצא דבר. ביום השני שוב אביו אמר לו שלא היה יכול לישון בלילה כי הוא מרגיש שרוחות מרחפות בדירה, ואם הדבר יקרה גם הלילה הוא יהיה מוכרח לעזוב את ביתו. הבן חיפש בצורה מדוקדקת ולא מצא דבר עד שפתח את חבילתו של הבחור שהשאיר בבית רבינו ובה מצא ספרים חיצונים שלומדים בבית הספר. כשרבינו שמע זאת אמר: "אלו הן הרוחות שאינם נותנים לי לישון". לאחר מכן הסתבר שאמו של הבחור הכניסה את הספרים בחבילתו מבלי שהבחור ידע על כך. (מעובד מתוך 'תפארת יוסף')

בנו ר' משה יוסף כתב על אביו: אבי היה גדול בנגלה ובנסתר. כל ימיו למד ביגיעה והיה קדוש ופרוש בצורה מופלאה. היה מקיים הצנע לכת עם אלוהים. מעולם לא נשמע קולו בתפילה. בתפילת העמידה עמד כאבן דומם והאריך הרבה בשלוש הברכות הראשונות. מעולם לא התפלל שתי תפילות עמידה בכוונה אחת. לפי כוונת שלוש ברכות ראשונות היה מתפלל את כל תפילת העמידה. הצטער תמיד בצער הדור ועל חילול השם. היה רגיל לומר בצער: 'איכה אוכל ראיתי באובדן מולדתי?'. התאמץ תמיד לחזק בתי תינוקות ולהרביץ תורה ברבים והצליח. בפרט לעת זקנתו שכל תלמידיו היו מצויינים ביראת השם, מהם חריפים ובעלי הוראה. אהבתו לתלמידים היתה כאב לבניו. למד איתם סוגיות גדולות עם ראשונים ואחרונים בחריפות. לפני השיעור עסק בדברי מוסר מספר חובת הלבבות, וגם חילק סימנים משולחן ערוך או"ח ומקפיד שיהיה שגור על פיו. בליל שבת קודש היה מקפיד על כל בחורים שיבואו לבית המדרש ודרש במסכת שבת ובהלכות שבת עד חצות לילה. בלילות ארוכים דרש גם משיעור של אותו שבוע והיה מחדש בכל סוגיה חידושים נפלאים. גם בדברי האגדה שהיה מחדש תמיד חידושויו היו מתוקים מדבש. (מעובד מתוך 'מי באר מים חיים')

הרבנית סיפרה על רבינו כי היה מסגף את עצמו מאכילה ושתייה ומכל תענוג. שנה אחת לא היה אוכל דבר מן החי ושלושים יום לא דיבר שום דברי חולין.

שידוך מפלא

כולם יכולים להשתמש בו."

היהודי שמע את דברי הרב אמר: "בשביל שהבן שלי ימצא את שידוכו, אני מוכן להחמיר על עצמי ולהשתמש בשבת רק בגנרטור".

שבועיים לאחר מכן היהודי נסע עם רעייתו לשבת חתן בטבריה. הדרך עברה בנעימים, אבל לפתע השתרך פקק תנועה ארוך מאוד שנוצר בעקבות תאונת דרכים.

המכוניות לכיוון טבריה עמדו בפקק זמן ממושך. ככל שעבר הזמן כך גבר הלחץ מכיוון שהשבת בפתח. **ברגע שנהגי המכוניות הבינו שאין דרך להגיע לטבריה בלי לחלל שבת, אחד מהנהגים יצר קשר עם משפחות מהעיר יוקנעם וביקש שיארחו בביתן בשבת את המשפחות שנתקעו בפקק.**

היהודי ואשתו מצאו את עצמם מתארחים בביתה של משפחה יקרה מהעיר יוקנעם. **מיודענו שכאמור קיבל על עצמו להשתמש רק בגנרטור בשבת, לא ידע כיצד לנהוג ומה יעשה.**

המארחים עשו ככל שביכולתם כדי שהאורחים הלא צפויים יהיו שמחים. היהודי אמר למארחו שהוא נוהג לאכול אוכל קר בשבת. המארח המופתע שאל בתמיהה: "מדוע?". היהודי אמר: "כך אני נוהג. אני גם שותה רק מים מהברז ולא משקאות קרים מהמקרר".

המארח המופתע הבין שיש סיבה נסתרת לבקשתו המוזרה של האורח. המארחת פנתה אל אשתו של היהודי ושאלה: "אתם באמת אוכלים אוכל קר בשבת?"

רעייתו של מיודענו ענתה בשלילה. לבסוף היהודי גילה למארח היקר שלא נעים לו כלל, אבל הוא קיבל על עצמו להשתמש אך ורק בגנרטור בשבת ולא להשתמש בחשמל אחר.

"רק שתדע", בעל הבית אמר בפליאה, "אני חושב שאני האדם היחיד ביוקנעם שמשתמש בגנרטור בשבת ודווקא בורא עולם זימן אותך להתארח בביתי!".

השבת עברה בנעימים. היהודי ובעל הבית שוחחו. בסיכומו של דבר היהודי סיפר את הסיבה שבגינה הוא קיבל על עצמו להשתמש בגנרטור.

המארחת אמרה בפליאה שגם להם יש ילדה עשרים וארבע שעדיין לא מצאה את שידוכה והם מתפללים עליה. הדרך לשידוך בין השניים הייתה קצרה. בזכות ברכה אחת של מרן שר התורה – "בו"ה", ומילה אחת – "גנרטור" עוד בית קדוש נבנה בארץ ישראל.

רבותינו מגלים לנו כי המילה שידוך היא מאוד מיוחדת. היא מורכבת למעשה גם מהמילה ש-ד-י וגם מהשם הויה (כ"ו). לעיתים ניתן לראות את יד ה' כיצד בורא עולם דואג לכך.

הרה"ג אילן גוזל שליט"א סיפר על יהודי שדאג רבות על בנו בן העשרים ושמונה שעדיין לא מצא את השידוך המתאים לו.

היהודי התפלל ועשה את כל הסגולות שהוא מכיר- אולם ללא הועיל. באחד הימים חבר שלו יעץ לו לנסוע לבני ברק כדי להתברך מפיו הקדוש של שר התורה רבי חיים קניבסקי זצ"ל.

היהודי אמר: "כנראה אקבל את הברכה הידועה של הרב: 'בו"ה' (ברכה והצלחה). אבל בכל זאת אעשה מאמץ ואסע לבני ברק".

למחרת הוא נסע לבני ברק. הוא המתין עד שנכנס אל הצדיק. היהודי אמר את הסיבה שבגינה הוא הגיע ושר התורה בירך אותו: "בו"ה".

היהודי ענה אמון, אבל הוא הרגיש בלב שהוא צריך שהרב יאמר לו עוד דבר מלבד הברכה "בו"ה". לאחר המתנה נוספת שוב היהודי נכנס אל הרב.

הפעם הרב בירך פעמיים: "בו"ה, בו"ה". היהודי שאל: "הרב, מה אני יכול לקבל על עצמי כדי שהבן שלי ימצא את השידוך שלו?".

שר התורה אמר מילה אחת: "גנרטור". למרות שהיהודי לא הבין מה הכוונה הוא אמר: "תודה". עזב את החדר של הצדיק ונסע לעבר ביתו.

היהודי דיבר עם הרב שלו מכיוון שרצה להבין בדיוק למה הצדיק התכוון. הוא סיפר לו מה אמר לו שר התורה והרב אמר שלפי דעת מרן החזון אי"ש אין להשתמש בשבת בחשמל המגיע מחברת החשמל.

הרב הסביר את הטעם לכך: "יש יהודים שעובדים בשבת בחברת החשמל כדי שאם תהיה תקלה באספקת החשמל הם יטפלו בתקלה, לכן לפי מרן החזון אי"ש אסור להנות ממלאכת חילול של יהודי, לכן לדעת מרן החזון אי"ש צריך להשתמש בשבת בגנרטור".

הרב סיים ואמר: "כך נוהג גם שר התורה מרן הרב חיים קניבסקי". היהודי נבהל ושאל: "הרב, אז איך אנחנו משתמשים בחשמל?".

הרב הסביר: "בדור שלנו זכינו לגדול הדור, מרן פאר הדור והדרו הצדיק הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שהתיר להשתמש בחשמל מכיוון שבכל מקום ובכל שכונה יש חולים שהם זקוקים לחשמל ולכן התיקון במקרה של תקלה הוא עבור החולים שעבור חלק מהם זה פיקוח נפש, לכן במצב שכזה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוך דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקביל יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
פיבי מלכה בת מזל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
נעמי בת כתום ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה	שפרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל
בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה	שרה גבריאלית בת נאוה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
רחמים בן רחל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
יצחק בן אסתר ז"ל	קסאנש בת דגיסו ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה
יצחק בן פנינה ז"ל	שרה בת נרקיט ע"ה	שרה בת נרקיט ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה
אורה בת נעימה ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	חיים חמוטל בן רינה ז"ל
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל	נעימה בת שרה ע"ה	נעימה בת שרה ע"ה
רחמה בת מסעודה ע"ה		
סעידה בת תופחה ע"ה		
אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל		

גיליון מס' 582 פרשת חיי שרה
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

עשור לפיגוע-דמים בביהכ"ס "קהילת בני תורה"
בהר נוף בירושלים בו נעקרה ש הקדושים
ר' אברהם שמואל גולדברג, ר' אריה (ב"ר שלמה)
קופינסקי, ר' משה טברסקי, ר' קלמן זאב (ב"ר דב
בער) לוי, ר' יחיאל חיים רוטמן הל"ד (נפ' ספטמבר ב"א חסון לוי)
נלב"ע כ"ה מר חשוון תשע"ה
ארץ אל תכסי דמם ואל יהי מקום לזעקתם תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות – עניני נישואין

עי בתמיד בשמירה של כבוד ע"י הרובים, ומי שאינו שומר מצות לא מהני, (מה טובו אהליך יעקב ח"ה עמוד ש"ל וע"ש שגוי עדיף משאינו שומר תר"מ בזה).

ללוות החתן לתפילה ולמצוה

אמר רבינו זצ"ל שהורה לו מרן החזו"א בהיותו חתן שיכול ללכת יחידי לדבר מצוה כתפילה או טבילה, ואף בחזירתו, שלוחי מצוה אין ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן, (עי' בקונטרס הזכרונות שם).

בן י"ח לחופה

אמר רבינו זצ"ל דברמב"ם כתוב בן י"ז לחופה, ובמשנה אבות (פ"ה מ"א) כ' בן י"ח לחופה, אמנם הביא שטעמו דנותנים לבתולה יב"ח, וימתין יב"ח עד כניסה לחופה, (עי' נהל איתן סי' י"ד ס"ג סק"ו וקונטרס הזכרונות סי' ל"ט אות א'). ואמר רבינו שמרן החזו"א רצה שישמע שידוך בהיותו בן י"ז והחזו"א עצמו נפגש לצורך נישואין בן י"ז שנה אלא שלא בא לידי גמר, ואמר שמייעץ כן בזמנינו שיש כוללים שיכולים להמשיך ללמוד גם אחרי החתונה.

הנושא אשה יבדוק באחיה

אמר רבינו זצ"ל שנשאל מרן החזו"א בענין הנושא אשה יבדוק באחיה, והשיב, שאם לומדת בבית יעקב סגי (ועי' ארוחת רבינו ח"א עמוד רס"ה), וגם סגי ברוב אחים. ונשאל רבינו זצ"ל למה יצחק נשא לרבקה שהיתה אחות לבן ולא בדק באחיה, והשיב שבדיקה צריך רק בספק וכאן ידע שהיא צדיקה, ואין הולכין אחר הרוב כשידעים שאינו כן, (דעת נוטה פ' חיי שרה אות קס"ה, ובקובץ מה טובו אהליך יעקב קובץ י"ב עמוד כ"א הביא ממרן הגרי"ז שאמר דהעיקר לבדוק בה, וע"ש קובץ ט"ו עמוד ר"ז שהובא מרבינו דהנושא אשה יבדוק באחיה אינו חיוב רק עצה טובה ולכן השמיט זה הרמב"ם, וע"ש קובץ כ"ד י"א סגי באח א' טוב, ואם אין אחים א"צ בדיקה), ומה שאמר אליעזר אם לאו אפנה על ימין או על שמאל ופירש"י בנות עשו וישמעאל ולמה לא יקח מבני שם ועבר שהם בת ת"ח, כתב רבינו, קדום מ"ת לא היה שייך זה, (דעת נוטה שם אות ר"ז).

מי ראוי בזה"ל לישא בת כהן

שאלתי לרבינו זצ"ל בענין זיוג עם בת כהן שמצינו בגמ' פסחים (מ"ט א') בת כהן לישראל אין זווגין עולה יפה. ולאידך גיסא אמרו הרוצה שיתעשר ידבק בזרעו של אהרן, כל שכן שתורה וכהונה מעשרתן ואמרו בגמ' לא קשיא הא בתלמיד חכם, הא בעם הארץ. רבי יהושע נסיב כהנתא, חלש. אמר לא ניחא ליה לאהרן דאדבק בזרעיה, דהוי ליה חתנא כי אנא. אמר רב פפא אי לא נסיבנא כהנתא לא גלאי. ואמר לי רבינו דמי שחושב להמשיך ללמוד אחרי החתונה א"צ לחשוש, (ובקובץ מה טובו אהליך יעקב כ"ד עמוד י"ד הביא מרבינו דצריך לשבת וללמוד, וחדש שם דגם בבת לוי שהיא מזרע אהרן יש קפידא זו), והביא שכשנשאל מרן החזו"א זצ"ל בזה השיב, זה הירא מדינא דגמ' ראוי לידבק בזרעו של אהרן עכ"ל (קונטרס הזכרונות). ונשאל רבינו מה גדר ת"ח בזמנינו לענין זה, והשיב, א. מי שתורתו אומנותו. ב. כל שיודע לענות. (מה טובו אהליך יעקב כ"ד עמוד י"ג וע"ש דאפי' אם מתמיד כל ימי השבוע וביום ו' או בבין הזמנים נח כיון שיודע ללמוד סגי אמנם אם מזלזל בתפילה לא טוב, ואם לא היה בר הכי ורוצים שיעלה זיווגם יפה ישב וילמד בהתמדה אחרי החתונה).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

לרגל השמחה במעונו של ידידנו המופלא הרה"ג רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודך", ר' פרדס יוסף החדש" על המועדים, ושאל"ס ומיסד המכון "גם אני אודך", ודולה ומשקה לרבים תורת רבנו בקובצי "בעקבי שי"ח", ר"מה טובו אהליך יעקב, בנישואי בתו שתחיה עב"ג הבחור המופלג בתורה ויראת שמים רבי נפתלי [בן הרה"ג רבי יצחק] שוורץ שליט"א בשעטו"מ יה"ר שיעלה הזוג יפה ויראו דורות ישרים מבורכים. אמן כן יהיה רצון.
ממתי להתפלל על זיוג טוב

נשאל רבינו זצ"ל, ממתי צריכים ההורים להתחיל להתפלל על צאצאיהם שיזכו להשיא אותם בשעטו"מ בשידוך טוב עבור כל אחד, והשיב, משנולדו, ונשאל, ממתי בחור צריך להתחיל להתפלל על שידוך, והשיב, מבר מצוה עי' קידושין (כ"ט ע"ב) שכן יג' יכול לקדש, ונשאל, אם בחור צריך להתחיל להתפלל מגיל בר מצוה על שידוך ממתי לפ"ז צריכה בחורה להתפלל, האם מגיל בת מצוה או אפילו קודם לכן, והשיב, מבת י"ב, ונשאל רבינו באבות (פ"ה מ"ה) מבורא שכן שמונה עשרה לחופה היינו שמגיל זה צריך להשתדל להיכנס לחופה כמו כל הזמנים שנזכרו שם במשנה בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה וא"כ לפי דברי רבינו יוצא שחמש שנים צריך בחור להתפלל למצוא שידוך טוב, והשיב, נכון, (מה טובו אהליך יעקב כ"ד עמוד ג', וע"ש עמוד ה', ששאל מרבינו, ע"י איזה דבר אפשר לזכות לדורות ישרים מבורכים בלי שום פסול ח"ו, והשיב רבינו ע"י תפלה, וע"ש עמוד י"ב ששאל מי שיש לו חמש בנות בערך פחות מגיל בת מצוה האם צריך כבר לעשות השתדלות איך להשיג פרנסה שיוכל אח"ב בעתו ובזמנו לחתן אותם בקלות ולא יפול על הצבור, והשיב רבינו, להתפלל).

מקור מפרשת השבוע שהאבות מג"ע באים לשמחות

אמר רבינו זצ"ל שהמקור שבאים האבות מעולם האמת לנישואי צאצאיהם הוא בזה"ק פ' פנחס ע"ש (ח"ג ר"ט ב') ואמר לי רבינו זצ"ל שיש מקור בדרשות ר"י אבן שועיב תלמיד הרשב"א על הפסוק בפ' חיי שרה (פכ"ד ט"ז) וביאה אהלה שרה אמו שכתב ממדרש ששרה באה לבאה לראות שמחת בנה, ונשאל רבינו זצ"ל, האם באים האבות מדורות קודמים מג"ע, לשמחת בר מצות של צאצאיהם, והשיב רבינו זצ"ל, כתוב רק בנישואין, (עזרת אליעזר).

אינו חתן רק מהחופה

אמר רבינו זצ"ל שביום שנכנס לחופה היה בבית מרן החזו"א בתפילת מנחה, והש"ץ לא אמר תחנון, וסבר החזו"א שזה היה מחמת רבינו, ואמר, עד שלא היה קידושין אין כאן חתן, ועוד יכול החתן לחזור בו, (ולמעשה היה שם גם החברותא של רבנו הגר"ד וינטרויב שהיה חתן באמצע השבע ברכות), וגם לענין חתן צריך שמירה סבר החזון איש שזה רק משעה שנכנס לחופה (עי' קונטרס הזכרונות פ"ה אות ע"ה ופ"ט אות כ"ט), וכן השיב רבינו, (מה טובו אהליך יעקב ח"ה עמוד ש"ל).

חתן וכלה שומרין זה לזה

במש"כ הרמ"א (אהע"ז סי' ס"ד ס"א) שלא ילך החתן יחידי, הביא רבינו זצ"ל בשם מרן החזו"א זצ"ל שהשומר צריך שיהיה סמוך בד' אמות של החתן והכלה, והחתן והכלה עצמן משמרין זה את זה, ומהני שומר אפי' כשאינו מכוין לשם שמירה, (קונטרס הזכרונות סי' ל"ט אות כ"ט). ולענין קטן השיב רבינו זצ"ל דג"כ יכול לשמור (לענין מזיקין מצינו דתינוק בן יומו שמור מן המזיקין ולענין כבוד

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת פֶּרֶק 122

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה"י

הג"ר יואל יהודה בוויאר זצ"ל - שלושים לפטירתו (ו' חשוון תשפ"ה) | הג"ר אברהם דוד קורלנסקי מראשי ביהכ"נ 'לדרמן'.

גיס רבינו הגאון רבי מרדכי שלמה ברמן זצ"ל

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

המשגיח הגה"צ רבי נתן מאיר וואגטפויגל זצ"ל (ב' כסלו תשנ"ט)

הפסוק של יראת ה' תוסיף ימים, כי גם בלי זה, הסברה נותנת שלא ימות מפחד של עשוי, כי כאמור זה לא פחד של מות אלא חרדה

רבי אליהו מן שליט"א עם רבינו

כוחות עלומים שבאדם

מובא בספר כל משאלותיך עמוד תרנ"ז: ספרתי לרבינו שראיתי בספר רשימות של המשגיח דליקווד, שהגאון הרגועבע"ר בעת שהספיד על רבי מאיר שמחה זצ"ל, אמר: לאדם יש בקרבו כוחות עצומים נעלמים שיכול להוציאם מהכוח אל הפועל, אבל בדרך כלל הם רדומים, וכגון בעת שריפה האדם עושה מה שחמשה אנשים לא יכולים לעשות, ואין זה נס אלא רק כוחות טבעיים עלומים, שבעת הכרח נורא הוא מוציאם לפועל. אצל רבי שמחה תמיד היה שריפה!... והגיב רבינו בעובדא דומה: כאשר נפצע מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, היה בביתו רבי יצחק אפשטיין, ואז הוא הצילו באופן לא טבעי, וזה היה כנ"ל, בכוחות נעלמים אלו שמתעוררים בעת סכנה.

רבי נתן מאיר וואגטפויגל - ליקווד

פְּלִיקוֹן דִּי פֶּעֲדֵעֶרן וַאֲס מַעֲרַעַר

סיפר בנו של המשגיח, רא"ב וכטפויגל: פעם אחת נפגשו האדמו"ר מסטמאר ומרן הרב מפנוב' זצ"ל בשמחת בר מצוה בלאס אנג'לס אצל יהודי אמיד שתרם מהונו להחזקת התורה. ודיברו שם, והאדמו"ר דיבר עם מרן הרב על מה שלוקח כסף לצורך החזקת המוסדות מן ה'מדינה' (ממדינת ישראל שראשי השלטון הם רחוקים משמירת תורה ומצוות רח"ל).

אמר להם הרב מפנוב' אני אספר לכם ספור:

פעם אחת היה באיזו עיירה, אשה עניה מרודה, שבמשך זמן רב חסכה כסף לקנות עוף, כדי שיהיה לה קצת אוכל לתת לילדים, ובסוף עלתה בידה וקנתה עוף, והלכה לשוחט ושחט העוף.

אבל אחרי שבדקו את העוף התעוררה עליו שאלה, והיא שלחה את בתה לשאול את הרב דשם, כדת מה לעשות. הרב עיין ועיין, והלך אנה ואנה בחדר, ולבסוף אמר, שזה טרף.

והבת חזרה ואמרה זאת לאמא, והצער, כמובן הי' רב מאוד.

ואחרי כשעה באה הבת שאמא שלחה לשאול מה אפשר לעשות שהעוף טרף אבל האם מותר, פְּלִיקוֹן דִּי פֶּעֲדֵעֶרן (האם מותר למרוט הנוצות).

ענה הרב ואמר: העוף אמנם טרף אָבְעֵר פְּלִיקוֹן דִּי פֶּעֲדֵעֶרן וַאֲס מַעֲרַעַר, (העוף אמנם טרף אבל למרוט הנוצות - מה שיותר).

ונהנה רבינו מהעובדא, וציין בזה את דעתו של החזון איש בענין.

בערב ימי

פְּנִיָּה וּבִקְשָׁה לִידִידֵינוּ קוֹרְאֵי הָעֵלּוֹן - תּוֹשְׁבֵי הַגּוּלָּה

בעז"ה אנו מתעדים לכתוב באופן מקיף על הידידות והקשר שהיה לרבינו זצ"ל עם ראשי הגולה, רבנים ויושבי על המדין בחוץ לארץ. נשמח מאוד מי שיכול להועיל לנו בשליחת תמונות, מסמכים, עובדות, שותי"ם או מעשה רב, מרבנים שהתגוררו בחו"ל והיו בקשר של תורה עם רבינו, וזכות הרבים תלוי בו בעז"ה

הגיע לבני ברק לבקרו

הנה המשגיח זצ"ל ביראתו הקודמת לחכמתו זכה להיות החלוץ אשר לפני המחנה, ובהשפעתו צמחו וגדלו דור שלם של צעירים ששאפו לתורה יראת שמים ומוסר, הוא הגבר אשר בלבו הבוער כאש הצליח לייסד כוללים רבים בארץ שממה ולא זרועה. בשנותיו המאוחרות התפרסם מאוד שמו כמשגיח בישיבה המפורסמת שבעיר 'לייקווד' - בארצות הברית, אך מצודתו היתה פרוסה ברחבי העולם. שיחותיו המוסריים שהודפסו בסדרת הספרים 'קובץ שיחות' וכן 'לקט רשימות' 'נועם המוסר' ו'שיחות מוסר' הביאו תועלת רבה לציבור בני התורה, והעמיקו את יסודות ההתעלות של בני הישיבות.

שמעו של רבינו הגיע עד למשגיח, שהיה מבוגר מרבינו בכמעט עשרים שנה, וכבר לפני שנים רבות מאוד הפליג בשבחו ודיבר מאוד בגדלותו של רבנו. באחת הפעמים שביקר המשגיח בארץ, הגיע במיוחד לבני ברק, ונכנס לבקר את רבינו במעונו והיה נרגש אז מאוד.

רבינו נעמד לקראת המשגיח דליקווד זצ"ל שהגיע לביתו

להיות 'תמים'

ובאחת השיחות חיזוק שהשמיע המשגיח דליקווד על אמונת חכמים, ועל חשיבות הציות לגדולים שבדור, החליט לנקוט בדווקא את שמו של רבינו כדוגמא לאדם שיש לשמוע לעצותיו, וכך אמר:

"בחיים הארוכים שלי ראיתי, שכל מי שלא הלך בתמימות נפל, במוקדם או במאוחר".

שאלוהו תלמידיו, מה זה "לא" תמימות?

וענה באידיש: מ'קליגט זאך' (פירוש: מתחכמים), וחזר שוב ואמר, "אלו שעשו חשבונות, והתחכמו, נפלו. מה זה תמימות אני לא יודע, אבל מה זה "לא תמימות" אני יודע. יש לי ידיד שמתיעץ ושואל כל דבר את הגאון רבי חיים קניבסקי (שליט"א), והוא שומע לכל מה שהוא מורה לו, זה נקרא תמימות להיכנע לגברא רבא" (לקט רשימות, לימוד מוסר ועבודת ה', עמוד כ"ד).

פחד מות ופחד מאי ידיעה

מקורבו של רבינו, רבי אליהו מן שליט"א, היה מזכיר פעמים רבות לפני רבינו אמרות נועם ופנינים מהמשגיח דליקווד זצ"ל, ונביא אחדים, והראשון שבהם מענינא דיומא, פרשת השבוע - תולדות.

דהנה בספר לקט רשימות (אלול, עמוד נ"ב) מביא שאמר המשגיח רבי נתן מאיר זצ"ל:

"ייוחד יצחק חרדה גדולה" עד מאוד ואיתא בחז"ל (תנחומא תולדות י"ג) שזה היה פחד גדול יותר מבשעת העקידה. והקשה המשגיח א"כ למה לא פרח נשמתו כמו בעקידה, ותירץ המשגיח בעקידה היה זה פחד מות, פחד מהסכין שחיטה, ולכן פרח נשמתו. משא"כ במעשה הברכות היה זה פחד של יראת ה' שהרי הראו לו משמים שהיה חי בטעות, כי הוא סבר דעשו ראוי לקבל את הברכות, והקב"ה סיבב שיעקב יקבל, ועל זה חרד חרדה גדולה מאוד והיה זה פחד של יראת ה', ונאמר בקרא "יראת ה' תוסיף ימים" ולא שייך שיהיה מיתה מפחד של יראת ה', כי זה רק 'תוסיף ימים' ולכן לא פרח נשמתו.

והנה עוד לפני שהקריא רבי אלי' התירוץ שהובא שם בספר לקט רשימות, ענה רבינו מעצמו כמעט מילה במילה מהתירוץ שהובא שם, ואמר בלשונו, כי יש חילוק בין סוגי הפחד, ששם זה היה פחד מוות, ומסוג כזה יוצאת הנשמה, ואילו הפחד שהיה כשהגיע עשיו היה פחד מזה שלא ידע את האמת, ומזה לא שייך למות.

וכשמע רבינו את כל תירוצו, אמר, שאליבא דאמת אין צריך להוסיף